

Modernizácia spracovania hrozna a výroby hroznového vína v Rodinnom vinárstve VELKEER

Oznámenie o zmene navrhovanej činnosti vypracované v zmysle zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Navrhovateľ:

VÍNO VELKEER 1113, s.r.o.

Svätého Kelemena 929

941 07 Veľký Kýr

2023

O b s a h

I.	**Základné údaje o navrhovateľovi**	1
1	Názov	1
2	Identifikačné číslo	1
3	Sídlo	1
4	Oprávnený zástupca navrhovateľa	1
5	Kontaktná osoba	1
II.	**Názov zmeny navrhovanej činnosti**	2
III.	**Údaje o zmene navrhovanej činnosti**	2
1.	Umiestnenie navrhovanej činnosti	3
2.	Opis technického a technologického riešenia	6
3.	Prepojenie s ostatnými plánovanými a realizovanými činnosťami v dotknutom území a možné rizika havárií vzhľadom na použité látky a technológie.	29
4.	Druh požadovaného povolenia navrhovanej činnosti podľa osobitných predpisov	31
5.	Vyjadrenie o predpokladaných vplyvoch zámeru presahujúcich štátne hranice	31
6.	Základné informácie o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia	33
6.1.	*Vymedzenie hraníc dotknutého územia*	33
6.2.	*Geomorfologické pomery*	33
6.3.	*Geologické pomery*	35
6.4.	*Pôdne pomery*	40
6.5.	*Klimatické pomery*	42
6.6.	*Hydrologické a hydrogeologické pomery*	49
6.7.	*Fauna a flóra*	54
6.8.	*Chránené územia a ochranné pásma*	57
6.9.	*Územný systém ekologickej stability*	61
6.10.	*Krajina, krajinný obraz, stabilita, ochrana, scenéria*	66
6.11.	*Obyvateľstvo, jeho aktivity, infraštruktúra, kultúrnohistorické hodnoty územia*	70
6.12.	*Odpadové hospodárstvo*	85
6.13.	*Súčasný stav kvality životného prostredia vrátane zdravia*	88
6.14.	*Znečistenie ovzdušia*	96
6.15.	*Znečistenie povrchových a podzemných vôd*	108
6.16.	*Kontaminácia pôd a pôdy ohrozené eróziou*	111
6.17.	*Environmentálne záťaže, znečistenie horninového prostredia*	113
6.18.	*Poškodenie vegetácie a biotopov*	114
6.19.	*Radónové riziko*	115
6.20.	*Hluk*	116
6.21.	*Celková kvalita životného prostredia pre človeka*	117

6.22. *Súhrnné hodnotenie súčasných environmentálnych problémov* 118
6.23. *Pôsobenie stresových faktorov v sledovanom regióne* 122
IV. Vplyvy na životné prostredie a zdravie obyvateľstva vrátane kumulatívnych a synergických 127
V. Všeobecne zrozumiteľné záverečné zhrnutie 139
VI. Prílohy 143
VI.1. Informácia, či navrhovaná činnosť bola posudzovaná podľa zákona 143
VI.2. Mapy širších vzťahov s označením umiestnenia zmeny navrhovanej činnosti v danej obci a vo vzťahu k okolitej zástavbe. 143
VI.3. Dokumentácia k zmene navrhovanej činnosti 143
VI.4. Iné prílohy
VII. Dátum spracovania 143
VIII. Meno, priezvisko, adresa a podpis spracovateľa oznámenia 143
IX. Podpis oprávneného zástupcu navrhovateľa 144

I. ÚDAJE O NAVRHOVATEĽOVI

1. Názov

VÍNO VELKEER 1113, s.r.o.

2. Identifikačné číslo

IČO: 46 287 515

3. Sídlo

Svätého Kelemena 929, Veľký Kýr 941 07

4. Oprávnený zástupca obstarávateľa

MUDr. Martin Jaššo – konateľ
Jozef Sládeček – konateľ
Ladislav Kántor – konateľ
Adresa: Svätého Kelemena 929, Veľký Kýr 941 07
Telefón: +421905177901
e-mail: info@velkeer.sk
Konateľ koná v mene spoločnosti samostatne.

5. Kontaktná osoba

Ing. Tomáš Sládeček
Adresa: Svätého Kelemena 929, Veľký Kýr 941 07
Telefón: +421905177901
e-mail: sladecek@velkeer.sk

II. NÁZOV ZMENY NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

Modernizácia spracovania hrozna a výroby hroznového vína v Rodinnom vinárstve VELKEER

III. ÚDAJE O ZMENE NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

Rodinné vinárstvo VELKEER bolo založené v roku 2011, ale samotná história výroby vína a vinohradníctva v našej rodine siaha do dávnej minulosti. Najstarší vinohrad – hon Kántorov vinohrad bol vysadený v roku 1973 ako ucelená plocha Rizlingu Vlašského. V roku 2005 bol tento vinohrad obnovený – výsadba Rizling Rýnsky a následne Sauvignon blanc. V roku 2014 bola vysadená najrozľahlejšia vinica – Perešek a v roku 2019 bol vysadený najmladší vinohrad na hone Kövecses. Poloha vinohradov praje tradičným odrodám ako sú Rizling Rýnsky, Rizling Vlašský a Frankovka modrá. Medzi osvedčené odrody patrí taktiež Sauvignon blanc, ktorému vyhovujú studené noci počas dozrievania, tiež Dunaj a Pálava, ktoré počas teplých slnečných dní absorbujú teplo z celodenného slnka. Od roku 2012 vinárstvo tvorí netypické ružové cuvée Tri Ruže, toto víno vzniklo ako myšlienka spojiť tri najlepšie ružové vína ročníka. Túto tradíciu vinárstvo zachováva dodnes.

Účelom zmeny navrhovanej činnosti je zvýšenie efektivity a modernizácia spracovania hrozna a výroby hroznového vína. Modernizácia bude docielená nákupom šetrného lisu o kapacite 3 – 4 tisíc litrov a zariadenia so systémom na chladenie muštov s kapacitou 120 000 litrov. Nákup šetrného lisu a zariadenia so systémom na chladenie muštov zvýši kvalitu a efektivitu spracovania hrozna z vlastných viníc a zároveň zníži ekologickú záťaž pre životné prostredie vďaka použitiu moderných a inovatívnych technológií. Navrhovaná zmena prispeje k zvýšeniu efektivity výroby vín v najvyššej kategórii kvality - vína s chráneným označením pôvodu a k flexibilnosti individuálneho spracovania každej odrody, ktorú vinárstvo dopestuje. Zmena navrhovanej činnosti zároveň zníži energetickú náročnosť výroby a zvýši konkurencieschopnosť vinárstva VELKEER v celosvetovom meradle.

Z hľadiska zákona č. 24/2006 Z.z. sa teda nejedná o novú, ale o pokračujúcu činnosť, ktorá podľa Prílohy č.8 k zákonu č. 24/2006 Z.z. v znení Zákona č. 408/2011 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je zaradená nasledovne:

Pol. číslo	**Činnosť, objekty a zariadenia**	**Prahové hodnoty**	
		Časť A (povinné) hodnotenie)	**Časť B (zisťovacie konanie)**
Kapitola č. 12. Potravinársky priemysel			
1.	Pivovary, sladovne, vinárske závody a výrobne nealkoholických nápojov		***bez limitu***

Popis zmeny:

Navrhovaná zmena predstavuje modernizáciu a optimalizáciu technologického vybavenia existujúceho Rodinného vinárstva VELKEER, ktorým sa zvýši kvalita a efektivita spracovania muštov a výroby vín pri súčasnom znížení zaťaženia životného prostredia.

Realizáciou zmeny navrhovanej činnosti nedochádza k zmene v zaradení činnosti podľa Prílohy č.8 k zákonu č. 24/2006 Z.z..

1. Umiestnenie navrhovanej činnosti

Rodinné vinárstvo VELKEER je umiestnená v Nitrianskom samosprávnom kraji, v okrese Nové Zámky, v katastrálnom území obce Veľký Kýr mimo obytnej zóny.

Kraj:	Nitriansky
Okres:	Nové Zámky
Mesto:	Veľký Kýr
Katastrálne územie:	Veľký Kýr
Parcelné číslo:	3749/99, 3749/100 a 3749/153 (register C)

Parcely sú zapísané na liste vlastníctva č. 1813

So súpisným číslom 1268 je na liste 1813 evidovaná poľnohospodárska budova (sklad) a so súpisným číslom 1265 je evidovaná vinična pivnica.

Pozemok sa nachádza mimo obytnej zóny a má vyhovujúce dopravné napojenie po miestnych komunikáciách na novozámockú cestu I/64.

Zdroj: https://www.google.com/maps

Znázornenie dotknutého územia na satelitnej mape:

Zdroj: https://zbgis.skgeodesy.sk

Znázornenie dotknutého územia na katastrálnej mape:

Zdroj: https://zbgis.skgeodesy.sk

Najbližší rodinný dom so súpisným číslom 602 sa nachádza vo vzdialenosti cca 416 m podľa nasledujúceho zobrazenia:

Zdroj: https://zbgis.skgeodesy.sk

Popis zmeny:

Zmena navrhovanej činnosti spočíva v modernizácií a optimalizácii technologických zariadení o plne automatický pneumatický lis na hrozno a systém chladenia muštov aj s rozvodmi k jednotlivým fermentačným nádobám, pričom v umiestnení činnosti nedochádza k zmene.

1.1. Užívateľ

VÍNO VELKEER 1113, s.r.o.

Popis zmeny:

Pri realizácii navrhovanej zmeny sa nemení užívateľ navrhovanej činnosti.

2. Opis technického a technologického riešenia vrátane požiadaviek na vstupy a údajov o výstupoch.

2.1. Súčasný stav

Vývoj firmy

„Vinárstvo Velkeer prirodzene nadväzuje na vinársku a vinohradnícku tradíciu oblasti Nitrianskej pahorkatiny, kde sa vinič pestoval od nepamäti. Väčšina vinohradníkov v obci Veľký Kýr boli v minulosti jednoduchí sedliaci, preto sa podrobné záznamy o viničných parcelách nezachovali. Jediné informácie, ktoré sa dajú získať, sú postavené iba na ústnom podaní. Z novodobej histórie sa však zachoval názov lokality Vinohradnícky kopec, kde sa nachádza väčšina pôvodných viníc tejto obce.

Po združstevnení sa vinohradnícka situácia zmenila. Vinohrady boli rozorané a pôvodných vlastníkov štát odškodnil iba veľmi chabo. Ľuďom bola síce pridelená náhradná plocha, ale nie na základe toho, akú výmeru vlastnili, ale každý dostal paušálne päť árov. To bol aj jeden z dôvodov, prečo sa úpadok vinohradníctva nielen tu, ale na celom Slovensku nedarilo zastaviť. Pretrhnutie kontinuity spôsobilo, že naše vinárstva nemajú takú dávnu históriu. Na rozdiel od iných vinárskych krajín sveta, kde si ju zachovali, a tak môžu načrieť do histórie starej niekoľko stovák rokov. O to viac si treba vážiť tých, ktorí napriek skutočne ťažkým časom dokázali vinohradnícku tradíciu udržať až dodnes.

Štart príbehu vzniku vinárstva Velkeer môžeme datovať do začiatku deväťdesiatych rokov. Ladislav Kántor st. dal dokopy približne dvadsať árov rodinných pozemkov, na ktorých vysadil vinič. Z tejto parcely dorábal ročne okolo tritisíc litrov vína, ktoré sa minulo v kruhu rodiny a blízkych priateľov. Osem rokov po príchode nového milénia však produkcia tak narástla, že v pivnici sa už nedalo ani pohnúť. Bolo to v čase, keď už vzrastal dopyt po dobrom víne.

Traja členovia rodiny, syn pána Kántora, tiež Ladislav, jeho švagor Jozef Sládeček a bratranec Martin Jašo, dali hlavy dokopy a prišli s nápadom posunúť rodinné vinárčenie

na vyššiu úroveň. Keďže každý z nich mal v tej dobe svoje zamestnanie, zodpovednosť posunuli na syna Jozefa Sládečka, Tomáša. Ten sa svojej šance chopil ako sa patrí a dnes je telom i dušou vinárstva Velkeer.

V roku 2010 sa podarilo nájsť budovu, do ktorej by mohli premiestniť rodinné vinárstvo. Na kopci za obcou bola pôvodne družstevná budova, pod ktorou sa nachádzala dvojpodlažná pivnica. S majiteľmi sa dohodli na prenájme a po roku prerábania začali vyrábať víno pod značkou Velkeer. Dorábali ho nielen z vlastných viníc, ale hrozno nakupovali aj z blízkeho okolia, najmä Vinodolu a Tvrdošoviec. Predaj sa rozbehol viac ako očakávali, preto sa rozhodli investovať aj do vlastných vinohradov.

Tak, ako inde na Slovensku, aj v tomto prípade bolo sceľovanie pôdy behom na veľmi dlhé trate. Takmer tri roky trvalo náročné vyjednávanie s vlastníkmi pôdy. Nakoniec sa však podarilo dať dokopy desať hektárov pôdy v tesnej blízkosti budovy vinárstva na hone Perešek.

Pri odrodovej skladbe vsadili nielen na rokmi osvedčené odrody, ako sú Müller Thurgau, Frankovka modrá a Rizling vlašský či rýnsky, ale dôveru dostal aj Cabernet Sauvignon, Pálava, Devín, Sauvignon či Dunaj.

Z hľadiska pestovateľského je poloha, na ktorej ich vysadili ideálna. Vrchnú vrstvu pôdy tvorí úrodná spraš, pod ktorou je ťažká ílová vrstva, ktorá dobre zadržiava vodu. Napriek tomu musia vo vinárstve Velkeer riešiť zaujímavú vec. Tým, že sa tu viniču naozaj veľmi dobre darí a úrodu regulujú v prospech kvality hrozna, musia sa zeleným prácam venovať skutočne zodpovedne. Najmä snímaniu zálistkových strapcov, ktoré odoberajú rastline významné množstvo živín.

Samotný rez tiež vnímajú ako veľmi dôležitú operáciu vo vinici. Už pri jeho realizovaní plánujú, aké víno chcú z hrozna vyrobiť. Do následnej redukcie úrody ešte významne zasahuje aj habitus jednotlivých viničových krov. Niektoré dokážu zvládnuť viac, iné zase menej. Celá starostlivosť o vinohrad proste spočíva v tom porozumieť rastline a vystihnúť, čo potrebuje.

To bol aj jeden z dôvodov, prečo od založenia tejto vinice v nej nikdy nepoužívali žiadny herbicíd. V starých rodičovských viniciach príkmenné pásy okopávali ručne, a tak to ostalo dodnes. Vo vinici na hone Perešek však už používajú moderné stroje.

Pri prvých úrodách z novej vinice sledovali zo začiatku hlavne celkový obsah cukrov. Po niekoľkých rokoch zistili, že s jeho obsahom veru problém nebude. Skôr im v niektorých ročníkoch absentoval v hrozne potrebný celkový obsah kyselín. Preto sa pri rozširovaní viníc v roku 2019 zamerali aj na orientáciu parcely a jednu tretinu zo sedem a pol hektárovej výmery vysadili na severovýchodnom svahu.

Dôvod bol jasný. Ak budú pri tvorbe vína potrebovať doplniť kyselinu, budú ju mať v prírodnej forme z vinohradu. A nielen to. Pri skorších zberoch sa do vína dostáva hravosť, sviežosť a intenzita v aromatike. Na druhej strane zase tie neskoršie dodávajú vínu vážnosť, plnosť a eleganciu. Ak sa potom v správnom pomere spoja, víno získa vysoký stupeň harmónie.

Pri výbere odrôd pri tejto poslednej výsadbe vsadili na u nich osvedčené a tie, ktoré potrebovali navýšiť kvôli záujmu zákazníkov. Gro výsadby preto tvorí Cabernet Sauvignon, z ktorého úroda bude prednostne určená na výrobu ružového vína. Nechýba medzi nimi ani Pálava, ktorá veľmi dobre znáša tieto pôdy a dokáže ponúknuť zaujímavé víno pri rôznych termínoch zberov. Ďalšou je Frankovka modrá a Dunaj, ktorý sa im osvedčil nielen ako jednoodrodové víno, ale aj ako súčasť kupáží. Zaujímavosťou je, že

očká na vysadený Sauvignon sú z pôvodného rodičovského vinohradu, ktorý má vyše štyridsať rokov. Na najchladnejšej polohe vysadili Rizling vlašský, ktorý by im mal slúžiť nielen ako zdroj prírodných kyselín, ale aj ako materiál na výrobu sektov.

Vo vinárstve Velkeer výrobu vín významne ovplyvňuje vinica. Snažia sa pretaviť emóciu, ktorú zažívajú vonku medzi krami a vliať ju do fľaše. Jednoducho nepokaziť to, čo im príroda nadelila, a zároveň zachovať charakter odrody, polohy a ročníka. Je jasné, že vinár to do určitej miery dokáže ovplyvniť, ale nakoniec sa príroda aj tak ukáže ako mocná čarodejka.

Gro produkcie ich bielych vín prechádza reduktívnou cestou. Nájdu sa tu však aj zaujímavosti, ako napríklad v dreve fermentovaný Rizling rýnsky, či Devín v štýle oranžových vín, ktorý patrí u nás medzi jeden z najlepších v tejto kategórii.

Slovensko je oblasťou, kde sa biele a ružové vína dajú každý rok dorábať vo svetovej kvalite. U červených vín to niekedy chce ozajstný kumšt a určitú dávku šťastia. Prvotný vážnejší impulz ich vyrábať bolo Svätovavrinecké 2015, z ktorého sa kompletne celá dávka vyviezla do Fínska, kde zaznamenalo obrovský úspech. Odvtedy sa im podarilo vyrobiť podobne úspešných červených vín niekoľko, z ktorých asi najväčšiu slávu zožal bobuľový Dunaj 2015. Popri takýchto vínnych maškrtách, ktorým doprajú aj niekoľkoročný pobyt v drevených sudoch, nezabúdajú ani na jednoduchšie červené vína.

Základom každého dobrého vína je vedieť predpovedať jeho budúcnosť už podľa hrozna a nesnažiť sa, niekedy aj zbytočne, vyrobiť z každého bežca na dlhé trate. Tak je to aj v bežnom živote, niekto zvládne hoci aj maratón, inému padne vhod iba príjemná prechádzka. To je dôvod, prečo sa v tomto vinárstve venujú aj výrobe ľahších červených vín, postavených na ovocnosti a šťavnatosti. V žiadnom prípade však takéto vína netreba podceňovať len preto, že sú určené na každodenné popíjanie. Majú iba iný charakter, ale kvalitou určite nezaostávajú.

Príbeh tohto najúspešnejšieho vína z Velkeeru sa začal písať v roku 2012. V tom ročníku vyrobili tri ružové vína z odrôd Cabernet Sauvignon, Frankovka modrá a Merlot. Všetky tri v menších objemoch, spolu viac ako tisícpäťsto litrov. Dlhší čas pred uvedením na trh si lámali hlavu, ako ich vlastne uvedú. Potom im napadlo, že ich skúsia v pohári spojiť v rovnakom pomere. Dopadlo to na výbornú. Vína sa scelili a pri zatrieďovaní sa do priečinku názov vína uviedlo 3 Rosé. Pri tvorbe etikety ho nakoniec grafik upravil na Tri ruže.

Tak, ako je etiketa tohto vína odlišná od zvyšných v tomto vinárstve, tak si aj toto víno píše svoj vlastný príbeh. Za niekoľko rokov od uvedenia prvého ročníka sa Tri ruže nezmazateľne zapísali do mysle milovníkov ružových vín. Dnes sa preto niet čo čudovať, že toto víno jasne tvorí najvyšší percentuálny podiel vo výrobe. Od ročníka 2015 nahradil odrodu Merlot slovenský Dunaj. Ich podiel je každý rok iný. Dôležité je, aby sa charakter vína v rámci ročníkov odlišoval čo najmenej. Jednoducho dôraz kladú na to, aby Tri ruže boli minimálne také isté, ako z predchádzajúceho ročníka, ak nie lepšie. Preto aj napriek rovnakej výmere, na ktorej sa pestuje hrozno na výrobu tohto vína, sa počty fliaš v rámci ročníkov líšia.

Je pochopiteľné, že nie malý podiel ich zákazníkov, a to nielen z privátnej klientely tvoria takí, ktorí chodia do Velkeeru alebo vínoték iba kvôli Trom ružiam.“ (*Zdroj: https://casopisvinoteka.sk/vinarstvo-velkeer-velky-kyr/).*

Súčasný stav

Po prenájme pôvodnej družstevnej budovy v roku 2010 sa zrodila myšlienka plniť vína do fliaš a na základe toho vznikla aj spoločnosť VINO VELKEER 1113, s.r.o. . Číslo 1113 v názve spoločnosti je symbolické, pretože udáva rok prvej písomnej zmienky o obci Veľký Kýr.

Pre zachovanie rodinnej tradície a záchranu vinohradu vykonala spoločnosť obrovský kus práce. V rokoch 2014 a 2019 obnovila časť viníc na súčasnú rozlohu 17,07 ha. V rekonštrukcii viníc spoločnosť plánuje pokračovať. Zároveň bolo vytvorené zázemie výroby vína rekonštrukciou priestorov bývalej družstevnej pivnice.

Kvalita produkovaného vína patrila a patrí neustále medzi priority, vďaka čomu sa vinárstvo VELKEER môže pochváliť množstvom medailí zo zahraničných súťaží.

Súčasný stav vinohradu je znázornený na nasledujúcom zábere:

Zdroj: Archív navrhovateľa

Stavebná časť pozostáva z dvoch stavebných objektov:

1. Technologická budova so zázemím. Jedná sa o budovu s rozlohou 44x11 m, v ktorej sú umiestnené kancelárie, lisovňa, predajňa a príslušenstvo. Budova je čiastočne podpivničená - pod južnou časťou budovy sú dve podzemné podlažia. V podpivničenej časti je umiestnená viničná pivnica.

2. Sklad – jedná sa o skladové priestory s rozlohou 49x6 m. Uvedené skladové priestory sú v pôvodnom stave bez rekonštrukcie.

Stavebná časť je znázornená na nasledujúcom fotografickom zábere:

Zdroj: Archív navrhovateľa

Opis technického a technologického riešenia

Hrozno sa oberá ručne. Pri niektorých odrodách na etapy. Napr. odroda Pálava v troch etapách podľa stupňa zrelosti. Je to z dôvodu dosiahnutia vyváženosti vinných kyselín a cukrov a dosiahnutia vynikajúcich kvalitatívnych parametrov z vlastného vinohradu bez potreby cukrenia a iných úprav.

Po obratí je potrebné hrozno spracovať ešte v deň jeho zberu, predíde sa tak zapareniu hrozna a pomnoženiu nežiaducej mikroflóry. Po odvážení sa hrozno nakladá do násypky s drvičom, kde sa vysype nazbierané hrozno a dopraví sa šnekovým podávačom na spracovanie.

Pred lisovaním hrozna sú vykonané nasledovné činnosti: odstrapcovanie, odzrňovanie, mletie, nakvášanie hrozna a získanie samotoku. Odzrňovanie hrozna nadobúda čoraz väčší význam. Zabráni extrakcii tých zložiek hrozna do muštu, ktoré majú negatívny vplyv na senzorické vlastnosti budúceho nápoja. Mletie hrozna je urobené spolu s odzrnením. Pri mletí hrozna dochádza k rozdrveniu bobúľ a prevzdušneniu rmutu. Mlyn je zoradený tak, aby sa bobule dostatočne rozomleli, ale aby nedošlo k porušeniu semien a strapín. Nedostatočne rozdrvené bobule znižujú výťažok muštu, porušenie semien a strapiny zhoršuje kvalitu budúceho vína. Prevzdušnenie rmutu je dôležité na podporenie rozmnožovania kvasiniek na začiatku kvasenia, avšak zároveň podporuje činnosť oxidatívnych enzýmov. Mletie, odzrňovanie a prečerpávanie rmutu na seba nadväzujú. Potom nasleduje nakvášanie hrozna a prečerpávanie rmutu do scedzovacej nádrže. Ohrevom rmutu je možné zintenzívniť proces extrakcie a zároveň inaktivovať oxidatívne enzýmy, ktoré spôsobujú hnednutie muštu a vína.

Spracovanie pokračuje lisovaním hrozna na lise Velo s objemom 1500 litrov. Je to morálne aj fyzicky zastaralý lis kapacitne nepostačujúci, bez automatizácie, s manuálnym

nastavovaním lisovacích tlakov a s nutnosťou kontroly na odtoku muštu. Lis má aj vysokú spotrebu energie.

Lisovaním hrozna sa oddelí tekutá časť od tuhých častíc. Stupeň vylisovania závisí od stavu lisovaného rmutu a lisovacieho tlaku. Rýchlosť lisovania závisí od vlhkosti a stupňa rozdrvenia hrozna. Pri lisovaní hrozna je dôležitá aj odroda viniča a stupeň jeho zrelosti.

Vylisovaním hrozna sa získa hroznový mušt, ktorý je vodným roztokom sacharidov, organických kyselín a ďalších zložiek, ako napríklad dusíkatých, fenolových, pektínových a minerálnych látok, enzýmov, vitamínov, prírodných farbív a aromatických látok. Mušt je potrebné ďalej upraviť – odkaliť, filtrovať. Kvalitu muštu určuje jeho cukornatosť.

Od 1. augusta 2009 vstúpil do platnosti nový Zákon o vinohradníctve a vinárstve Slovenskej republiky. Novinkou oproti pôvodnej koncepcii klasifikácie slovenských vín bolo zavedenie apelácií, vďaka čomu sa slovenské vinohradníctvo a vinárstvo zaradilo do rodiny vyspelých vinárskych krajín.

Vinársky zákon povoľuje prisládzanie akostných vín repným cukrom. ***Vína označované ako prívlastkové nesmú byť dosládzané.*** Na zvýšenie cukornatosti o 1 stupeň NM, musí byť pridané 1,1 kg cukru na 100 l muštu. V zmysle tohto ustanovenia sa môže upraviť jeho cukornatosť a kyslosť muštu. Odkaľovaním muštu sa odstránia čiastočky, ktoré sa do muštu dostali počas predfermentačného spracovania hrozna. Mušt sa odkaľuje ihneď po lisovaní alebo scedení, zásadne pred začatím kvasného procesu.

Účelom úpravy kyslosti muštu je výroba vína, v ktorom je harmonický pomer medzi obsahom kyselín a ostatných jeho zložiek. Mušt sa následne prečerpáva do kvasných nádob. Alkoholové kvasenie hroznového muštu je zložitý mikrobiologicko-biochemický dej, ktorý formuje kvalitu dorábaného hroznového vína. Pri tomto procese je dôležité udržiavanie správnej teploty.

Chladenie muštov je nevyhnutné pri výrobe vína s chráneným označením pôvodu. Neprichádza k zbytočnému rozmnožovaniu nežiaducich mikroorganizmov a tvorbe nežiaducich pachov a chuťových látok. Neprichádza k oxidácii muštov, ktorá nepriaznivo ovplyvňuje organoleptické vlastnosti výsledného produktu. Prispieva k mikrobiologickej stabilizácii hotového produktu, rovnako aj k stabilizácii pred vypadávaním vínneho kameňa.

V súčasnosti sa chladenie realizuje vodou pomocou prietokových čerpadiel s nízkou efektivitou, s nutnosťou ručnej regulácie a fyzickej kontroly teplomerov na každom jednom kvasiacom tanku zvlášť.

Vyzreté víno sa následne dopraví do nádrže na skladovanie vína a neskôr do fľaškovne, kde bude naplnené do fliaš.

Navrhovateľ má spracovanú Dokumentáciu správnej výrobnej praxe - HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points – Systém analýzy rizika a stanovenia kritických kontrolných bodov), ktorý je globálne najrozšírenejším systémom zameraným na zaistenie bezpečnosti potravín. Pri spracovaní hrozna a výrobe vína postupuje podľa tejto dokumentácie v záujme zachovania kvality a bezpečnosti potravín.

2.2. Opis navrhovaného technického a technologického riešenia po zmene

Vinám VELKEER sa podarilo preraziť aj na zahraničných trhoch (Fínsko, Nórsko, Švédsko, Dánsko). Jedná sa o veľmi konzervatívne a náročné trhy, kde sú požiadavky na kvalitu vysoké. Uspieť v celosvetovej konkurencii je možné len investovaním do modernizácie vinárstva. V poslednom období na svetových trhoch dominuje dopyt po vínach s čo najmenším zásahom človeka do výrobného procesu, severské trhy požadujú vyslovene prírodný produkt bez dodania aditív a rôznych vylepšení.

Vinárstvo má vysadených 17,07 ha vinohradov v katastri obce Veľký Kýr, ktoré sú obhospodarované v systéme integrovanej produkcie, to znamená že hrozno, spracované vo vinárstve, je určené na výrobu výlučne vína s chráneným označením pôvodu - akostné víno s CHOP, D.S.C., alebo akostné víno s prívlastkom D.S.C.

Pre udržanie takejto úrovne kvality a pre dosiahnutie udržateľného rozvoja spoločnosti a úspešnosti vín na náročnom vinnom trhu je nevyhnutné modernizovať spracovanie muštu a výroby vína. Za týmto účelom spoločnosť plánuje zakúpiť nový - moderný plne automatizovaný lis, ktorý zabezpečí šetrné spracovanie hrozna a tým zvýšenie kvality vyrobeného vína. Pre dosiahnutie vysokej kvality vína je nevyhnutné, aby sa proces chladenia muštov zefektívnil a automatizoval. Z uvedeného dôvodu je potrebné modernizovať zastaralé spôsoby chladenia vodou na moderné – plnoautomatizované, diaľkovo monitorované systémy.

V rámci zmeny navrhovanej činnosti - Modernizácie spracovania hrozna a výroby hroznového vína v Rodinnom vinárstve VELKEER navrhovateľ plánuje zakúpiť tieto zariadenia:

- automatizovaný pneumatický lis na hrozno s kapacitou 3 – 4 tisíc litrov rmutu,
- výkonný systém na chladenie muštov.

Pneumatický lis na hrozno

Plne automatizovaný pneumatický lis na hrozno umožňuje spracovanie väčších dávok hrozna, to znamená nezvyšuje sa počet prejazdov traktorom, nevzniká dodatočná práca na násypke, lis je schopný naraz lisovať aj 3 – 4 tisíc litrov rmutu. Umožňuje spracovanie v rôznych režimoch - či už celé strapce, celé bobule alebo aj nakvasený rmut a tým prispieva k možnosti výroby najkvalitnejších vín.

Výhody zariadenia:

- optimalizovaný proces umývania, keďže lis si sám reguluje lisovacie tlaky – ***úspora vody***
- nižšia potreba pridružených zariadení (čerpadlá, šneky, kompresory) **– *úspora el. energie***
- disponuje viacerými lisovacími programami, vďaka čomu efektívne lisuje hrozno podľa konkrétnej odrody a zdravotného stavu hrozna – ***menej enologických prípravkov***
- zníži sa spotreba vody na umývanie po ukončení – ***úspora vody***

- skráti sa doba lisovania, to znamená hrozno neoxiduje a nezohrieva sa – ***úspora el. energie aj enologických prípravkov***
- minimalizuje sa použitie chemických prípravkov na sanitáciu – ***úspora hydroxidových a peroxidových prípravkov na sanitáciu zariadení***
- energeticky úsporný systém s obzvlášť ***nízkou spotrebou energie***
- ***zvýšenie kvality muštu a aj vína***.

Automatické riadenie lisovacích režimov:

- po naplnení lisu nasleduje automatický proces lisovania, ktorý sa nastaví vďaka obslužnému počítaču na lise
- senzory preplnenia lisu a lisovacích tlakov zabezpečujú optimálne lisovacie podmienky v závislosti od odrody hrozna
- lis disponuje najmodernejšími zariadeniami na ochranu zdravia pri práci – nemôže sa stať, že sa pracovník dotkne rotujúcej časti stroja – vďaka tomuto senzoru stroj ihneď zastaví
- lis obsahuje riadiacu jednotku, v ktorej si obsluha navolí spôsob lisovania, pretáčanie lisu a maximálne lisovacie tlaky,
- lis má senzor na odvod vylisovanej šťavy, to znamená, že obsluha nemusí kontrolovať odtokové kanály, ale lis priamo pomocou prívodných hadíc dopravuje šťavu do nádob.

Systém na chladenie muštov

Systém na chladenie muštov tvorí:

- zdroj chladenia na 120 000 l muštu a vína
- riadiaci počítač s diaľkovým monitoringom
- rozvody chladiaceho média k odkaľovacím nádobám
- rozvody chladiaceho média k fermentačným nádobám
- teplotné senzory na meranie a reguláciu teploty priamo v nádobách

Chladiaca sústava muštov slúži na nárazové schladenie veľkých dávok muštu a následne na reguláciu pri prebiehajúcom fermentačnom procese. Výmena súčasného chladenia vodou za nový systém je nutná, pretože súčasný spôsob nedokáže schladiť dostatočné množstvo muštu a je neúmerne náročný na čerpanie vody zo zdrojov. Ďalšou výhodou bude plne automatizovaný proces merania a regulácie, to znamená odpadá neustála kontrola jednotlivých výrobných dávok ručným teplomerom a tieto údaje si bude počítač merať aj regulovať úplne automaticky.

Výhody zariadenia:

Automatizované chladenie zabezpečí efektívnejšie chladenie muštov ihneď po vylisovaní, to znamená že sa znižujú časy medzi samotným lisovaním a začiatkom fermentácie s týmito benefitmi:

- umožňuje vyradenie chladenia vodou – ***výrazná úspora vody a el. energie***
- dokáže nastaviť presnú teplotu na každú nádobu zvlášť – ***úspora energie***

- dokáže regulovať túto teplotu – ***úspora energie***
- je schopné pružne reagovať a ihneď zmeniť teplotu chladeného média – ***úspora energie a ďalších enologických prípravkov***
- zvýši sa kvalita muštov – ***úspora enologických prípravkov***
- zabezpečí možnosť produkovať mušty bez pridania aditív – ***úspora enologických prípravkov*** (želatína, bentonit)
- zníži sa potreba neustálej kontroly, nočného dochádzania do práce, kontrol a meraní – ***úspora PHM, el. energie, nočnej práce***.

Za účelom zníženia energetickej náročnosti prevádzky systému chladenia muštov navrhovateľ uvažuje s využitím tepelných čerpadiel, aj fotovoltaických panelov.

Technologický proces spracovania hrozna a výroby vína je znázornený v nasledujúcej tabuľke:

Spracovanie hrozna - Výroba vína

P.č.	Technologický Proces	Technické zariadenie	Materiál	Medziprodukt, Výsledný produkt	Odpady
1	Zber hrozna	Ručný zber	Max. 20 kg debničky	Hrozno biele, modré	Žiadne
2	Príjem hrozna, váženie, analýza	Váha, Expresný analyzátor	-	Hrozno biele, modré	Žiadne
3	Vkladanie do mlynkoodstopovača s odzrňovačom (odstopkovanie, odzrnenie, mletie)	Násypka mlynčeka so skrutkou	-	Rmut	Strapiny, zrnka
4	Scedzovanie	Scedzovacia nádrž		Rmut, Samotok	
5	Sírenie (oxid siričitý)	Dávkovač oxidu siričitého	SO_2		
6	Macerácia	Nový systém chladenia	chlad		
	Červené víno				
6.1	nakvášanie	Vinifikátor s reguláciou teploty	Teplo, chlad		
6.2	Stláčanie	Ručné – neintervenčná výroba vína	-		
7	Lisovanie	Nový pneumatický lis na hrozno		Hroznový mušt (mladina – modré)	výlisky
8	Filtrovanie	Filtrovacie zariadenie	Filtračný materiál	Vyčistený hroznový mušt (modré – mladina)	Suché zvyšky
9	Chladenie	Nový chladiaci systém		Chladený mušt, mladina	
10	Čírenie, odkaľovanie	Odkaľovacia nádrž	Albumína	Odkalený, vyčírený mušt, mladina	Sedimentačné kaly
11	Stáčanie do fermentačných nádob	Stáčacie zariadenie	-		

12	Sírenie (oxid siričitý)	Dávkovač oxidu siričitého	SO_2		
13	Stabilizácia proti termolabilným bielkovinám	Dávkovacie zariadenie	Bentonit		
14	Kvasenie muštu	Fermentačné nádrže s reguláciou teploty	Chlad, teplo		
15	Dolievanie, ošetrenie	Skladovacia nádrž		Mladina	
16	Prvé stáčanie s prístupom kyslíka	Stáčacie zariadenie	-	Mladé víno	Kvasničný kal
17	Miešanie vín etapového zberu (kupáž – Pálava)	Stáčacie zariadenie		Vyváženosť kyselín a cukrov	
18	Sírenie (oxid siričitý)	Dávkovač oxidu siričitého	SO_2		
19	Zrenie vína	Nádrže	-		
20	Druhé stáčanie bez prístupu kyslíka	Stáčacie zariadenie	-	Neošetrené víno	Kvasničný kal
21	Školenie vína- čírenie, stabilizácia vína	Dávkovanie činidiel, kremelínový filter, vákuový filter, odlučovač	Bentonit, želatína, klar sol super a ďalšie činidlá	Školené víno	
22	Prvé filtrovanie	Filtrovacie zariadenie	Filtračný materiál	Školené víno	Suché zvyšky
23	Druhé filtrovanie	Filtrovacie zariadenie	Filtračný materiál	Školené víno	Suché zvyšky
24	Fľaškovanie vína - zabezpečované externou spoločnosťou				
25	Skladovanie vína v prenajatých skladoch				

Látková bilancia spracovania hrozna a výroby vína po modernizácii výroby:

Hrozno	120 t
Mušt	90 m^3
Stočene víno	86 m^3
Výlisky	20 t
Strapiny	6 t
Kaly sedimentačné	1,5 m^3
Kaly kvasničné	2,5 m^3

Popis zmeny:

V rámci zmeny navrhovanej činnosti navrhovateľ obstará nový - moderný plnoautomatizovaný lis na hrozno s vyššou efektivitou, čo zabezpečí väčšiu časovú úsporu a kvalitnejšie vylisované hrozno, s nižšími energetickými nárokmi. Zároveň bude doplnené technologické zariadenie o plne automatické chladenie s dostatočnou výkonovou rezervou, diaľkovým monitoringom, vstavaným počítačom na nastavovanie teplôt, novými rozvodmi a reguláciou na každej nádobe zvlášť. Na zmiernenie energetických nárokov týchto zariadení navrhovateľ uvažuje o využití tepelných čerpadiel, ako aj fotovoltaických panelov.

2.3. Zdôvodnenie potreby činnosti v danej lokalite

Slovenský vinohradnícky región sa člení na 6 vinohradníckych oblasti, ktoré sa vyznačujú špecifickými prírodnými podmienkami, históriou a tradíciou. Sú rozdelené na 40 vinohradníckych rajónov a 603 vinohradníckych obcí. Podľa európskej klasifikácie sú vinohradnícke rajóny zaradené do zóny B, ktorá sa ďalej člení na 3 kategórie: B1 – najteplejšie rajóny, B2 – mierne teplé rajóny a B3 – teplé rajóny.

Nitrianska vinohradnícka oblasť sa vyznačuje najrôznorodejšími prírodnými podmienkami. História vinárstva siaha v tejto oblasti hlboko do minulosti. Z oblasti Nitry sa zachovali najstaršie historické dôkazy o existencii vinohradníctva a vinárstva na Slovensku.

Na pestrosť tu produkovaných odrôd výrazne vplývajú jednak pôdne pomery, ako aj klíma. Pôdy na svahoch majú často vysokú skeletnatosť, čo však nie je prekážkou. V rámci veľmi teplého a veľmi suchého nížinného klimatického regiónu, sa vyskytujú veľmi pestré mikroklimatické pomery, ktoré zapríčiňuje tunajšia heterogenita reliéfu krajiny.

Geografická poloha a vyhovujúce zloženie pôd pohoria Tribeč a juhovýchodných svahov Považského Inovca vytvárajú výborné predpoklady k produkcii bohatých, odrodovo charakteristických a kvalitných vín. Víno pochádzajúce z tejto oblasti sa vyznačuje svojou autenticitou a vďaka špičkovým výrobcom dosahuje tiež vysokú kvalitu.

Vinohrady v katastri obce Veľký Kýr patria k Žitavskému vinohradníckemu rajónu.

Žitavský vinohradnícky rajón je súčasťou Požitavskej vínnej cesty, ktorá bola založená začiatkom roka 2009, dohodu podpísal región Požitavie so 74 obcami.

Vstup Slovenska do Európskej únie 1. mája 2004 so sebou priniesol určité obavy v oblasti vinárstva. Obavy pre zmeny v konkurenčnom prostredí na trhu vychádzali zo strachu slovenských výrobcov vína o ich presadení sa na európskom trhu, medzi kvalitnými zahraničnými vínami najmä z Francúzska, Talianska, Španielska. Obavy sa však niesli aj v znamení kvót na výmeru viníc, teda na podmienky hektárovej plochy viníc, odrodovej skladby či množstva vypestovaného hrozna. Európa, spomedzi ostatných svetadielov je charakteristická najväčším zastúpením vinohradov, ale i najvyššou intenzitou výroby a spotrebou vína, kde percento celkovej produkcie vína, ale i spotreby prevyšuje percento plôch.

Najväčšie vinohradnícke krajiny EÚ: Francúzsko, Taliansko a Španielsko, s takmer rovnakou produkciou vyrábajú cca 90 % produkcie vína v EÚ a spolu s Nemeckom a Portugalskom vyrábajú 96 % vína v pôvodnej EÚ – 15. Nové členské štáty EÚ-12 produkujú necelé 4 % vína v EÚ. Z toho vyplýva, že pristupujúce krajiny nijako nemôžu ohrozovať európsky trh s vínom, ale novopristúpené štáty vstupom do EÚ otvorili cestu pre obchod s vínom krajinám bývalej EÚ – 15, kde je vína prebytok.

Výmeru vinohradov oproti 90-tým rokom Slovensko znížilo, cca o 10 tis. ha. Zatiaľ čo v ČR pristúpili k intenzívnej podpore nových výsadieb vinohradov, aby aspoň čiastočne vykryli domácu spotrebu vína a v súčasnosti majú registrovaných zhruba 19 tisíc ha vinohradníckych plôch, oproti cca 14 tisíc v rokoch 90-tich, na Slovensku sme plochy a z časti i intenzitu znížili. Slovensko nevyužíva svoj výrobný potenciál. Naša registrovaná plocha však umožňuje vyrábať dostatok suroviny pre pokrytie domáceho

trhu. Dnes na Slovensku máme oficiálne registrovaných cca 15 tisíc hektárov vinohradov. Z nich obhospodarovaných je 10 tisíc hektárov.

Slovenské vína sa za tridsať rokov po ekonomických zmenách stali najúspešnejším produktom nášho poľnohospodárstva. Prácu vinohradníkov a vinárov pravidelne korunujú úspechy na najprestížnejších svetových súťažiach vín v Paríži a Madride. Vinohradníci a vinári ruka v ruke dokázali to, čo očakávame v rámci celého nášho poľnohospodárstva. To znamená spracovanie vlastnej produkcie, vyššiu špecializáciu ale aj rodinné hospodárenie.

Z uvedených skutočnosti vyplýva potreba udržať a rozvíjať vinohradníctvo v danej lokalite.

Vinohradníci majú za sebou takmer likvidačný rok 2022, pretože sa zvýšili vstupy, náklady na ľudskú prácu a hlavne energie.

Navrhovaná zmena činnosti pomôže k udržateľnému rozvoju vinárstva v danej lokalite a pre navrhovateľa vytvorí podmienky pre intenzifikáciu výroby, úsporu energie, zvýšenie kvality vín a ich konkureciaschopnosti pri súčasnom zmiernení vplyvov na životné prostredie.

Priaznivé vplyvy

- Udržanie a rozvoj historicky najstarších vinohradov.
- Výmenou starého lisu za moderný pneumatický lis sa dosiahne:
  - zníženie strát pri spracovaní hrozna – moderné integrované odtokové kanály,
  - digitálne nastavenie lisovacích režimov,
  - možnosť vytvorenia lisovacieho režimu pre každú odrodu hrozna zvlášť,
  - senzor naplnenia zbernej nádoby,
  - automatické čerpanie vylisovaného muštu do nádoby,
  - šetrné lisovanie za nízkeho tlaku, vďaka čomu obsahuje mušt len veľmi nízky podiel kalov a trieslovín, čo prispieva k zvýšeniu kvality získavaného muštu, bez nadmerného lisovania, ktoré je pri produktoch s chráneným označením pôvodu nežiaduce a nepovolené,
  - prispôsobenie na lisovanie celého hrozna, rmutu alebo výberov najvyššej kvality určených na vinifikáciu,
  - možnosť rýchleho spracovania hrozna umožní vyrábať víno s prívlastkom, reduktívnym spôsobom.
- Inováciou systému chladenia muštov sa dosiahne.
  - vzdialený prístup – možnosť kontroly teplôt aj v noci bez potreby príchodu do pivnice,
  - monitorovanie každej nádoby zvlášť,
  - osobitné chladenie každej fermentačnej nádoby,
  - možnosť nárazového schladenia nádoby pod 10°C,
  - zvýšenie chladiaceho potenciálu v celej pivnici,
  - chladenie muštov prispeje k získaniu vyššieho podielu vína s chráneným označením pôvodu.
- Intenzifikácia výroby vína s úsporou energie a vody pri dosiahnutej vyššej kvalite vín s priaznivým ekologickým dopadom.

- Realizácia činnosti, významne nezaťažuje životné prostredie a navrhovanou zmenou sa tieto vplyvy ešte zmiernia.
- Vytvorenie podmienok pre trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti a zvýšenie konkurencieschopnosti VINA VELKEER.
- Z hľadiska dotknutej obce vinárstvo predstavuje vhodnú podnikateľskú aktivitu na zlepšenie zamestnanosti, rozširuje ponuku služieb v rámci obce aj jej širšieho okolia a je atraktivitou pre návštevníkov obce.

Negatívne vplyvy

Negatívne vplyvy súvisiace s Modernizáciou spracovania hrozna a výroby hroznového vína v Rodinnom vinárstve VELKEER neboli definované.

Popis zmeny:

Navrhovateľ sa významne zaslúžil o zachovanie a neustále sa snaží o rozvoj tradície vinárstva v dotknutej lokalite. Vzhľadom na súčasný vývoj (covid 19, ceny vstupov, energii, služieb, klimatické zmeny) je ďalšia ekonomicky udržateľná existencia spoločnosti možná len v prípade modernizácie jej činnosti. Dôvody uvedené v oznámení o zmene navrhovanej činnosti dokladajú nevyhnutnosť realizácie navrhovanej zmeny pre ďalšiu efektívnu existenciu činnosti navrhovateľa a zabezpečenie trvalého rozvoja spoločnosti.

Zmena navrhovanej činnosti predstavuje nutnú modernizáciu vo forme nového pneumatického lisu a nového systému chladenia muštu. To zároveň prispeje k zvýšeniu efektivity a k zníženiu spotreby vody pri energeticky úspornej prevádzke, s benefitom vyššej kvality muštu aj vína.

2.4. Celkové náklady

Predpokladaný odhad investičných nákladov na realizáciu navrhovanej zmeny predstavuje finančný objem približne **98 172,- EUR** bez DPH.

2.5. Požiadavky na vstupy

Záber lesných pozemkov a pôdy

Jedná sa o existujúcu už realizovanú činnosť. Nové zariadenia budú umiestnené v existujúcich priestoroch .

Modernizácia spracovania hrozna a výroby hroznového vína v Rodinnom vinárstve VELKEER si preto nevyžiada nový záber poľnohospodárskej či lesnej pôdy.

V prípade ***nulového variantu*** – nerealizovania navrhovanej zmeny z hľadiska záberu lesných pozemkov a pôdy nedôjde k žiadnej zmene. Dotknutá lokalita bude naďalej využívaná pre spracovanie hrozna a výrobu vín s doterajším technickým vybavením.

Popis zmeny:

Nedochádza k zmene v zábere lesných pozemkov a pôdy.

Spotreba vody

Potreba pitnej vody je pre zamestnancov zabezpečená vo fľašiach dovozom. Navrhovanou zmenou sa sa počet zamestnancov nemení. Z toho dôvodu nedochádza ani k spotrebe vody na pitné a hygienické účely.

Technologická voda

Súčasný stav

Výroba vína – spracovanie hrozna (2500 l/deň x 30 dní):	75 m^3
Chladenie muštov (0,3-0,4 m^3/hl x 630 hl):	235 m^3
Stáčanie - umývanie sudov a nádob, hygiena podľa HACCP (7 m^3 x 2):	14 m^3
Sanitácia (frekvencia 1xtýždenne spotreba 300l):	16 m^3

Spotreba technologickej vody za rok: 75 + 235 + 14 +16 = 340 m^3

V súčasnosti sa chladenie muštu realizuje klasickým spôsobom - pomocou prietokových čerpadiel s nízkou efektivitou,. Pri tomto procese dochádza k vyššej spotrebe vody. Súčasná spotreba vody na chladenie predstavuje cca 0,3-0,4 m^3/hl (priemer 0,37 m^3/hl).

Stav po realizácii navrhovanej zmeny

Výroba vína – spracovanie hrozna (2500 l/deň x 15 dní):	38 m^3
Chladenie muštov:	152 m^3
Stáčanie - umývanie sudov a nádob, hygiena podľa HACCP (15 m^3 x 2):	14 m^3
Sanitácia (frekvencia 1xtýždenne spotreba 300 l):	16 m^3

Spotreba technologickej vody za rok: 38 + 152 + 14 +16 = 220 m^3

Popis zmeny:

Navrhovanou zmenou nedochádza k zmene v zdroji vody, ani k zmene spotreby vody na pitné a hygienické účely. Pitná voda bude naďalej zabezpečená dodávateľsky vo fľašiach.

Pri technologickej vode dochádza k zmene v tom zmysle, že dôjde k výmene zastaralého lisu Velo s kapacitou 1500 litrov za moderný plne automatizovaný lis s výkonom 3000 - 4000 litrov. Nový lis okrem iných výhod má výhodu oproti starému lisu

aj v tom, že vyžaduje menej vody na očistu po ukončení lisovania a okrem toho významne skráti čas spracovania hrozna (aj počet umývaní a hygieny). To znamená, že navrhovaná zmena bude pozitívna z hľadiska spotreby vody v tomto procese. Nový chladiaci systém má taktiež podstatne nižšie nároky na spotrebu technologickej vody. Navrhovanou zmenou dôjde k značnej úspore technologickej vody.

Surovinové zdroje

Vinárstvo VELKEER začalo v roku 2014 s obnovou týchto viníc a aktuálne je obnovených už 17,07 ha vinohradov. Ide o výsadby z rokov 2014 a 2019. V intenzívnych vinohradoch vo svete sú hektárové výnosy úrody v teplých krajinách aj do 35 ton na hektár. Z geografického hľadiska v rámci pestovania hrozna sa Slovensko nachádza na severnom okraji. V starších viniciach sú preto priemerné hektárové výnosy na úrovni 7 ton na hektár a pri nových výsadbách je to na úrovni do12 ton. Výnosnosť v jednotlivých rokoch významne kolíše.

Podľa Uverejnenia oznámenia o schválení štandardnej zmeny špecifikácie v súvislosti s názvom v sektore vinohradníctva a vinárstva v zmysle článku 17 ods. 2 a 3 delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2019/33, (2020/C 89/05) sa vzhľadom na zmenu podmienok výroby navrhla zmena výlisnosti. Rozmach nových technológii vo vinárskych podnikoch, používania chladenia a používania vákuových filtrov na klasifikáciu muštu, vďaka čomu sa získava kvalitnejšia hroznová šťava bez nutnosti lisovania pri vyššom tlaku, ktorý ide na úkor kvality, a dosahuje sa optimálny výsledok v podobe vyššej výlisnosti pri rovnakej kvalite, aká sa vyžaduje v špecifikácii. Preto sa navrhlo zvýšenie výlisnosti zo 70 na 72 litrov vína na 100 kg hrozna.

Vďaka pokroku, ktorý prinášajú moderné vinárske metódy, možno dosahovať vyššie výnosy (kg/ha) bez negatívneho vplyvu na kvalitu suroviny. Konkrétne pri odrode Verdejo bol doterajší maximálny výnos stanovený v špecifikácii CHOP „Toro“ výrazne nižší ako priemerné výnosy dosahované v danej oblasti. Táto situácia ohrozovala čistú maržu vinohradníkov, a tým aj ziskovosť vinohradov. Preto sa v uvedenom oznámení navrhlo aj zvýšenie výnosov zo 6 900 kg/ha na 9 000 kg/ha. V pestovateľských podmienkach katastra Veľký Kýr uvažujeme s výnosnosťou 7 t/ha.

Zo 17,07 ha po nadobudnutí plnej rodivosti to predstavuje cca 120 t hrozna ročne, čo pri výlisnosti 72 litrov na 100 kg hrozna činí cca 86 000 litrov muštu.

Základnú surovinu tvorí hrozno s predpokladaným ročným výnosom 120 000 kg.

Z uvedeného množstva sa predpokladá vyrobiť cca 86 000 litrov muštu.

Potreba ostatných surovín

Biotechnologické (kvasiace) látky:

Kvasinky 20 g/hl:	17 kg
Kvasinkové živiny 40 g/hl:	34 kg
Vinársky enzým 2 g/hl:	1,7 kg

Sírenie

Sírenie rmutu (SO_2 10 mg/l): 0,9 kg
Sírenie po dokvasení modré hrozno (SO_2 20 mg/l): 0,7 kg
Sírenie po vykvasení - mladé víno (20-40 m g/l): 1,8-3,6 kg
Sírenie po stáčaní - zrelé víno (20-40 m g/l): 1,7-3,4 kg
Spolu 5,1 – 8,6 kg

Spracovanie vína:

Číriace látky
- bentonit 100 g/hl: 86 kg
- albumina 15 g/hl: 13 kg
Stabilizačná látka vínneho kameňa (40g/hl): 34 kg

Filtračné materiály

Kremelina (100 g/hl): 86 kg
Filtračný materiál za sezónu pre mikro-sviečkový filter (veľkosť filtra 30″)

Po vyzrievaní sa víno stáča do fliaš. Fľaškovanie je zabezpečované externou spoločnosťou, ktorá dodáva všetky potrebné materiály na balenie a expedíciu.

Popis zmeny:

V predchádzajúcich rokoch pochádzala produkcia hrozna z pôvodného obnovovaného vinohradu (z roku 2014) a čiastočne aj z nákupu od iných pestovateľov. Produkcia pochádzala z 11 ha a ročná výroba vína predstavovala cca 40 000 – 50 000 fliaš. Táto produkcia postupne narastala (obnova v roku 2019) a v súčasnosti predstavuje už cca 80 000 fliaš, čo predstavuje cca 60 000 litrov vína.. Obmedzujúcim faktorom zvýšenia produkcie je zastaralé technické vybavenie vinárstva. Súčasné vybavenie je náročné na spotrebu vody aj energie. Chýba automatizácia procesu. Navrhovanou zmenou sa vytvoria podmienky pre zvýšenie efektivity spracovania hrozna, pri znížených energetických nárokoch, ako aj v spotrebe vody.

Energetické zdroje

Elektrická energia - Elektrická energia

Do objektu vinárstva je vedená káblová NN prípojka podľa UPN – zmeny a doplnky 1/2018 obec

Veľký Kýr (výkres 5b energetika):

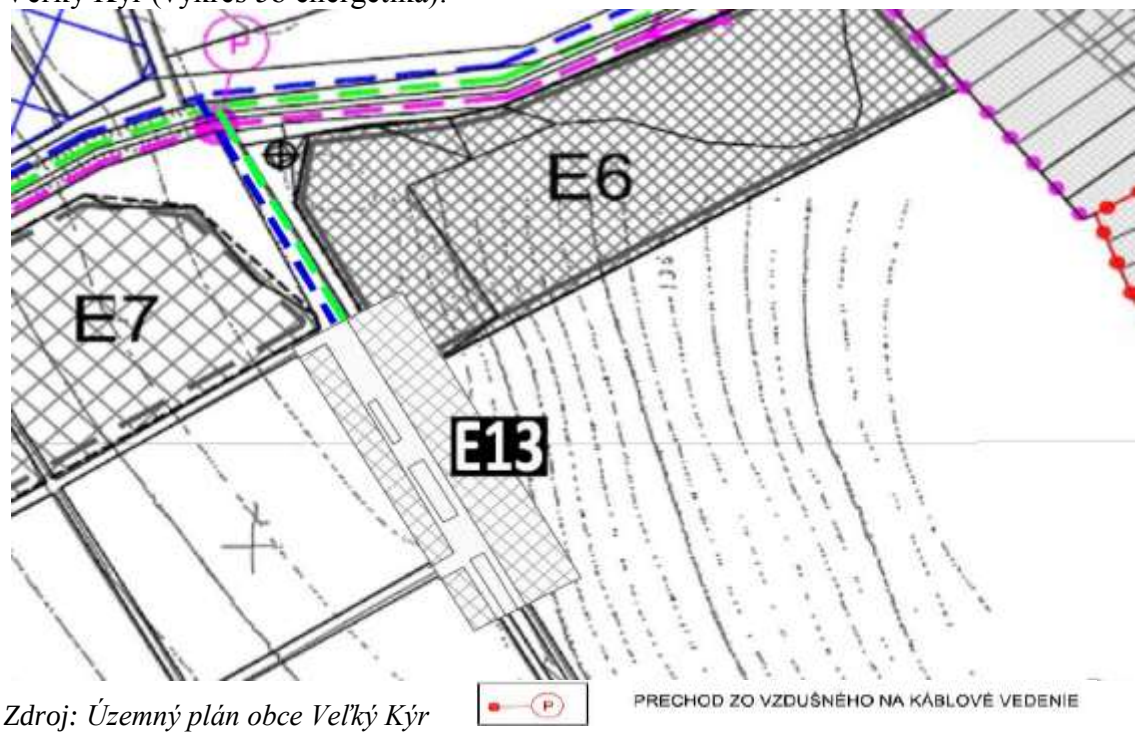

Zdroj: Územný plán obce Veľký Kýr

Výkonová bilancia
1. Inštalovaný príkon 16,38 kW
2. Elektrické rozvody

Plyn
So spotrebou plynu sa v rámci hodnotenej činnosti neuvažuje.

Popis zmeny:

Oproti pôvodnému zámeru nedochádza k zmene z hľadiska pripojenia elektrickej energie. Nové zariadenia majú energeticky úspornú prevádzku. Vzhľadom k tomu sa predpokladá zníženie spotreby elektrickej energie o cca 10% oproti skutočnosti roku 2022, ktorá bola 37 860 kWh. Ďalšie zníženie dodávanej elektrickej energie sa predpokladá dosiahnuť využitím tepelných čerpadiel a fotovoltaiky.

Nároky na dopravnú a inú infraštruktúru

Spracovanie hrozna a jeho pestovanie je situované na tej istej lokalite. Vzhľadom k tomu nároky na dovoz surovín nie sú. Dovoz ostatných doplnkových surovín je minimálny. Vzhľadom k tomu nároky na dopravu predstavuje hlavne odvoz vyrobeného vína – plnenie objednávok odberateľov, čo predstavuje cca 200 prepráv ročne, t.j. 400 prejazdov. Doprava vlastných zamestnancov je cca 3 osobné auta denne. Služby a iné

dodávky činia cca 2 vozidla týždenne. Ochutnávka a nákup vína predstavuje v sezóne cca 30 vozidiel denne a cca 15 vozidiel denne mimo hlavnej sezóny.

Počet prejazdov za rok: 400 + 1500 + 104 + 60x65 + 30x190 = 11 604
Priemerný počet prejazdov za deň: 11 604 : 255 = 45,5

Celoštátne sčítanie dopravy na ceste I/64 bolo prevedené v roku 2015.
Pre určenie intenzity dopravy bolo použité celoštátne sčítanie dopravy z roku 2015.

- číslo cesty: I/64 číslo sčítacieho profilu: 80499

Ročné priemerné denné intenzity profilové (sk. voz./24 h) v členení:
- nákladné automobily a prívesy T 1 024
- osobné a dodávkové automobily O 5 555
- motocykle M 35
Súčet všetkých prostriedkov S 6 614

Podiel vinárstva na dennej cestnej premávke na ceste I/64 v súčasnosti predstavuje cca 0,69 %, teda minimálne zaťaženie dopravy v hodnotenom území.

Popis zmeny:

Z hľadiska dopravného riešenia nedochádza k zmene. Súčasné dopravné riešenie ostane zachované. Vzhľadom na navrhovanú zmenu sa nepredpokladá zvýšenie nárokov na dopravu. Zmeny v počte návštevníkov a osobných odberov sa predpokladajú na rovnakej úrovni, ako doposiaľ.

Nároky na pracovné sily

Prevádzku pre zabezpečenie obsluhy nových technológií zabezpečí navrhovateľ súčasnými zamestnancami.

Popis zmeny:

Realizácia navrhovanej zmeny nezvyšuje nároky na pracovné sily.

2.6. Údaje o výstupoch

Zdroje znečisťovania ovzdušia

Počas výstavby

Zmena navrhovanej činnosti nevyžaduje výstavbu. Z uvedeného dôvodu nebude ani zdrojom znečisťovania ovzdušia.

Počas prevádzky

Prevádzka spracovania hrozna a výroby vína nie je zdrojom znečistenia ovzdušia. Všetky zariadenia využívajú elektrickú energiu vrátane ohrevu vody. V budúcnosti uvažuje navrhovateľ znížiť energetickú náročnosť využitím tepelných čerpadiel, fotovoltaiky a slnečných kolektorov.

Pri kvasení muštu vzniká skleníkový plyn CO_2. Počas nádržového kvasenia v kritickom období je maximálne vzniknuté množstvo CO_2 za 10 dňový cyklus kvasenia 860 hl muštu cca. 7-10 m^3/hodina. O zachytávaní takéhoto objemu plynu sa neuvažuje, pretože prevádzka zariadenia na zachytenie CO_2, natlakovanie do prepravných fliaš a jeho prevoz na miesto spracovania by vyprodukovalo väčšiu uhlíkovú stopu, ako by bolo množstvo zachyteného CO_2.

Kvasiace nádrže sú umiestnené v uzatvorenom priestore. CO_2 vznikajúci počas kvasenia je nebezpečným plynom, ktorý je ťažší ako kyslík. Za účelom prevencie proti nehodám sú na najnižších bodoch kvasiaceho priestoru umiestnené CO_2 senzorové sondy, ktoré v prípade kritickej úrovne CO_2 signalizujú a automaticky spustia ventilátory zabezpečujúce vetranie.

Potenciálnymi zdrojmi znečisťovania ovzdušia počas prevádzky ešte :

- zvýšená intenzita dopravy počas sezóny pri zbere hrozna, manipulácii s nim dovozom na spracovanie,
- doprava súvisiaca s odvozom vína,
- doprava zamestnancov,
- doprava návštevníkov (priemer 25 návštevníkov degustácia vína + nákup vína,
- statická doprava (15 stojísk).

Popis zmeny:

V rámci navrhovanej zmeny činnosti sa zdroje znečisťovania ovzdušia nemenia. Vplyvom vyššieho výkonu pneumatického lisu sa napriek zvýšeniu výroby vína podstatne skracuje čas spracovania hrozna. To predstavuje v určitej miere aj pozitívny vplyv na znečisťovanie ovzdušia vzhľadom na skrátenie pohybu automobilov, sezónnych zamestnancov a manipulácii s hroznom.

Odpadové vody

Odpadové vody pochádzajú zo splaškových vôd a z odpadových vôd obsahujúcich čistiace prostriedky a chemikálie z vykonávania sanitácie. Tieto sú umiestňované do žumpy. Vývoz odpadových vôd na základe zmluvy zabezpečuje spoločnosť DODO-Š, s.r.o.:

Popis zmeny:

Zmenou navrhovanej činnosti nedôjde k zmene v počte zamestnancov vo vinárstve VÍNO VELKEER 1113, s.r.o.., ani k zmanám vo výkone pravidelnej sanitácie a hygieny objektov. Z uvedeného dôvodu nedôjde ani k zmenám v tvorbe odpadových vôd.

Navrhovanou zmenou nedochádza k zmene rozlohy striech, ani spevnených plôch, čo znamená, že nedochádza ani k zmene vo vodách z povrchového odtoku, ani k zmene ich znečistenia. Tie budú aj po zmene odvádzané do recipientu doterajším spôsobom.

Odpady

V rámci navrhovanej zmeny činnosti nedochádza k výstavbe. Odpady počas výstavby teda nebudú vznikať.

Pri samotnej prevádzke a bežnej údržbe zariadení vinárstva a jeho príslušenstva vznikajú ostatné, prípadne aj nebezpečné odpady. Vznik nebezpečných odpadov sa predpokladá najmä pri servisných prácach, alebo ich vznik môže byť spojený s nepredvídateľnými udalosťami (havária - únik ropných látok z mechanizmov a z dopravy a pod.).

Predpokladané druhy odpadov, ktoré môžu vznikať v súvislosti s prevádzkou spracovania hrozna a výroby vína sú definované v zmysle Vyhlášky MŽP SR č. 365/2015 Z.z., v znení Vyhlášky MŽP SR č. 320/2017 Z.z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov:

Číslo skupiny, podskupiny a druhu odpadu	**Názov druhu odpadu**	**Kategória odpadu**	**Spôsob nakladania**	**Hmotnosť (t)**
13 01 11	syntetické hydraulické oleje	N	***R3	*
13 02 06	syntetické motorové, prevodové a mazacie oleje	N	***R3	*
15 0110	obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných látok alebo kontaminované nebezpečnými látkami	N	***R1	*
15 02 02	absorbenty, filtračné materiály vrátane olejových filtrov inak nešpecifikovaných, handry na čistenie, ochranné odevy kontaminované nebezpečnými látkami	N	***R1	*
16 01 07	olejové filtre	N	***R1	*
20 03 01	zmesový komunálny odpad[1)]	O	***D1	*

02	odpady z poľnohospodárstva, záhradníctva, lesníctva, poľovníctva a rybárstva, akvakultúry a z výroby a spracovania potravín			
02 07	odpady z výroby alkoholických a nealkoholických nápojov okrem kávy, čaju a kakaa			
02 07 04	materiál nevhodný na spotrebu alebo spracovanie	O	R12**	*
02 07 05	Kaly zo spracovania kvapalného odpadu v mieste jeho vzniku	O	R12**	*
13 05 02	kaly z odlučovačov oleja z vody	N	***R1	*
13 05 08	zmesi odpadov z lapačov piesku a odlučovačov oleja z vody	N	***R1D1	*
20 01 01	Papier a lepenka	O	***R3	*
20 01 02	Sklo	O		*
20 01 08	Biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad	O	R12**	*
20 01 25	Jedlé oleje a tuky	O	R12**	*
20 01 36	Vyradené elektrické a elektronické zariadenia iné ako uvedené V 20 01 21.20 01 23 a 20 01 35	O		*
20 01 39	Plasty	O		*
20 01 40	Kovy	O		*
20 02 01	Biologicky rozložiteľný odpad	O	R12**	*
20 03 01	Zmesový komunálny odpad	O	***D1	*

Legenda: O - ostatný odpad, N- nebezpečný odpad**,**

1) ZKO bude vznikať v mieste činnosti, kde bude umiestnený do príslušných zberných kontajnerov v súlade s podmienkami nakladania s KO v mieste činnosti zariadenia

* v procese spracovania zámeru hmotnosť nie je možné určiť

** kompostovanie

**** dočasné uloženie pred zberom na mieste vzniku podľa §3 ods. 5 Zákona o odpadoch*

R1 Využitie najmä ako palivo alebo na získavanie energie iným spôsobom

R3 Recyklácia alebo spätné získavanie organických látok, ktoré sa nepoužívajú ako rozpúšťadlá (vrátane kompostovania a iných biologických transformačných procesov)

R4 Recyklácia alebo spätné získavanie kovov a kovových zlúčenín

R5 Recyklácia alebo spätné získavanie iných anorganických materiálov

D1 Uloženie do zeme alebo na povrchu zeme (napr. skládka odpadov)

Odpady z prevádzky zariadenia sú triedené a skladované v kontajneroch, nachádzajúcich sa v určených priestoroch odpadového hospodárstva. Odpady sú zneškodňované na základe zmluvného vzťahu s odborne spôsobilým subjektom.

V prípade vzniku nebezpečných odpadov počas prevádzky sa tieto odpady zhromažďujú podľa druhov v samostatných nádobách vo vyhradenom priestore (sklade nebezpečných odpadov). Nádoby sú zabezpečené proti úniku. Za účelom zhodnotenia alebo zneškodnenia nebezpečných odpadov sú tieto na základe zmluvného vzťahu odovzdávané oprávneným subjektom.

V zmysle platnej legislatívy v oblasti odpadového hospodárstva držiteľ odpadov je povinný:

- správne zaradiť odpad alebo zabezpečiť správnosť zaradenia odpadu podľa Katalógu odpadov (§ 14 ods. 1 písm. a) zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch);
- zhromažďovať odpady vytriedené podľa druhov odpadov a zabezpečiť ich pred znehodnotením, odcudzením alebo iným nežiaducim únikom (§ 14 ods. 1 písm. b) zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch),
- zhromažďovať oddelene nebezpečné odpady podľa ich druhov, označovať ich určeným spôsobom a nakladať s nimi v súlade s týmto zákonom a osobitnými predpismi (§ 14 ods. 1 písm. c) zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch);
- zabezpečiť spracovanie odpadu v zmysle hierarchie odpadového hospodárstva (§ 14 ods. 1 písm. d) zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch);
- odovzdať odpady len osobe oprávnenej nakladať s odpadmi podľa zákona o odpadoch (§ 14 ods. 1 písm. e) zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch);
- viesť a uchovávať evidenciu o druhoch a množstvách vzniknutých odpadov a o nakladaní s nimi (§ 14 ods. 1 písm. f) zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch):
- ohlasovať údaje z evidencie príslušnému orgánu štátnej správy odpadového hospodárstva a uchovávať ohlásené údaje (§ 14 ods. 1 písm. g) zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch);
- umožniť orgánom štátneho dozoru v odpadovom hospodárstve prístup na pozemky, do stavieb, priestorov a zariadení, odoberanie vzoriek odpadov a na ich vyžiadanie predložiť dokumentáciu a poskytnúť pravdivé a úplné informácie súvisiace s odpadovým hospodárstvom (§ 14 ods. 1 písm. k) zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch).

.

Odpadové hospodárstvo v obci je zabezpečované formou Všeobecne záväzného nariadenia obce Veľký Kýr č. 6/2016 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a s drobnými stavebnými odpadmi na území obce.

Obec Veľký Kýr nemá na vlastnom území skládku odpadu s osobitnými podmienkami. Komunálny odpad je odvážaný na skládku mimo územia obce.

V priebehu výroby vína sa nebudú produkovať žiadne nebezpečné odpady.

Popis zmeny:

V nakladaní s odpadmi nedochádza k zmene. Navrhovateľ bude s odpadmi nakladať tak, ako pred navrhovanou zmenou.

Hluk a vibrácie

Počas výstavby

Výstavba nebude realizovaná, hluk preto vznikať nebude.

Zdroje hluku (bodové, líniové a plošné) sú miesta a zariadenia, v ktorých hluk vzniká a z ktorých sa šíri do prostredia. Za zdroje hluku možno na území obce považovať zastavané územie (je zaťažené miernou až strednou hladinou hluku z bodových zdrojov hluku, pričom samotné územie hluk generuje, prípadne dochádza k jeho rozloženiu do okolitého prostredia, a tým k zníženiu intenzity v zastavanom území), dopravu (cestná, železničná). Dotknuté územie, kde sa bude vykonávať navrhovaná činnosť je situované mimo obytnej zástavby. Z hľadiska kategorizácie územia je vonkajšie prostredie dotknutého územia zaradené do IV. kategórie chránených území s prípustnou hodnotou určujúcich veličín hluku cez deň, večer a v noci 70 dB. Hlukovú situáciu v širšom okolí dotknutého územia ovplyvňuje predovšetkým cestná doprava, dopravná premávka na pozemných komunikáciách, ktoré sú väčšinou vedené cez zastavané územie intravilánu obce. V dotknutej obci je to hlavne cesta I/64 a železnica.

Zdrojom hluku a vibrácií pri prevádzke existujúcej činnosti je vykládka a nakládka vstupov a výstupov z navrhovanej činnosti, samotná výroba vína a doprava súvisiaca s prevádzkou navrhovanej činnosti. Najväčšie intenzity hluku budú hlavne v období zberu a spracovania hrozna a to v dôsledku intenzívnejšej dopravy a manipulácie so strojným zariadením. Z pohľadu synergických a kumulatívnych zdrojov hluku v rámci prevádzky realizovanej činnosti je určujúcim zdrojom hluku najmä doprava. Vzhľadom na intenzitu dopravy a jej trasovanie, ako aj množstvá a druhy vstupov a výstupov a spôsob nakladania s nimi sa nedochádza k prekročeniu limitných hodnôt pre hluk a vibrácie.

V prípade realizovanej činnosti je dôležitá skutočnosť, že hrozno sa pestuje v tej istej lokalite kde sa aj spracuje, takže jeho doprava nie je potrebná, čo znamená, že najväčší zdroj hluku je vylúčený.

Pri navrhovanej zmene činnosti budú použité účinnejšie a kapacitne výkonnejšie zariadenia, ktoré skrátia čas spracovania hrozna a vylúčia z používania hlučnejšie čerpadla na čerpanie a rozvod vody.

Popis zmeny:

Navrhovaná zmena činnosti prispeje k významnému skráteniu času spracovania hrozna a tým aj obťažovania hlukom okolitého prostredia. Hlučné čerpadla na chladenie muštu vodou budú nahradené chladiacim systémom s oveľa nižšou hlučnosťou aj kratším časom prevádzky.

Realizáciou navrhovanej zmeny činnosti sa teda nepredpokladá zvýšenie hodnoty hluku vo vonkajšom prostredí. V rámci prevádzky navrhovanej činnosti bude potrebné dodržiavať ustanovenia zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí, zákona č. 2/2005 Z. z. o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov a NV SR č. 115/2006 Z. z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku.

Navrhovaná zmena prispeje k zníženiu hluku z realizovanej činnosti.

Žiarenie a iné fyzikálne polia

V rámci navrhovanej zmeny činnosti nedôjde k vzniku radiačného žiarenia ani tepla, teda nedôjde k ovplyvneniu pohody bývania ani v širšom okolí hodnoteného územia. V rámci zmeny navrhovanej činnosti sa nebudú používať materiály, ktoré by obsahovali prírodné rádionuklidy a ani materiály s obsahom umelých rádionuklidov.

Popis zmeny:

Zmenou navrhovanej činnosti nedochádza k zmene vo výskyte žiarenia, ani iných fyzikálnych polí.

Zápach a iné výstupy

Pri realizovanej činnosti sa zápach nevyskytuje taktiež nie sú prítomné ani žiadne iné výstupy.

Popis zmeny:

Oproti pôvodnému stavu nedochádza k zmene.

3. Prepojenie s ostatnými plánovanými a realizovanými činnosťami v dotknutom území a možné rizika havárií vzhľadom na použité látky a technológie.

Dotknutá lokalita podľa platného územného plánu obce predstavuje Územie výroby a skladov ÚV-13 Perešek

Prípustné – vhodné funkčné využitie územia je poľnohospodárska výroba, výrobné prevádzky, servisné a opravárenské služby, technické služby, sklady obchodného charakteru, administratíva a vybavenosť súvisiaca s prevádzkami výroby, verejné dopravné vybavenie nevyhnutné na obsluhu územia (komunikácie a plochy statickej dopravy), verejné technické vybavenie nevyhnutné na obsluhu územia (plochy a líniové stavby technickej infraštruktúry), plochy zelene odpovedajúce hygienickým, estetickým a ekostabilizačným požiadavkám.

Výnimočne prípustné – obmedzujúce funkčné využitie lokality E13 je agroturistika a prechodné ubytovanie.

V rámci bežnej prevádzky sa ani po zmene nebudú používať nebezpečné látky a technológie.

Zamestnanci, ktorí zabezpečujú obsluhu zariadení sú zaškolení, majú praktické skúsenosti a budú preškolení na nové zariadenia. Nový pneumatický lis je vybavený senzormi a inými bezpečnostnými prvkami, ktoré chránia obsluhu pred úrazmi.

Realizácia navrhovanej činnosti predstavuje taký druh činnosti, pri ktorej sa nepredpokladajú závažné prevádzkové riziká. Pre bezpečnú a bezrizikovú prevádzku je potrebné dôsledné dodržiavanie platných bezpečnostných predpisov, hygienických a protipožiarnych opatrení. Riziká technického pôvodu sú minimalizované vyššie popísaným kontrolným systémom, skúškami a prijatými opatreniami.

Navrhovateľ má pre vinárstvo spracovaný HACCP, Prevádzkový poriadok, Havarijný plán a požiarno-poplachovú dokumentáciu.

Hlavné časti technologického zariadenia sú vybavené bezpečnostnými prvkami, ktoré zabraňujú zraneniam operátora počas práce a údržby. Uvedené bezpečnostné zariadenia zahŕňajú špeciálne konštrukčné prvky, diaľkové núdzové vypnutia, obrazovky a varovné signály. Nové zariadenia sú zamerané na ochranu personálu pred mechanickými a elektrickými zraneniami.

Pri práci je potrebné dodržiavať bezpečnostné predpisy a nariadenia, najmä ustanovenia zákona č.124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákona NR SR č. 367/2001 o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, zákona NR SR č. 436/2001 o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov, nariadenie vlády SR č.391/2006 o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko, nariadenie vlády SR č.281/2006 o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami.

Zdroje ohrozenia zdravia, bezpečnosti a životného prostredia budú nasledovné:

Riziko	**Udalosť**	**PVU**	**DVU**	**VMR**
Únik prevádzkových náplní strojných mechanizmov a nákladných áut, čo môže spôsobiť kontamináciu horninového rizika, pôdy, povrchových a podzemných vôd	nehoda	1	1	1
	technická porucha	1	1	1
	nedodržanie pracovných postupov	1	1	1
	Poškodenie existujúcich inžinierskych sieti	1	2	2
	extrémne meteorologické javy	1	1	1
Ohrozenie zložiek životného prostredia a kvality života obyvateľov	nehoda	1	1	1
	technická porucha	1	1	1
	nedodržanie pracovných postupov	1	1	1
	extrémne meteorologické javy	1	1	1

Vysvetlivky k tabuľke :
PVU – pravdepodobnosť výskytu udalosti
DVU – dôsledok vzniknutej udalosti
VMR – výsledná miera rizika vypočítaná ako súčin PVU a DVU
Stupnica hodnotenia :
PVU : 1. nízka, 2. stredná, 3. vysoká
DVU : 1. málo významný, 2. stredne významný, 3. veľmi významný
VMR : 1. – 2. bezvýznamné, 3. - 4. mierne významné, 5. - 6. veľmi významné

Popis zmeny:

Realizáciou navrhovanej zmeny nedochádza k zmenám v prepojení s ostatnými plánovanými a realizovanými činnosťami v dotknutom území. Rizika počas prevádzky sú výrazne eliminované technickými a organizačnými opatreniami, ktoré budú dodržiavané aj po zmene navrhovanej činnosti.

4. Druh požadovaného povolenia navrhovanej činnosti podľa osobitných predpisov

Jedná sa o existujúcu prevádzku, ktorá má všetky potrebné povolenia pre realizáciu svojej činnosti.

Navrhovanou zmenou nedochádza k zmene v stavebnom riešení dochádza len k výmene technologických zariadení.

Vzhľadom k tomu bude potrebné požiadať príslušný RÚVZ o aktualizáciu súhlasu s uvedením priestorov vinnej pivnice do prevádzky.

Popis zmeny:

Navrhovanou zmenou činnosti nedochádza k zmene z hľadiska druhu požadovaného povolenia.

5. Vyjadrenia o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti presahujúcich štátne hranice

Posudzovanie vplyvov presahujúcich štátne hranice je upravené v zákone č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v jeho IV. časti. Postup je v plnom súlade s požiadavkami Dohovoru z Espoo.

Z dôvodu uľahčenia posudzovania vplyvov presahujúcich štátne hranice bola založená internetová databáza - EnImpAs, ktorá uľahčuje a urýchľuje výmenu informácií a tým aj rozvoj vlastného procesu, jeho usporiadanie podľa medzinárodných požiadaviek v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA), zadefinovaných v Dohovore z Espoo. Táto databáza obsahuje právne predpisy v procese EIA, informácie o právnych a fyzických osobách a inštitúciách, ktoré sú zainteresované na uskutočňovaní Dohovoru a poskytuje metodologickú pomoc v procese EIA. Databáza EnImpAs (www.mos.gov.pl/enimpas) je lokalizovaná na serveri Ministerstva životného prostredia Poľskej republiky, ktorá bola poverená úlohou správcu predmetnej databázy.

Navrhovaná činnosť nepodlieha medzinárodnému posudzovaniu v zmysle Prílohy č. 13 k zákonu č. 24/2006 Z. z.

Pri posudzovaní, či navrhovaná činnosť bude mať nepriaznivý vplyv presahujúci štátne hranice, sa hodnotil najmä rozsah zmeny realizovanej činnosti umiestnenie a hlavné vplyvy navrhovanej zmeny.

Vzhľadom k charakteru navrhovanej zmeny činnosti, jej umiestneniu a logistickému riešeniu sa nepredpokladá žiaden negatívny vplyv, ktorý by presahoval štátne hranice.

Popis zmeny:

Zmenou predstavujúcou doplnenie technológie existujúcej činnosti nedochádza k zmene vo vplyvoch navrhovanej činnosti presahujúcich štátne hranice. To znamená, že ani po realizovaní navrhovanej zmeny sa neočakávajú žiadne nepriaznivé vplyvy, ktoré by presahovali štátne hranice.

6. Základné informácie o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia vrátane zdravia ľudí.

Charakteristika prírodného prostredia vrátane chránených území

6.1. Vymedzenie hraníc dotknutého územia

Lokalita, na ktorej má byť realizovaná navrhovaná zmena činnosti sa nachádza na juho západnom okraji katastra obce Veľký Kýr na pozemkoch, ktorých vlastníkom je spoločnosť VÍNO VELKEER 1113, s.r.o..

Odlesnený chotár obce je nivou rieky Nitry, Starej Nitry a vyšších terás Nitrianskej pahorkatiny. Obec sa vymedzuje pásmom 48° zemepisnej šírky a 18° zemepisnej dĺžky. Stred obce sa nachádza v nadmorskej výške 132 m n. m., chotár v nadmorských výškach 126 – 204 m n. m., toto územie sa ešte zaraďuje do Podunajskej nížiny s prvými náznakmi Zoborského masívu. Obec leží v nive rieky Nitry. Cez stred obce preteká staré koryto rieky Nitra.

V susedstve Veľkého Kýru sa rozprestierajú obce Branč, Komjatice a Vinodol. V širšom okolí obce sa nachádzajú tieto väčšie mestá: Šurany, Nové Zámky, Nitra. Cez obec vedie štátna cesta I. triedy č. 64. a železničná trať Nové Zámky – Prievidza.

6.2. Geomorfologické pomery

Na základe členenia podľa geomorfologických jednotiek sa zaradzuje skúmané územie nasledovne :

Geomorfologické členenie Slovenska (Kočický, Ivanič):

Identifikácia

Vrstvy
Geomorfologické jednotky
446

objectid	446
Geomorfologická sústava	Alpsko-himalájska
Geomorfologická podsústava	Panónska panva
Geomorfologická provincia	Západopanónska panva
Geomorfologická subprovincia	Malá Dunajská kotlina
Geomorfologická oblasť	Podunajská nížina
Geomorfologický celok	Podunajská pahorkatina
Geomorfologický podcelok	Nitrianska pahorkatina
Geomorfologická časť	Zálužianska pahorkatina
Minimálna nadmorská výška v GJ [m n. m.]	123,676002
Maximálna nadmorská výška v GJ [m n. m.]	297,035004

Zdroj: https://www.geology.sk

Geomorfologické členenie Slovenska (Mazúr, Lukniš):

Identifikácia

Vrstvy
Plochy - oblasti
75

objectid	75
Sústava	Alpsko-himalájska
Podsústava	Panónska panva
Provincia	Západopanónska panva
Subprovincia	Malá Dunajská kotlina
Celok	Podunajská pahorkatina
Podcelok	Nitrianska pahorkatina
Časť	Zálužianska pahorkatina
Oblasť	Podunajská nížina

Zdroj: https://www.geology.sk

Dotknutá lokalita leží blízko rozhrania podcelkov Nitrianska pahorkatina a Nitrianska niva. Vzhľadom k tomu je dotknuté územie súčasťou podcelku Nitrianska pahorkatina a časti Zalužianska pahorkatina, ale samotná obec je súčasťou podcelku Nitrianska niva a časti Dolnonitrianska niva podľa nasledujúceho znázornenia:

objectid	89
Sústava	Alpsko-himalájska
Podsústava	Panónska panva
Provincia	Západopanónska panva
Subprovincia	Malá Dunajská kotlina
Celok	Podunajská pahorkatina
Podcelok	Nitrianska niva
Časť	Dolnonitrianska niva
Oblasť	Podunajská nížina

Zdroj: https://www.geology.sk

Hodnotené územie leží v centrálne depresii Podunajskej nížiny. Hlavný pokles tejto oblasti nastal začiatkom panónu a vyvrcholil v priebehu sedimentácie dáku. Poklesy boli prevažne bezlomové. Nitrianska niva tvorí rovinné územie po oboch stranách rieky Nitry. Samotná niva je tvorená najmä povodňovými hlinito-ílovitými sedimentmi vo vrchnej časti a štrkovými fáciami v bazálnej časti. Z geomorfologického hľadiska má záujmové územie a jeho blízke okolie charakteristický rovinný reliéf s miernymi vyvýšeninami a plytkými depresiami, na modelácii ktorého sa podieľa akumulačná činnosť rieky Nitra. Podľa základných typov erózno-denudačného reliéfu ide v záujmovom území o reliéf rovín a nív. Podľa základného geomorfologického rozdelenia dané územie patrí do Negatívnych morfoštruktúr Panónskej panvy, kde patria mladé poklesávajúce morfoštruktúry s agradáciou. Z hľadiska špeciálnych foriem reliéfu sa v katastrálnom území nachádzajú antropogénne formy reliéfu – umelé vodné plochy, hrádze a násypy.

6.3. Geologické pomery

Na geologickej stavbe širšieho okolia dotknutého územia sa podieľajú horniny kryštalinika jadrových pohorí, obalové mezozoické horniny a výplň panvy tvoria predovšetkým sedimenty neogénu a kvartéru. Geologická stavba záujmového územia je tvorená kvartérnymi fluviálnymi sedimentmi, ktoré sú na záujmovom území zastúpené štrkmi, piesčitými štrkmi jemnozrnnými a strednozrnnými pieskami. Z hľadiska geologickej stavby je územie súčasťou Podunajskej panvy, ktorá patrí k vnútrokarpatským panvám. Vznik panvy súvisí s tektonickými pohybmi v neskoro geosynklinálnom štádiu Karpatského orogénu, ale jej vývoj pokračoval najmä v pogeosynklinálnom období.

Geologická stavba užšieho záujmového územia

Geologickú stavbu dotknutého územia tvoria eolické sedimenty. Neotektonické pohyby prebiehajúce počas neogénu a kvartéru podstatne ovplyvnili geomorfologické pomery územia a charakter i hrúbku kvartérnych sedimentov. Úzko s nimi je spojená tiež seizmicita územia.

Geologická mapa kvartéru:

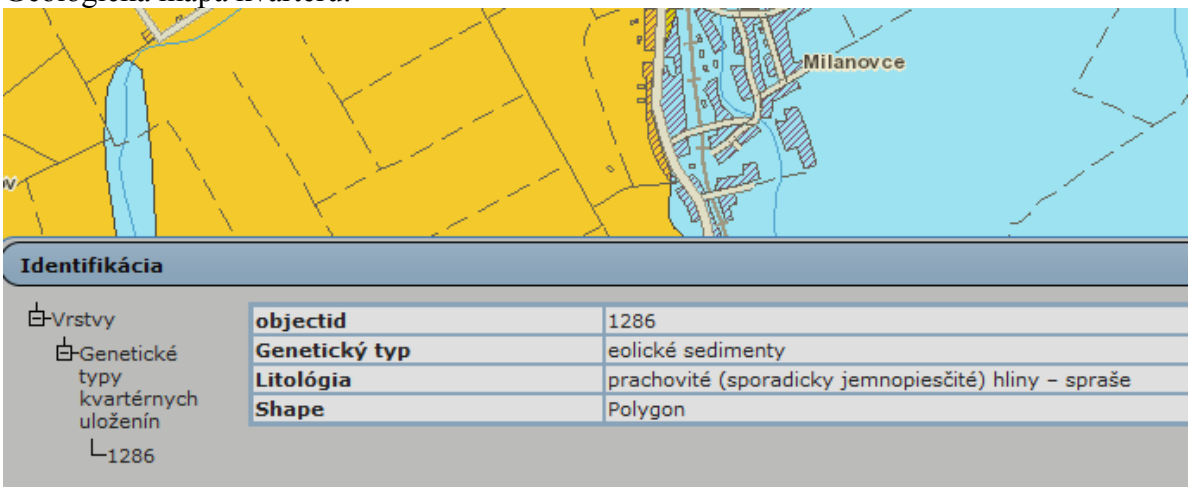

Zdroj: https://www.geology.sk

Hrúbka kvartérneho pokryvu je 5 – 10 m:

objectid	5627
Hrúbka kvartérneho pokryvu [m]	5 – 10

Zdroj: https://www.geology.sk

Podľa regionálneho geologického členenia Slovenska je dotknuté územie súčasťou komjatickej priehlbiny:

objectid	17
Jednotka I rádu (oblasť, pásmo)	vnútrohorské panvy a kotliny
Jednotka II rádu (podoblasť, zóna)	podunajská panva
Jednotka III rádu	trnavsko-dubnická panva
Jednotka IV rádu	komjatická priehlbina

Zdroj: https://www.geology.sk

Podľa nasledujúcej mapy inžiniersko geologických rajónov Slovenska je hodnotené územie zaradené do rajónu sprašových sedimentov:

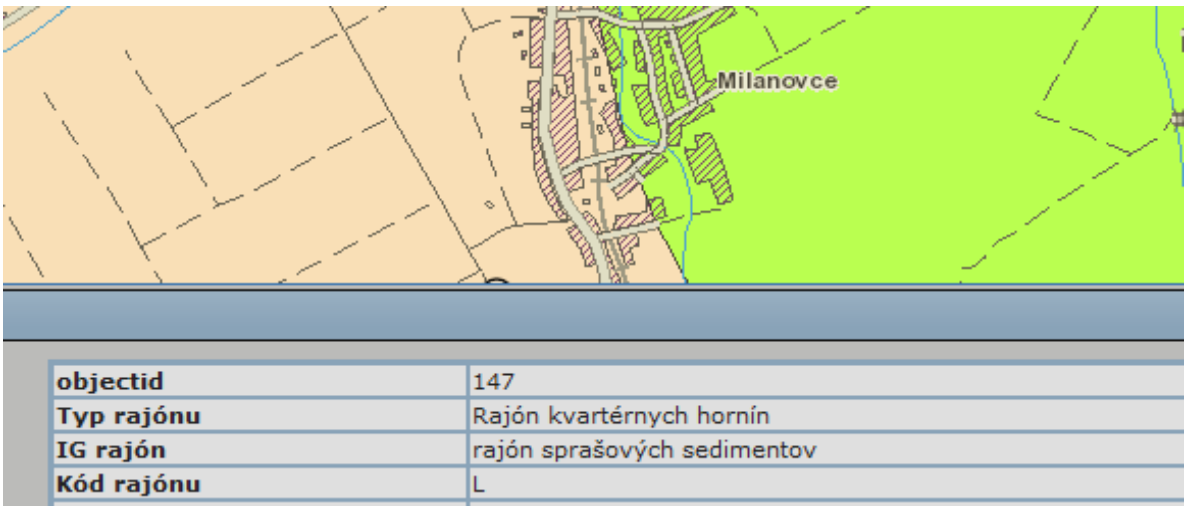

Zdroj: https://www.geology.sk

To vytvára vhodné pôdnoklimatické podmienky, ktoré sú zárukou produkcie kvalitných vín v regióne.

Horninové prostredie

Podložie kvartéru tvoria horniny mladšieho neogénu ako súvrstvie pieskov, štrkov a štrkopieskov s rôznorodým materiálom. Základy panvy boli založené vo vrchnom bádene. Hlavnú výplň panvy predstavujú terciérne a kvartérne sedimenty. Z genetických typov hornín tu dominujú fluviálne a eolické sedimenty. Fluviálne sedimenty sú reprezentované štrkmi a pieskami starých riečnych terás. Kvartér je budovaný sedimentmi s fáciou eolickou, ktorá je tvorená sprašovým pokryvom viatych pieskov a sprašových hlín. Druhým typom kvartérnych sedimentov sú sedimenty fluviálne, ktoré sú tvorené prevažne nivnými humoznými hlinami alebo hlinito-piesčitými až štrkovito – piesčitými hlinami dolinných nív. Fluviálne sedimenty patria k najpestrejším pokryvným útvarom. Ich zloženie a vlastnosti sa menia na krátke vzdialenosti. Časté je vykliňovanie a premenlivá hrúbka vrstiev, prípadne šikmé zvrstvenie ako výsledok sedimentácie počas meandrovania koryta rieky Nitry a povodní. Komplex fluviálnych sedimentov tvoria najhlbšie usadené a najstaršie pleistocénne štrky a piesky so štrkom fácie riečneho dna celkovej hrúbky prevažne 2,40 - 3,80 m. Sú to prevažne stredno až hrubozrnné, zle zrnené štrkovité zeminy (prevaha frakcie valúnov 1 – 3 cm, menej frakcia valúnov priemeru 5 – 6 cm ojedinele až 8 cm). Uloženie štrkovej vrstvy nie je vodorovné.

Prechodnú, nesúvislú vrstvu medzi „čistými“ štrkmi a nadložnými piesčito-ílovitými zeminami tvoria ílovité štrky hrúbky 0,40 – 0,50 m. Sedimentačný komplex v nadloží štrkovej vrstvy reprezentuje najprv súvrstvie pleistocénnych povodňových ílovito-piesčitých a piesčitých zemín, v ktorých sa lokálne môžu vyskytovať polohy, šošovky zemín s menším i vysokým obsahom organických látok. Sú to íly a ílovité piesky. Rastlý sedimentačný komplex na povrchu uzatvára súvrstvie nivných ílov strednej, vysokej a až extrémne vysokej plasticity a piesčitých ílov. Toto ílovito-piesčité súvrstvie zemín pleistocén - holocénneho veku, ktoré je uložené nad štrkmi dosahuje premenlivú hrúbku od 3,50 m do 4,50 m. Tieto fluviálne sedimenty rieky Nitry v záujmovom území vytvárajú zvodnený horizont s voľnou, prípadne mierne napätou hladinou podzemnej vody.

Horninové prostredie dotknutého územia je znázornené na nasledujúcej metalogenetickej mape:

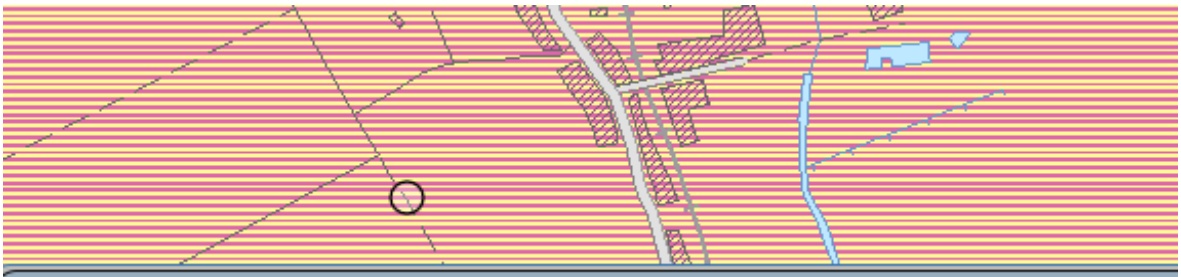

Identifikácia

Vrstvy
- Mapa litogeochemických typov
  - 990

objectid	990
Útvar	Neogén
Popis	vápnité ílovce, pieskovce, štrky, vápence ± polohy lignitu
Stat1	SED-8
Stat2	SED-9
Stat3	SED-16
Stat4	SED-23

Zdroj: https://www.geology.sk

Ložiská nerastných surovín

V dotknutej lokalite sa ložiska nerastných surovín nenachádzajú. V širšom okolí je menší výskyt stavebných surovín. Vo vzdialenosti cca 5 km západne od dotknutej lokality sa nachádza významné ložisko geotermálnej energie::

dentifikácia

Vrstvy
- Výhradné ložiská - CHÚ
  - energetické

OBJECTID	32
ID	
Surovina	energetické
Nerast	geotermálna energia
Typ nerastu	
Názov ložiska	Poľný Kesov
Organizácia	Slovak Tourism, a.s.
Sídlo organizácie	Nitra
Znak využitia	Ložisko s predpokladom využívania zásob

Zdroj: Štátny geologický ústav Dionýza Štúra

Veterná erózia a vodná erózia

Z geodynamických javov sa v širšom záujmovom území vyskytujú erózne javy, objemové i konzistenčné zmeny jemnozrnných zemín, presadanie spraší, v menšej miere aj previevanie eolických pieskov a svahové gravitačné pohyby. Z hľadiska stability je posudzované územie stabilné.

Seizmicita územia

Geologicko-tektonická stavba a prejavy neotektonických (v období sarmat - kvartér) pohybov v území majú veľký vplyv na seizmicitu územia.

Plochy tektonického členenia sú znázornené na nasledujúcej tektonickej mape:

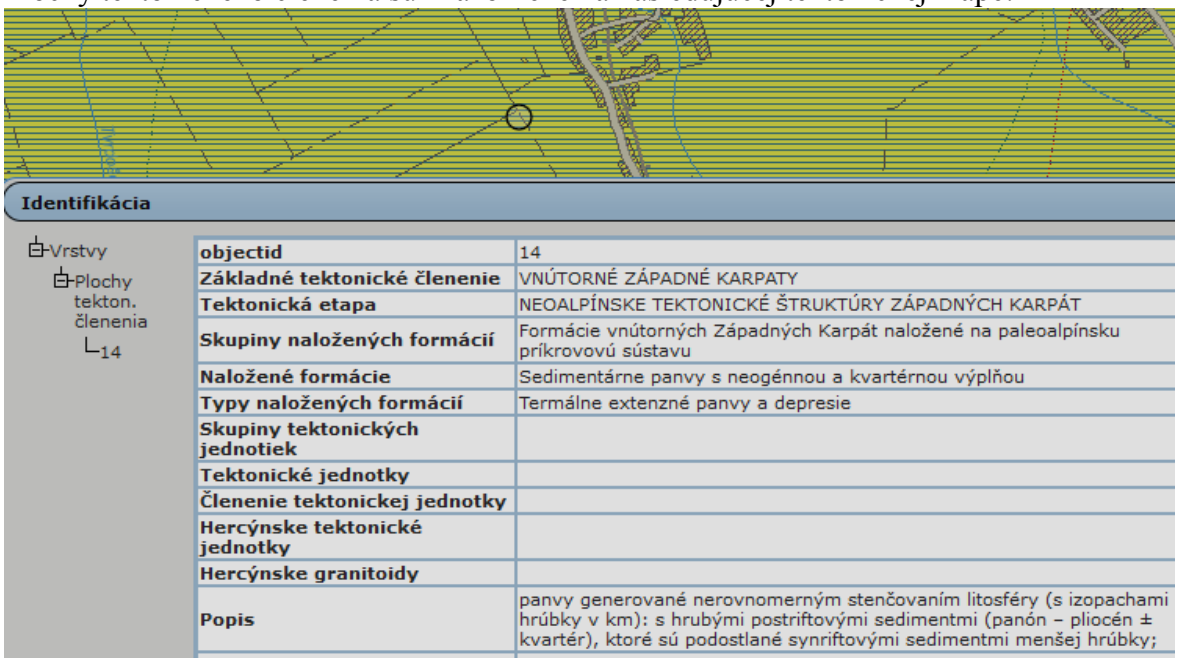

Zdroj: https://www.geology.sk

V súčasnosti je v Európe používaná 12-stupňová makroseizmická stupnica EMS-98. V minulosti bola na Slovensku používaná makroseizmická stupnica MSK-64, ktorá mala tiež 12 intenzitných stupňov. Podľa mapy seizmických oblastí na území SR (STN 73 0036) je skúmané územie zaradené do oblasti s intenzitou seizmického ohrozenie 7° podľa EMS. V záujmovom území neboli doteraz zistené žiadne znaky nestability územia v prirodzenom stave, preto je územie hodnotené ako stabilné.

Radónové riziko

Stupeň radónového rizika a jeho vnikanie do objektov je závislé od objemovej aktivity radónu v pôdnom vzduchu a od štruktúrno-mechanických vlastností základových pôd, pričom rýchlejšie uniká z horninového podložia v suchšom a teplejšom počasí. Polčas rozpadu 222Rn je 3,82 dňa, pričom vznikajú hlavne izotopy Po a Bi, ktoré sú kovového charakteru a absorbovaním sa na prašné častice môžu byť človekom vdychované a môžu mať aj karcinogénne účinky.

Úroveň prírodnej rádioaktivity dotknutého územia je znázornená na nasledujúcej mape:

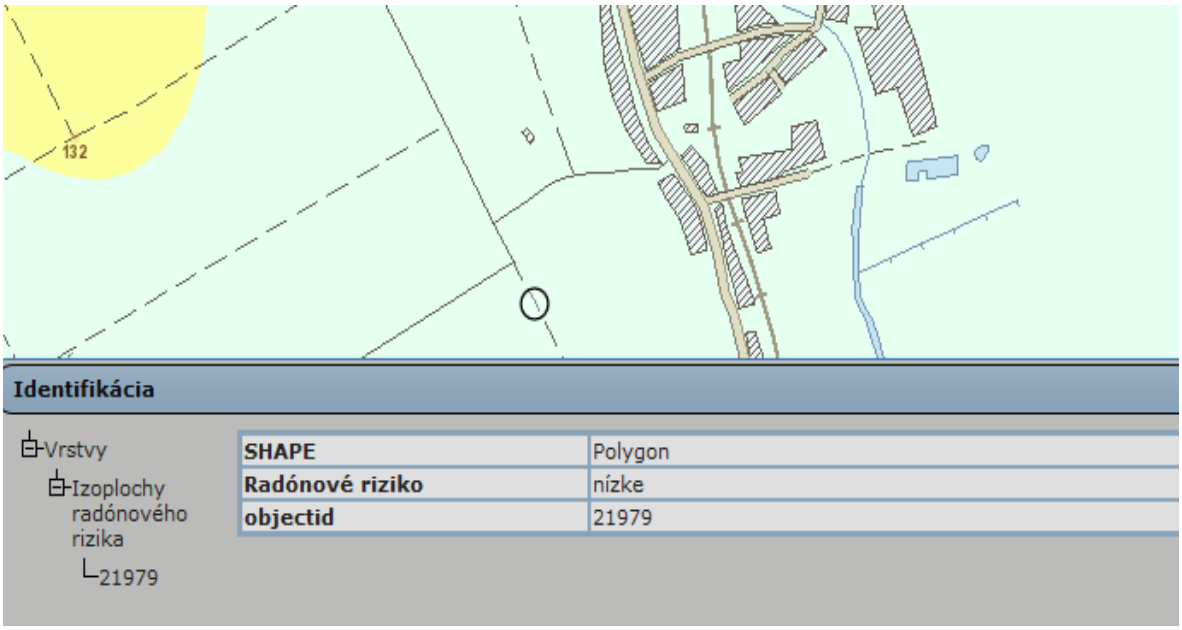

Zdroj: https://www.geology.sk

Posudzovaná lokalita navrhovanej zmeny činnosti sa teda nachádza v území s nízkym radónovým rizikom.

6.4. Pôdne pomery

Povrch územia obce kryjú černozeme a čiernice. Pôdne typy a pôdne druhy a pôdotvorný substrát ako aj sklonitosť reliéfu je možné vyčítať z bonitovaných pôdnoekologických jednotiek.

Poľnohospodárska pôda je obrábaná ako orná pôda, trvalé trávne porasty, vinice a záhrady. Na plochách poľnohospodárskej pôdy nie sú vybudované závlahy ani odvodnenia. Orná pôda sa nachádza na najväčšej výmere katastra. Trvalé kultúry – v riešenom území sa nachádzajú zvyšky vinohradov, väčšia časť je už obrábaná ako orná pôda. Ovocné sady sa tu nenachádzajú. Trvalé trávne porasty sa nachádzajú pri komunikáciách, pri vodných tokoch pri železnici len v malých výmerách. Plochy súkromných záhrad prechádzajú z intravilánu do extravilánu, kde sú obhospodarované ako zeleninové záhrady, vinice a ovocné sady. Veternou eróziou sú ohrozené hlavne fluvizeme, ktoré sa nachádzajú pri rieke Nitra. Veternou eróziou sú potenciálne ale ohrozené všetky plochy ornej pôdy obrábanej veľkoplošne na plochách väčších ako 100 ha. Vodnou eróziou sú ohrozené hlavne pôdy na svahoch, niektoré sú už erodované, sú to hlavne regozeme, ktoré sa nachádzajú západne od zastavaného územia obce.

Pôdne typy na území obce

Pôdny typ	Pôdna jednotka
černozeme	černozeme čiernicové karbonátové, sprievodné čiernice kultizemné karbonátové, sporadicky čiernice slancové až slaniskové, lokálne slaniská a slance - S; z karbonátových fluviálnych a sprašových sedimentov
černozeme	černozeme kultizemné, lokálne modálne a erodované a regozeme typické karbonátové; zo spraší
čiernice	čiernice glejové, sprievodné čiernice kultizemné a gleje; z karbonátových a nekarbonátových aluviálnych sedimentov
čiernice	čiernice kultizemné, sprievodné čiernice glejové, lokálne modálne; prevažne z nekarbonátových aluviálnych sedimentov

http://www.beiss.sk/

Podľa pôdnej mapy v dotknutom území prevládajú regozeme čiernozemné:

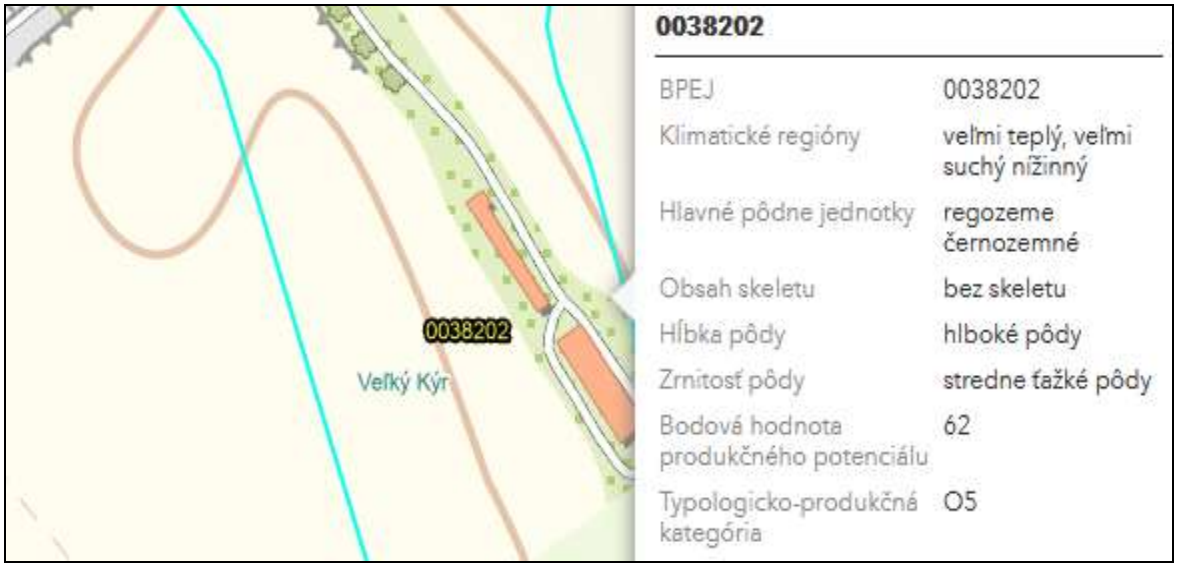

Zdroj: https://portal.vupop.sk

Poľnohospodárska pôda zaradená podľa kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky do 1. až 4. kvalitatívnej skupiny - osobitne chránená (podľa zákona č. 220/2004 Z.z.) sa v dotknutej lokalite navrhovanej zmeny činnosti nevyskytuje.

Pôda dotknutej lokality navrhovanej činnosti je zaradená pod kódom 0038202 je zaradená v 5. kvalitatívnej skupine. Západne od dotknutej lokality sa vyskytuje pôda zaradená do 2. kvalitatívnej skupiny..

Index poľnohospodárskeho potenciálu

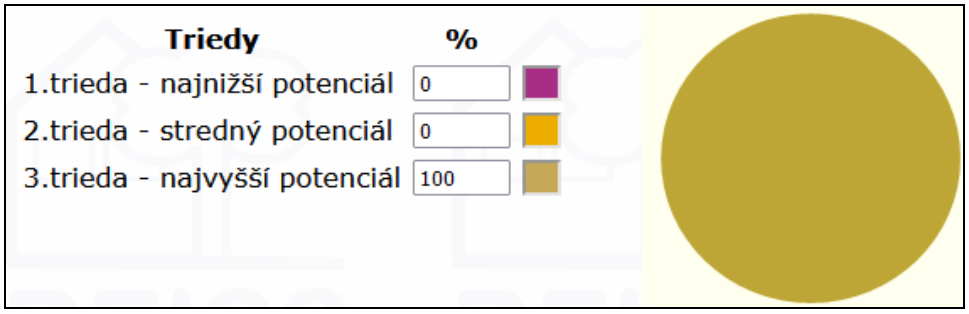

http://www.beiss.sk/

6.5. Klimatické pomery

Slovensko leží na západe eurázijského kontinentu, kde majú na podnebie vplyv jednak vzduchové hmoty, prichádzajúce od Atlantiku, ako aj vzduchové hmoty, vytvárajúce sa nad východoeurópskymi rovinami a nad vnútrom ázijského kontinentu. Z hľadiska celosvetového členenia klímy patrí územie Slovenska podľa genetickej klasifikácie B. P. Alisova do pásu vzduchu miernych šírok, tj. mierneho klimatického pásma, konkrétnejšie do jeho európsko-kontinentálnej časti.

Podľa – geografických typov (Atlas krajiny SR, 2002) patrí dotknuté územie so širším okolím do typu nížinnej klímy, s miernou inverziou teplôt, suchou až mierne suchou, subtypu teplej klímy. Hodnotené územie patrí do klimatického regiónu veľmi teplého, veľmi suchého, nížinného. Klimatický ukazovateľ zavlažovania pre mesiace VI – VIII je 200 mm, priemerná teplota vzduchu v januári -1 až -4 °C, priemerná teplota vzduchu za vegetačné obdobie (IV – IX) 16 – 17°C.

Dotknutá oblasť sa nachádza v nasledujúcom klimaticko-geografickom type:

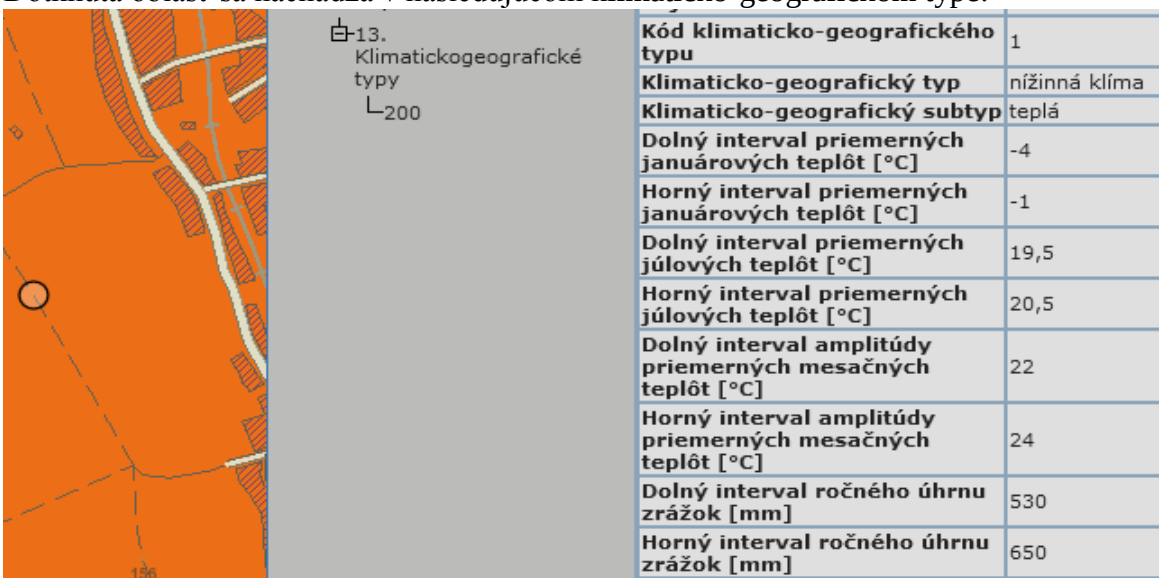

Kód klimaticko-geografického typu	1
Klimaticko-geografický typ	nížinná klíma
Klimaticko-geografický subtyp	teplá
Dolný interval priemerných januárových teplôt [°C]	-4
Horný interval priemerných januárových teplôt [°C]	-1
Dolný interval priemerných júlových teplôt [°C]	19,5
Horný interval priemerných júlových teplôt [°C]	20,5
Dolný interval amplitúdy priemerných mesačných teplôt [°C]	22
Horný interval amplitúdy priemerných mesačných teplôt [°C]	24
Dolný interval ročného úhrnu zrážok [mm]	530
Horný interval ročného úhrnu zrážok [mm]	650

Zdroj: http://apl.geology.sk/temapy

Ovzdušie

Riešené územie obce Veľký Kýr je na základe klimatických oblastí (Atlas krajiny, Lapin a kol.,2002) zaradené do teplej klimatickej oblasti. Teplá oblasť (T) má priemerne 50 a viac letných dní za rok (s denným maximom teploty vzduchu ≥ 25 ˚C). Celé riešené územie sa nachádza v okrsku T2 teplý, suchý, s miernou zimou, pre ktorý sú charakteristické teploty v januári do -4 °C, Iz = -20 až -40.

Najbližšia meteorologická pozorovacia stanica sa nachádza vo Veľkých Janíkovciach.

Priemerné mesačné (ročné) teploty vzduchu v °C (2015 – 2019)

Veľké Janíkovce	I	II	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	ROK
2017	-6,8	2,6	8,6	9,8	17,1	21,9	22,1	23,0	15,2	10,8	5.3	1,8	11,0
2018	2,8	-0,4	3,4	16,0	19,4	21,0	22.4	23,4	17,0	12,9	7,5	1.3	12,2
2019	-0,8	3,5	8,1	13,1	13,3	23,4	22,1	22,7	16,3	12,2	8,8	3,4	12,2

Zdroj: SHMÚ

V hodnotenom území sa najvyššie priemerné mesačné teploty vyskytujú v mesiacoch jún – august, najchladnejšie mesiace sú december – február.

Priemerná ročná teplota sa pohybuje okolo 12 °C.

V posledných rokoch tak, ako v rámci celého sveta aj v hodnotenej oblasti dochádza k extrémnym výkyvom počasia. Zmena klímy ovplyvňuje celý svet. Štíty polárnych ľadovcov sa roztápajú a hladina morí stúpa. V niektorých regiónoch sú extrémne výkyvy počasia a zrážky čoraz častejšie, zatiaľ čo iné oblasti zažívajú viac extrémnych horúčav a suchá.

V nadchádzajúcich desaťročiach sa očakáva, že sa intenzita týchto vplyvov ešte zvýši.

Odchýlky priemernej ročnej teploty vzduchu od normálu 1961 – 1990 na Slovensku za rok 2017:

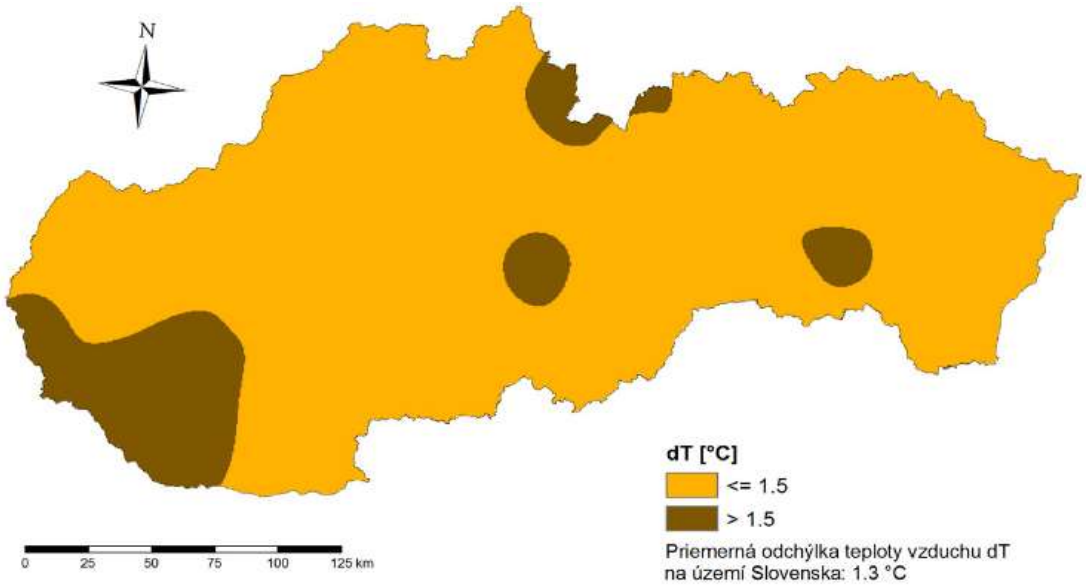

Zdroj: SHMÚ

Posudzovaná lokalita sa nachádza na rozhraní územia, kde je priemerná odchýlka teploty vzduchu > 1,5%.

Zrážky

Zmena klímy spôsobuje silné dažde a iné extrémne výkyvy počasia, sú čoraz častejšie. Môžu viesť k záplavám a k znižovaniu kvality vody, ale aj k zhoršeniu dostupnosti vodných zdrojov v niektorých oblastiach.

Ročný úhrn zrážok: 530 – 650 mm. Najvyšší mesačný úhrn zrážok sa pohybuje v rozmedzí 200 až 250 a tie sa dosahujú prevažne v letných mesiacoch. V jednotlivých mesiacoch sa v priemere vyskytuje okolo 10 zrážkových dní s úhrnom vlahy 1 mm a viac.

Priemerné mesačné (ročné) úhrny zrážok v mm (r. 2015-2019)

Veľké Janíkovce	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	ROK
2017	16	**18**	18	43	13	24	70	19	88	48	58	45	460
2018	22	27	49	12	26	109	43	74	69	14	23	60	528
2019	47	23	18	11	120	63	41	107	67	16	93	43	649

Zdroj: SHMÚ

Priemerný počet dní s hmlou je cca 35 v roku.

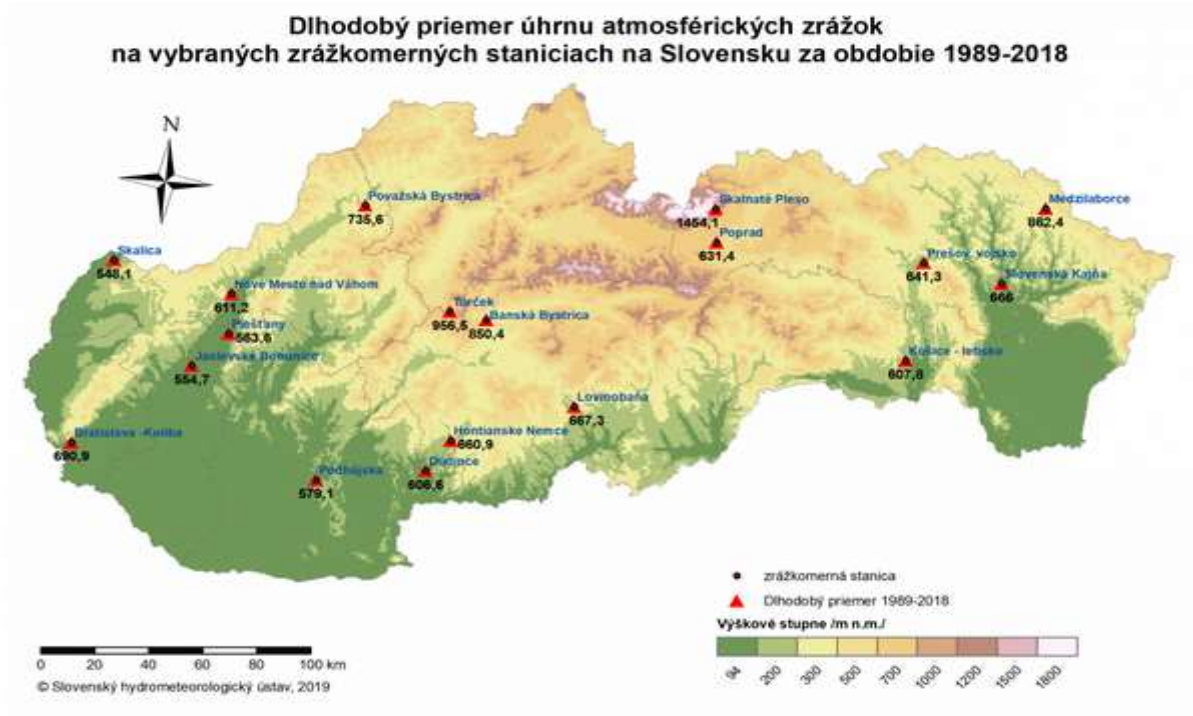

Zdroj: SHMÚ

Ročný úhrn atmosférických zrážok v SR (2020)

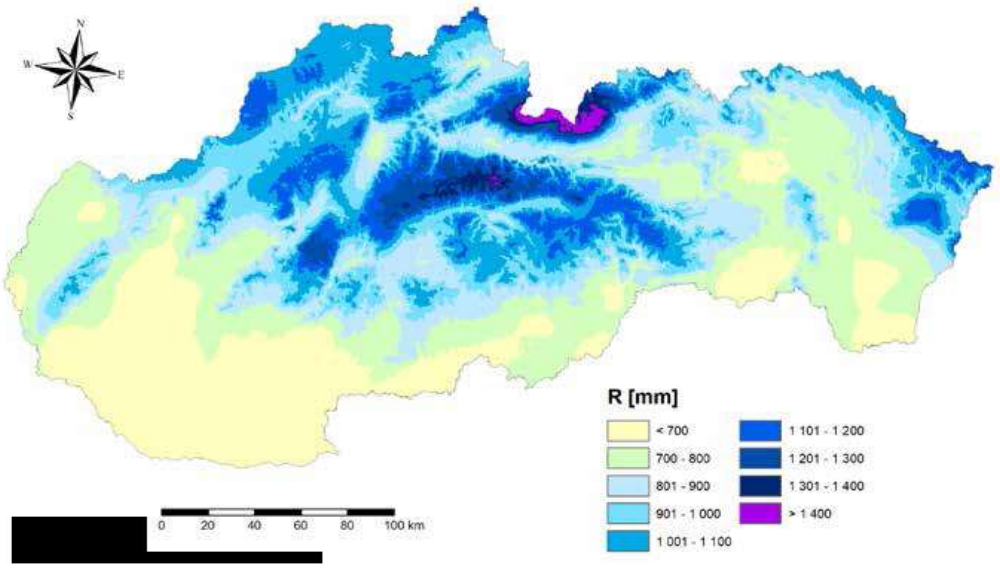

Zdroj: SHMÚ

Veternosť

Prevládajúce prúdenie vzduchových hmôt na Podunajskej nížine má juhovýchodný a severozápadný smer. Naopak najzriedkavejšie bývajú vetry so severovýchodným a severným smerom prúdenia.

V Podunajskej nížine podľa stanice Nitra – Veľké Janíkovce prevažuje severozápadné prúdenie s priemernou početnosťou výskytu 26,2 %. Hodnotené územie je pomerne dobre prevetrávané. Najväčšiu rýchlosť majú v rovinatej časti riešeného územia smery vetrov s najväčšou početnosťou, t.j. severozápadné prúdenie s priemernou rýchlosťou 5,0 $m.s^{-1}$ a východné prúdenie s priemernou rýchlosťou 5,4 $m.s^{-1}$.

Zmena klímy

Národné správy Slovenskej republiky o zmene klímy vypracúva tím odborníkov poverených MŽP SR približne každé štyri roky. Slovenská republika národnými správami o zmene klímy plní záväzky podľa článkov 4 a 12 Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy, Kjótskeho protokolu (dohovoru) a aktuálneho rozhodnutia konferencie zmluvných strán dohovoru, pričom doteraz pripravila sedem národných správ o zmene klímy.

Región strednej Európy nesie všeobecné črty zmeny klímy. Oteplenie sa v nej prejavuje vo všetkých polohách a klimatických oblastiach. Trendy v atmosférických zrážkach nie sú síce také jednoznačné, ale tento fakt je spôsobený ich väčšou premenlivosťou, ako aj modifikovaním úhrnov náveternými a záveternými vplyvmi.

Vývoj sucha a vyznačenie rizikových oblasti ohrozených suchom je v rámci Slovenska znázornený na nasledujúcej mape:

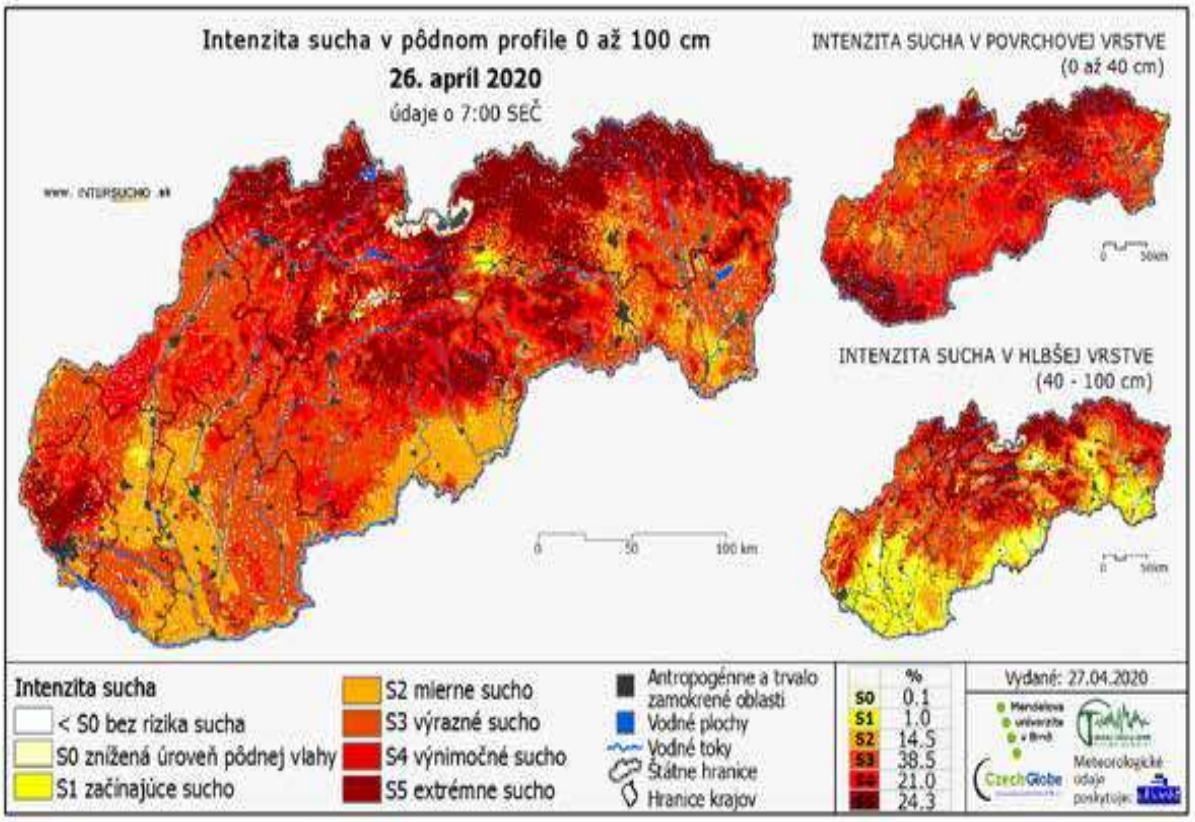

Zdroj: SHMÚ

<u>Pozorovateľný vývoj zmeny klímy na území SR (za obdobie rokov 1881 – 2017):</u>
(+Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2019)

- rast priemernej ročnej teploty vzduchu asi o 1,7 až 2,0 °C (z pohľadu ročných sezón k najrýchlejšiemu otepľovaniu dochádza v lete a na jar),
- priestorovo rozdielny trend ročných úhrnov atmosférických zrážok v priemere rast asi o 0,8 % (na juhu Slovenska bol pokles miestami aj viac ako 10 %, na severe a severovýchode ojedinele úhrn zrážok vzrástol od 3 do 5 %),
- pokles relatívnej vlhkosti vzduchu (na juhu Slovenska od roku 1901 doteraz o 5 %, na ostatnom území menej),
- pokles všetkých charakteristík snehovej pokrývky do výšky 1000 m takmer na celom území Slovenska (vo väčšej nadmorskej výške bol zaznamenaný jej nárast),
- vzrast potenciálneho výparu a pokles vlhkosti pôdy – charakteristiky výparu vody z pôdy a rastlín, vlhkosti pôdy, slnečného žiarenia potvrdzujú, že najmä juh Slovenska sa postupne vysušuje, čo sa prejavuje predovšetkým rastom potenciálnej evapotranspirácie a poklesom vlhkosti pôdy,
- v charakteristikách slnečného žiarenia však neboli, okrem prechodného zníženia v období rokov 1965 až 1985, zaznamenané žiadne podstatné zmeny. Podobný vývoj pokračuje aj po roku 2000,
- zmeny v premenlivosti klímy (najmä zrážkových úhrnov) – príkladom sú v krátkom časovom intervale striedajúce extrémne vlhké a suché roky: extrémne suchý rok

2003 a čiastočne aj 2007, extrémne vlhké roky 2010 a 2016 a mimoriadne suchý rok 2011 a čiastočne aj 2012. Za ostatných 15 rokov došlo k významnejšiemu rastu výskytu extrémnych denných a niekoľkodenných úhrnov zrážok, čo malo za následok zvýšenie rizika lokálnych povodní v rôznych oblastiach SR. Na druhej strane v období rokov 1989 – 2017 sa oveľa častejšie ako predtým vyskytovalo lokálne alebo celoplošné sucho, ktoré bolo zapríčinené predovšetkým dlhými periódami relatívne teplého počasia malými úhrnmi zrážok v niektorej časti vegetačného obdobia. Zvlášť výrazné bolo sucho v rokoch 1990-1994, 2000, 2002, 2003 a 2007, v niektorých regiónoch na západe SR aj v rokoch 2015 a 2017.

- desaťročie 1991 – 2000, ale aj obdobie 2001 – 2010 sa charakteristikami teploty vzduchu, úhrnov zrážok, výparu, snehovej pokrývky, ako aj iných prvkov, priblížilo k predpokladaným podmienkam klímy okolo roku 2030, ktoré boli vyčíslené v zmysle scenárov zmeny klímy pre naše územie, výnimkou sú iba nižšie úhrny zrážok v chladnom polroku a v zime v desaťročí 1991 – 2000.
- ukazuje sa, že počasie sa v posledných dekádach stalo viac extrémnym. Štatistické spracovania mesačných teplotných extrémov poukazujú na výkyvy vo výskyte extrémnych teplôt a zrážok počas jednotlivých dekád od roku 1961 doteraz, avšak trendy daných charakteristík sú pomerne jednoznačné.

Na Slovensku sú vyhodnotené a podrobne analyzované výstupy z deviatich modelov všeobecnej cirkulácie atmosféry (GCMs), ktoré vypracovali štyri svetové klimatické centrá. Pri regionalizácii výstupov GCMs sa na Slovensku využíva metóda tzv. štatistického downscalingu, pri ktorej sa modifikácia výstupov globálnych klimatických modelov do jednotlivých zvolených bodov na území krajiny vykonáva štatistickými metódami použitím súborov nameraných údajov.

Scenáre možného priebehu klimatickej zmeny sa týkajú nielen ročného chodu jednotlivých klimatických prvkov pre niektoré budúce časové horizonty, ale aj časových radov týchto prvkov až do roku 2100. K dispozícii sú vypracované scenáre pre viaceré klimatické prvky, ako sú napríklad teplota vzduchu, atmosférické zrážky, globálne žiarenie, vlhkosť vzduchu.

Rok 2021 bol v Európe najteplejším zaznamenaným. Podľa satelitného programu Copernicus bola priemerná teplota o 0,4 stupňa vyššia, než v 2020. V globálnom meradle sa rok 2021 vyrovnal doteraz najteplejšiemu roku 2016.

Rast globálnej teploty pokračoval v nastúpenom trende – 2021 bol už šiestym najteplejším rokom v rade. Bolo prekonaných hneď niekoľko teplotných rekordov. Zima bola historicky najteplejšia, tú z roku 2016 prekonala o 1,6 stupňa Celzia. V Death Valley v Kalifornii bola zaznamenaná zatiaľ najvyššia teplota na Zemi – 54,4 stupňa.

Bola tiež nameraná najvyššia teplota za severným polárnym kruhom – na Sibíri bolo 38 stupňov. Priemerná teplota v časti arktického regiónu narástla v porovnaní s priemerom 1981-2010 o 6 stupňov.

Podľa World Weather Attribution by vlna tepla na Sibíri „bola takmer nemožná bez klimatickej zmeny“.

Príčinou rastu teplôt sú klimatické zmeny, spôsobené činnosťou človeka. Koncentrácia CO_2 v atmosfére narástla v roku 2021 asi o 2,3 ppm – napriek tomu, že pandémia COVID-19 utlmila ekonomické aktivity a tým aj množstvo vypustených skleníkových plynov.

Priestorové hodnotenie dopadov sucha na podzemnú vodu SR (2020)

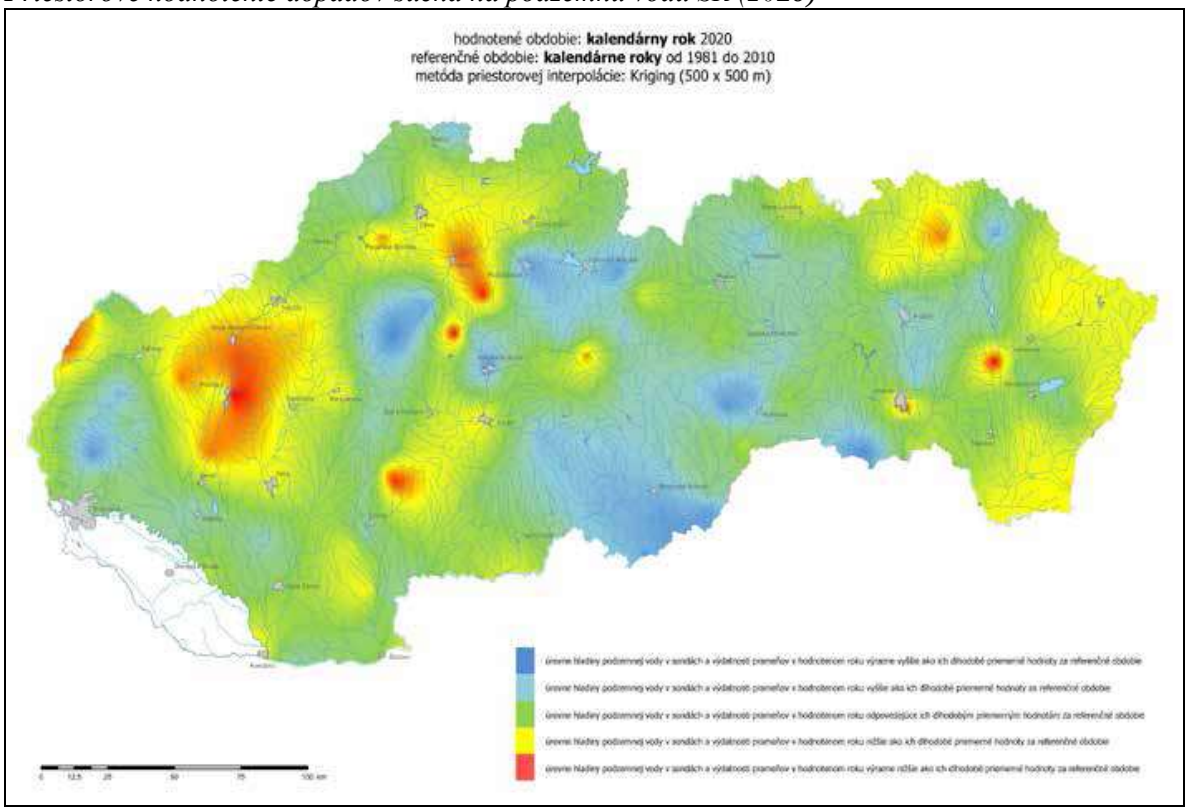

Zdroj: Správa o stave životného prostredia SR v roku 2020

V SR vzniká naliehavá potreba zlepšiť a zefektívniť adaptačné procesy v odozve na stále intenzívnejšie prejavy a nepriaznivé dôsledky zmeny klímy v našom regióne, ako aj v nadväznosti na aktuálny vývoj témy v širšom medzinárodnom a európskom kontexte a z dôvodu absencie relevantného dokumentu pre danú oblasť MŽP SR v roku 2014 pripravilo dokument Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 148/2014. MŽP SR v roku 2017 začalo prípravu aktualizácie stratégie, ktorá bola zameraná na hodnotenie súčasného stavu adaptácie a plánované aktivity v rozhodujúcich oblastiach a sektoroch, definovanie všeobecnej vízie adaptácie vybraných oblastí a sektorov a aktualizáciu súboru adaptačných opatrení a rámca na ich realizáciu. Hlavným cieľom aktualizovanej stratégie je prispieť k naplneniu cieľa adaptácie, ktorý zakotvuje Parížska dohoda v článku 7, prostredníctvom zvýšenia odolnosti a zlepšenia pripravenosti SR čeliť nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy a ustanoviť inštitucionálny rámec a koordinačný mechanizmus na zabezpečenie účinnej implementácie adaptačných opatrení na všetkých úrovniach a vo všetkých oblastiach. Stratégia sa snaží v čo najširšom rozsahu oblastí a sektorov prepojiť scenáre a možné dôsledky zmeny klímy s návrhmi vhodných adaptačných opatrení.

Podľa Územnej štúdie Slovenska o zmene klímy sa globálne otepľovanie môže prejaviť na našom území rastom priemerov teploty vzduchu do roku 2075 o 2 až 4C. Takéto klimatické zmeny neboli u nás zaznamenané počas celého holocénu a v praxi znamenajú presun teplotných pomerov Podunajskej nížiny na Liptov. Je vysoko pravdepodobné, že negatívne ovplyvnia vodnú bilanciu, biologické výroby ako sú

poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rybárstvo, zvýšia ohrozenie biodiverzity a rovnako ohrozenie ľudského zdravia (Lapin et al., 2006)

Navrhovaná činnosť svojim charakterom neovplyvni klimatické pomery v dotknutej oblasti.

6.6. Hydrologické a hydrogeologické pomery

Územie okresu Nové Zámky spadá do čiastkového povodia Dunaj, Hron, Ipeľ a Váh. Takmer 56 % územia okresu spadá do čiastkového povodia Váh na severozápade okresu. 31.24 % územia spadá do čiastkového povodia Hron, ktoré leží na východe až juhovýchode okresu. Čiastkové povodie Dunaj leží na juhu okresu a Ipeľ pri východnej hranici okresu. Zo základných povodí zasahujú do okresu povodia Dunaj od ústia Váhu po ústie Ipľa, Hron od hate Veľké Kozmalovce po ústie do Dunaja, Ipeľ od Krtíša po ústie do Dunaja, Malý Dunaj od Čiernej vody po ústie, Nitra od Bebravy po Žitavu a pod Malú Nitru, Nitra od Žitavy a Malej Nitry po ústie do Váhu a Váh od Nitry po Malý Dunaj, Váh od Malého Dunaja po ústie do Dunaja, Váh od zaústenia Biskupického kanála po ústie Nitry, Žitava po ústie. Hydrologickú sieť okresu Nové Zámky tvoria rieky Nitra, Žitava, Hron, Ipeľ a Dunaj, pričom rieka Nitra je z nich na území okresu najdlhšou. Nitra je ľavostranným prítokom Váhu, ktorá pramení na svahoch Lúčanskej Malej Fatry. Nitra sa vlieva do Váhu pri obci Komoča, ktorá sa nachádza v okrese Nové Zámky

Povrchové vody

Hodnotené územie sa nachádza medzi tokom rieky Nitra a tokom Malej Nitry. Územie spadá do povodia rieky Nitry, ktorá južne od Nových Zámkov vteká do Váhu. Obec Veľký Kýr sa nachádza medzi tokmi Malej Nitry (preteká obcou) a samotnej Nitry. Tieto vodné toky majú dažďovo snehový typ odtoku s najvyššími priemernými mesačnými prietokmi v marci a apríli a s najnižšími prietokmi v auguste a septembri bežného roka. Ide o vodohospodársky upravené vodné toky. Rieka Nitra patrí do povodia Dunaja, pramení na južných svahoch Malej Fatry. V oblasti Podunajskej nížiny tečie na juh a nad Komárnom ústi do Malého Dunaja. Hlavný tok je 196,7 km dlhý a zberá vodu z plochy 5 140,6 km^2. Na hornom toku zberá vodu z priľahlých pohorí a kotlín hornej Nitry, v dolnej časti povodia odvodňuje Nitriansku a Žitavskú pahorkatinu. Okrem mnohých menších a väčších prítokov na hornom a strednom toku priberá na dolnom toku svoj najdlhší a plochou najväčší prítok Žitavu. Riečna sústava Nitry je charakterizovaná dlhou hlavnou tepnou s viacerými krátkymi a niekoľkými dlhšími prítokmi.

Tok Nitra, vrátane sledovaných prítokov sa hodnotí ako silne až veľmi silne znečistený tok v dôsledku antropogénnej činnosti vyvíjanej v tejto oblasti. Hodnotenie podľa Nariadenia vlády ukázalo, že na všetkých sledovaných miestach odberov bolo vyhodnotené prekročenie limitu u jednotlivých ukazovateľov.

Režim veľkých vôd

Dotknuté územie sa nenachádza v záplavovej oblasti. Podľa mapy povodňového rizika pre 100 ročnú vodu nehrozí zaplavenie dotknutej oblasti:

Zdroj: https://mpompr.svp.sk

V okrese Nové Zámky je inundačné územie vyčlenené v širšej nive Malej Nitry, Liske s prítokom Bešiansky potok a menšie časti v nive Branovského potoka. Inundačné územie je priestorovo definované potenciálnym priebehom povodne pri storočnom prietoku Q100. Malá Nitra sa vylieva do svojej nivy v katastrálnych územiach obcí, Veľký Kýr, Komjatice, Černík, Mojzesovo, Lipová, Šurany a Bánov. Inundačné územie je čiastočne z ľavej strany ohraničené ochrannou hrádzou Nitry. V dôsledku rovinatého charakteru okolia Malej Nitry, môžu byť záplavy spôsobené aj výstupom podzemných vôd. Inundačné územie.

Obec nemá vybudovanú kanalizáciu, čo by uľahčilo odvádzanie dažďových a prívalových vôd. Vybudovaním kanalizácie by sa vyriešila aj otázka povodní, s ktorými mala časť obce Malý Kýr v minulosti problémy. Alternatívnym riešením bolo v roku 2011 vyčistenie starého kanálu a vybudovanie ďalšieho nového, ktorý napomohol k odvedeniu vody zo zatopených domov do rieky. Pre obec bol v minulosti spracovaný aj Povodňový plán záchranných prác, ktorý slúži k organizačnému a technickému zabezpečeniu. Obec Veľký Kýr teda zabezpečuje ochranu podzemných a povrchových vôd len vďaka zachytávaniu odpadových, respektíve splaškových vôd z objektov (domácností, verejných budov, podnikateľských prevádzok) do rôznych nádrží alebo žúmp. Tieto zariadenia, ktoré sú často krát veľmi nevyhovujúce nielen vekom ale aj stavom - môžu spôsobovať značné priesaky a tak rozhodne neprispievajú k vyhovujúcej kvalite pôd a následne vôd, do ktorých sa môžu dostať.

Všetky odpadové vody sa zhodnocujú v čističke odpadových vôd nachádzajúcej sa medzi obcami Komjatice a Černík. Spomínané obce spolu s ďalšími dvoma tvoria spoločnú čističku odpadových vôd.

Vodné plochy

V katastrálnom území obce na nachádza aj prírodné jazero tzv. štrkáreň, ktoré bolo v minulosti využívané na ťažbu štrku, tá však bola zastavená. Dnes slúži toto miesto už iba na rekreačné športy ako je rybárčenie, prípadne kúpanie. Voda však nie je odporúčaná na účel kúpania. Je to rybný revír pod oficiálnym menom Štrkovisko Veľký Kýr s číslom revíru 2-4160-4-1.

Charakter tohto rybného revíru sú kaprové vody na lovný účel.

Podzemné vody

Do územia okresu Nové Zámky zasahujú nasledovné útvary podzemných geotermálnych vôd:

Kód útvaru	Názov útvaru	Povodie	Dominantné zastúpenie kolektora	Priepustnosť
SK300240PF	Centrálna depresia Podunajskej panvy	Váh	piesky, pieskovce a zlepence	medzizrnová, medzizrnovo-puklinová
SK300210FK	Levická kryha	Hron	karbonáty	puklinovo-krasova
SK300250PF	Dubnická depresia	Hron	karbonáty	puklinovo-krasová
SK300010FK	Komárňanská vysoká kryha	Dunaj	karbonáty	puklinovo-krasová
SK300020FK	Komárňanská okrajová kryha	Dunaj	karbonáty	puklinovo-krasová

Zdroj: RUSES okresu Nové Zámky

V hodnotenom území sa minerálne pramene nevyskytujú.

Hodnotené územie spadá do hydrogeologického regiónu Neogén Nitrianskej pahorkatiny podľa nasledujúcej mapy:

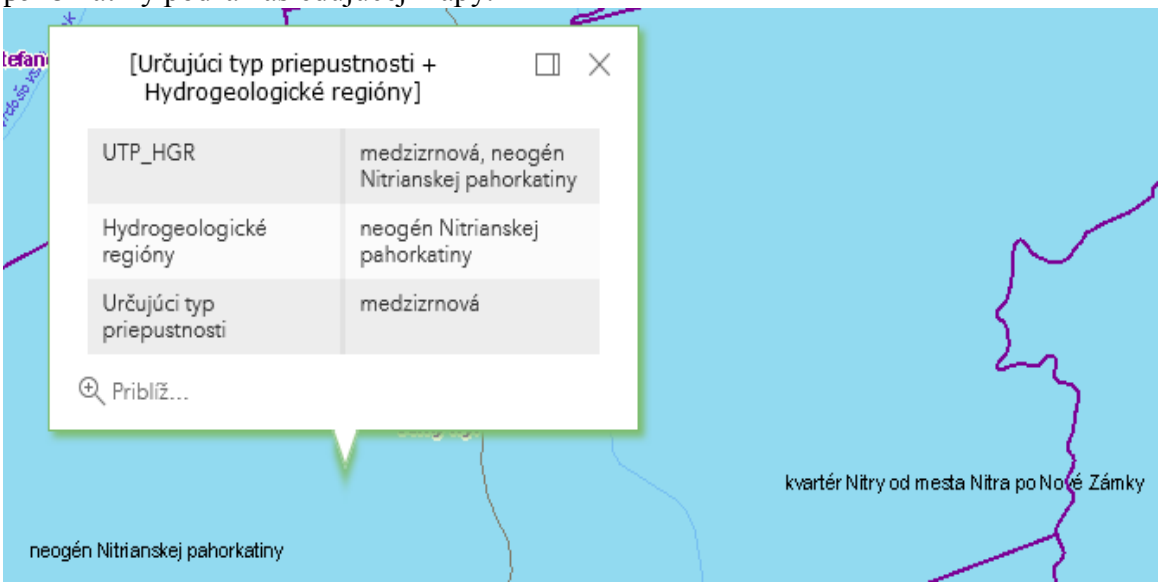

https://app.sazp.sk/atlassr

Hodnotené územie obce Veľký Kýr zasahuje sa nachádza v týchto kvartérnych a predkvartérnych útvaroch podzemných vôd:

- *SK1000400P Medzizrnové podzemné vody kvartérnych náplavov Váhu, Nitry a ich prítokov J. časti oblasti povodia Váh*

V útvare podzemnej vody SK1000400P sú ako kolektorské horniny zastúpené najmä aluviálne a terasové štrky, piesčité štrky, piesky, proluviálne sedimenty stratigrafického zaradenia pleistocén - holocén. V hydrogeologických kolektoroch útvaru prevažuje medzizrnová priepustnosť. Priemerný rozsah hrúbky zvodnencov je 10 - 30 m. V rámci chemického zloženia podzemných vôd prevažujú v katiónovej časti Ca_2+ a Mg_2+ ióny, v aniónovej HCO_3 - . Vplyv znečistenia sa odráža vo zvýšených obsahoch SO_4^{2-} a Cl- . Podľa PalmerGazdovej klasifikácie sú podzemné vody v útvare SK1000400P najčastejšie základného výrazného až nevýrazného Ca-HCO_3 typu, prípadne prechodného Ca-Mg-HCO_3 typu. Hodnoty mineralizácie vypočítané z objektov sledovania kvality podzemných vôd radia tieto vody k stredne až vysoko mineralizovaným.

- *SK2001000P Medzizrnové podzemné vody Podunajskej panvy a jej výbežkov oblasti povodia Váh*

V útvare podzemnej vody SK2001000P sú ako kolektorské horniny zastúpené najmä jazerno-riečne sedimenty najmä piesky a štrky, íly stratigrafického zaradenia neogén. V hydrologických kolektoroch útvaru prevažuje medzizrnová priepustnosť. Priemerný rozsah hrúbky zvodnencov je 30 - 100 m. Vo väčšine pozorovacích objektov v katiónovej časti dominuje Ca_2^+ a v aniónovej HCO_3- . Podľa Palmer-Gazdovej klasifikácie sú medzizrnové podzemné vody Podunajskej panvy a jej výbežkov oblasti povodia Váh zaradené medzi základný výrazný Ca-HCO3 typ. Podľa mineralizácie radíme medzizrnové podzemné vody Podunajskej panvy a jej výbežkov oblasti povodia Váh medzi vody so zvýšenou až vysokou mineralizáciou (567 - 664 mg.l^{1-}).

Kvalitu podzemných vôd sleduje Slovenský hydrometeorologický ústav Bratislava v tejto oblasti v 26 vrtoch základnej pozorovacej siete. Z hľadiska kvality podzemných vôd je v tejto oblasti voda prevažne Ca-Mg-HCO_3 typu. Podzemné vody riečnych náplavov Nitry sú ovplyvnené ľudskou činnosťou. V oblasti je vysoká priemyselná a poľnohospodárska činnosť, čo sa významne odráža na chemizme vôd, ich kvalite a tým aj na ich použiteľnosti na pitné účely. V dôsledku poľnohospodárskej činnosti dochádza k výraznému chemickému znečisteniu podzemných vôd, čo sa prejavilo aj zvýšeným obsahom NH4+, Cl-, As, Ni, H_2S, SO_4^{2-}, NO_3-, ale aj organických látok. Tok Nitra, vrátane sledovaných prítokov, sa naďalej hodnotí ako silne až veľmi silne znečistený tok v dôsledku antropogénnej činnosti vyvíjanej v tejto oblasti. Hodnotenie podľa Nariadenia vlády ukázalo, že na všetkých sledovaných miestach odberov bolo vyhodnotené prekročenie limitu u jednotlivých ukazovateľov.

Vodohospodársky chránené územia

Zákonom 305/2018 Z.z. zo 16.októbra2018 o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov boli určené chránené vodohospodárske oblasti znázornené na mape:

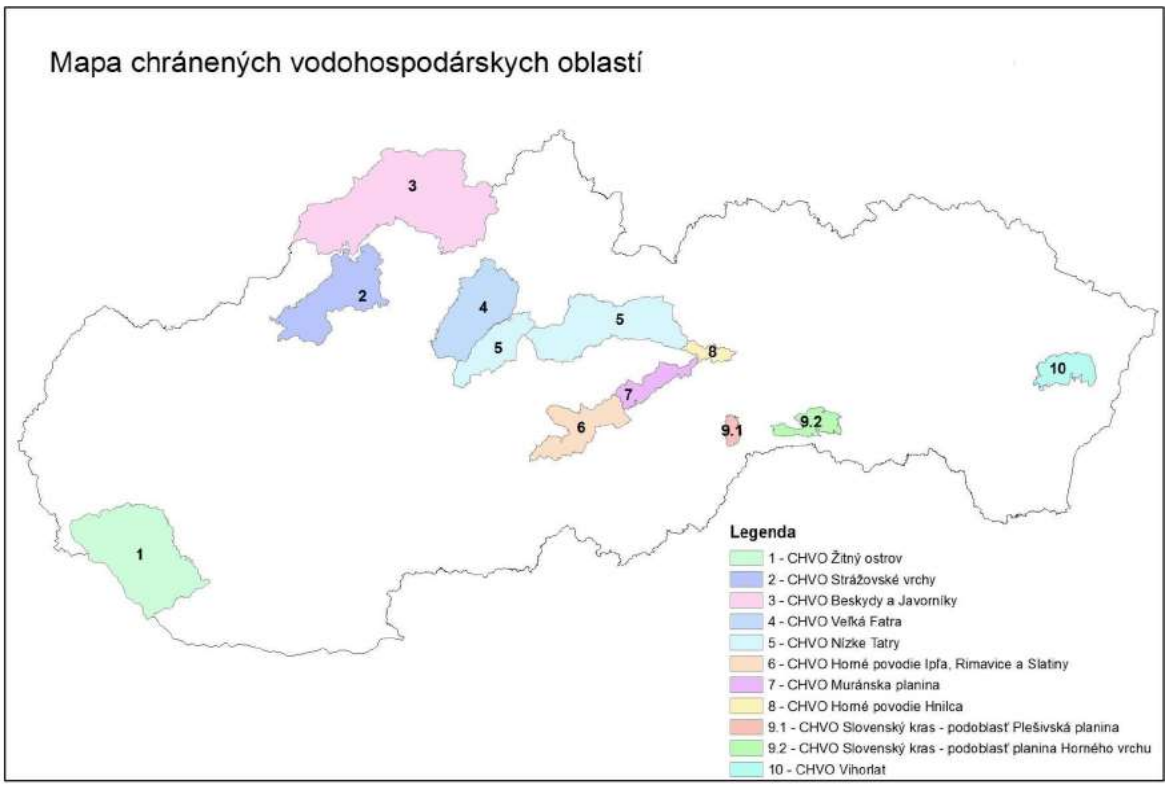

Zdroj: Zákon 305/2018 Z.z. zo 16.októbra2018

Hodnotené územie sa nenachádza v území vodohospodársky chránenom v zmysle citovaného zákona.

V zmysle NV SR č. 174/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti, citlivými oblasťami sú všetky útvary povrchových vôd, ktoré sa na území Slovenskej republiky nachádzajú alebo týmto územím pretekajú.

Citlivé a zraniteľné oblasti

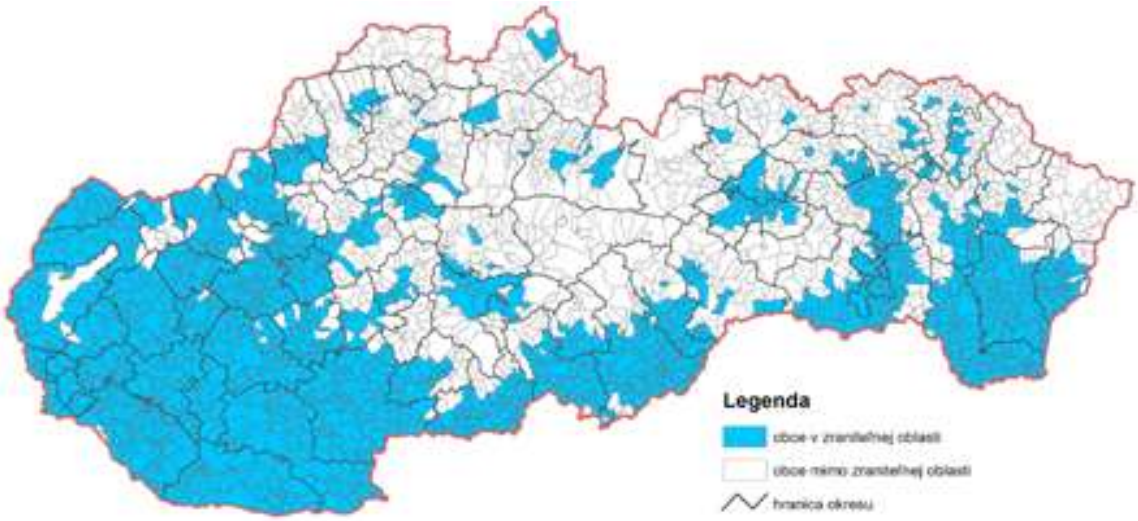

Zdroj: Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2019

Zraniteľné oblasti sú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd , v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mgl^{-1} alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť.

Obec Veľký Kýr je zaradená medzi Zraniteľné oblasti v zmysle Nariadenia vlády č. 174/2017 Z. z. pod kódom obce SK0234503380.

Navrhovaná zmena činnosti bude umiestnená v existujúcom priestore v rámci už dlhoročne existujúcej činnosti. Jej realizáciou nebudú ovplyvnené vodné toky, podzemné vody ani poľnohospodársky využívané pozemky.

6.7. Fauna a flóra

Rastlinstvo

Fytogeografické členenie územia

Celé územie Slovenska patrí do eurosibírskej podoblasti fytogeografickej ríše Holarctis, tvorenej jedinou, holarktickou oblasťou. Na našom území sa stretávajú dve provincie eurosibírskej podoblasti, z ktorých na území okresu dominuje provincia stredoeurópska.

Podľa fytogeografického členenia (Futák, 1966, 1980) patrí územie okresu Nové Zámky do oblasti panónskej flóry (Pannonicum), obvodu eupanónskej xerotermnej flóry (Eupannonicum) a obvodu pramatranskej xenotermnej flóry (Matricum), len malé územie na juhovýchode okresu Nové Zámky. Celkové fytogeografické členenie aj rozdelením do okresov a podokresov je uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Oblasť	**Obvod**	**Okres**
panónska flóry (*Pannonicum*)	pramatranská xenotermná flóra (*Matricum*)	Burda
	eupanónska xerotermná flóra (*Eupannonicum*)	Podunajská nížina

Zdroj: RUSES okresu Nové Zámky

Flóru riešeného územia tvoria prevažne nasledovné druhy: Vodné rastliny: Phragmites australis / trsť obyčajná /, Tipha latifolia / pálka širokolistá /, Sparganium erectum / ježohlav vzpriamený /, Sagittaria sagittifolia / šípovka vodná /, Lythrum salicaria / vrbica obyčajná /, Butomus umbellatus / okrasa okolíkatá /

Dreviny : Populus nigra / topoľ čierny /, Fraxinus excelsior / jaseň štíhly /, Robinia pseudoacacia / agát biely /, Salix caprea / vŕba rakytová /, Ligustrum vulgare / zob vtačí /

Kry : Sambucus nigra / baza čierna /, Prunus spinosa / trnka obyčajná /, Rosa canina /ruža šípová/

Byliny : Chlelidonium majus / lastovičnák väčší /, Geum urbanum / kuklík mestský /, Galium aparine /lipkavec obyčajný /, Symphytum officinale / kostihoj lekársky /, Veronica hederifolia / veronika brečtanolistá /, Aristolochia clematis / vlkovec obyčajný/.

Z hľadiska fytogeograficko-vegetačného členenia (Plesník,2002) radíme riešené územie do dubovej zóny. V rámci dubovej zóny rozlišujeme dve podzóny, horskú (malý cíp na juhovýchode územia) a nížinnú (viac ako 95 % územia). Nížinná podzóna sa ďalej delí na pahorkatinnú (od severu, stredom územia až na juh) a rovinnú oblasť (severozápad) v rámci, ktorých sa vyskytujú nižšie zobrazené okresy.

Členenie hodnoteného územia je uvedené v nasledujúcej tabuľke

https://app.sazp.sk/atlassr

Živočíšstvo

Zoogeografické členenie: terestricky biocyklus

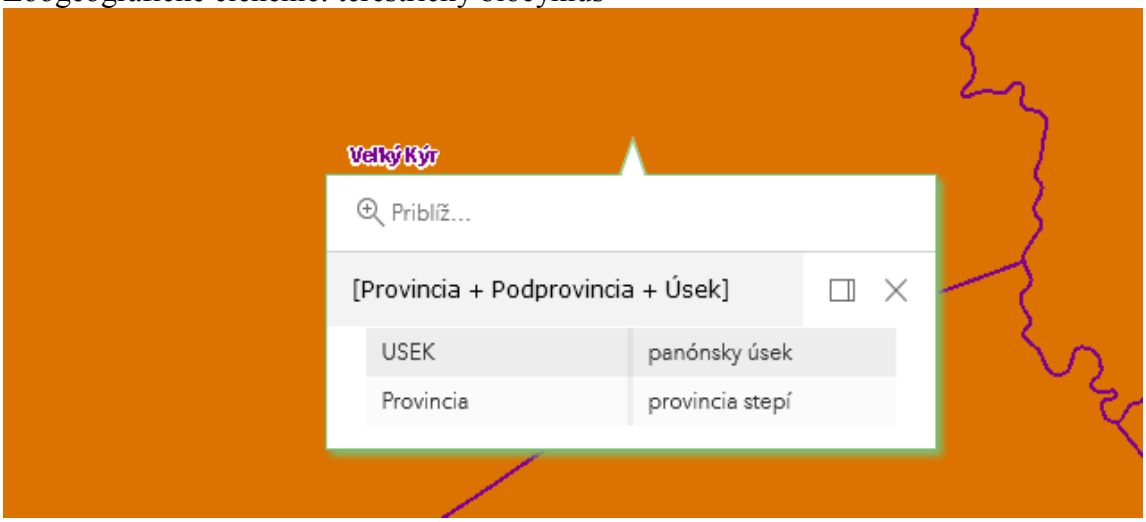

https://app.sazp.sk/atlassr

Z hľadiska zoogeografického členenia terestrického biocyklu patrí územie Slovenska do oblasti palearktickej, podoblasti Eurosibírskej, provincie stepi, listnatých lesov a stredoeurópskych pohorí.

Územie okresu Nové Zámky radíme do provincie stepí a do panónskeho úseku. (Jedlička, Kalivodová, 2002, In Atlas krajiny Slovenskej republiky).

Zoogeografické členenie: limnicky biocyklus

https://app.sazp.sk/atlassr

Limnický biocyklus Slovenska patrí do euromediteránnej zoogeografickej podoblasti. Prevažná väčšina územia patri do severopontického úseku pontokaspickej provincie. Jej vody odvádza Dunaj do Čierneho mora. V rámci tohto úseku možno rozlíšiť tri okresy: hornovážsky, podunajský a potiský. Iba malá časť územia Slovenska zasahuje do západného úseku atlantobaltickej provincie a jej vody, odvádzané Popradom a Dunajcom, patria do umoria Baltického mora.
Riešené územie spadá do podunajského okresu a do stredoslovenskej časti.

Faunu riešeného územia tvoria prevažne nasledovné druhy:

Vtáky : Perdix perdix / jarabica poľná /, Saxicola rubetra / přhľaviar červenkastý /, Alauda arvensis / škovránok poľný /, Pica pica / straka čiernozobá /, Buteo buteo / myšiak hôrny/, Falco tinnunculus / sokol myšiar /, Pyrrhula pyrrhula / hýľ obyčajný /, Cuculus canorus / kukučka obyčajná /, Sitta europea / brhlík obyčajný /, Erithacus rubecula / červienka obyčajná/, Dendrocopos dendrocopos / ďateľ obyčajný /,Anthus trivialis / ľaptuška hôrna /, Delichon urbica / belorítka obyčajná /, Apus apus / dážďovník obyčajný /, Porzana parva / chriašteľ malý /, Sterna hirundo / rybár riečny , Ixobrychus minutus / bučiarik močiarny /, Tringa totanus / kalužiak červenonohý /, Podiceps griseigena / potápka červenokrká /, Gallinago gallinago /močiarnica mekotavá / ,Podiceps nigricollis / potápka čiernokrká /, Podiceps cristatus / potápka chocholavá /, Ardea cinerea / volavka popolavá /, Pandion haliaetus / kršiak rybožravý /, Aythya fuligula / chocholačka vrkočatá /, Ardea alba / volavka biela /

Poľovná zver : Phasianus colchicus / bažant obyčajný /, Capreolus capreolus / srnec lesný /, Lepus europeus / zajac poľný /.
Chrobáky: Chrysomalidae / liskavky /
Motýle : Pieris / mlynárik /
Dvojkrídlovce : Nematocera / komáre /
Ulitníky : Helix pomatia / slimák záhradný /, Capea vindobonensis / slimák pásikavý /,
Plazy : Lacerta agilis / jašterica obyčajná /
Obojživelníky : Bufo viridis / ropucha zelená /, Bufo bufo / ropucha obyčajná /, Rana esculenta / skokan zelený /, Hyla arborea / rosnička zelená /

Potenciálna prirodzená vegetácia je vegetáciou, ktorá by sa za daných klimatických, pôdnych a hydrologických pomerov vyvinula na určitom mieste (biotope), keby vplyv ľudskej činnosti ihneď prestal. Je predstavovanou vegetáciou konštruovanou do súčasných klimatických a prírodných pomerov. Súčasná rekonštruovaná prirodzená vegetácia je predpokladanou vegetáciou, ktorá by pokrývala určité miesto bez vplyvu ľudskej činnosti počas historického obdobia.

Z tohto pohľadu môžeme hovoriť, že na sledovanom území sa vyskytujú tieto mapovacie jednotky potenciálnej prirodzenej vegetácie (Michalko a kol., 1986):
- dubové xerotermofilné lesy ponticko – panónske (Aq)
- lužné lesy nížinné (U),

Dubové (Qp) – xerotermofilné lesy ponticko – panónske (AQ) sú to dubové lesy na sprašových pahorkatinách a na starých terasách. Prevláda tu dub, brest, javor, oskoruša. Krovinný podrast tvoria rosa, vtáčí zob, trnka, rešetliak, drieň, zemolez. V bylinnom podraste sa nachádza jasenec, ostrica, kostrava, reznačka, kamienka a iné.

Lužné lesy nížinné (U) - zahrňujú vlhkomilné a čiastočne mezohygrofilné lesy rastúce na aluviálnych naplaveninách pozdĺž vodných tokov alebo v blízkosti prirodzených vodných nádrží. Viažu sa na vyššie a relatívne suchšie polohy údolných nív. V stromovej vrstve sa uplatňujú najmä tvrdé lužné dreviny ako jaseň, brest, dub letný, javor, čremcha. Krovinné poschodie je tvorené hlavne svíbom, vtačím zobom, bršlenom, kalinou. Bylinný podrast je bohatý a druhovo pestrý – čarovník, kostrava, lipkavec, plamienok, kokorík, kuklík, kozia noha a i.

6.8. Chránené územia a ochranné pásma

V súčasnosti je ochrana biodiverzity a krajiny v Slovenskej republike zabezpečená zákonom NR SR č. 543/2002 Z.z., o ochrane prírody a krajiny. Zákon legislatívnou formou zabezpečuje zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života na zemi, vytvorenie podmienok na trvalé udržanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržanie ekologickej stability. Vymedzuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín.
Zákon zaviedol celoplošnú koncepciu ochrany prírody založenú na územnom systéme ekologickej stability a na zaradení celého územia do 5. stupňov ochrany. Prvý stupeň, najvšeobecnejší a vzťahuje na celé územie krajiny.

Druhý až piaty stupeň je reprezentovaný jednotlivými typmi chránených území.

Navrhovaná zmena činnosti bude realizovaná v území, ktorému prináleží prvý, najnižší, stupeň ochrany podľa §12 zákona c. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, ako územiu, ktoré nebolo vyhlásené za osobitne chránené územie alebo ochranné pásmo osobitne chráneného územia.

Národná sústava chránených území

NATURA 2000

Podľa zákona NR SR c. 543/2002 Z. z. o ochrany prírody a krajiny § 28 ods.1) chránené vtáčie územia a ostatné pásma a zóny podľa § 27 ods. 10 sú súčasťou súvislej európskej siete chránených území, ktorej cieľom je zachovanie priaznivého stavu biotopov európskeho významu. Z lokalít sústavy NATURA 2000 do katastrálneho územia Malý Kýr nezasahujú žiadne územia európskeho významu.

Do katastra mesta Nové Zámky zasahuje Chránené vtáčie územie Dolné Považie, ktoré vzniklo ako útočisko pre vzácne a ohrozené druhy vtáctva ako jedno z typov chráneného územia členskej krajiny Európskej únie s názvom NATURA 2000.

Územie bolo vyhlásené vládou Slovenskej republiky dňa 15. novembra 2006 nadobudla účinnosť vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 593/2006 Z.z. Výmera chráneného územia predstavuje 35 907 ha a nachádza sa na území okresov Nové Zámky a Komárno a katastrálnych území Jatov, Rastislavice, Tvrdošovce, Šurany, Mlynský Sek (obec Lipová), Dolný Ohaj, Veľké Lovce, Palárikovo, Nitriansky Hrádok, Bánov, Bešeňov, Nové Zámky, Branovo, Dvory nad Žitavou, Zemné, Andovce, Komoča, Kolárovo, Nesvady, Bajč, Imeľ, Bohatá (časť mesta Hurbanovo), Vrbová nad Váhom, Hurbanovo, Martovce, Svätý Peter, Komárno.

Predmetom ochrany sú nasledujúce druhy vtákov:

- kritériové druhy: ľabtuška poľná (Anthus campestris), kaňa močiarna (Circus aeruginosus), krakľa belasá (Coracias garrulus), ďateľ hnedkavý (Dendrocopos syriacus) a strakoš kolesár (Lanius minor)[2]

- ostatné významné druhy: rybárik riečny (Alcedo atthis), prepelica poľná (Coturnix coturnix), sokol kobcovitý (Falco vespertinus), pipíška chochlatá (Galerida cristata), přhľaviar čiernohlavý (Saxicola rubecola) a penica jarabá (Sylvia nisoria).

Na území okresu Nové Zámky je vyhlásených 31 "maloplošných" chránených území z toho 6 Národných prírodných rezervácií, 11 Prírodných rezervácií, 6 Prírodných pamiatok a 8 Chránených areálov.

V blízkosti obce Veľký Kýr sa nachádza **rBK Rieka Nitra** s brehovými porastmi – biokoridor regionálneho významu, tvorí ho vodný tok s brehovými porastmi. V riešenom území prechádza po hranici katastra. Tento biokoridor, ktorý tvoria brehové

porasty rieky Nitra, má regionálny význam, avšak do katastrálneho územia obce nezasahuje.
mBC1 – biocentrum miestneho významu, tvorené je vodnou plochou, plochou NDV a trvalých trávnych porastov. Je tesne napojené na rBK rieky Nitry.
mBC2 - biocentrum miestneho významu, tvorené je lesnými porastmi a plochou ornej pôdy.
mBK Stará Nitra – biokoridor miestneho významu, tvorí ho vodný tok s brehovými porastmi.sa pri rieke Nitra, ktoré predstavuje lužný les.

Priemet RÚSES okresu Nové Zámky:

rBC – biocentrum regionálneho významu lužný les rieky Nitry, súčasťou je navrhovaná prírodná rezervácia ***nR29 Lužný les rieky Nitry*** s výmerou 40ha. Toto územie sa nachádza v k.ú. Veľký Cetín a Vinodol v dotyku s riešeným územím obce Veľký Kýr za riekou Nitrou.
V návrhu ÚPN VÚC Nitrianskeho kraja zasahuje biocentrum aj do k.ú. Veľký Kýr.

rBK – biokoridor regionálneho významu rieka Nitra s brehovými porastmi.
Ekologicky významné segmenty:

- vodné toky
- vodné plochy
- plochy verejnej zelene a NDV v zastavanom území
- všetky plochy nelesnej drevinovej vegetácie v časti intenzívne využívanej na poľnohospodárske účely
- lesné porasty

Prvky MÚSES:

mBC1 – biocentrum miestneho významu, tvorené je vodnou plochou, plochou NDV a trvalých trávnych porastov. Je tesne napojené na rBK rieky Nitry.
mBC2 - biocentrum miestneho významu, tvorené je lesnými porastmi a plochou ornej pôdy.
mBK Stará Nitra – biokoridor miestneho významu, tvorí ho vodný tok s brehovými porastmi.

Interakčné prvky plošné – posilňujú funkčnosť biocentier a biokoridorov. V riešenom území iba biokoridorov. Sú tvorené plochami nelesnej drevinovej vegetácie, lesnými porastmi, plochami TTP a plochami verejnej zelene v obci.

Interakčné prvky líniové sú navrhované ako aleje pri komunikáciách a ako pásy izolačnej zelene okolo športového areálu, hospodárskeho dvora, vodného zdroja a delia obytné územie od plôch ornej pôdy. Plnia funkciu izolačnú (znižujú ohrozenie pôdy pred eróziou, znižujú prašnosť v zastavanom území obce) ale aj estetickú.

Pásy izolačnej zelene hlavne od plôch ornej pôdy, je potrebné vytvárať v šírke minimálne 5 m, kde bude zastúpená stromová aj krovitá vrstva.

Potenciálna prirodzená vegetácia a jej hlavné jednotky v riešenom území sú:

- jaseňovo – brestovo – dubové lužné lesy

- dubovo – hrabové lesy
- ponticko-panónske dubové lesy

Tieto lesné rastlinné spoločenstvá by sa v daných podmienkach v riešenom území vyvinuli ako stabilný autoregulačný systém bez zásahu človeka.

Líniová zeleň pôdoochranná – navrhuje sa hlavne na plochách ornej pôdy nad 100ha a na plochách ornej pôdy ohrozenej vodnou eróziou, alebo už erodovaných. Sú to pásy zelene tvorené 2 etážami, ktoré zabránia pôsobeniu erózie. Táto zeleň je kombinovaná s líniovými interakčnými prvkami, ktoré plnia tú istú funkciu ale nachádzajú sa ako sprievodná zeleň komunikácií a vodných tokov. Pri výsadbe je potrebné dodržiavať drevinové zloženie podobné potenciálnej prirodzenej vegetácii.

Navrhovaná zmena činnosti nezasahuje svojim charakterom do lokalít, kde sa chránené územia nachádzajú.

Mokrade

V okrese Nové Zámky je evidovaných 70 mokradí. Z toho sú 2 národne významné mokrade, 14 regionálne významných mokradí a 53 lokálne významných mokradí.

Najbližšie mokrade k hodnotenému územiu sa nachádzajú v obci Komjatice:

P.č.	**Názov mokrade**	**Plocha**	**Názov obce**	**Kategória**
4	Štrkovisko pri obci Komjatice	350 000	Komjatice	L
61	Torozlín PR	54 000	Komjatice	R

Priamo v záujmovom území sa nenachádza žiadna z evidovaných lokálnych či regionálnych mokradí.

Chránené stromy

Chránené stromy sú kultúrne, vedecky, ekologicky, krajinotvorne alebo esteticky mimoriadne významné stromy alebo ich skupiny vrátane stromoradí, ktoré môže okresný úrad vyhlásiť všeobecne záväznou vyhláškou za chránené stromy.

V okrese Nové Zámky je vyhlásených celkom 10 lokalít chránených stromov.

V hodnotenom území sa chránené stromy nenachádzajú.

Druhová ochrana

Druhová ochrana je zabezpečovaná okrem zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, ktorý samostatne vyčleňuje druhovú ochranu, aj zákonom č. 15/2005 o ochrane voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, vyhláškou MŽP SR č. 110/2005, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov, právnymi predpismi Európskeho spoločenstva, ktoré implementujú dohovor CITES – nariadenie Rady (ES) č.

338/97 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi v znení neskorších zmien a doplnkov a súvisiace nariadenia č. 1808/2001 a č. 349/2003 v znení neskorších zmien a doplnkov.

Zoznam chránených rastlín, chránených živočíchov a prioritných druhov je uvádza vyhláška MŽP SR č. 24/2003 v znení neskorších predpisov, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002. V prílohe vyhlášky je i zoznam druhov európskeho a druhov národného významu. Druhy európskeho významu a druhy národného významu môže MŽP SR ustanoviť všeobecne záväzným právnym predpisom za chránené rastliny a chránené živočíchy. Druhová ochrana je významným kritériom hodnotenia ekologickej významnosti územia a genofondovo významných lokalít. V dokumentácii ÚSES je výskyt chránených druhov v biotopoch zohľadňovaný pri vymedzovaní biocentier a biokoridorov. Evidenciu chránených druhov a starostlivosť o ne v riešenom území zabezpečuje ŠOP SR.

K najzávažnejšej príčine, ktorá ohrozuje chránené druhy rastlín a živočíchov je zánik alebo narušenie ich biotopu, v ktorom žijú. Tieto zmeny sú dôsledkom činností ako sú napr. vysúšanie močarísk a zánik vodných plôch, rozorávanie lúk (rozširovanie plôch ornej pôdy v lokalitách TTP), nevhodné zásahy do lesov (najmä nevhodná skladba vysádzaných drevín), úprava vodných tokov, likvidácia brehovej vegetácie, znečisťovanie pôdy, vody. Najvypuklejším problémom v súčasnosti je zarastanie krajiny, t.j. degradácia trávobylinných spoločenstiev. Tento typ biotopov podlieha sukcesným zárastom spôsobených zmenou intenzity ich využitia sa stáva sa tak najohrozenejším biotopom v riešenom území.

Ochranné pásma

Ochranné pásmo vodárenských zdrojov v obci Veľký Kýr:

Katastrálne územie	**Vodný zdroj**	**Výmera OP (ha)**	**Názov vodného zdroja**	**Číslo rozhodnutia**
Veľký Kýr	studňa	471,96	HV-1	OPLVH-1 072/1985/1

V bezprostrednom okolí záujmovej lokality sa nachádzajú len ochranné pásma lokálnej infraštruktúry, napríklad, elektrickej energie (10m od elektrického vedenia na každú stranu), komunikácií a pod.

Ochranné pásmo štátnej cesty I. triedy stanovené mimo zastavaného územia (v extraviláne) 50 m od osi komunikácie.

Ochranné pásmo lesa vo vzdialenosti 50 m od okraja lesných pozemkov.

6.9. Územný systém ekologickej stability

GNÚSES vyjadruje základný rámec priestorovej ekologickej stability územia Slovenska, predstavuje priestorové usporiadanie ekologicky najvýznamnejších zachovaných prírodných území SR. Vláda SR uznesením č. 319 z 27. apríla 1992 schválila GNÚSES ako základný a východiskový dokument pre zabezpečenie ekologickej

stability a ochrany diverzity v SR. Stal sa záväzným podkladom pre spracovanie nižších stupňov ÚSES a pre spracovanie plánovacích a projekčných dokumentácií všetkých stupňov, ktoré sa dotýkajú priestorovej organizácie a využitia územia.

Generel nadregionálneho ÚSES bol v roku 2000 aktualizovaný a následne v roku 2001 premietnutý do Koncepcie územného rozvoja Slovenska, ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 1033/2001.

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) predstavuje takú celopriestorovú štruktúru navzájom prepojených geoekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá vytvára predpoklady pre zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života v území a vytvára predpoklady pre trvalo udržateľný rozvoj krajiny. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho a regionálneho alebo miestneho významu. Významnou súčasťou vytvorenia celoplošného ÚSES je aj systém opatrení na ekologicky optimálnu organizáciu a využitie krajiny. V rámci ochrany prírody a starostlivosti o životné prostredie sa považuje za východiskový dokument pre stratégiu ochrany ekologickej stability, biodiverzity a genofondu Slovenskej republiky.

ÚSES je vybraná nepravidelná sieť endogénne ekologicky stabilnejších segmentov krajiny, ktoré sú v nej rozmiestnené na základe vzájomných vzťahov, funkcií a optimálnych priestorových kritérií. Kostru ekologickej stability tvoria existujúce relatívne ekologicky stabilnejšie segmenty v krajine. Ekologickým krajinným segmentom môže byť akákoľvek ekologicky hodnotnejšia časť krajiny, v závislosti od kvality ekosystémov.

Pre územie okresu Nové Zámky bol spracovaný dokument Regionálny územný systém ekologickej stability (RÚSES) v r.2019. Rozhodnutím č. OU-NZ-OSZP-2022/001911-118 zo dňa 27. 10. 2022 bol schválený OÚ Nové Zámky. Tento projekt je spracovaný až do konkrétnych realizačných opatrení (s ohľadom na mierku riešenia), ktorých detailné riešenie by mali spresniť príslušné MÚSES (miestny územný systém ekologickej stability). Zatiaľ však pre územie obec Veľký Kýr spracovaný nebol.

Ochranu krajiny a prírody rieši Územný plán obce Veľký Kýr – záväzná časť, zmeny a doplnky č. 1/2018. Z tohto dôvodu bol použitý R-ÚSES a jeho priemet do riešeného územia v rámci uvedeného územného plánu a taktiež prvky M- ÚSES z citovaného dokumentu.

Ekologicky významné lokality (ÚPN Veľký Kýr):

Priemet RÚSES okresu Nové Zámky:

rBC – biocentrum regionálneho významu lužný les rieky Nitry, súčasťou je navrhovaná prírodná rezervácia nR29 Lužný les rieky Nitry s výmerou 40ha. Toto územie sa nachádza v k.ú. Veľký Cetín a Vinodol v dotyku s riešeným územím za riekou Nitrou. V návrhu ÚPN VÚC Nitrianskeho kraja zasahuje biocentrum aj do k.ú. Veľký Kýr.

rBK – biokoridor regionálneho významu rieka Nitra s brehovými porastmi.

Ekologicky významné segmenty

- vodné toky
- vodné plochy
- plochy verejnej zelene a NDV v zastavanom území
- všetky plochy nelesnej drevinovej vegetácie v časti intenzívne využívanej na poľnohospodárske účely
- lesné porasty

Uvedené prvky sú súčasťou **NRBk6 Nitra:**
Kategória: nadregionálny biokoridor
Dĺžka/šírka/výmera: cca 36 000 m/ od 20 do 100 m
Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Černík, Mojzesovo, Úľany nad Žitavou, Šurany, Bánov, Nové Zámky, Komoča
Krátka charakteristika a opis biokoridora: Regionálne významný hydrický biokoridor zaberajúci samotnú rieku Nitra od Podunajskej pahorkatiny (Nitrianska niva) až po Podunajskú rovinu. V koridore sa vyskytujú už len fragmenty pozmenených biotopov (napr. topoľové lužné lesy). Charakter koridoru je výrazne pozmenený a narušený ľudskou činnosťou, najmä reguláciou a napriamovaním toku rieky a odvodnením jej nivy. Koridor plní migračnú funkciu pre vybrané akvatické a semiakvatické organizmy.
Stav biokoridora: čiastočne vyhovujúci
Genofondové lokality: GL24 – Zátoň
Legislatívna ochrana:
CHVÚ: SKCHVU005 Dolné Považie

Ohrozenia. konfliktné uzly, bariéry:
• výstavba MVE,
• výstavba iných priečnych bariér v toku (napr. stavidlá, stupne, sklzy, hate, hrádze a pod.)
• regulácia toku a napriamovanie toku a deštrukcia toku nevhodnými technickými zásahmi (napr. betónové brehy a pod.),
• likvidácia štrkových lavíc, ostrovov a iných naplavenín ťažbou štrku a úpravou toku pre MVE,
• likvidácia a výruby brehových a sprievodných porastov,
• šírenie inváznych druhov,
• znečisťovanie brehov skládkami odpadov,
• zarybňovanie nepôvodnými druhmi,
•znečistenie vody (priemyselné a komunálne znečistenie, znečistenie z poľnohospodárskej výroby, dopravy),
• intenzívne rybárske obhospodarovanie,
• urbanizácia v okolí toku a výstavba infraštruktúry.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia
• minimalizovať akékoľvek ľudské zásahy do samotného toku a do brehovej vegetácie, minimalizovať reguláciu toku, vylúčiť výstavbu MVE a ďalších priečnych prekážok v toku,
• vylúčiť komerčnú ťažbu štrku v koryte,
• vyvinúť úsilie na spriechodnenie a odstránenie bariér v toku v súlade s Vodným plánom Slovenska,
• všade tam kde je to možné obnoviť pôvodnú morfológiu toku a vodný režim, napr. napojením odstavených riečnych ramien, obnovou meandrov, obnovou periodických záplav, pri rešpektovaní podmienok určených správcom vodného toku
• minimalizovať úmyselný výrub drevín v biokoridore, tam, kde to je možné rozšíriť plochy brehových a sprievodných porastov,
• neurbanizovať plochy biokoridoru a jeho bezprostrednú blízkosť,
• vylúčiť aplikáciu chemických látok,

• regulovať zarybňovanie nepôvodnými druhmi, snažiť sa o obnovu prirodzeného druhového spektra ichtyofauny,
• regulovať rekreačné využívanie (vrátane rybárskeho využívania).

Prvky MÚSES

mBC1 – biocentrum miestneho významu, tvorené je vodnou plochou, plochou NDV a trvalých trávnych porastov. Je tesne napojené na rBK rieky Nitry.
mBC2 - biocentrum miestneho významu, tvorené je lesnými porastmi a plochou ornej pôdy.
mBK Stará Nitra – biokoridor miestneho významu, tvorí ho vodný tok s brehovými porastmi.

Interakčné prvky plošné – posilňujú funkčnosť biocentier a biokoridorov. V riešenom území iba biokoridorov. Sú tvorené plochami nelesnej drevinovej vegetácie, lesnými porastmi, plochami TTP a plochami verejnej zelene v obci.

Umiestnenie navrhovanej zmeny (E13) vo vzťahu k prvkom ÚSES:

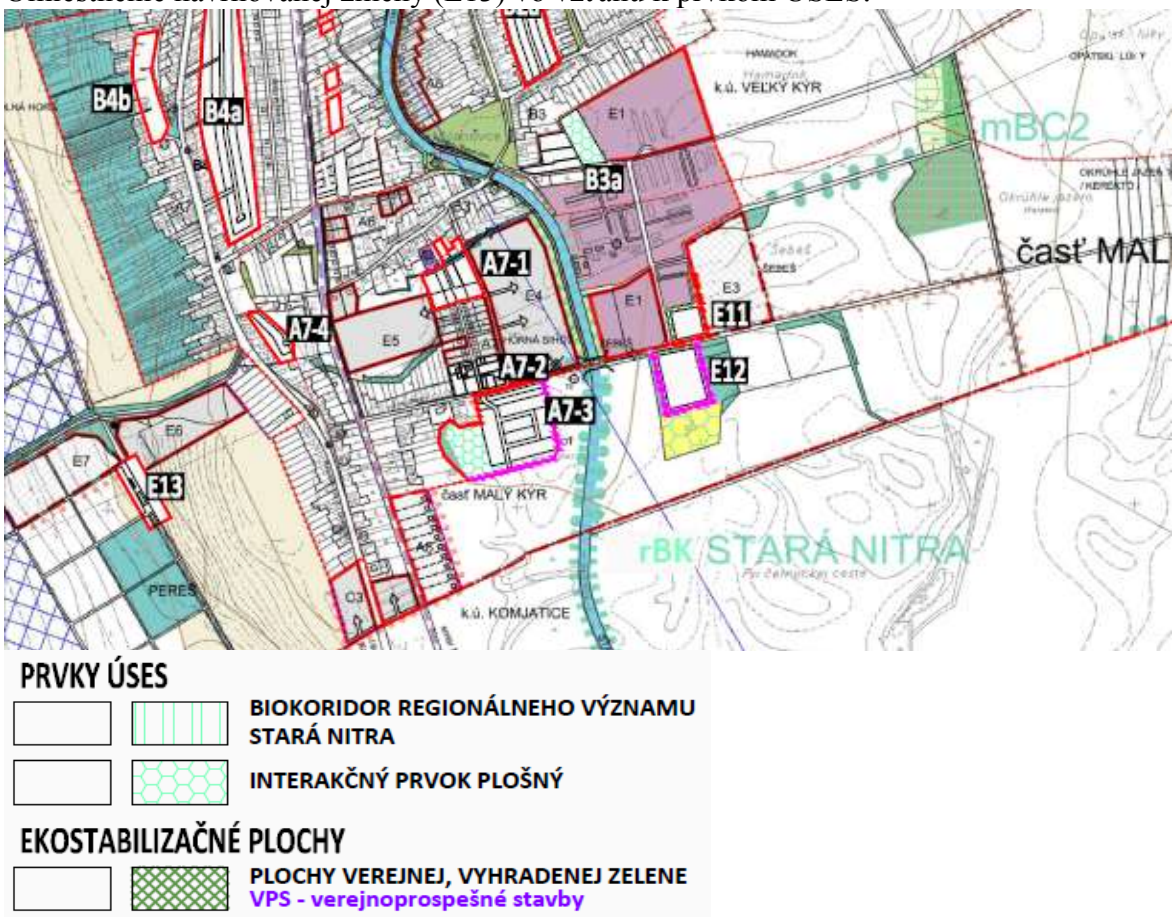

Zdroj: ÚPN obce Veľký Kýr

Západne od dotknutej lokality vo vzdialenosti cca 3 km sa nachádza genofondová lokalita GL41 podľa znázornenia na výseku výkresu :

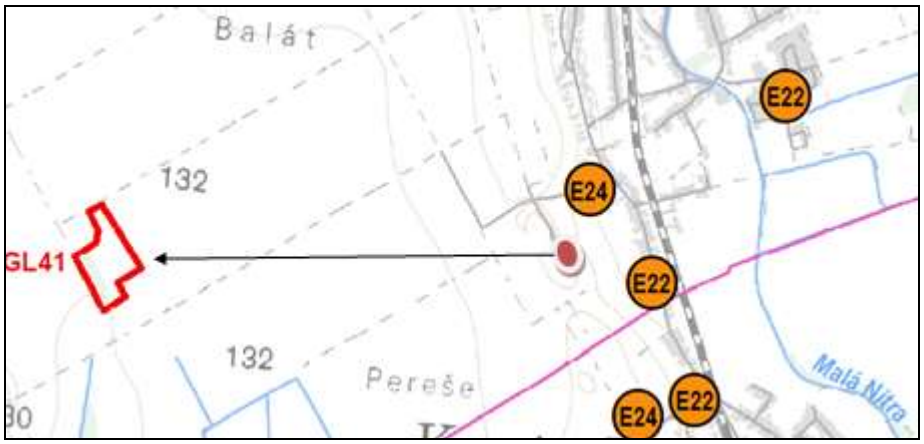

GL41 Slanisko Veľký Kýr
Príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Veľký Kýr
Krátka charakteristika: nepravidelne preorávaná zasolená depresia depresia s výskytom niekoľkých druhov vzácnych halofytov
Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Ruderalizované porasty v zamokrených depresiách na poliach a na obnažených dnách rybníkov (Vo9).
Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov rastlín: *Atriplex littoralis, Bolboschoenus maritimus agg., Centarium pulchellum, Heleochloa alopecuroides, Heleochloa schoenoides, Heliotropium europaeum, Hibiscus trionum, Chenopodium urbicum, Juncus geradii, Lythrum hyssopifolia, Tithymalus plathyphyllos* subsp. *literatus, Tripolium pannonicum.*

Stupeň ekologickej stability územia vyjadruje plošný pomer medzi prirodzenými, poloprirodzenými až antropogénnymi prvkami v sledovanom území. Odráža vzájomný pomer negatívnych a pozitívnych krajinných prvkov v území. Za pozitívne krajinné prvky považujeme ekosystémy zodpovedajúce prírodným a poloprírodným podmienkam a to lesné porasty, trvalé trávne porasty - lúky a pasienky, prirodzené vodné toky, vegetáciu v okolí zastavaných plôch, plochy verejnej zelene a záhrad. K negatívnym krajinným prvkom radíme umelo vytvorené, prípadne pozmenené plochy a objekty ako sú orná pôda, ťažobné priestory, skládky odpadov a pod.

Miera ekologickej stability územia sa hodnotí na základe stupňa ekologickej stability (SES). SES je spravidla vypočítaný pre jednotlivé katastrálne územia a je najčastejšie hodnotený v piatich kategóriách, od veľmi nepriaznivej po veľmi priaznivú.
Dotknutá lokalita navrhovaného zámeru nezasahuje do žiadneho z vyššie vymenovaných a hodnotených prvkov ÚSES. Dotknuté územie sa nachádza na území s prvým stupňom ochrany prírody a krajiny v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny

6.10. Krajina, krajinný obraz, stabilita, ochrana, scenéria

Štruktúra krajiny

Súčasnú krajinnú štruktúru tvoria súbory prirodzených a človekom čiastočne alebo úplne pozmenených dynamických systémov, ako aj novovytvorené umelé prvky, ktoré vznikli na osnove prvotnej štruktúry. Jej prvky možno charakterizovať najmä ako fyzické formy využitia zeme a reálnej bioty a ako objekty a výtvory človeka (Miklós, L., 1993). Súčasná krajinná štruktúra (SKŠ) odzrkadľuje prírodné danosti územia.

Fragmenty lesných celkov na lesnej ale aj na nelesnej pôde predstavujú význačný rys hodnotenej krajiny a podieľajú sa na tvorbe charakteristickej mozaikovitosti krajiny.

Okres Nové Zámky sa vyznačuje vysokým podielom ornej pôdy. Dokonca sú územia, kde je zastúpenie ornej pôdy viac ako 80 %, konkrétne sa jedná o k. ú. Bánov, Belá, Bešeňov, Branovo, Bruty, Dolný Ohaj, Komjatice, Lipová, Rastislavice, Semerovo, Tvrdošovce, **Veľký Kýr** a Vlkas.

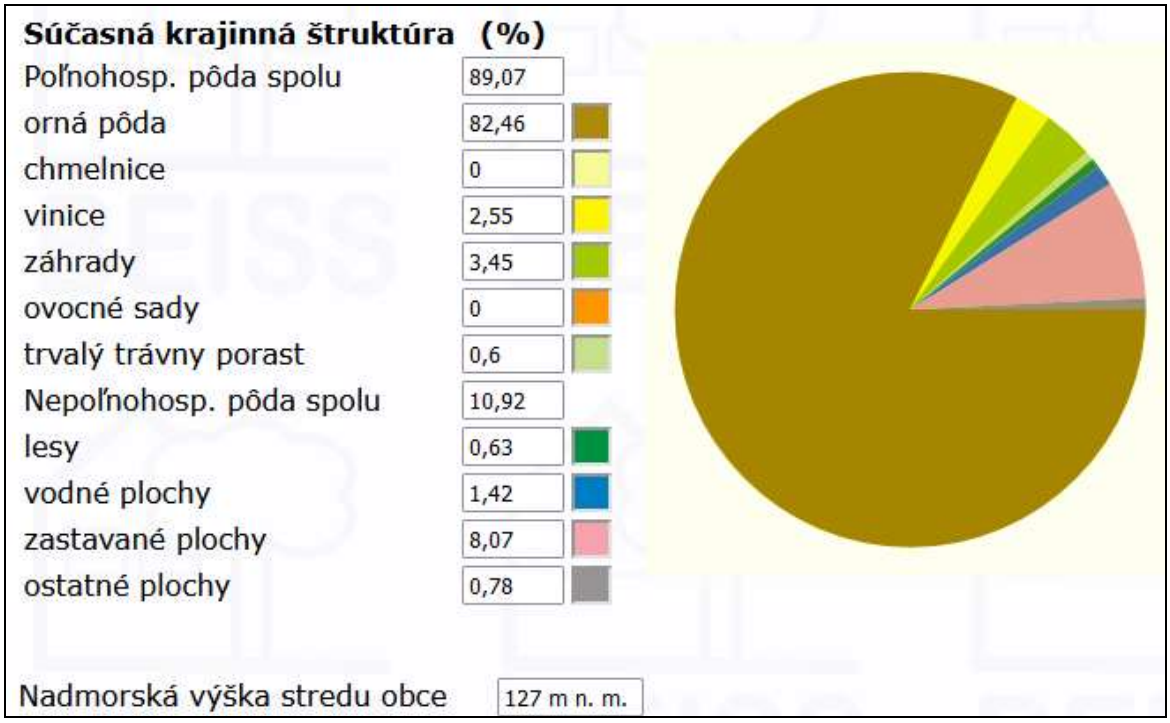

Zdroj: http://www.beiss.sk/

Hodnotené územie je charakterizované prevahou poľnohospodárskej pôdy, kde výrazne dominuje orná pôda.

Katastrálne územie obce Veľký Kýr je určené dolinou Starej Nitry. Toto územie sa ešte zaraďuje do Podunajskej nížiny s prvými náznakmi Zoborského masívu.

Stabilita krajiny

Územný systém ekologickej stability charakterizuje jednotlivé krajinné celky z hľadiska existencie a vyváženosti prirodzených a umelých krajinno-štruktúrnych prvkov a ich schopnosti stabilizovať či revitalizovať priestor v krajine. Za účelom zachovania čo najväčšej miery prirodzenosti a pôvodnosti v krajine sú v územiach jednotlivých okresov významné krajinné priestory Vládou SR vyhlásené za oblasti osobitného lokálneho až nadregionálneho významu. V lokalite navrhovanej činnosti a v širšom okolí vystupujú tieto lokality vyhlásené za ekologicky stabilizujúce územie:

Prvky ekologickej stability sú priestorovo a štruktúrne navzájom prepojené systémy, ktoré zaisťujú územné podmienky trvalého zachovania druhovej rozmanitosti genofondu. Základ tvoria biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho a lokálneho významu.

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) predstavuje takú celopriestorovú štruktúru navzájom prepojených geoekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá vytvára predpoklady pre zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života v území a vytvára predpoklady pre trvalo udržateľný rozvoj krajiny. Základ tohto systému predstavujú biocentrá , biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho a regionálneho alebo miestneho významu. Významnou súčasťou vytvorenia celoplošného ÚSES je aj systém opatrení na ekologicky optimálnu organizáciu a využitie krajiny. V rámci ochrany prírody a starostlivosti o životné prostredie sa považuje za východiskový dokument pre stratégiu ochrany ekologickej stability, biodiverzity a genofondu Slovenskej republiky.

ÚSES je vybraná nepravidelná sieť endogénne ekologicky stabilnejších segmentov krajiny, ktoré sú v nej rozmiestnené na základe vzájomných vzťahov , funkcií a optimálnych priestorových kritérií. Kostru ekologickej stability tvoria existujúce relatívne ekologicky stabilnejšie segmenty v krajine. Ekologickým krajinným segmentom môže byť akákoľvek ekologicky hodnotnejšia časť krajiny, v závislosti od kvality ekosystémov.

Súčasná krajinná štruktúra riešeného územia je výrazne antropogénne pozmenená. Boli zlikvidované pre dané prostredie typické ekosystémy, ktoré plnili regulačnú funkciu obehu vody v prírodných ekosystémoch s priaznivým dopadom na retenčnú kapacitu a tvorbu vhodných genofondových podmienok. Konečná klasifikácia riešeného územia je súčtom hodnôt faktorov posudzujúcich ekologickú stabilitu z pozitívneho hľadiska (podporujúco - ochranné faktory) a faktorov znižujúcich ekologickú stabilitu, ktoré zmenšujú výslednú ekologickú hodnotu.

Výsledkom je 5 stupňov ekologickej stability:

Stupeň ekologickej stability	Typ ekologickej stability krajiny	KES
1.	veľmi nízka ekologická stabilita	< 0,50
2.	nízka ekologická stabilita	0,51-1,50
3.	stredná ekologická stabilita	1,51 -3,00
4.	vysoká ekologická stabilita	3,01-4,50
5.	veľmi vysoká ekologická stabilita	> 4,50

Hodnota KES širšieho územia – okresu Nové Zámky je 1,59 – krajina so strednou ekologickou stabilitou. V riešenom území je najnižšia hodnota ekologickej stability v

sídlach a najvyššia v oblastiach s lesmi. Je však potrebné poznamenať, že táto hodnota ma zníženú výpovednú schopnosť, lebo obsahuje iba kvantitatívne hodnotenie z pohľadu súčasnej krajinnej štruktúry v celom priestore územia okresu. Hodnoty ekologickej stability nezahŕňajú kvalitatívny rozmer (znečistenie prírodného prostredia, horizontálne interakčné väzby krajinnej štruktúry...).

Hodnota KES hodnoteného územia je 1,23 – územie s nízkou ekologickou stabilitou.

Ekologická stabilita hodnoteného územia

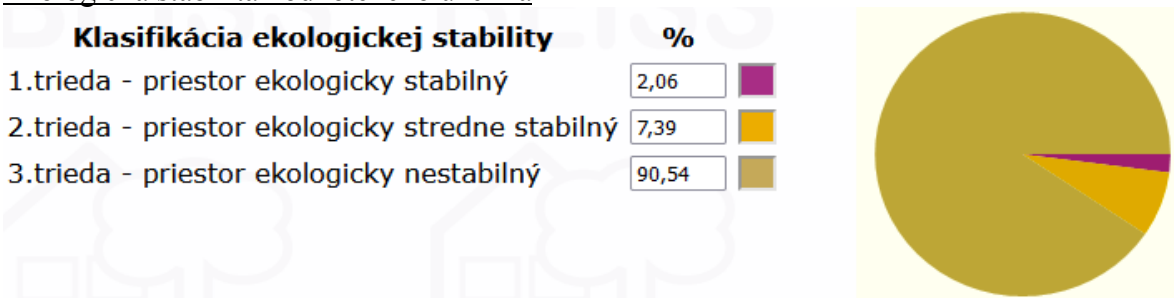

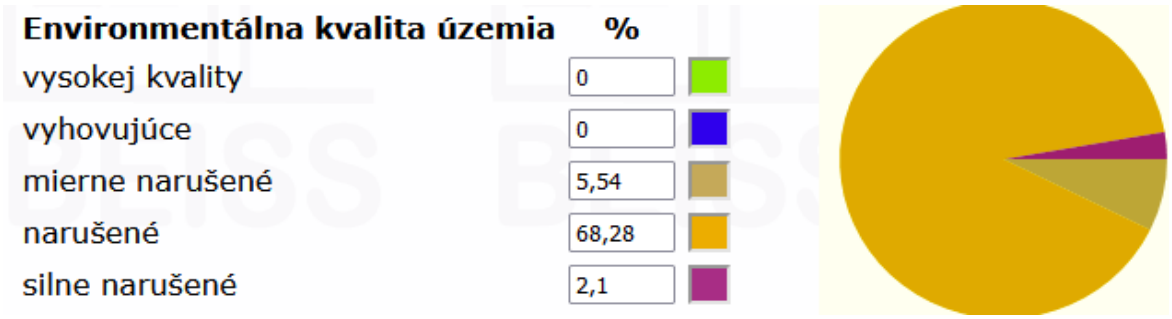

Hodnotená lokalita nezasahuje do siete prvkov a interakčných línií štruktúry ekologickej stability.

Ochrana krajiny

Ochrana krajiny sa v súlade s koncepciou spracovaného RÚSES zameriava na:
- širšie uplatnenie zelene v štruktúre mesta a jeho kontaktných zón s voľnou krajinou,
- systémové napojenia mesta na regionálnu a nadregionálnu sieť biokoridorov,
- adekvátne zastúpenie zelene vo voľnej krajine a zásady na jej dislokáciu.

Prvky súčasnej krajinnej štruktúry v okolí záujmovej lokality, najviac sa približujúce prirodzenému stavu, sú v závislosti od ich ekologickej významnosti zahrnuté do chránených území s príslušným stupňom územnej ochrany alebo je im priznaný štatút prvku kostry ekologickej stability dotknutého územia.

Územný systém ekologickej stability je celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ktoré zabezpečujú rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Tento systém rieši celoplošnú **ochranu územia**, v ktorom sú včlenené vzájomne súvisiace prírodné prvky: biocentrá, biokoridory a interakčné prvky.

Biocentrá sú vymedzené územia v krajine, ktoré na základe stavu ekologických podmienok umožňujú trvalú existenciu, rozmnožovanie, úkryt a výživu rastlinných a

živočíšnych spoločenstiev a majú charakter jadrových území s prioritným ekostabilizačným účinkom v krajine.

Biokoridory umožňujú migráciu a výmenu genetických informácii živých organizmov a obyčajne spájajú biocentrá. Interakčné prvky zabezpečujú priaznivé pôsobenie biokoridorov a biocentier na okolité časti krajiny, pozmenenej alebo narušenej človekom.

Podľa zákona č.543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení sa záujmová lokalita nachádza v území, ktorému sa poskytuje prvý stupeň ochrany uplatňovaný na celom území Slovenskej republiky. Územie realizácie navrhovanej činnosti nezasahuje ani nesusedí s chránenými územiami.

Scenéria krajiny a krajinný obraz

Hodnotu estetického pôsobenia krajinného obrazu, ktorý je prejavom krajinnej štruktúry nie je možné kvantifikovať, môžeme ho však posúdiť len kvalitatívne (stupeň pozitívnych zážitkov človeka pri pobyte človeka v krajine). V zásade je potrebné povedať, že posudzovanie nárokov na estetickú kvalitu okolitej krajiny úzko súvisí so stupňom kultúrnej vyspelosti ľudí vytvárajúcich určitú etnickú jednotku, ako i ich materiálneho zabezpečenia. Za najvýznamnejšie faktory, ktoré podmieňujú estetický ráz kultúrnej krajiny môžeme považovať osídlenie (druh, dobu a hustotu), spôsob poľnohospodárskeho využitia, lesné hospodárstvo (spôsob hospodárenia), komunikácie, energovody a priemysel vrátane ťažby surovín. V zásade možno konštatovať, že uvedené aktivity so zvyšujúcou sa intenzitou využitia krajiny znižujú estetické pôsobenie krajiny na človeka.

Krajinný obraz je prejavom hmotných, vizuálne identifikovateľných priestorových vlastností krajiny, reprezentuje celkový vizuálny vzhľad krajiny. Predstavuje bipolárnu sústavu kombinácií tvarov reliéfu (konfigurácie) a usporiadania štruktúr krajinného povrchu (kompozície), čím sa vytvára špecifická kombinácia krajinných typov. Je nositeľom rozhodujúcich, vizuálne prenosných informácií o charakteristických črtách krajiny, ktoré súvisia s krajinnými typmi.

Komplexné vnímanie krajinného obrazu		
Krajinný obraz	**Reliéf** Konfigurácia terénnych tvarov	celkový pomer hmôt v krajinnom obraze
		výšková amplitúda geomorfologických jednotiek, disekcia reliéfu
		pôsobenie krajinných plánov, svetelná perspektíva, osvetlenie
		pôsobenie dominánt v priestore
	Krajinná pokrývka Kompozícia zložiek krajinnej pokrývky	zastúpenie, prítomnosť a výskyt zložiek krajinnej pokrývky
		usporiadanie, kompozícia a proporčný pomer zložiek krajinnej pokrývky
		parametre a proporcie
		textúra zložiek krajinnej pokrývky

Pôdorys zastavanej časti obce má tvar kopírujúci nosné pôdorysné prvky, ktorými sú tok Malá Nitra a dopravný koridor železničnej trate a cesty I/64. V pôdoryse obce sú

čitateľné tri hlavné sídelné kompozičné osi. Výškové zónovanie obce, vzhľadom na charakter vidieckej formy zástavby prevažne nepresahuje 1 – 2 podlažia. Obec charakterizujú dominanty medzi ktoré patria: objekt kostola, areál cintorína, priestorové dominanty prírodných prvkov vinohradov a vodnej plochy Štrkovisko Veľký Kýr.

Prevažnú časť riešeného územia predstavuje veľkobloková orná pôda (viac ako 80%), ktorá sa nachádza okolo celej obce. Malobloková orná pôda sa nachádza dotyku so zastavaným územím a vytvára pufračnú zónu medzi zastavaným územím a krajinou. V lokalite Perešek sa nachádza mozaika záhrad a západne od nej obnovený Rodinný vinohrad VÍNO VELKEER 1113, s.r.o., ktorý predstavuje významný scénerický, ale aj ekostabilizačný prvok oproti ornej pôde v poľnohospodársky využívanej krajine:

Zdroj: Fotoarchív navrhovateľa

V katastrálnom území sa nenachádzajú kompaktné plochy lesných porastov.

6.11. Obyvateľstvo, jeho aktivity, infraštruktúra, kultúrnohistorické hodnoty územia

Dotknutým územím je Obec Veľký Kýr. Obec leží v Podunajskej nížine na oboch brehoch starého koryta rieky Nitry. Patrí okresu Nové Zámky a Nitrianskej župe.. Obec sa vymedzuje pásmom 48° zemepisnej šírky a 18° zemepisnej dĺžky. Stred obce sa nachádza v nadmorskej výške 132 m n. m., chotár v nadmorských výškach 126 – 204 m n. m., toto územie sa ešte zaraďuje do Podunajskej nížiny s prvými náznakmi Zoborského masívu.

V susedstve Veľkého Kýru sa rozprestierajú obce Branč, Komjatice a Vinodol. V širšom okolí obce sa nachádzajú tieto väčšie mestá: Šurany, Nové Zámky, Nitra. Cez obec vedie štátna cesta I. triedy č. 64. a železničná trať Nové Zámky – Prievidza.

Obec má rozlohu 23,64 km², žije tu 2 980 obyvateľov a priemerná hustota zaľudnenia je 126,06 obyvateľov na km² (údaje k 31. 12. 2021).

História obce

Obec Veľký Kýr bola osídlená už v dobe kamennej. V 1. storočí nášho letopočtu tu Rimania postavili pohraničnú strážnu vežu, nakoľko tadiaľto viedla tzv. Jantárová cesta. Prvá písomná zmienka o obci Veľký Kýr pochádza z roku 1113. Tento letopočet preto spoločnosť navrhovateľa prevzala aj do svojho názvu.

Veľký Kýr sa prvýkrát spomína v listine kráľa Kolomana z roku 1113 ako Ker, čo je zrejme pomenovanie podľa jedného z legendárnych 7 staromaďarských kmeňov Kér. Zo zoborskej listiny z roku 1113 vyplýva, že po smrti vodcu Huba, sa obec stala majetkom zoborského opátstva a jej obyvatelia jeho poddanými. Dovtedy v nej žili slobodní roľníci. Vtedajší obyvatelia, ktorí vďaka misionárom zo zoborského kláštora prijali kresťanskú vieru, sa schádzali v tomto kostole, až kým nebol zničený počas tatárskeho vpádu. Nový kostol, ktorý stojí dodnes, bol postavený približne v rokoch 1332 až 1371. Od roku 1349 sa obec stala vlastníctvom ostrihomského arcibiskupstva, ktoré ju do 16. storočia prenajímalo zemanským rodinám.

Začiatkom 17. storočia prežíva obec svoj najväčší rozmach. Podľa starého medeného pečatidla bol vtedy Veľký Kýr mestečkom – získal tak privilégium usporiadania výročných trhov. Usadlosť patrila medzi 120 stredne veľkých mestečiek, v ktorých sídlili úrady celého okresu, usporadúvali sa trhy, otvorila sa krčma, hostinec. Spolu s Kýrom boli v nitrianskej župe iba 3 takéto mestečká. Po obsadení Nových Zámkov Turkami (1663), bola obec až do roku 1685 pod tureckou nadvládou. Väčšina obyvateľstva utiekla, mnohí v krutých bojoch zomreli. Usadlosť sa neraz označila za vyľudnenú. Ale už 5 rokov po vyhnaní Turkov (1690) mala obec 320 obyvateľov, čo bol v tom období výrazný počet. Napriek obrovskej snahe obyvateľov však už nikdy nezískala naspäť mestské privilégiá. Obnova obce, zničeného kostola i samotných domov prebiehala dve desaťročia. V roku 1720 mala obec 25 domácností. V roku 1787 už 174 domov, kým Malý Kýr mal v tom období 54 domov.

V 18. a 19. storočí sa obyvatelia zaoberali poľnohospodárstvom, vinohradníctvom a chovom hospodárskych zvierat. Až do pádu Rakúsko-Uhorska bola obec jej súčasťou. Ťažké roky 1. svetovej vojny poznačili aj túto usadlosť rovnako ako všetky ostatné sídla. Po podpísaní trianonskej zmluvy (1920) pripojili obec k Česko-Slovensku. Počas 2. svetovej vojny obec na základe prvej viedenskej arbitráže patrila horthyovskému Maďarsku. Hoci v prvých etapách vojny nemecké vojská úspešne napredovali, v roku 1943 sa všetko zmenilo, postupne sa sťahovali späť. Hrozba bojiska poznačila aj okolie Nitry. Vojsko vniklo na územie obce 27. marca 1944, zničili mosty nad riekou Nitrou.

V roku 1948 dostala obec nový názov, Milanovce. Obec sa prudko rozvíjala, menila sa tvár ulíc, v 60-tych rokoch vybudovalo sa mnoho nových budov občianskej vybavenosti, v roku 1949 v nej vzniklo Jednotné roľnícke družstvo. V roku 1980 tu bolo 994 obytných domov, pričom vyše 700 vzniklo v povojnovom období. Po nežnej revolúcii v roku 1989 obyvatelia obce spísali petíciu, v ktorej žiadali o prinavrátenie pôvodného názvu obce, Veľký Kýr. Povolenie dostali v roku 1991.

Demografia

V obci Veľký Kýr podľa sčítania 2021 žilo 2 980 obyvateľov. Z toho muži: 1480 ženy: 1500.

Predproduktívny vek (0-14): 408
Produktívny vek (15-64): 1993
Poproduktívny vek (65 alebo viac): 579

Obec Veľký Kýr patrí medzi veľké obce. Počet obyvateľov v obci od roku 2005 do roku 2011 mal výraznú stúpajúcu tendenciu. Štatistické údaje o vývoji počtu obyvateľov nám ukazujú že nárast obyvateľstva sa mení rozvojom hospodárstva v regióne a v poslednej dobe badať postupné klesanie počtu obyvateľstva.

Vývoj počtu obyvateľov v obci Veľký Kýr v rokoch 1869 - 2021

rok	1869	1930	1970	2000	2004	2011	2014	2018	2021
Počet obyvateľov	1888	2719	3562	3140	3092	3037	3017	2999	2980

Vybrané štatistické dáta zo SODB 2021

Obyvateľstvo podľa veku a pohlavia:

kategória	muži	ženy	spolu	rozdiel (M-Ž)
0 - 4	77	66	143	11
5 - 9	64	68	132	-4
10 - 14	54	63	54	-9
15 - 19	71	49	120	22
20 - 24	82	72	154	10
25 - 29	101	78	179	23
30 - 34	112	104	216	8
35 - 39	128	101	229	27
40 - 44	135	125	260	10
45 - 49	123	116	239	7
50 - 54	106	95	201	11
55 - 59	106	98	204	8
60 - 64	103	113	216	-10
65 - 69	98	125	223	-27
70 - 74	52	78	130	-26
75 - 79	42	69	111	-27
80 - 84	16	34	50	-18
85 - 89	10	34	44	-24

90 - 94	3	4	7	-1
95 - 99	1	4	5	-3
100 a viac	0	0	0	0
spolu	1484	1496	2980	-12

Zdroj: http://www.sodbtn.sk (sčítanie obyv. v roku 2021)

Obyvateľstvo podľa národnosti:

národnosť		**počet**	**podiel (%)**
1.)	Slovenská	1504	50.47
2.)	Maďarská	1423	47.75
3.)	Rómska	2	0.07
4.)	Rusínska	0	0
5.)	Ukrajinská	0	0
6.)	Česká	9	0.3
7.)	Nemecká	2	0.07
8.)	Moravská	0	0
9.)	Poľská	0	0
10.)	Ruská	1	0.03
11.)	Ostatné	8	0.27
12.)	Nezistené	31	1.04
	Spolu	2980	

Zdroj: http://www.sodbtn.sk (sčítanie obyv. v roku 2021)

Obyvateľstvo podľa vierovyznania:

vierovyznanie		**počet**	**podiel (%)**
1.)	Rímskokatolícka cirkev	2594	87.05
2.)	Evanjelická cirkev augsburského vyznania	18	0.6
3.)	Gréckokatolícka cirkev	15	0.5
4.)	Reformovaná kresťanská cirkev	14	0.47
5.)	Pravoslávna cirkev	2	0.07
6.)	Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	0	0
7.)	iné	43	1.44
8.)	bez vyznania	247	8.29
9.)	nezistené	47	1.58
	Spolu	2980	

Zdroj: http://www.sodbtn.sk

V obci je rímskokatolícky kostol Povýšenia sv. Kríža z roku 1332 a kaplnka Najsvätejšej Trojice z roku 1371..

Súčasné demografické indikátory poukazujú na znižovanie počtu obyvateľov od roku 1970.

Index starnutia za posledných 15 má narastajúcu tendenciu. Tento problém spôsobuje aj odlev obyvateľov v produktívnom veku z dôvodu sťahovania za prácou.

Vzhľadom k týmto skutočnostiam štruktúra obyvateľstva obce v dôsledku poklesu počtu obyvateľov v produktívnom veku oproti nárastu poproduktívnym v blízkej budúcnosti prinesie, resp. už prináša demografický problém prestarnutie obyvateľstva a problém v sociálnej starostlivosti obyvateľstva.

Kvôli očakávanému nárastu poproduktívneho obyvateľstva a potrebe sociálnej služby znevýhodnených občanov treba uvažovať o doplnení vhodnej formy poskytovania sociálnej služby v obci.

Finančné možnosti obce sú obmedzené, preto obec víta rozvoj zmysluplných investičných aktivít, ktoré podporia zamestnanosť aj finančný rozpočet obce..

Socioekonomické charakteristiky územia

Veľký Kýr má dlhú tradíciu v poľnohospodárskej činnosti a hlavne v pestovaní zeleniny. V súčasnej dobe už ale hlavne mladšia generácia obyvateľov dochádza za prácou do okolitých miest Nové Zámky, Nitra, Šurany. Chýbajú možnosti zamestnávať obyvateľov s najnižším vzdelaním.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v priemyselnej výrobe, dochádzajú denne za prácou a v poľnohospodárstve a s ním súvisiacich službách.

Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktorí pracujú v zahraničí.
Skrytú nezamestnanosť, t. j. nezamestnanosť ľudí, ktorí nie sú evidovaní ako uchádzači o zamestnanie, alebo boli z evidencie z rôznych dôvodov vyradení, nie je možné zistiť. Taktiež počet evidovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie nekorešponduje s počtom občanov nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi.

Najmenšie šance umiestniť sa na trhu práce majú hlavne starší občania nad 50 rokov, taktiež absolventi škôl, občania so zmenenou pracovnou schopnosťou, občania s nízkou úrovňou vzdelania a dlhodobo nezamestnaní. Kým pre starších ľudí je typické, že nie sú schopní pružne reagovať na zmenu trhu práce, absolventi škôl majú problém nájsť si svoje prvé zamestnanie kvôli nedostatočnej praxi.

Miera evidovanej nezamestnanosti v okresoch SR k 31.12.2022

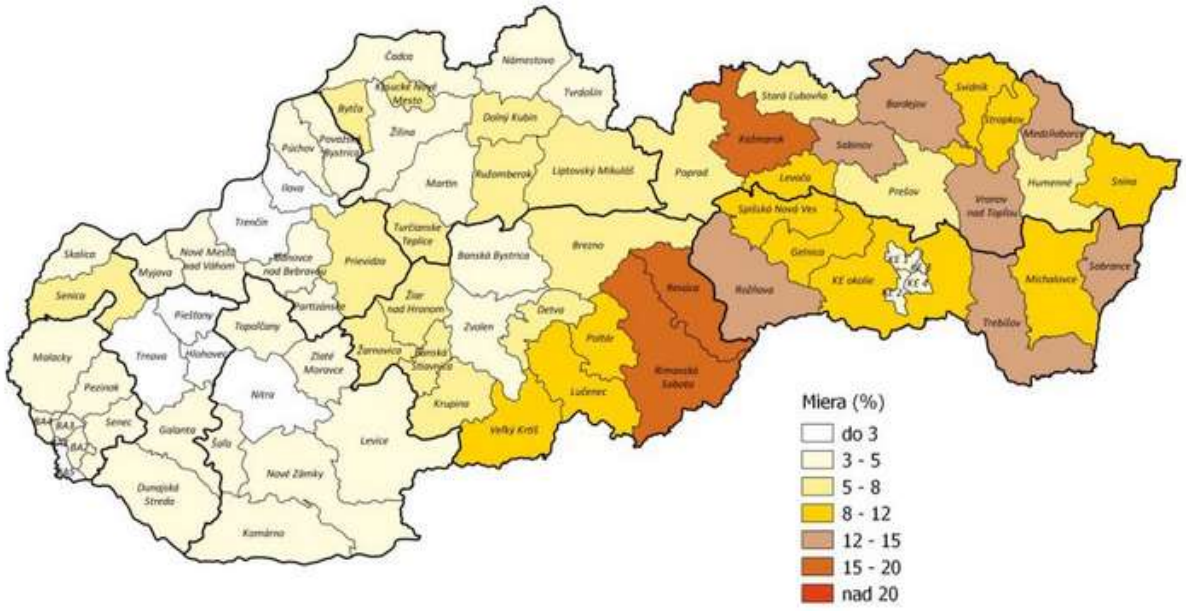

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava.
Miera vidovanej nezamestnanosti je vypočítaná na základe výberových zisťovaní ŠÚ SR a priemerného počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie. Algoritmus výpočtu stanovilo MPSVR SR.

V obci sú sociálne služby poskytované obcou v zmysle Všeobecného záväzného nariadenia Obce Veľký Kýr č. 1/2010 o poskytovaní sociálnych služieb.

Bytový fond tvorí z väčšej časti tradičná zástavba rodinných domov.

Štruktúra bytového fondu

počet miestností		**počet**	**podiel (%)**
1.)	1 obytná miestnosť	10	0.81
2.)	2 obytné miestnosti	57	0
3.)	3 obytné miestnosti	324	26.26
4.)	4 obytné miestnosti	370	29.98
5.)	5 obytných miestností	305	24.72
6.)	6 a viac obytných miestností	161	13.05
7.)	Nezistené	7	0.57
	Byty spolu	1234	

Domový fond podľa obdobia výstavby

obdobie výstavby		počet	podiel (%)
1.)	do roku 1919	14	1.18
2.)	1919 - 1945	66	5.56
3.)	1946 - 1960	282	23.74
4.)	1961 - 1980	452	38.05
5.)	1981 - 2000	213	17.93
6.)	2001 - 2010	75	6.31
7.)	2011 - 2015	34	2.86
8.)	2016 a neskôr	45	3.79
9.)	nezistené	7	0.59
	Domy spolu	1188	

Domový fond podľa typu budovy:

typ budovy		počet	podiel (%)
1.)	rodinný dom	1159	97.56
2.)	bytový dom	15	1.26
3.)	polyfunkčná budova	0	0
4.)	ostatné budovy na bývanie	5	0.42
5.)	neskolaudovaný rodinný dom	2	0.17
6.)	núdzový objekt neurčený na bývanie	0	0
7.)	inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	2	0.17
8.)	ostatné	3	0.25
9.)	nezistený	2	0.17
	Domy spolu	1188	

Zdroj: http://www.sodbtn.sk (sčítanie obyv. v roku 2021)

V poslednom čase sa zvyšuje záujem o novú výstavbu zo strany individuálnych stavebníkov. Pomerne vysoký je tiež podiel domov postavených pred rokom 1960, ktorý predstavuje takmer 1/3 domov.

Infraštruktúra

Občianske vybavenie je sústredené v centrálnej časti obce.

Občianske vybavenie vyššieho významu je v mestách Nové Zámky, Šurany a Nitra, kde sú zdravotnícke zariadenia, krajská administratíva, viaceré stredné odborné a všeobecnovzdelávacie školy, ako aj vysoké školy.

Zásobovanie vodou, kanalizácia

Zásobovanie obyvateľstva vodou z verejných vodovodov v jednotlivých okresoch Slovenska je znázornené na mape:

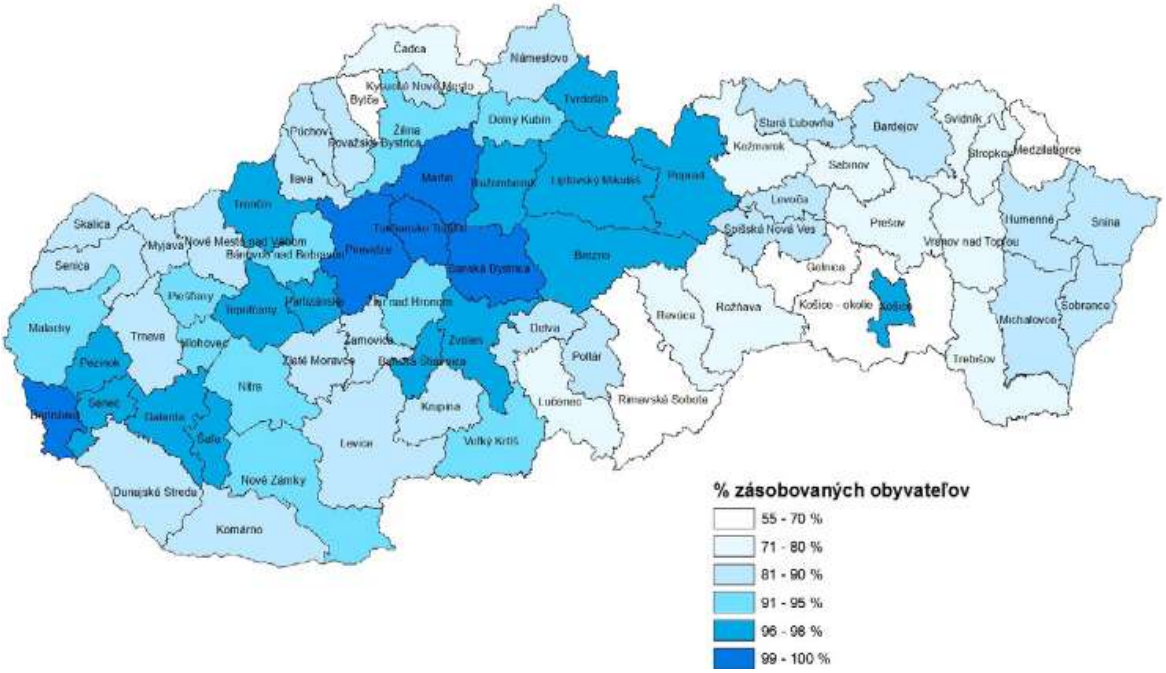

Zdroj: VÚVH

Domový fond – vodovod:

typ vodovodu		počet	podiel (%)
1.)	v dome - z verejnej siete	928	78.11
2.)	v dome - vlastná	209	17.59
3.)	mimo domu - z verejnej siete	0	0
4.)	mimo domu - vlastná	12	0
5.)	bez prípojky	30	2.53
6.)	nezistený	9	0.76
	Domy spolu	1188	

Zdroj: http://www.sodbtn.sk (sčítanie obyv. v roku 2021)

Obec Veľký Kýr má vybudovanú vodovodnú sieť, ktorá zásobuje obyvateľstvo, ako aj vybavenosť obce pitnou vodou. Rozvodná vodovodná sieť v obci bola budovaná v dvoch etapách. V prvej etape v r. 1962 boli vybudované niektoré hlavné zásobovacie potrubia z azbestocementu a liatiny. Zdrojom vody boli vlastné studne nachádzajúce sa v časti Hamadok.

V ďalších etapách sa vybudovalo privádzacie potrubie profilu d 225 a ďalšie zásobovacie potrubia. V súčasnosti je obecný vodovod zásobovaný pitnou vodou zo skupinového vodovodu Gabčíkovo. Trasa vodovodných potrubí je vedená v zelených pásoch pozdĺž ciest, alebo v ich krajniciach.

Na nasledujúcej mape je znázornený podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu v jednotlivých okresoch:

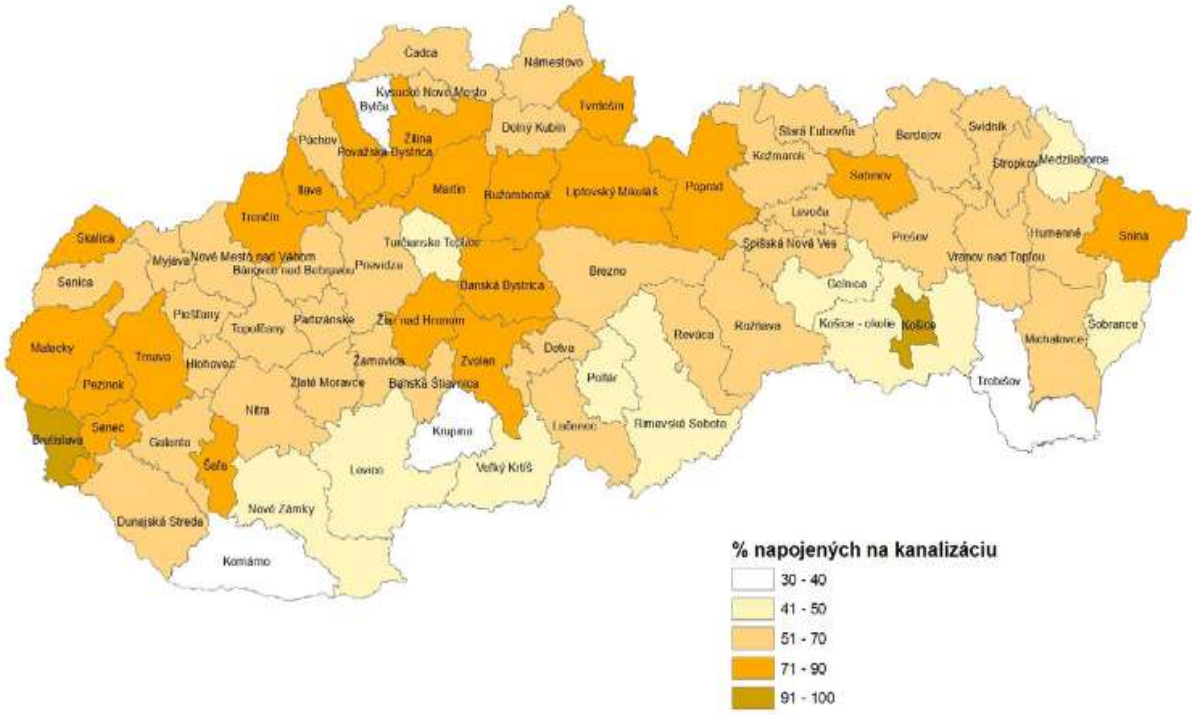

Zdroj: VÚVH

Obec Veľký Kýr nemá v súčasnosti vybudovanú kanalizáciu. Splaškové vody z jednotlivých objektov sú zachytávané v žumpách, alebo v iných nádržiach, často nevyhovujúcich, s priesakmi do povrchového toku, alebo do podzemných vôd.
V súčasnosti je pre obec spracovaný projekt na stavebné povolenie splaškovej kanalizácie vrátane ČOV pre obce Veľký Kýr, Komjatice, Černík, Mojzesovo a Vinodol.

Domový fond – kanalizácia:

typ kanalizácie		**počet**	**podiel (%)**
1.)	septik, žumpa	1118	94.11
2.)	prípojka na kanalizačnú sieť	1	0.08
3.)	domáca čistička odpadových vôd	3	0.25
4.)	bez kanalizácie	59	4.97
5.)	nezistený	7	0.59
	Domy spolu	1188	

Zdroj: http://www.sodbtn.sk (sčítanie obyv. v roku 2021)

Zabezpečenie územia energiami

Obec je zásobovaná elektrickou energiou 22kV vzdušným vedením - linka č. 244 zo smeru Nitra na Nové Zámky. Vedenie je dimenzie 3 x 70 AlFe 6, situované je v poli na severovýchodnej strane od obce. Z tohto vedenia odbočujú vedenia 3 x 42 AlFe 6, ktoré v obci postupne napájajú jednotlivé trafostanice. Trafostanica TS 59 – 002 je z tohto vzdušného vedenia napojená zemným káblom ANKTOYPV 3 x 185mm, trafostanica TS 59 – 012 závesným VN káblom 22 – DISTRI 3 x 50 + 50 situovaným na betónových stĺpoch spolu so sekundárnymi a ostatnými vedeniami.

Obec je plynofikovaná, v riešenom území sa nenachádzajú veľké ani stredné zdroje znečistenia ovzdušia. Obec Veľký Kýr má vybudovanú stredotlakovú plynovodnú sieť, ktorá zabezpečuje obyvateľstvo ako aj vybavenosť obce zemným plynom. Prevádzkový tlak plynovodu je 100 kPa. Plynovod je zásobovaný plynom prívodným potrubím DN 200 z regulačnej stanice VTL/STL 3000 m^3, ktorá sa nachádza v obci Komjatice. Táto slúži i pre obec Komjatice a Černík.

Telekomunikačné siete

Obec Veľký Kýr je telekomunikačne začlenená do UTO Nové Zámky. Pre telekomunikačné potreby obce je zriadená ústredňa ESWD 1000, ktorá je napojená diaľkovým optickým káblom a je situovaná v miestnom poštovom úrade. V súčasnosti je táto ústredňa využitá na cca 50 %.

V obci nie je vybudovaný systém centrálneho zásobovania teplom s centrálnym zdrojom tepla. Jednotlivé objekty sú zásobované teplom pre vykurovanie a prípravu TÚV z kotolní na plyn a pevné palivo, čiastočne na báze elektrickej energie.

Dopravná infraštruktúra

Okresom v rôznej dĺžke prechádzajú 4 cesty prvej triedy: I/63 (Bratislava – Štúrovo, úsek Štúrovo - Čenkov), I/64 (Komárno – Žilina, úsek Nové Zámky – Veľký Kýr), I/75 (Lučenec – Sládkovičovo, úsek Kotla - Kendereš), I/76 (Štúrovo – Hronský Beňadik, úsek Štúrovo - Bíňa). Cestnú sieť dopĺňa 9 ciest 2. triedy. Na hlavnú komunikačnú sieť riešeného územia nadväzujú cesty tretej triedy, ktoré slúžia na napojenie jednotlivých obcí na nadradenú cestnú sieť, resp. na prepojenie jednotlivých obcí a účelové komunikácie slúžiace na prepojenie jednotlivých častí obce.

Nové Zámky sú pomerne významný železničný uzol, stretávajú sa tu viaceré železničné trasy: Nové Zámky – Komárno, Štúrovo – Levice, Nové Zámky – Prievidza, Palárikovo – Šurany – Levice (smer Zvolen), Úľany nad Žitavou – Zlaté Moravce a najdôležitejšia železničná cesta v okrese Bratislava - Štúrovo.

V okrese je vybudovaných viacero letísk – Nové Zámky a Šurany ako neverejné letiská a Maňa, Zemné, Kamenný Most, Jasová a Dvory nad Žitavou ako letiská pre letecké práce.

Cestná doprava

Významnejšie komunikácie nachádzajúce sa v katastri obce je cesta I. triedy I/64, ktorá je komunikačnou osovou v obci ide o cestný ťah v dĺžke 2816 m. Obec Veľký Kýr leží na ceste I/64, na ktorú sú pripojené viaceré miestne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obsluhu v obci.
Do obce vchádzajú linky SAD. Vo Veľkom Kýre sa nachádza 7 zastávok prímestskej autobusovej dopravy.
Celková dĺžka cestnej siete v obci Veľký Kýr je 19,110 km, má 35 ulíc s celkovou plochou vozoviek 89384 m^2 a dĺžka chodníkov je 9 609 m s celkovou plochou 11 778 m^2.

Dopravná sieť je znázornená na mapke:

Zdroj: https://www.cdb.sk

V obci sú vybudované parkovacie plochy pri objektoch občianskej vybavenosti – obecný úrad, kostol, kultúrny dom, cintorín. Vzhľadom na charakter bytovej zástavby (rodinné domy) je parkovanie a garážovanie riešené priamo na pozemkoch. Na krátkodobé parkovanie sa používajú obslužné komunikácie.

V katastri obce súbežne s cestou I/64 vedie elektrifikovaná jednokoľajná železničná trať Nitra – Šurany. V intraviláne obce sa nachádza železničná zastávka s 1 koľajou a výpravnou budovou.

Súčasťou železničných zariadení sú aj 3 signalizované železničné priecestia a 1 nesignalizovaný železničný prejazd, priechod pre chodcov.

Pešia doprava je hlavne po turistických chodníkoch v rámci turistiky, na ktorú sú v oblasti vynikajúce podmienky.

V poslednom období sa dostáva do popredia aj cyklodoprava. Hlavne pre turistické účely.

Priemysel a poľnohospodárstvo

Väčšie priemyselné areály sú sústredené do okolia Štúrova, Nových Zámkov a Šurian, menšie výrobné a priemyselné prevádzky sa nachádzajú v mnohých obciach okresu. K najväčším priemyselným závodom v riešenom území patria Osram, a.s., Nové Zámky, COOP Jednota Nové Zámky, s.d., Nové Zámky, Cikautxo SK, s.r.o., Nové Zámky, Bang joo Elektronics Slovakia, s.r.o. Šurany, Smurfit Kappa Obaly Štúrovo, a.s., Štúrovo, Inzi SK, s.r.o., Šurany, Monarflex, s.r.o. Štúrovo, Novofrukt SK, s.r.o. Nové Zámky. V súčasnosti sa na území okresu Nové Zámky nenachádzajú väčšie otvorené lomy (dobývacie priestory), v okrese je len niekoľko extenzívne ťažených menších štrkovísk a staré malé dlhodobo nevyužívané lomy (Burda).

V obci Veľký Kýr sa nachádza niekoľko desiatok podnikateľských subjektov. Ich štruktúru tvoria hlavne živnostníci a mikropodniky.

Poľnohospodárstvo

Celková výmera poľnohospodárskej pôdy v katastri obce Veľký Kýr (t.j. orná pôda, vinice, záhrady, trvalé trávne porasty) je 2106,9615 ha (21 069 615 m^2); až 89,1% z celkovej rozlohy katastra 2363,8449ha.

V území sa nachádza najkvalitnejšia poľnohospodárska pôda:

Veľký Kýr - 0017002/1, 0019002/1, 0019005/1, 0020003/2, 0022002/1, 0036002/2, 0037002/2

Malý Kýr – 0022002/1 0036002/2.

Areály poľnohospodárskej veľkovýroby boli vybudované vo všetkých katastroch obcí s výnimkou katastrov Trávnica, Čechy, Salka, Sikenička, Pavlová, Chľaba a Belá, v niektorých sa nachádzali aj 2 – 3 areály poľnohospodárskej výroby. Opustené a zdevastované areály boli mapované v katastroch obcí Mužla, Obid, Chľaba, Belá, Gbelce, Kamenín, Kamenný Most, Sikenička, Bíňa, Malá nad Hronom, Bruty, Dubník, Jasová, Kolta, Semerovo, Nové Zámky, Andovce, Palárikovo, Tvrdošovce, Jatov, Rastislavice, Veľký Kýr, Komjatice, Šurany, Černík, Kmeťovo, Trávnica, Michal nad Žitavou, Dolná Ohaj, Čechy, Vlkas a Mojzesovo. Prevažná časť z nich dodnes slúži poľnohospodárskej výrobe, pomerne veľká časť však je zdevastovaná alebo úplne zanikla, v niektorých prípadoch je časť areálu využívaná na drobnú priemyselnú výrobu.

Okres Nové Zámky patrí k významným produkčným poľnohospodárskym okresom. Popri obilninách a olejninách je významným producentom hrozna, ovocia a zeleniny.

Zaujímavou aktivitou je farmový chovy voľne žijúcej zveri v obci Veľký Kýr:

Pridelené číslo	Chované druhy	Názov prevádzkarne
SK-FCH-NZ-390	Bažant, Zajac, Králik	Ing. Tomáš Sládeček PhD. - Greenhunt Mlynská 100/22, 94107 Veľký Kýr

V obci je rozšírené aj poľovníctvo prostredníctvom poľovného revíru.

Záhrady pravidelne dopĺňajú kolorit vidieckych obcí v okrese Nové Zámky. Tvoria ich predovšetkým porasty ovocných drevín, trvalé trávne porasty, políčka či menšie vinice. Zvyčajne majú len obmedzenú krajinotvornú funkciu, pretože sú koncentrované v zastavanom území obce a sú veľmi intenzívne využívané. Plnia doplnkovú funkciu produkčnú – samozásobiteľskú, rekreačno-relaxačnú a dotvárajú tradičný obraz miest a obcí. Niektoré z nich majú vzhľadom na svoj charakter (porasty starých ovocných stromov) a rozlohu aj význam pre ochranu biodiverzity, napr. v obciach Malý Kýr, Veľký Kýr, Komjatice, Sikenička, Bajtava, Chľaba.

Služby, obchodná vybavenosť

V okrese je relatívne dobre rozvinuté rodinné podnikanie v oblasti obchodu a služieb. V meste Nové Zámky sú v prevádzke dve tržnice s farmárskymi produktmi, kde počas pracovných dní a v sobotu ponúkajú svoje produkty hlavne miestni pestovatelia zeleniny a ovocia.

Vzhľadom na nízku kúpyschopnosť obyvateľstva sú miestni výrobcovia vo väčšine prípadov zameraní na predaj svojich produktov na farmárskych trhoch vo väčších mestách. Absentuje tu aj spolupráca pri spoločnom predaji a marketingu produkcie. Vytvorenie ekonomicky udržateľného predajného miesta zameraného na miestne produkty vyžaduje zvýšenie spolupráce dotknutých subjektov, intenzívnu propagáciu a zároveň zvyšovanie povedomia občanov.

V obci poskytuje občanom služby Obecný úrad , matrika, Slovenská pošta. V obci pôsobí 9 mimovládnych organizácií. Osem z nich sú občianskymi združeniami a jedna je neziskovou organizáciou.

V obci poskytujú služby:
- súkromné predajne potravín (3x COOP Jednota a i.),
- rozličného tovaru, textilu,
- predajňa záhradkárskych potrieb,
- predajňa pohonných látok
- pizzeria,
- 6 pohostinstiev,
- motorest,
- kaderníctvo,
- 2 pekárne, jedna aj s predajňou,
- pohrebníctvo s kamenárstvom,
- 2 stolárstva,
- 1 sklenárstvo,
- 3 maliarstva,

- 2 autoservisy,
- 2 autodopravy,
- 1 opravovňa bicyklov,

.

Sociálne služby

Obec má spracovaný Návrh priorít komunitného plánu soc. služieb obce Veľký Kýr. Obec podporuje aktivity subjektov na vytvorenie sociálneho zariadenia pre potreby obce a regiónu. Vhodnou alternatívou do budúcna môže byť zabezpečenie permanentného poskytovania opatrovateľskej služby a stravovania. Pre rómsku komunitu treba preskúmať možnosť a potrebu poskytovanie sociálnej služby v Komunitnom centre spojenú s terénnou sociálnou prácou, zreteľom na zotrvanie prijímateľov v domácom prostredí, k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny.

Nakoľko finančné možnosti obce sú obmedzené, obec podporuje prípadnú snahu subjektov poskytujúce sociálne služby na zabezpečenie potrebných služieb pre obec.

Obec poskytuje na základe Komunitného plánu najmä tieto sociálne služby:

- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom)
- funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok
- návštevy jubilujúcich starších občanov (narodeniny, výročia svadby)
- stretnutia dôchodcov
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....).
- poskytovanie finančnej podpory odkázaným
- v prípade potreby zabezpečenie opatrovateľskej služby
- v prípade potreby zabezpečenie stravovanie odkázaných osôb

Obec v prípade potreby podporuje aj:
- poskytovanie sociálnych služieb s verejnými a neverejnými poskytovateľmi pre potreby obce.

Sociálnu starostlivosť v okrese Nové Zámky zabezpečujú tak verejní ako aj neverejní poskytovatelia. Nitriansky samosprávny kraj je zriaďovateľom ďalších zariadení sociálnych služieb s právnou subjektivitou. Okrem toho mesto Nitra poskytuje sociálne služby v zimnom období prostredníctvom nocľaháreň. V okrese je viacero obcí zapojených do Národného projektu Podpora opatrovateľskej služby, prostredníctvom ktorého je možné väčší počet seniorov udržať v ich domácom prostredí čo najdlhšie. V niekoľkých obciach funguje aj terénna sociálna práca (TSP). Dopyt po nej je však väčší ako dokázal pokryť Národný projekt TSP. Záujem o pôsobenie v sociálnej oblasti má aj viacero neverejných poskytovateľov. Riešia však problém financovania týchto služieb, keďže aj v prípade schválenia projektov v rámci EŠIF je potrebné disponovať vlastnými zdrojmi vo výške minimálne 5 % a zároveň z dôvodu financovania projektov formou refundácie aj niekoľkomesačným rozpočtom, čo právnické osoby neziskového charakteru nemajú ako zabezpečiť. Komunitné centrum menšín so sídlom v okresnom meste poskytuje pomoc občanom v nepriaznivej sociálnej situácií.

Školstvo

V obci sa nachádza:

- MŠ – 3-triedna s počtom detí 57
- ZŠ – 18 triedna s počtom žiakov 26
- I. stupeň (ročník 1-4) 6 tried (Vyuč.jazyk slovenský 4, maďarský 2)
- II. stupeň (ročník 5-9) 9 tried (Vyuč.jazyk slovenský 5, maďarský 4)

ZŠ je vybavená telocvičňou a školským stravovaním.

Školská vybavenosť vyhovuje potrebám obce a v budúcnosti sa predpokladá komplexné dobudovanie a rekonštrukcia školských zariadení bez územných nárokov.

V budúcnosti sa tiež uvažuje MŠ premiestniť do objektu ZŠ a objekt MŠ využiť pre iné účely (sociálne využitie)..

Zdravotníctvo

V obci sa nachádza zdravotné stredisko s 3 lekárskymi miestami (praktický lekár, detský lekár, zubný lekár) v objekte kultúrneho domu.

Základná zdravotnícka vybavenosť je doplnená lekárňou.

Zdravotnícka vybavenosť vyhovuje potrebám obce.

Kultúra

V obci sa nachádza Kultúrny dom o kapacite 300 miest aj s 1 klubovňou, ktorú využívajú dôchodcovia a spoločenské organizácie. V kultúrnom dome sa nachádza aj bar. Kultúrnu vybavenosť obce dopĺňa knižnica o výmere cca 150 m^2.

V obci sa nachádza viacero možností kultúrneho a spoločenského vyžitia:

- Poľovnícke združenia : Poľovnícke združenie HUBERT Veľký Kýr - 32 stálych členov + 8 čakateľov
- Jednota dôchodcov Slovenska –dve združenia jedno 70-členné, druhé 49-členné
- Občianske združenia – Kýranček 12 členov
- HC KEER- 30 členov
- Čerdavin-vinárske združenie
- Mórinca- tanečný súbor, 66 členov
- Citarový súbor - 10 členov
- Csemadok - 80 členov
- 69 Skautský zbor Mrenna Józef Veľký Kýr - 9členov
- Veľký a Malý kultúrny dom + Kultúrny park

Šport

Športovo-rekreačné zariadenia a aktivity – Detské ihrisko, Futbalové ihrisko, Futbalové turnaje, turistika, cykloturistika, výborné možnosti pre poľovníctvo (Poľovnícke združenie), aj rybárstvo.

V obci sa nachádza viacero možností športového vyžitia.

- TJ a Futbalový klub : FC Veľký Kýr - 70 členov (3 družstvá)
- Futbalové ihrisko- je využívané FC Veľký Kýr
- Tenisový kurt- máme 3 (2 antukové,1 s umelým povrchom)
- Športové možnosti v areáli ZŠ + v telocvični ZŠ (mini futbal), prípadne volejbal, basketbal

6.12. Odpadové hospodárstvo

Pri nakladaní s odpadom postupuje obec v zmysle platnej legislatívy, v súlade s vypracovaným POH. V sídle je zavedený triedený zber odpadu. Zber odpadu je zmluvne zabezpečený oprávnenou osobou.

Odpadové hospodárstvo je zabezpečované formou Všeobecne záväzného nariadenia obce Veľký Kýr č. 6/2016 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a s drobnými stavebnými odpadmi na území obce.

Spôsob nakladania s odpadmi v obci:

Obec Veľký Kýr nemá na vlastnom území skládku odpadu s osobitnými podmienkami.

Komunálny odpad je odvážaný na skládku mimo územia obce. V súčasnosti sa separuje papier, sklo, plasty, železo. Zberný dvor sa nachádza v technickom areáli obce, kde sa dočasne ukladá triedený odpad, ktorý sa odváža na ďalšie spracovanie. Ostatný komunálny odpad sa odváža na skládku mimo kataster obce.

Obec zabezpečuje od občanov, fyzických osôb, podnikateľov a právnických osôb zber, prepravu a zneškodňovanie komunálneho odpadu vznikajúceho na území obce na zmluvnom základe. Prepravu a zneškodňovanie drobného stavebného odpadu, vznikajúceho na území obce v rámci stavebných úprav nehnuteľností, si pôvodcovia zabezpečujú na vlastné náklady. Najväčším problémom súčasnosti je existencia nelegálnych skládok odpadu v okolí. V obci je zavedený separovaný zber komunálneho odpadu. Separuje sa papier, plasty, PET fľaše, sklo a viacvrstvový kombinovaný materiál, použité šatstvo, textil a obuv, opotrebované pneumatiky, BRKO.

Odevy, obuv, posteľnú bielizeň, domáci textil, kuchynské a športové potreby, knihy, hračky, tašky, kožené odevy a doplnky – zberné kontajnery;

Papier – zber oprávnenou firmou po obci - formou výmeny za toaletný a iný úžitkový tovar z papiera; ZŠ a MŠ organizujú pravidelne 1 x do roka zber;

Účelom odpadového hospodárstva v zmysle zákona o odpadoch je predchádzať vzniku odpadov, obmedzovať ich tvorbu, znižovať nebezpečné vlastnosti odpadov.

Úroveň vytriedenia komunálnych odpadov v obci Veľký Kýr za rok 2022 bola ***62,58%.***

Katalógové číslo odpadu	Názov komodity	Množstvo odpadu v t
200101	Papier a lepenka	56,36
200102	Sklo	41,51
200108	Biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad	0,487
200 110	Šatstvo	7,56
200123	Vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky	2,12
200125	Jedlé oleje a tuky	0,12
200 133	Batérie a akumulátory uvedené v 16 06 01,16 06 02, alebo 16 06 03 a netriedené batérie a akumulátory obsahujúce tieto batérie	0,201
200134	batérie a akumulátory iné ako uvedené v 20 01 33	0,243
200 135	Vyradené elektrické a elektronické zariadenia iné ako uvedené v 200 121 a 200 123	1,28
200136	Vyradené elektrické a elektronické zariadenia iné ako uvedené v 20 121, 200123 a 200 135	3,42
200138	Drevo iné ako uvedené 200137	19,1
200 139	Plasty	87,398
200140	Kovy	28,1704
200 140 01	Meď, mosadz, bronz	1,998
200 140 02	Hliník	8,488
200140 04	Zinok	0,001
200140 05	Železo a oceľ	112,8574
200 140 07	Zmiešané kovy	2,76
200 201	Biologicky rozložiteľný odpad	359,22
200 301	Zmesový komunálny odpad	460,503
200 307	Objemný odpad	36,98
200 308	**Drobný stavebný odpad ***	**223,8**
160 103	**Opotrebované pneumatiky****	**11,08**
200 201	**Biologicky rozložiteľný odpad*****	**72,62**

**** vytriedené, zhodnotené obcou Veľký Kýr***

***** komodita nezapočítaná do úrovne vytriedenia***

****** zostatok na sklade >***

Rekreácia a cestovný ruch

Geografické danosti obce spolu so širšími vzťahmi dávajú predpoklady využitia možností obce v oblasti rekreácie a agroturistiky. Obec a jej okolie poskytuje dobré možnosti športového, rekreačného a kultúrneho využívania nielen pre vlastných obyvateľov, ale tvorí potenciál rekreácie, hlavne krátkodobej pre obyvateľov okresných miest Nové Zámky, Nitra, ako aj pre širší región.

Vzhľadom na vysoký potenciál geotermálnych vodných zdrojov územia Nitrianskeho kraja treba podporovať rozvoj aktivít zameraných na zdravotné,

rehabilitačné a relaxačné služby (najmä lokality Poľný Kesov, Nové Zámky (Štrand), Diakovce, Komárno, Patince, Štúrovo (Vadaš), Podhájska, Levice (Margita-Ilona), Santovka) a tiež nové lokality Mojmírovce, Ivanka pri Nitre, Komjatice, Plavé Vozokany, Tvrdošovce, Bardoňovo.

Obec taktiež podporuje rozvoj spojitého, hierarchicky usporiadaného bezpečného, šetrného systému cyklotrás, slúžiaceho pre rozvoj cykloturistiky.

Kultúrno-historické pamiatky a pozoruhodnosti

Neodmysliteľnú súčasť každej krajiny reprezentujú jej staršie časové horizonty a často sa javia ako izolované relikty „pamäte krajiny". Niekde sa prejavujú ako nenápadné dominanty a profilujú celý krajinný ráz, niekde sa vyskytujú skryto a sú mnohokrát nenápadnými objektmi súčasnej krajinnej štruktúry. Často sa vyskytujú len ojedinele, buď z dôvodu postupného rozpadu, alebo sú prekryté inými súčasnými objektmi, či novým spôsobom využitia zeme. Možno ich chápať jednak ako súčasť kultúrneho dedičstva, kde predstavujú identifikovateľné artefakty (objekty) v krajine, alebo ako zložky krajinnej štruktúry s historickým kontextom (vzťah miesta a času). Ich hodnotu vyjadruje nielen časový faktor, ale i zachovalosť, pôvodnosť a podobne.

Vybrané kultúrne pamiatky v okrese Nové Zámky evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ÚZPF)

č. ÚZPF	**Katastrálne územie**	**Zaužívaný názov NKP**	popis
321	Belá	kaštieľ rodiny Baldácsy	kaštieľ s areálom
323	Bíňa	Stredoveké hradisko	hradisko
325	Bíňa	far.kostol Nanebovzatia P.M.	kostol
326	Bíňa	rotunda 12 apoštolov	kostol
327	Dubník	kostol sv.Alžbety	kostol
330	Dvory nad Žitavou	Kalvária	kalvária
2299	Hul	kaštieľ rod.Dórovcov	kaštieľ a park
332	Chľaba	kostol sv.Imricha	kostol
11546	Chľaba	vínne pivnice v tufovej skale	pivnice vínne-súbor
334	Kamenín	Hrádok Várhegy	hrádok
2295	Kolta	Mésárošovský kaštieľ	kaštieľ a park
342	Komjatice	Kalvária	kalvária
375	Veľká Maňa	kaštieľ rod.Koller	kaštieľ s areálom
345	Michal nad Žitavou	dióssiovský kaštieľ	kaštieľ
360	Nové Zámky	Kalvária	kalvária
363	Palárikovo	Poľovnícky kaštieľ	kaštieľ s areálom
2337	Sikenička	Vodný mlyn	mlyn vodný
347	Nitriansky Hrádok	Hradisko Zámeček, praveká osada	osada zaniknutá, archeologická lokalita
372	Trávnica	kaštieľ	kaštieľ a park

		Rudnyánskych	
2296	Trávnica	Kúria,malý kaštieľ	kaštieľ a park
380	Veľké Lovce	Máriacsalád	kláštor paulínov - ruina
346	Veľký Kýr	Vojenská stanica	rímska stanica vojenská, archeologická lokalita

V obci je ešte Kostol povýšenia sv. Kríža - postavený bol v rokoch 1332 až 1371. Nachádza sa v ňom krypta z roku 1734. Od roku 1912 v ňom bez prestania hrá organ. V roku 2004 bol zrekonštruovaný. Kaplnka sv. Trojice - Postavená bola v roku 1793.je postavená v neskorobarokovom štýle. Od roku 2007 je zrekonštruovaná.

Zaujímavou atrakciou je vybudovaná krásna pivničná ulička na Hlbokej ceste – Čerdaút.

Čerdavin – združenie vinárov a vinohradníkov Veľkého Kýra sa pred tromi rokmi rozhodlo založiť tradíciu Dňa otvorených pivníc a podeliť sa o výsledky svojej práce a nadšenia so širšou verejnosťou.

Najatraktívnejšia na celej akcii je jej komorná, rodinná atmosféra. Krásne sedenia, altánky a predzáhradky pred vchodmi do malebných pivničiek, pergoly, lavičky, tehlová pec, družná susedská vrava, reprodukovaná hudba, vábivé vône z grilu, pece a kotlíkov. Aj keď Čerdavin nepatrí kvalitou vín medzi slovenskú špičku, má obrovský potenciál.

Archeologické a paleontologické náleziská, geologické lokality

V dotknutom území, ani v jeho blízkom okolí nie sú známe žiadne archeologické náleziska, ani geologické lokality.

V dotknutom území, ani v jeho blízkom okolí nie sú známe žiadne paleontologické náleziská ani významné geologické lokality.

Archeologické nálezy z niektorých lokalít v širšom okolí svedčia o tom, že územie bolo osídlené v dobe predhistorickej. V 1. storočí nášho letopočtu tu Rimania postavili pohraničnú strážnu vežu (castellum), pretože tadiaľto viedla jedna z najdôležitejších obchodných ciest, tzv. Jantárová cesta. V 9. storočí tu stála veľmoravská osada, z 10. storočia pochádza pohrebisko belobrdskej (teda slovansko-staromaďarskej) kultúry. Z 11. – 13. storočia sa vykopalo radové pohrebisko pri (zaniknutom) románskom kostole sv. Klimenta z 11. – 13. storočia..

6.13. Súčasný stav kvality životného prostredia vrátane zdravia

Kvalita životného prostredia, ekonomická a sociálna situácia, životný štýl, úroveň zdravotníckej starostlivosti a výživové návyky sú hlavné faktory ovplyvňujúce zdravotný stav obyvateľstva. Rizikové faktory sú jednak špecifické pre každé ochorenie, ale na druhej strane, mnoho ochorení má rovnaké rizikové faktory. V niektorých prípadoch faktor môže byť pre jedno ochorenie rizikový a pre druhé ochranný. Spoločné pre tieto

rizikové faktory je vlastnosť, že sa vyskytujú v definovanom prostredí, ktoré buď podporuje ich prítomnosť, a tým umožňuje ich pôsobenie, alebo sa snaží ich prítomnosti zabrániť.

Prostredie sa tým stáva jedným z hlavných determinantov zdravia. Samozrejme, jedná sa o široko chápané prostredie a nie len o životné prostredie.

Determinanty zdravia sú teda také vlastnosti a ukazovatele, ktoré ovplyvňujú prítomnosť a rozvoj rizikových faktorov ochorení.

Najznámejšie skupiny determinantov zdravia sú demografické a biologické determinanty (vek, pohlavie, národnosť, atd.), socioekonomické determinanty (životný štýl, vzdelanie, zamestnanie, sociálne kontakty, atď.), prostredie (životné aj pracovné) a zdravotníctvo.

Zdravotný stav obyvateľstva je výsledkom pôsobenia viacerých faktorov - ekonomická a sociálna situácia, výživové návyky, životný štýl, úroveň zdravotníckej starostlivosti, ako aj životné prostredie.

Charakteristika zdravotného stavu obyvateľstva pozostáva z ukazovateľov demografickej a zdravotníckej štatistiky.

Na zdravie človeka v hodnotenom území vplýva stav znečistenia ovzdušia, kvalita pitnej vody, hluk, nakladanie s komunálnymi a priemyselnými odpadmi a iné rizikové faktory.

Celkový vplyv znečisteného prostredia na zdravie ľudí sa prejavuje na ukazovateľoch zdravotného stavu obyvateľstva:

- stredná dĺžka života pri narodení
- celková úmrtnosť (mortalita)
- dojčenská a novorodenecká (perinatálna) úmrtnosť
- počet rizikových tehotenstiev a počet narodených s vrodenými vývojovými vadami
- štruktúra príčin smrti
- počet alergických, kardiovaskulárnych a onkologických ochorení
- stav hygienickej situácie
- šírenie toxikománie, alkoholizmu a fajčenia
- stav pracovnej neschopnosti a invalidity
- choroby z povolania a profesionálne otravy

V Zdravotníckej ročenke SR 2020 sa uvádza, že v Slovenskej republike žilo k 31. decembru 2020 malo podľa údajov štatistického úradu trvalý pobyt v Slovenskej republike 5 459 781 osôb. Celkový prírastok obyvateľov v roku 2020 predstavoval 1 908 osôb. Prirodzeným pohybom (rozdielom živonarodených a zomretých) ubudlo 2 439 osôb, pričom prirodzený úbytok obyvateľstva bol v krajine zaznamenaný naposledy v roku 2003. Nárast počtu obyvateľov bol spôsobený prírastkom z migrácie, ktorým pribudlo 4 347 osôb.

V roku 2020 sa na Slovensku narodilo 56 650 živonarodených detí, čo je v porovnaní s rokom 2019 menej o 404 detí. Počet živonarodených klesá od roku 2017, čo znamená pokles o 1 319 detí. Najviac živonarodených detí malo trvalý pobyt v Prešovskom (9 997), Košickom (8 782) a Bratislavskom kraji (8 292), naopak najmenej detí sa narodilo matkám bývajúcim v Trenčianskom (5 170) a Trnavskom kraji (5 352).

Po prepočte počtu živonarodených na 1 000 obyvateľov daného kraja bola hrubá miera živorodenosti vyššia ako celoslovenský priemer (10,4 ‰) v Bratislavskom (12,3 ‰), Prešovskom (12,1 ‰), Košickom (11,0 ‰) a Žilinskom kraji (10,5 ‰). Najnižšia hrubá miera živorodenosti sa opakovane potvrdila pre **Nitriansky (8,7 ‰)** a Trenčiansky kraj (8,9 ‰).

Z celkového počtu obyvateľov SR tvorili muži 48,8 % a ženy 51,2 %. Každoročne sa rodí viac chlapcov ako dievčat. Prevaha mužov v populácii v roku 2020 pretrvávala do 51. Roku života. Vo veku 51 rokov nadobudli mierne vyššiu početnosť ženy, ktorá sa s narastajúcim vekom naďalej zvyšovala z dôvodu vyššej úmrtnosti mužov.

V roku 2020 bol podiel obyvateľov v predproduktívnom veku (od 0 do 14 rokov) 15,90 %, čím pokračuje mierny rast detskej zložky v populácií z predchádzajúcich rokov. Oproti roku 2019 išlo o nepatrný vzostup o 0,08 bodu a oproti roku 2016 o 0,44 bodu. Produktívna zložka obyvateľstva (od 15 do 64 rokov) zastupovala 67,03 %, čo znamená pokračujúce klesanie (o 0,56 bodu oproti roku 2019 a o 2,53 bodu oproti roku 2016). Podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku (nad 65 rokov) sa v posledných rokoch kontinuálne zvyšuje. Medziročne vzrástol o 0,49 bodu na 17,07 % v roku 2020 a o 2,8 bodu oproti roku 2016. Na 100 detí (vo veku od 0 do 14 rokov) pripadalo 107,34 seniorov (vo veku 65 a viac rokov). Index starnutia sa tak zvýšil o 2,5 bodu oproti roku 2019 a o 10,38 bodu oproti roku 2016.

Počet úmrtí v Slovenskej republike sa v období rokov 2011 až 2019 pohyboval v intervale s minimom 51 346 úmrtí v roku 2014 po maximum 54 293 úmrtí v roku 2018 s miernymi medziročnými zmenami (od -2,9 % do 4,8 %). V roku 2020 však aj v dôsledku infekcie koronavírusom zomrelo v Slovenskej republike 59 089 osôb, čo je o 11 % viac (+ 5 855 úmrtí) ako v roku 2019 (53 234). Infekcia COVID-19 zapríčinila 4 004 úmrtí a podieľala sa tak 6,8 % na celkovom počte úmrtí v roku 2020. Hrubá miera úmrtnosti (počet zomretých v prepočte na 1 000 obyvateľov) stúpla z 9,8 ‰ v roku 2019 na 10,8 ‰ v roku 2020, to predstavuje vzostup o 10,9 %. Hrubá miera úmrtnosti mužov (11,4 ‰) prevyšuje hrubú mieru úmrtnosti žien (10,3 ‰), avšak medziročný nárast v roku 2020 bol rovnaký u oboch pohlaví (o 10,9 %).

V ukazovateľoch novorodeneckej a dojčenskej úmrtnosti nedošlo k výraznejšej medziročnej zmene. Miera novorodeneckej úmrtnosti jemne klesla z 3,2 ‰ v roku 2019 na 3,1 ‰ v roku 2020 a miera dojčenskej úmrtnosti zotrvala na takmer rovnakej úrovni 5,1 ‰. Najvyššia miera dojčenskej úmrtnosti je dlhodobo zaznamenávaná v regióne východného Slovenska, kde v Košickom kraji dosiahla hodnotu 9,5 ‰ a v Prešovskom kraji 8,1 ‰ v roku 2020. Najnižšia dojčenská úmrtnosť bola v **Nitrianskom (1,7 ‰**) a Trnavskom kraji (2,1 ‰).

Z hľadiska pohlavia počet zomretých mužov (30 428) prevýšil počet zomretých žien (28 661) a tvoril podiel 51,5 % z celkového počtu úmrtí, takmer rovnako ako v roku 2019. Nadúmrtnosť mužov je zrejmá vo všetkých vekových skupinách, okrem vekových skupín 80 – 84 rokov a 85 a viac rokov. Mužská nadúmrtnosť je najvýraznejšia v mladšom dospelom veku mužov medzi 20. a 34. rokom, v ktorom počet zomretých mužov tvorí viac ako 75 %. Prevaha úmrtí žien nad mužmi v najstaršom veku je značne ovplyvnená výrazne vyššou početnosťou ženskej populácie nad mužskou v týchto vekových skupinách.

Vzostup počtu úmrtí oproti roku 2019 sa prejavil vo všetkých vekových skupinách nad 40 rokov. Kým vo vekových skupinách medzi 40. až 64. rokom života stúpol počet

zomretých v percentuálnom vyjadrení o 1,1 % až 5,2 %, v starších vekových skupinách nad 65 rokov bol nárast od 11,1 % vo veku 65 – 69 rokov (+ 674 úmrtí) až do 17,8 % (+ 1 229 úmrtí) vo veku 75 – 79 rokov.

Najvyššiu mieru hrubej úmrtnosti na všetky príčiny smrti v roku 2020 zaznamenal **Nitriansky (1 245,2** zomretých na 100 000 obyvateľov kraja), Trenčiansky (1 189,1) a Banskobystrický kraj (1 163,6**).** Najnižšia miera hrubej úmrtnosti bola v Prešovskom (964,8) a Bratislavskom kraji (966,4). Z pohľadu medziročnej zmeny vyjadrenej v percentách, najvýraznejší vzostup hrubej úmrtnosti v porovnaní s rokom 2019 nastal v Trenčianskom kraji (+ 15,4 %), Trnavskom kraji (+ 14,3 %) a Prešovskom kraji (+ 14,1 %). Menej intenzívny vzostup úmrtnosti bol v Bratislavskom (+ 6,0 %) a Banskobystrickom kraji (+ 5,8 %), v ktorých boli zároveň evidované aj najnižšie hodnoty úmrtnosti na COVID-19 spomedzi krajov v SR.

Najčastejšou príčinou smrti slovenskej populácie sú už dlhodobo choroby obehovej sústavy. Za nimi nasledovali nádorové ochorenia, infekcia COVID-19, choroby dýchacej sústavy, choroby tráviacej sústavy a vonkajšie príčiny úmrtnosti.

V poradí treťou najčastejšou príčinou smrti sa v roku 2020 stala infekcia COVID-19, na ktorú zomrelo 4 004 osôb (6,8 % z celkového počtu úmrtí). Predstavuje tak hrubú mieru úmrtnosti 73,3 na 100 000 obyvateľov. Počet zomretých mužov (2 081) mierne prevýšil počet zomretých žien (1 923), rovnako aj v prípade hrubej miery úmrtnosti (muži 78,1; ženy 68,9 na 100 000 obyvateľov daného pohlavia).

Podľa predbežných čísel za rok 2021 na Slovensku zomrelo 73,1-tisíc osôb. Pre porovnanie v roku 2020 na Slovensku zomrelo zhruba 59-tisíc osôb a už toto číslo predstavovalo nárast o 10 percent v porovnaní s priemerom za predchádzajúcich päť rokov. V roku 2019 niečo cez 53-tisíc.

Údaje za celé Slovensko sa upresňujú, avšak už z dielčich údajov je zrejmý tak vzostup celkovej úmrtnosti, ako aj úmrtí spôsobených covidom 19, čo je zrejmé aj z nasledujúceho grafu:

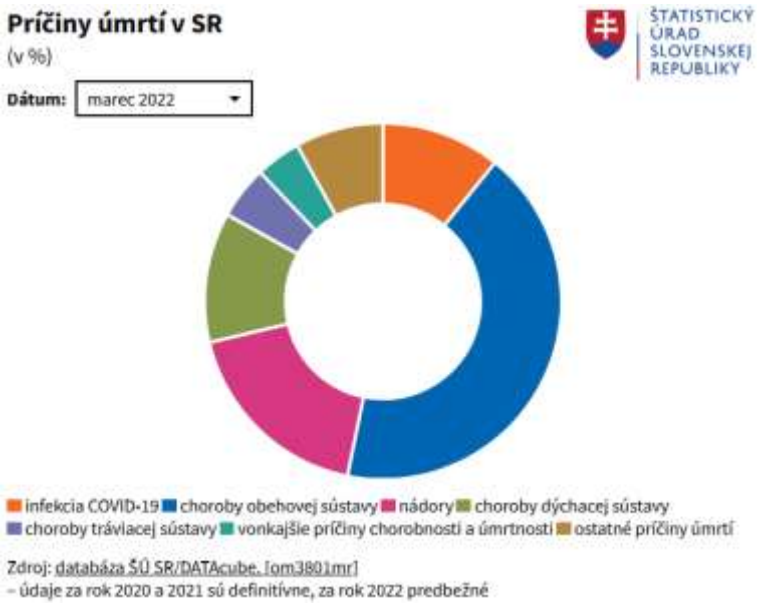

SAV konštatuje, že nárast počtu zomretých v roku 2021, ktorý je možné vidieť z predbežných údajov Štatistického úradu SR, sa s najväčšou pravdepodobnosťou odzrkadlí v ďalšom skrátení strednej dĺžky života u oboch pohlaví. Kým v predpandemickom období zomieralo na Slovensku ročne v priemere 51.000 až 54.000 osôb, v prvom roku pandémie stúpol tento počet na necelých 60.000. V roku 2021 umrelo dokonca viac ako 72.000 osôb, čo v relatívnom vyjadrení predstavuje približne 13 úmrtí na 1000 obyvateľov.

V roku 2021 nedošlo len k skráteniu dĺžky života, ale tento jav prebehol v ďaleko väčšom meradle. Podľa predbežných údajov by medzi rokmi 2020 a 2021 mohla stredná dĺžka života pri narodení u mužov klesnúť o ďalších približne 1,8 roka a u žien o 1,7 roka. Ak to porovnáme so situáciou z roka 2019, tak v priebehu dvoch nasledujúcich pandemických rokov sa dĺžka života na Slovensku skrátila v mužskej časti populácie o asi 2,7 roka a u žien o viac ako 2,4 roka.

Zomretí podľa vekových skupín

Veková skupina	Územie trvalého pobytu								
	Slovenská republika	v tom kraj							
		Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky	Žilinský	Banskobystrický	Prešovský	Košický
Spolu	59 089	6 507	6 193	6 939	8 379	7 342	7 496	7 975	8 258
do 1 roka	288	27	11	23	10	25	28	81	83
1 – 24	357	29	22	35	36	45	40	82	68
25 – 44	1 821	223	183	214	218	244	215	244	280
45 – 64	10 888	1 022	1 131	1 176	1 557	1 469	1 432	1 452	1 649
65+	45 735	5 206	4 846	5 491	6 558	5 559	5 781	6 116	6 178
Spolu 2019	53 234	6 062	5 410	6 031	7 551	6 651	7 108	6 984	7 437
Spolu 2018	54 293	6 284	5 843	6 228	7 740	6 757	7 011	7 137	7 293
Spolu 2017	53 914	6 158	5 666	6 292	7 726	6 694	7 019	6 880	7 479
Spolu 2016	52 351	5 930	5 579	5 996	7 585	6 560	6 840	6 684	7 177

Zdroj: Zdravotnícka ročenka SR 2020

Štruktúra zomretých v SR podľa vybraných príčin smrti, rok 2020

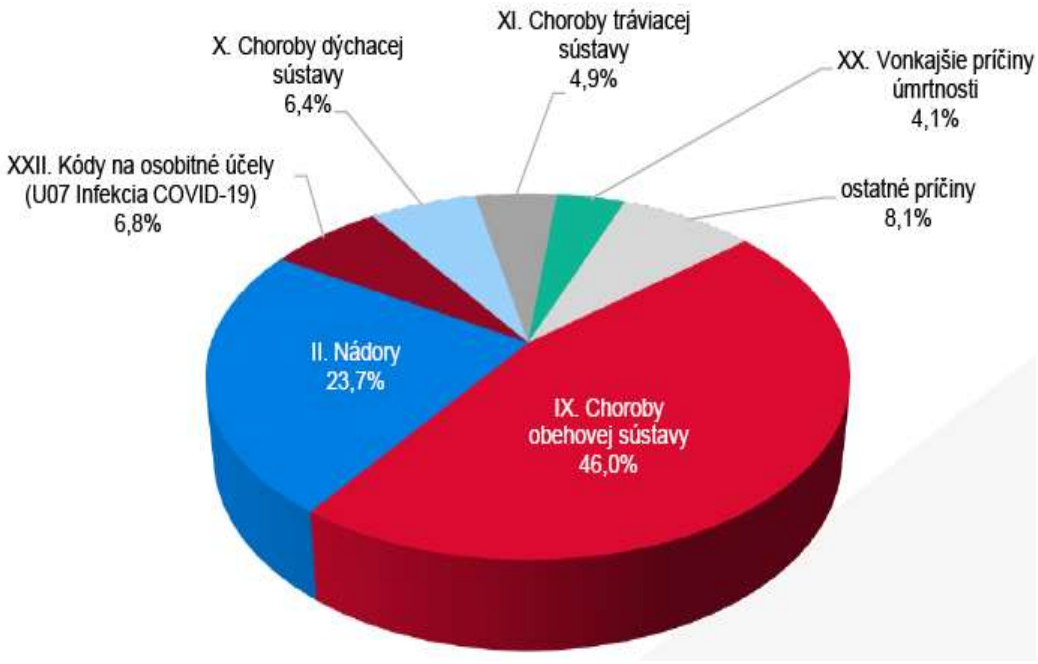

Zdroj: Zdravotnícka ročenka SR 2020

Rebríček najčastejších príčin hospitalizácie na prvých miestach reflektuje potrebu ústavnej zdravotnej starostlivosti pri narodení živonarodeného dieťaťa (41 364 hospitalizácií 0-ročných) a rodičiek). Z chorobných stavov v rebríčku dominovali choroby obehovej sústavy, z nich srdcové zlyhanie (24 672 hospitalizácií), mozgový infarkt (20 540), akútny infarkt myokardu (14 282), predsieňová fibrilácia a flater (13 251), chronická ischemická choroba srdca (13 214) a ďalšie.

Z iných skupín ochorení sa medzi najčastejšími vyskytovali zlomenina stehnovej kosti (13 816), žlčové kamene – cholelithiasis (13 116), zápal pľúc vyvolaný nešpecifikovaným mikroorganizmom (13 025) a ďalšie.

Najvyšší počet hospitalizovaných podľa kraja trvalého pobytu pacienta bol v prepočte na počet obyvateľov daného kraja v Žilinskom (194,7/1 000), Trenčianskom (189,5/1 000) a v Prešovskom kraji (189,4/1 000). Najnižší bol v Bratislavskom (161,2/1 000) a Trnavskom kraji (161,7/1000).

Rozšírenie rakoviny na Slovensku patrí k najrozsiahlejším v EÚ Podľa najnovších odhadov Spoločného výskumného centra na základe tendencií výskytu v predchádzajúcich rokoch sa na Slovensku v roku 2020 očakávalo takmer 30 000 nových prípadov ochorenia na rakovinu1. Predpoklad bol, že u mužov budú štandardizované miery výskytu pre všetky druhy rakoviny v porovnaní s priemerom EÚ vyššie, ale u žien budú podobné. U mužov sú hlavnými druhmi rakoviny rakovina hrubého čreva a konečníka (18 %), potom rakovina pľúc a prostaty (obe 16 %). U žien je vedúcim druhom rakoviny rakovina prsníka (23 %), potom rakovina hrubého čreva a konečníka(15 %) a rakovina maternice (8 %).

V roku 2019 podľahlo rakovine približne 13 700 ľudí – po Maďarsku ide o druhú najvyššiu mieru úmrtnosti v EÚ.

V roku 2018 Slovensko zaviedlo Národný plán boja proti rakovine zameraný na zníženie výskytu onkologických ochorení aj úmrtnosti na ne a na zlepšenie kvality života pacientov (Slovensko · Zdravotný profil krajiny 2021).

Slovensko má jedny z najvyšších mier úmrtnosti v EÚ z príčin, ktorým sa dalo predísť, a príčin, ktoré sú liečiteľné, ale na prevenciu vynakladá najmenej v EÚ. Stále existuje značný priestor na zlepšenie, pokiaľ ide o účinné politiky v oblasti verejného zdravia s cieľom znížiť počet hospitalizácií, ktorým sa dalo predísť, a predčasných úmrtí (Slovensko · Zdravotný profil krajiny 2021).

Najvyšší počet hospitalizovaných podľa kraja trvalého pobytu pacienta bol v prepočte na počet obyvateľov daného kraja v Žilinskom (194,7/1 000), Trenčianskom (189,5/1 000) a v Prešovskom kraji (189,4/1 000). Najnižší bol v Bratislavskom (161,2/1 000) a Trnavskom kraji (161,7/1000).

V Slovenskej republike bolo v roku 2020 nahlásených 310 778 jednotlivých prípadov prenosných ochorení, čo je 4,2 násobne viac ako v roku 2019. Najvyšší počet prípadov prenosných chorôb zaznamenal Prešovský kraj – 53 776, nasledoval Žilinský 47 519, Trenčiansky 42 818 a **Nitriansky kraj 39 734**.

Prvé prípady ochorení spôsobených vírusom SARS-CoV-2 v Slovenskej republike boli zaznamenané v marci 2020. V tomto roku bolo pozitívne testovaných na vírus SARS-CoV-2 v celej SR celkom 267 136 osôb, pričom najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná v Trenčianskom kraji a najnižšia v Košickom kraji.

Hospitalizácie podľa územia trvalého pobytu pacienta

Územie trvalého pobytu	Počet hospitalizácií			Hospitalizácie na 1 000 obyvateľov			Priemerný ošetrovací čas v dňoch	Zomretí v ústavnom zdravotníckom zariadení
	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy		
Spolu	**978 498**	**438 185**	**540 313**	**179,3**	**164,4**	**193,5**	**6,5**	**31 247**
Bratislavský kraj	108 510	45 537	62 973	161,2	141,9	178,7	6,2	3 329
Trnavský kraj	91 395	41 099	50 296	161,7	148,5	174,4	6,1	3 203
Trenčiansky kraj	110 598	52 219	58 379	189,5	182,2	196,6	6,3	3 598
Nitriansky kraj	113 559	50 497	63 062	168,8	154,1	182,7	6,4	4 139
Žilinský kraj	134 606	60 561	74 045	194,7	178,2	210,7	6,1	3 740
Banskobystrický kraj	115 428	51 805	63 623	179,2	165,5	192,1	7,1	4 090
Prešovský kraj	156 595	69 835	86 760	189,4	170,7	207,8	6,5	4 654
Košický kraj	145 178	65 134	80 044	181,1	166,2	195,3	7,0	4 440
Neznámy trvalý pobyt v SR	271	155	116	x	x	x	12,7	11
Zahraničie	2 358	1 343	1 015	x	x	x	5,0	43

Zdroj: Zdravotnícka ročenka SR 2020

Výkony jednodňovej zdravotnej starostlivosti podľa územia zdravotníckeho zariadenia

Územie zdravotníckeho zariadenia	Počet pacientov			
	operovaných		z toho hospitalizovaných po operačnom zákroku	
	0 – 18	19+	0 – 18	19+
Slovenská republika	**9 345**	**217 732**	**611**	**10 316**
Bratislavský kraj	1 409	43 636	13	1 393
Trnavský kraj	507	22 420	37	1 949
Trenčiansky kraj	597	20 948	10	518
Nitriansky kraj	597	21 728	53	1 213
Žilinský kraj	1 140	33 146	96	1 129
Banskobystrický kraj	2 340	28 698	115	1 192
Prešovský kraj	1 220	19 420	194	1 318
Košický kraj	1 535	27 736	93	1 604

Zdroj: Zdravotnícka ročenka SR 2020

Starnutie populácie je však v súčasnosti globálnym demografickým procesom a v čoraz intenzívnejšej miere sa prejavuje aj v podmienkach Slovenskej republiky. Tento zložitý proces je výslednicou predchádzajúceho demografického vývoja. Treba zdôrazniť, že jeho dôsledky sa týkajú a budú týkať všetkých sfér spoločnosti.

Dobrá kvalita životného prostredia človeka, výrazne ovplyvňujúca jeho zdravie, je súhrnom dobrej kvality ovzdušia, vody i potravín. Na udržanie rovnováhy v organizme je však okrem toho potrebné optimálne zužitkovanie prijímaných látok, ako aj harmonický vzťah k prostrediu, čo vyžaduje psychickú vyrovnanosť a zdravý životný štýl.

Počet zomretých v okrese vykazuje stabilný trend v posledných rokoch sledovaného obdobia. Počet kolíše okolo 8,33 osôb na 1000 obyvateľov. Najvyšší počet bol zaznamenaný v roku 2020 - 9,84.

Stredná dĺžka života na Slovensku sa medzi rokmi 2010 a 2019 predĺžila o viac ako dva roky.

Pandémia skrátila predpokladanú dĺžku života takmer v polovici členských štátov. Slovensko drží smutný rekord – dnes narodené deti budú podľa štatistických odhadov žiť o dva roky menej.

Stredná dĺžka života v Európe rástla od 60. rokov minulého storočia, priemerne o dva roky za desaťročie. Najnovšie údaje Eurostatu však naznačujú, že stredná dĺžka života sa vo viacerých členských štátoch EÚ zastavila alebo dokonca klesla.

Vo väčšine západných členských štátov sa očakávaná dĺžka života vrátila na úroveň spred pandémie COVID-19. Vo východoeurópskych štátoch, ktorých vlny pandémie zasiahli s oneskorením, sa zotavenie pravdepodobne ešte nepretavilo do údajov, konštatuje Eurostat.

Pandémia COVID-19, ktorá začala v roku 2020, skrátila strednú dĺžku života pri narodení takmer v polovici členských štátov EÚ. Najhoršie sú na tom z celej európskej dvadsaťsedmičky Slovensko a Bulharsko, kde sa predpokladaná dĺžka života skrátila o 2,2

roka v porovnaní s rokom 2020. Za nimi nasleduje Lotyšsko s poklesom o 2,1 roka a Estónsko so skrátením dožitia o dva roky.

6.14. Znečistenie ovzdušia

Priemyselná výroba svojím charakterom vplýva na životné prostredie a ľudské zdravie. Týka sa to znečistenia ovzdušia, vody, vzniku nebezpečných chemických látok, odpadu, kontaminovaných území a zmeny klímy. Znečistené ovzdušie látkami ako sú SO_2, NOx, CO, VOC či ťažké kovy, spôsobuje vznik rôznych chorôb. Jedná sa o astmu, choroby dýchacích ciest a taktiež srdcové ochorenia. Kyslý dážď, ktorý vzniká z uvedených plynov, narúša okrem chorôb dýchacieho ústrojenstva tiež ekologickú rovnováhu. Priemyselná výroba sa podieľa aj na produkcii skleníkových plynov, a tým na zmene klímy, ktorá svojimi dôsledkami (povodne, vlny horúčav, zosuvy) priamo ovplyvňuje obyvateľstvo. Na Slovensku sa miera znečistenia ovzdušia pohybuje v rozmedzí od 16 do 25 mikrogramov emisií na meter kubický.

Podľa WHO bola donedávna hranica, za ktorou už dýchame nezdravý vzduch, 10 mikrogramov emisií na meter kubický. Výskumná organizácia Energy Policy Institute patriaca pod Chicagskú Univerzitu zverejnila správu, podľa ktorej žije väčšina obyvateľstva planéty v ovzduší poškodzujúcom ich zdravotný stav. Stredná dĺžka života je globálne znečisteným ovzduším znížená v priemere o 2,2 roka.

Podľa údajov v správe sú regióny kde je stredná dĺžka života znečisteným ovzduším skrátená viac, ako napríklad južná Ázia, kde je to 5 rokov. Svetová zdravotnícka organizácia WHO preto nedávno znížila odporúčanie bezpečnej úrovne znečistenia z 10 mikrogramov na meter kubický na polovicu pri mikročasticiach s priemerom menším ako 2,5 mikrometra (parameter $PM_{2.5}$). V prípade Európy, 95.5 percent obyvateľstva žije v oblastiach s ovzduším kde znečistenie prekračuje odporúčanie WHO.

Ak sa pozrieme na merania $PM_{2.5}$ v Bratislave, Banskej Bystrici a Košiciach, tak hodnoty sú takmer stále vyššie, ako 5 µg/m³. Podľa WHO žije až 92 percent svetovej populácie v prostredí so znečisteným vzduchom. Medzi krajiny so znečistením ovzdušia, ktoré prekračuje limity, patrí podľa interaktívnej mapy WHO aj Slovensko, nachádzajúce sa v oranžovej zóne. S podobným znečistení bojujú aj okolité krajiny, Rakúšania sa však môžu pochváliť oveľa zdravším ovzduším ako my.

Pod pojmom cezhraničný prenos znečisťujúcich látok rozumieme hodnoty koncentrácií znečisťujúcich látok v ovzduší na území daného štátu, ktorých pôvod je v emisiách pochádzajúcich zo zdrojov nachádzajúcich sa mimo územia tohto štátu. Koncentrácie PM_{10}, $PM_{2.5}$ a NO_2 na území Slovenska, ktoré majú pôvod v emisiách mimo územia SR boli vypočítané pomocou chemicko-transportného modelu CMAQ v roku 2015 s rozlíšením 4,7 × 4,7 km podľa metodiky v článku Štefánik a kol. (2020) (zjednodušená slovenská verzia Štefánik (2019).

Výsledky cezhraničného prenosu pre NO_2 sú celoplošne zobrazené na obrázku:

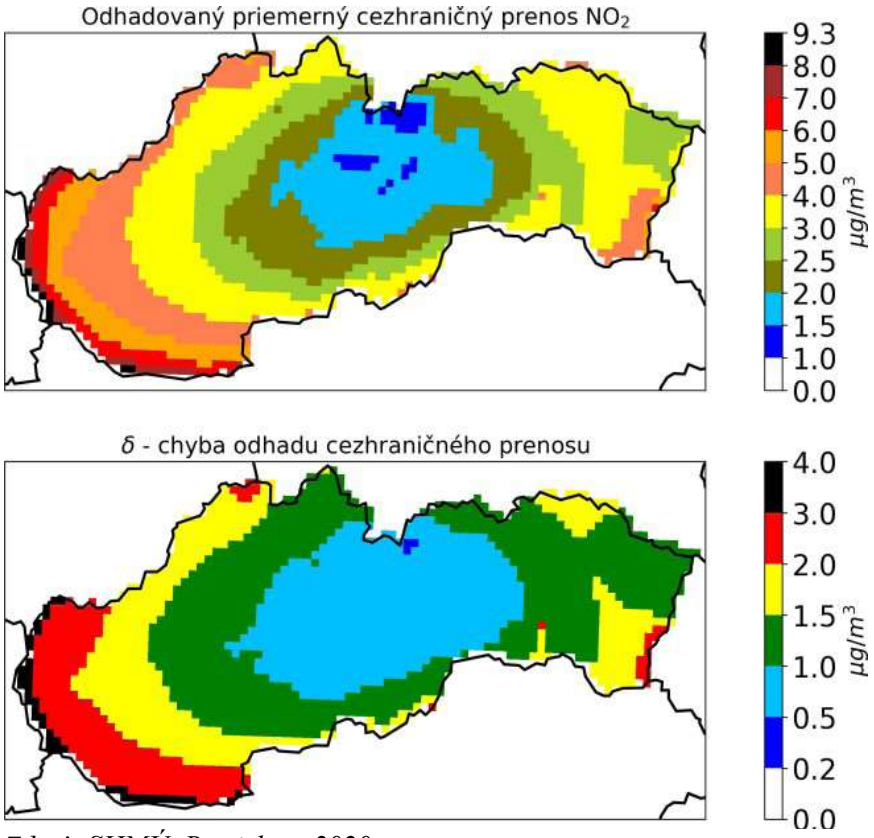

Zdroj: SHMÚ, Bratislava 2020

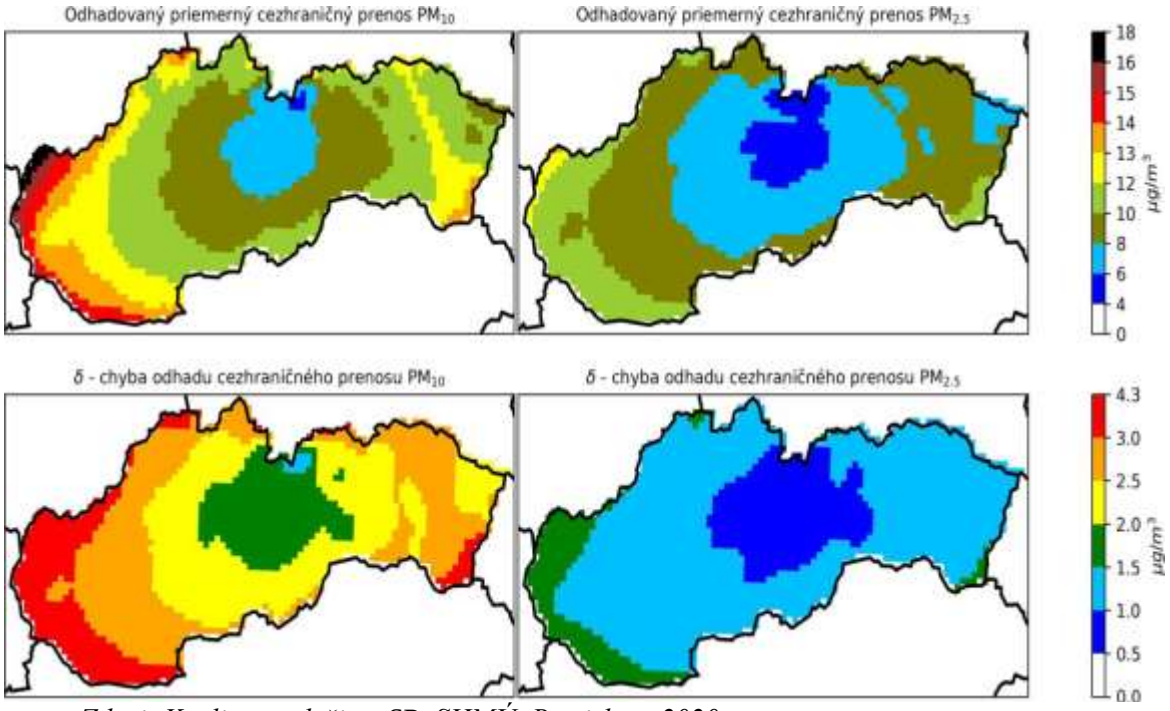

Zdroj: Kvalita ovzdušia v SR, SHMÚ, Bratislava 2020

Z úvodného súhrnu emisií vyplýva, že okrem dopravy v centrách väčších miest (Bratislava, Trnava, Prešov, Nitra) a niekoľkých lokalít s najväčšími zdrojmi znečisťovania ovzdušia (Veľká Ida pri Košiciach) sú najvýraznejším problémom v oblasti kvality ovzdušia emisie z vykurovania domácností pevným palivom. V prípade lokalít v horských dolinách s dlhodobo nepriaznivými rozptylovými podmienkami pri zimných teplotných inverziách dochádza k vysokým koncentráciám PM_{10}, ($PM_{2.5}$) aj BaP. Príkladom takejto lokality je Jelšava, ktorá leží v oblasti charakteristickej nízkymi rýchlosťami vetra, častým výskytom bezvetria a dobrou dostupnosťou palivového dreva. Používanie starých vykurovacích zariadení s vysokými emisiami je aj tu podmienené sociálnym zložením obyvateľstva s vysokým podielom ekonomicky slabých skupín. Počet prekročení dennej limitnej hodnoty pre PM_{10} na monitorovacej stanici Jelšava, Jesenského v posledných rokoch dokonca prevýšil počet prekročení dosiahnutý vo Veľkej Ide, ktorá dosahovala v minulosti z dôvodu blízkosti metalurgického komplexu najvyššie koncentrácie PM_{10}.

Zaťaženie územia prízemnými inverziami. Tmavšou farbou sú vyznačené oblasti s častejším výskytom prízemných inverzií. Najsvetlejšie oblasti zodpovedajú hrebeňom hôr.

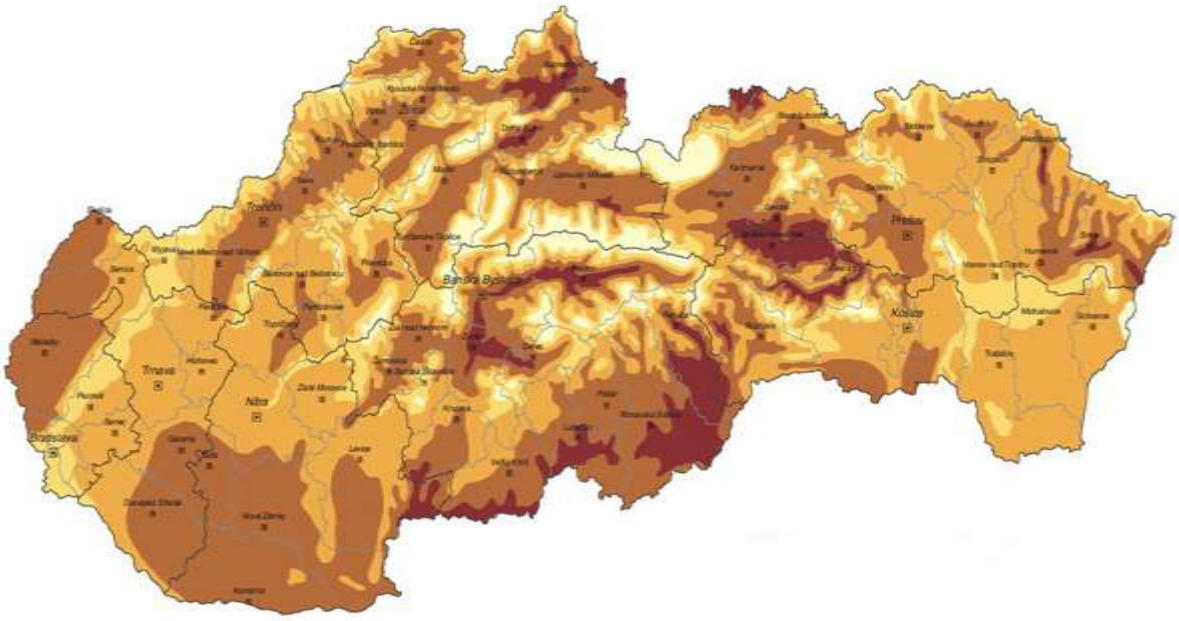

Zdroj: Kvalita ovzdušia v SR, SHMÚ, Bratislava 2020

Mapa priemernej expozície $PM_{2.5}$ v okresoch SR v roku 2017 podľa 3 modelov kvality ovzdušia:

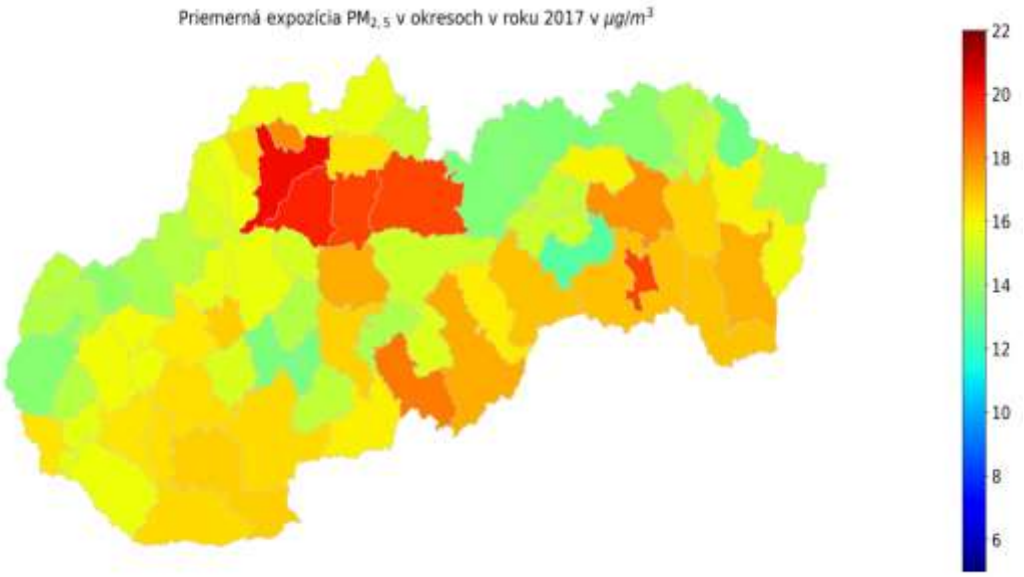

Zdroj: Kvalita ovzdušia v SR, SHMÚ, Bratislava 2020

V štúdii Štefánik a kol. (2020b) bola pomocou viacerých metód zahrňujúcich meranie aj modelovanie vypočítaná a odhadnutá priemerná expozícia obyvateľstva $PM_{2.5}$ na Slovensku v roku 2017. Odhaduje sa, že táto expozícia bola na úrovni 16,3 - 18,9 $\mu g/m^3$. Podľa metodiky WHO bolo vypočítané, že v priemere takmer 10 % zo všetkých prirodzených úmrtí na Slovensku bolo predčasných v dôsledku znečistenia ovzdušia časticami $PM_{2.5}$.

Národná monitorovacia sieť kvality ovzdušia v roku 2021:

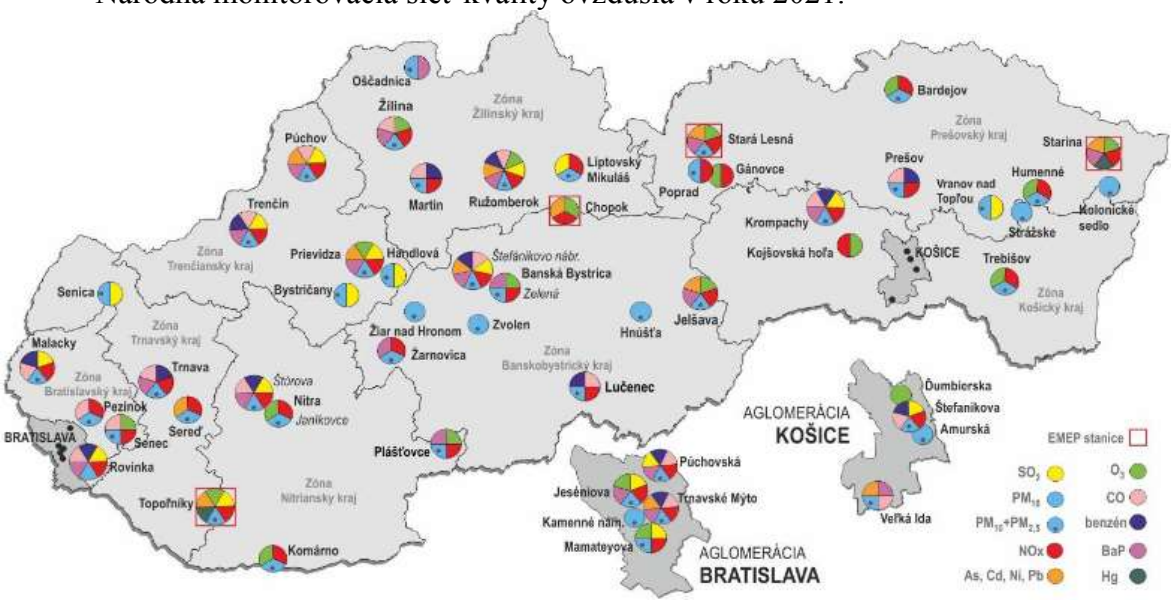

Zdroj: SHMU

Hodnotené územie patrí do zóny Nitriansky kraj. Z hľadiska kvality ovzdušia nepatrí dotknuté územie medzi enormne zaťažené oblasti. Z toho dôvodu nie sú v blízkosti dotknutého územia umiestnené ani stanice EMEP. Kvalita ovzdušia je okrem diaľkového prenosu znečisťujúcich látok ovplyvňovaná najmä emisiami z dopravy.

Vzhľadom na všeobecne priaznivé klimatické a mikroklimatické pomery je územie dobre prevetrávané, v dôsledku čoho dochádza k pomerne rýchlemu a účinnému rozptylu emitovaných znečisťujúcich látok.

Dominantným zdrojom znečisťovania ovzdušia v Nitrianskom kraji je cestná doprava. Pre vykurovanie domácností sa využíva najmä zemný plyn, podiel tuhých palív je v porovnaní s ostatnými zónami nižší, s výnimkou hornatejšej oblasti na severe kraja (podľa údajov zo sčítania obyvateľstva).

Charakteristika cestnej dopravy: najfrekventovanejšia je rýchlostná cesta R1 na úseku pred Nitrou z Trnavy s priemerným denným počtom 28 785 vozidiel (5 582 nákladných a 23 154 osobných áut), úsek cesty č. 64 v Nitre (23 436 vozidiel, 3 503 nákladných a 19 798 osobných áut), úsek cesty č. 63 spájajúcej Veľký Meder a Komárno (21 847 vozidiel, v tom 2 171 nákladných a 19 573 osobných áut), úsek cesty č. 75 zo Šale do Nových Zámkov (20 019 vozidiel, 2 848 nákladných a 17 045 áut), cesta č. 51prechádzajúca Levicami (17 367 vozidiel, 2 162 nákladných a 15 146 osobných áut) a rýchlostná cesta R1 pri Zlatých Moravciach 17 998 vozidiel (z toho 4 119 nákladných a 13 802 osobných áut)1

Podiel rôznych druhov zdrojov znečisťovania ovzdušia na celkových emisiách v zóne Nitriansky kraj (Správa o KO za rok 2021 – SHMÚ):.

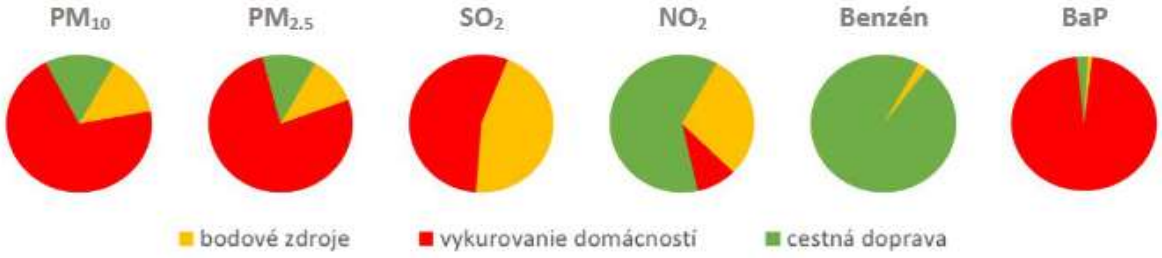

Priemyselné zdroje znečisťovania ovzdušia sú tu z hľadiska príspevku k lokálnemu znečisteniu ovzdušia základnými znečisťujúcimi látkami menej významné. V závislosti od meteorologických podmienok sa v Nitrianskom kraji môže prejaviť vplyv chemického priemyslu

Informácie týkajúce sa znečistenia ovzdušia v dotknutom území i jeho širšom okolí boli spracované podľa údajov z Programu NEIS (Národný Emisný Inventarizačný Systém), ktorý je vyvíjaný za podpory Ministerstva Životného prostredia SR a Slovenského hydrometeorologického ústavu a na základe Správy o kvalite ovzdušia a podiele jednotlivých zdrojov na jeho znečisťovaní:

Tuhé znečisťujúce látky, oxidy síry, oxidy dusíka a oxid uhoľnatý vypustené zo zdrojov najvýznamnejších prevádzkovateľov na území kraja za rok 2019 – Nitriansky kraj:

		Prevádzkovateľ	Zdroje v okrese	Emisie [t]	Podiel na celkových emisiách	
					kraja [%]	SR [%]
Tuhé znečisťujúce látky	1.	Duslo, a.s.	Šaľa	164,65	44,56	3,46
	2.	SLOVINCOM, spol. s r.o.	Komárno	13,33	3,61	0,28
	3.	DECODOM, spol. s r. o.	Topoľčany	11,01	2,98	0,23
	4.	Kameňolomy a štrkopieskovne, a.s.	Nitra	7,90	2,14	0,17
	5.	MENERT - THERM, s.r.o.	Šaľa	7,57	2,05	0,16
	6.	P.G.TRADE, spol. s r.o.	Nové Zámky	7,52	2,04	0,16
	7.	Prvá energetická a teplárenská spoločnosť, s.r.o.	Zlaté Moravce	6,91	1,87	0,15
	8.	SLOVINTEGRA ENERGY, a.s.	Levice	6,73	1,82	0,14
	9.	TOP PELET, s.r.o.	Topoľčany	5,74	1,55	0,12
	10.	SLOVENSKÉ ENERGETICKÉ STROJÁRNE a.s.	Levice	5,64	1,53	0,12
		SPOLU		**237,00**	**64,14**	**4,99**
Oxidy síry *vyjadrené ako SO_2*	1.	P.G.TRADE, spol. s r.o.	Nové Zámky	14,22	13,51	0,08
	2.	Liaharenský podnik Nitra, a.s.	Levice	11,08	10,53	0,06
	3.	GAS PROGRES I., spol. s r.o.	Nitra	9,99	9,49	0,05
	4.	AT GEMER, spol. s r.o.	Nové Zámky	9,85	9,36	0,05
	5.	BIOGAS, s.r.o.	Nitra	8,59	8,16	0,05
	6.	Bioplyn Cetín, s. r. o.	Nitra	8,13	7,72	0,04
	7.	BIONOVES, s.r.o.	Nitra	7,74	7,36	0,04
	8.	BPS Lipová 1 s.r.o.	Nové Zámky	6,09	5,79	0,03
	9.	Ministerstvo obrany Slovenskej republiky	Nitra	3,61	3,43	0,02
	10.	Calmit, spol. s r.o.	Nitra	3,55	3,38	0,02
		SPOLU		**82,87**	**78,72**	**0,44**
Oxidy dusíka *vyjadrené ako NO_2*	1.	Duslo, a.s.	Šaľa	762,61	46,22	2,91
	2.	BIOENERGY TOPOĽČANY s.r.o.	Topoľčany	168,46	10,21	0,64
	3.	SLOVINTEGRA ENERGY, a.s.	Levice	68,67	4,16	0,26
	4.	Bytkomfort, s.r.o.	Nové Zámky	37,97	2,30	0,15
	5.	VICENTE TORNS SLOVAKIA, a.s.	Komárno	30,60	1,85	0,12
	6.	DECODOM, spol. s r. o.	Topoľčany	26,66	1,62	0,10
	7.	TOP PELET, s.r.o.	Topoľčany	26,20	1,59	0,10
	8.	P.G.TRADE, spol. s r.o.	Nové Zámky	21,06	1,28	0,08
	9.	Wienerberger slovenské tehelne, spol. s r.o.	Zlaté Moravce	20,47	1,24	0,08
	10.	Nitrianska teplárenská spoločnosť, a.s.	Nitra	17,10	1,04	0,07
		SPOLU		**1 179,80**	**71,51**	**4,51**
Oxid uhoľnatý	1.	Calmit, spol. s r.o.	Nitra	686,12	44,08	0,48
	2.	Bytkomfort, s.r.o.	Nové Zámky	124,20	7,98	0,09
	3.	Duslo, a.s.	Šaľa	110,62	7,11	0,08
	4.	Wienerberger slovenské tehelne, spol. s r.o.	Zlaté Moravce	92,50	5,94	0,07
	5.	SLOVINTEGRA ENERGY, a.s.	Levice	47,58	3,06	0,03
	6.	Nidec Global Appliance Slovakia s.r.o.	Zlaté Moravce	47,44	3,05	0,03
	7.	WOODPAN SLOVAKIA s.r.o.	Nové Zámky	38,19	2,45	0,03
	8.	SLOVINCOM, spol. s r.o.	Komárno	22,96	1,47	0,02
	9.	VICENTE TORNS SLOVAKIA, a.s.	Komárno	22,28	1,43	0,02
	10.	Bioplyn Cetín, s. r. o.	Nitra	20,45	1,31	0,01
		SPOLU		**1 212,34**	**77,88**	**0,85**

Zdroj: SHMU

Vyhodnotenie znečistenia ovzdušia podľa limitných hodnôt na ochranu zdravia ľudí a počty prekročení výstražných prahov v zóne Nitriansky kraj – 2021 (Správa o KO za rok 2021 – SHMÚ):

	Ochrana zdravia									VP [2]	
Znečisťujúca látka	**SO_2**		**NO_2**		**PM_{10}**		**$PM_{2,5}$**	**CO**	**Benzén**	**SO_2**	**NO_2**
Doba spriemerovania	1 h	24 h	1 h	1 rok	24 h	1 rok	1 rok	8 h [1]	1 rok	3 h po sebe	3 h po sebe
Parameter	počet prekročení	počet prekročení	počet prekročení	priemer	počet prekročení	priemer	priemer	priemer	Priemer	počet prekročení	počet prekročení
Limitná hodnota [µg·m⁻³]	350	125	200	40	50	40	20	10 000	5	500	400
Maximálny počet prekročení	24	3	18		35						
Nitra, Janíkovce			0	9	5	20	14				0
Nitra, Štúrova	0	0	0	27	9	25	16	1611	0,63	0	0
Komárno, Vnútorná Okružná*			0	13	12	30	14				0
Plášťovce *			0	6	23	28	**24				0

≥ 90 % platných meraní *Červenou farbou je vyznačené prekročenie limitnej hodnoty.*

[1] maximálna osemhodinová koncentrácia *[2] limitné hodnoty pre výstražné prahy*

* AMS začala merať v priebehu roku 2021

** merania sa začali v priebehu roku 2021, na celoročné hodnotenie prekročenia limitných hodnôt nie je dostatok platných meraní

Limitná hodnota pre priemernú ročnú koncentráciu PM_{10} (40 µg·m^{-3}) v zóne Nitriansky kraj nebola prekročená. Limitnú hodnotu pre počet prekročení (35) priemernej dennej limitnej koncentrácie PM_{10} (50 µg·m^{-3}) nepresiahla žiadna stanica. Dopravná stanica Nitra, Štúrova zaznamenala najvyššiu priemernú ročnú koncentráciu PM_{10} 25 µg·m$^{-3,}$ ale relatívne nízky počet denných prekročení. Z mestských a predmestských pozaďových staníc boli namerané najvyššie priemerné ročné koncentrácie na stanici Nitra, Janíkovce (20 µg·m^{-3}). Stanica Plášťovce začala merať až v priebehu roka 2021.

Zvýšené koncentrácie jemných častíc PM2,5 v ovzduší sú rizikové najmä pre ich nepriaznivý vplyv na ľudské zdravie. Priemerná ročná koncentrácia PM2,5 na oboch staniciach v Nitre (Štúrova aj Janíkovce) dosiahla podobné hodnoty (16 µg·m^{-3} a 14 µg·m^{-3}), stanica v Komárne ani v Plášťovciach ešte v roku 2021 nemala celoročné meranie. Vysoké koncentrácie týchto častíc sme zaznamenali v chladných mesiacoch roka na novej stanici Plášťovce.

Stav kvality ovzdušia v dotknutej oblasti najlepšie dokumentuje znázornenie na nasledujúcich mapách:

Priemerné ročné koncentrácie PM_{10} [$\mu g \cdot m^{-3}$] v roku 2021. Zobrazené sú len hodnoty nad 15 $\mu g.m^{-3}$

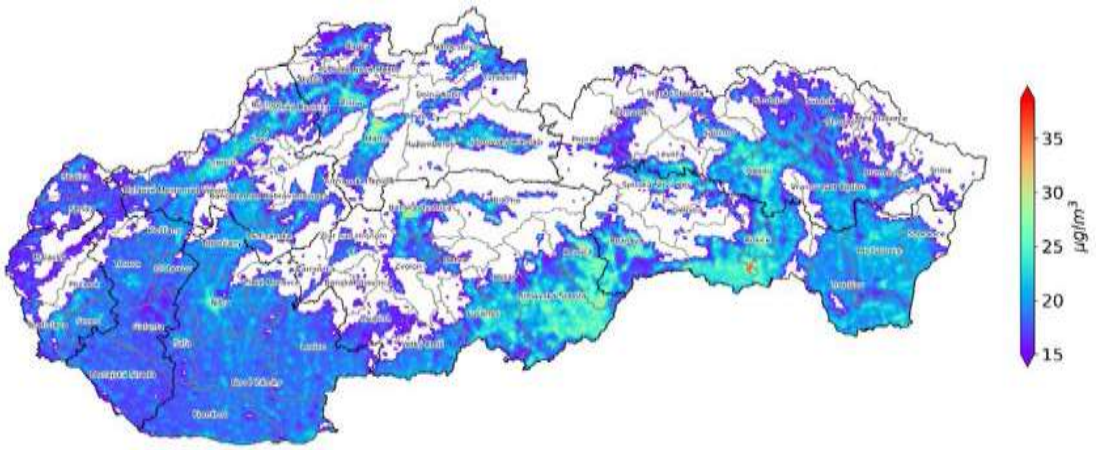

Počet dní s prekročením limitnej hodnoty pre 24-hodinovú koncentráciu PM_{10} (50 $\mu g \cdot m^{-3}$) v roku 2021. Zobrazené sú len oblasti s nenulovým počtom prekročení:

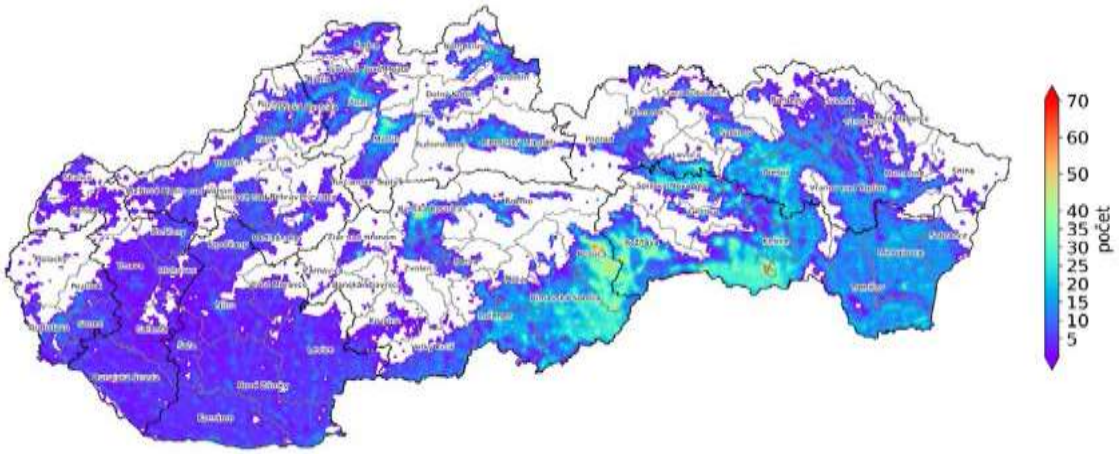

Priemerné ročné koncentrácie PM2,5 [$\mu g \cdot m^{-3}$] v roku 2021. Pre PM2,5 sú zobrazené len hodnoty vyššie ako 5 $\mu g.m^{-3}$, čo je limitná hodnota odporúčaná WHO:

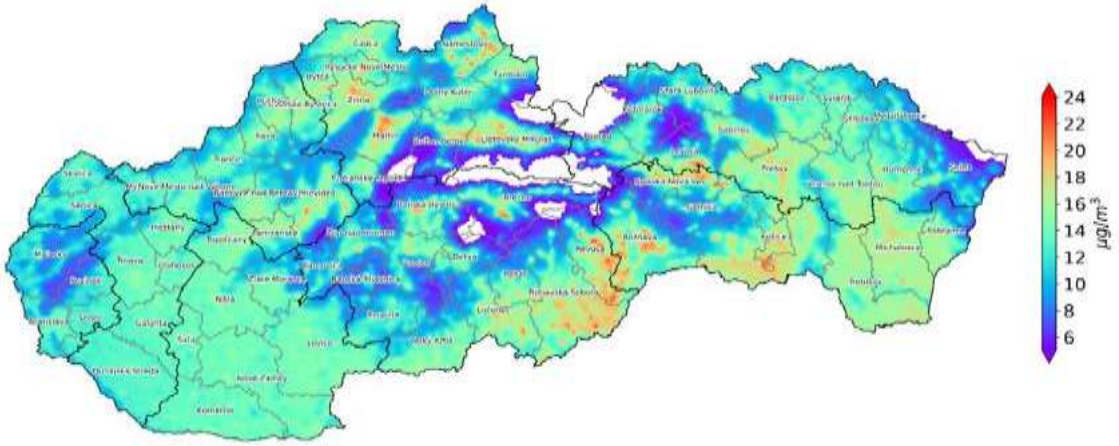

Priemerné ročné koncentrácie NO_2 [$\mu g \cdot m^{-3}$] v roku 2021:

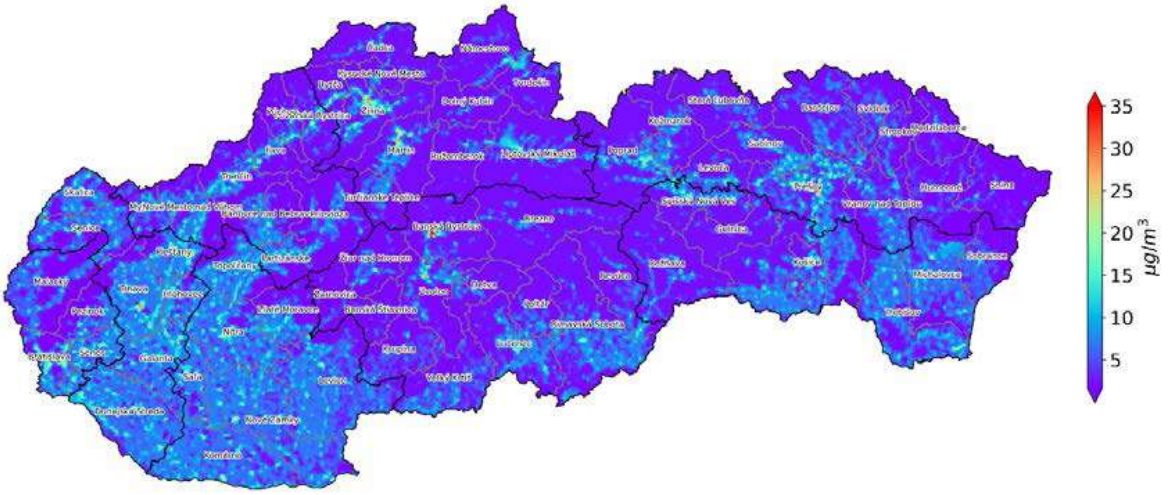

Priemerné ročné koncentrácie ozónu [$\mu g \cdot m^{-3}$] v roku 2021:

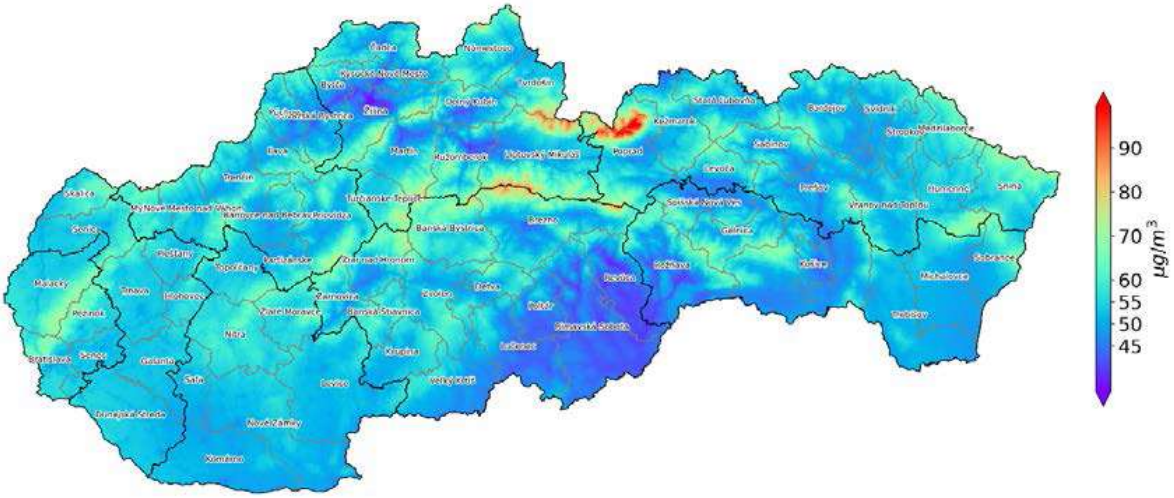

Počet dní, v ktorých priemerná osem hodinová koncentrácia prízemného ozónu prekročila hodnotu 120 µg·m–3 (priemer počas rokov 2019 –2021):

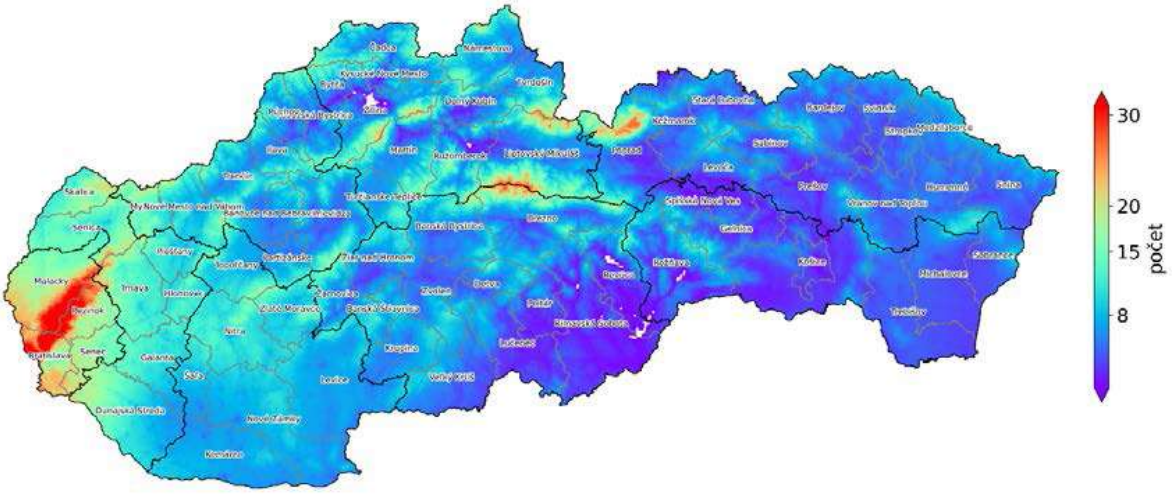

Priemerné hodnoty AOT40 za obdobie piatich rokov (2017 – 2021):

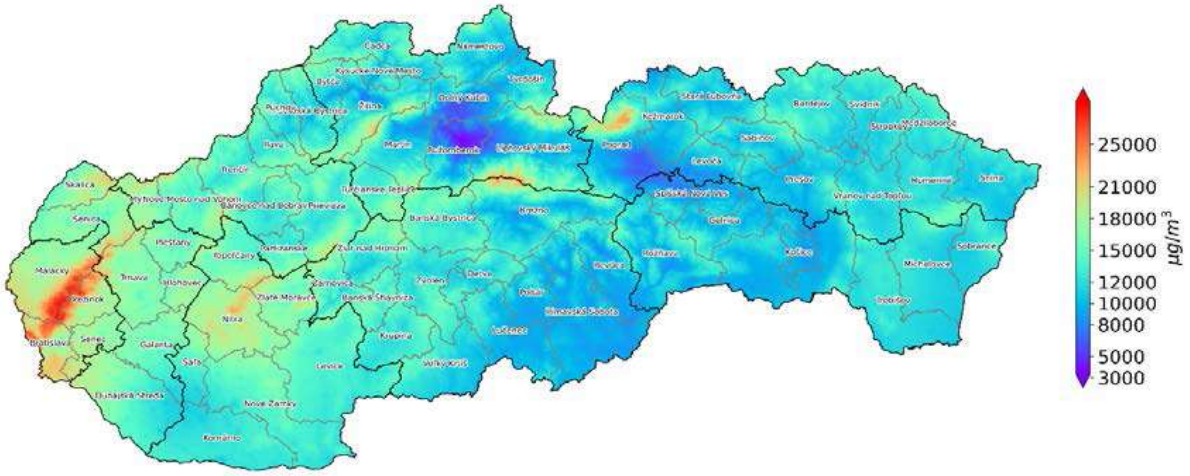

Priemerné ročné koncentrácie SO_2 [$\mu g \cdot m^{-3}$] v roku 2021:

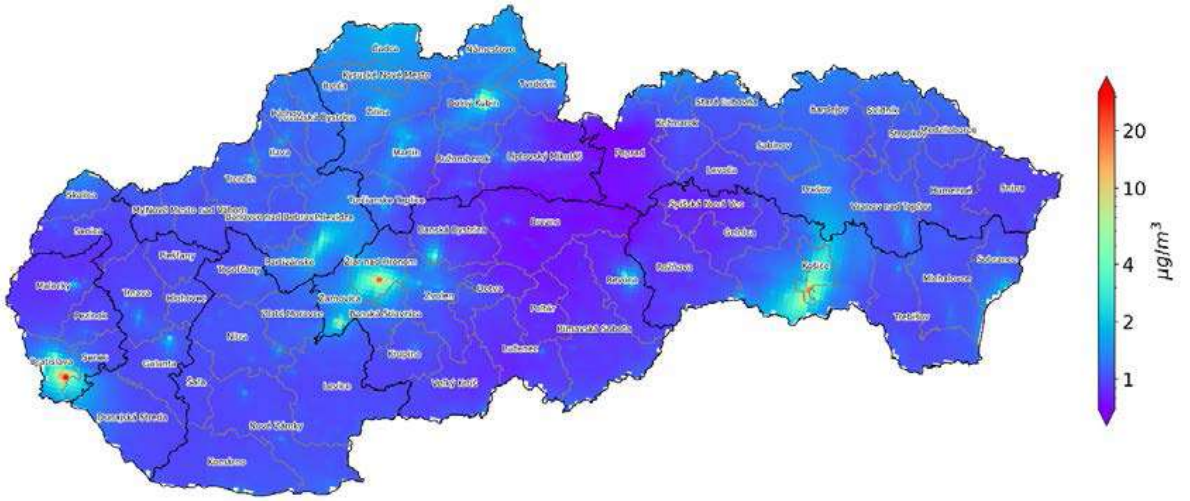

Maximálne 8-hodinové kĺzavé koncentrácie CO [$\mu g \cdot m^{-3}$] v roku 2021:

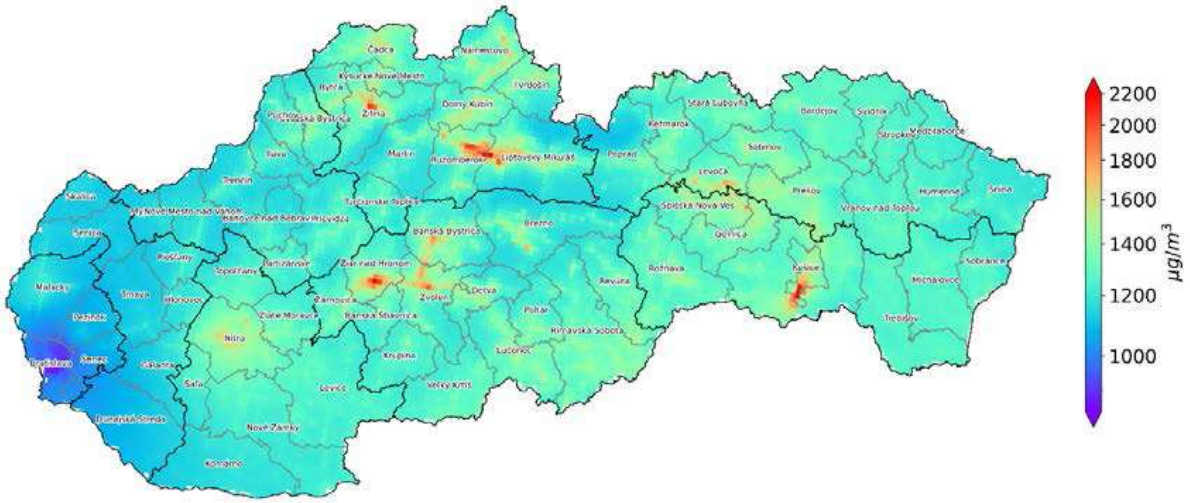

Priemerné ročné koncentrácie benzénu [$\mu g \cdot m^{-3}$] v roku 2021:

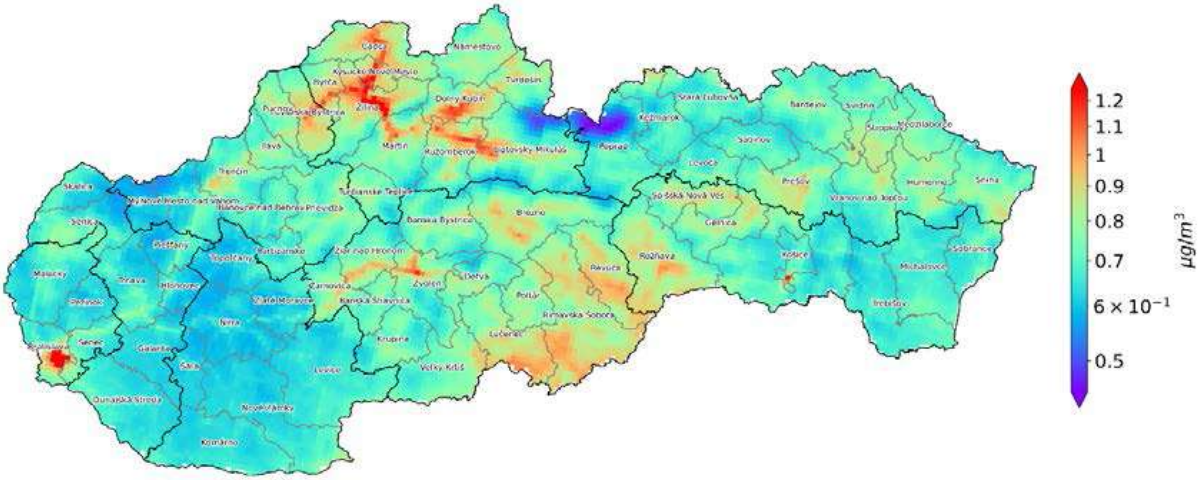

Priemerné ročné koncentrácie benzo(a)pyrénu [$ng \cdot m^{-3}$] v roku 2021:

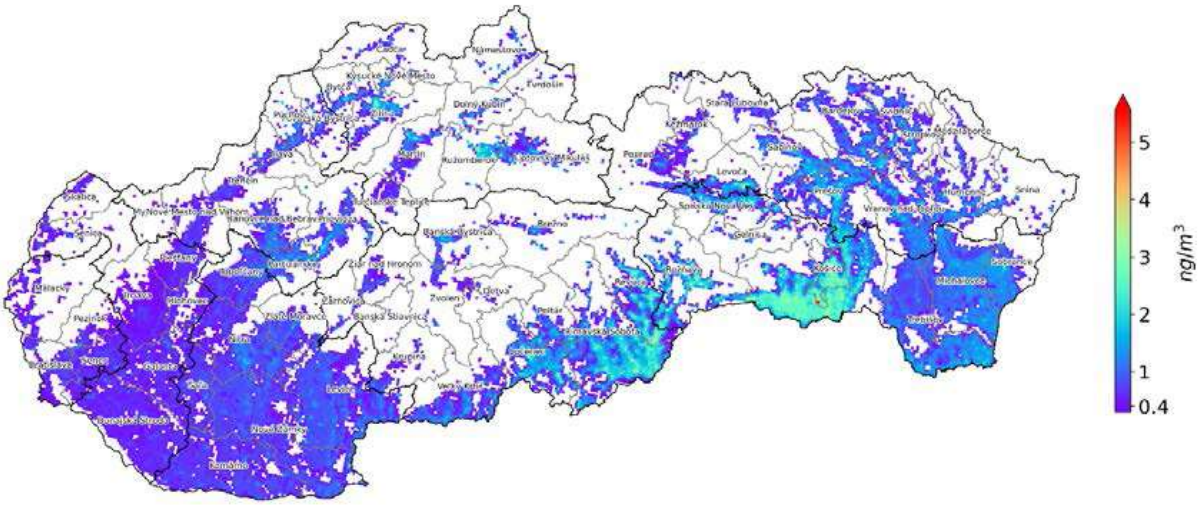

Zdroj: *SHMU: Správa o kvalite ovzdušia v Slovenskej republike - 2021*

Oblasti riadenia kvality ovzdušia pre rok 2022, vymedzené na základe merania v rokoch 2019–2021:

	Vymedzená oblasť riadenia kvality ovzdušia	**Znečisťujúca látka**
Nitriansky kraj	V zóne boli určené rizikové oblasti na základe modelovania.*	PM_{10}, $PM_{2.5}$, BaP

Zdroj: SHMU

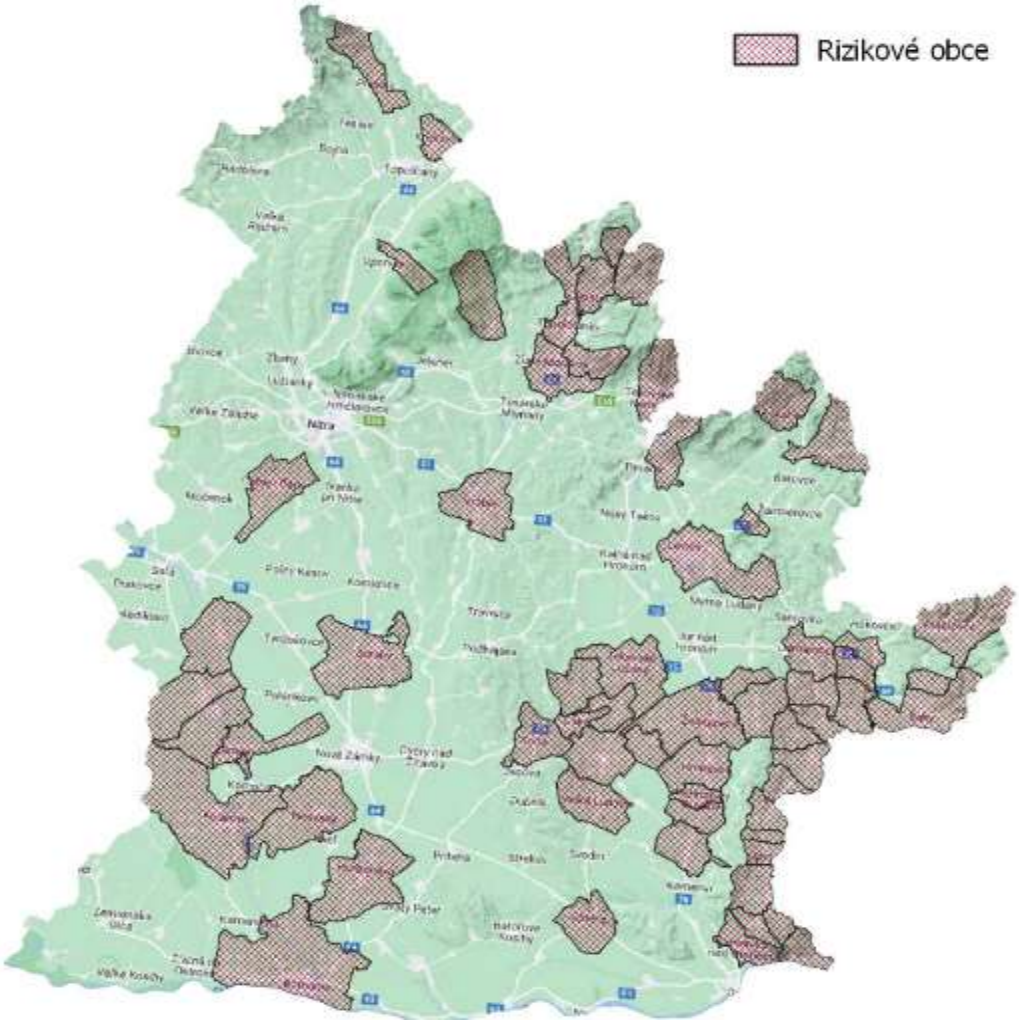

Zdroj: SHMU

Podľa zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov boli vyhlásené znečistené územia ako oblasti, ktoré si vyžadujú osobitnú ochranu a ako oblasti riadenia kvality ovzdušia. Územie obce Veľký Kýr nebolo zaradené do oblasti riadenia kvality ovzdušia podľa zákona:

Najvýznamnejším zdrojom znečisťovania ovzdušia v okrese Nové Zámky je doprava a to hlavne v centrách väčších miest a ich okolí a vykurovanie. Lokálny vplyv na kvalitu ovzdušia môžu mať taktiež poľnohospodárske objekty s chovom hospodárskych zvierat.

6.14. Znečistenie povrchových a podzemných vôd

Slovenská republika sa vstupom do Európskej únie zaviazala plniť požiadavky spoločenstva v oblasti ochrany, využívania, hodnotenia a monitorovania stavu vôd zastrešené rámcovým dokumentom známym pod názvom Rámcová smernica o vode - RSV (Water Framework Directive 2000/60/EC). Rámcová smernica bola transponovaná do zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách, v znení neskorších predpisov a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) a vyhlášky č. 212/2016 Z. z.. Do nového zákona boli premietnuté aj jednotlivé princípy z príslušných smerníc EU.

Ide najmä o:

- všestrannú ochranu vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých ekosystémov v krajine,
- účelné a hospodárne a trvalo udržateľné využívanie vôd,
- manažment povodí a zlepšenie kvality životného prostredia a jeho zložiek,
- znižovanie nepriaznivých účinkov povodní a sucha,
- definuje citlivé a zraniteľné oblasti a uvádza kritéria na ich identifikáciu.

Kvalita vôd vyplýva z charakteru prostredia. Prevažná časť riešeného územia predstavuje urbanizovanú krajinu. Zdrojmi znečistenia povrchových a podzemných vôd sú najmä priemysel, poľnohospodárstvo, technická infraštruktúra, ako aj komunálne odpadové vody.

Za významné difúzne zdroje znečistenia sú považované:

• aglomerácie vymedzené podľa smernice Rady 91/271/EHS, ktorých miera odkanalizovania nezodpovedá požiadavkám smernice 91/271/EHS;

• aglomerácie pod 2000 EO bez verejnej kanalizácie.

Povrchové vody

Kvalitatívne ukazovatele povrchových vôd sú na Slovensku monitorované podľa schváleného Programu monitorovania stavu vôd na jednotlivé roky. V roku 2017 bolo monitorovaných 438 miest v základnom a prevádzkovom režime. Výsledky monitoringu boli zhodnotené podľa nariadenia vlády SR č. 398/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 269/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd. Pre prioritné látky a niektoré ďalšie látky bolo hodnotené dodržanie environmentálnej normy kvality (ENK) podľa nariadenia vlády SR č. 167/2015 Z. z.

Kvalita povrchových vôd v roku 2017 vo všetkých monitorovaných miestach splnila limity pre vybrané všeobecné ukazovatele a ukazovatele rádioaktivity. Najviac prekročení limitných hodnôt vo všeobecných ukazovateľoch (časť A nariadenia vlády) bolo v ukazovateli dusitanový dusík vo všetkých čiastkových povodiach. Požiadavky na kvalitu povrchových vôd pre skupinu syntetických a nesyntetických látok (časť B a C nariadenia vlády) neboli splnené v ukazovateľoch: As,

Zn, Cu, kyanidy celkové, 4-metyl-2,6-di-terc bu-tylfenol, anilín a benztiazol. Ročný priemer environmentálnej normy kvality (ENK) bol prekročený pre Cd, Hg, Pb, alachlór, di(2-etylhexyl)ftalát (DEHP), fluorantén, 4-nonylfenol, 4-terc-oktylfenol. Zo skupiny hydrobiologických a mikrobiologických ukazovateľov (časť E) neboli splnené požiadavky v nasledovných ukazovateľoch: sapróbny index biosestónu, abundancia fytoplanktónu, chlorofyl-a, koliformné baktérie, termotolerantné koliformné baktérie, črevné enterokoky a kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C.

Z hľadiska hydrologického členenia patrí riešené územie do povodia Dunaja, v rámci čiastkových povodí do povodia Váhu:

- 4-21-12 Nitra od ústia Bebravy po ústie Žitavy a Malej Nitry (vrátane)
- 4-21-14 Nitra od ústia Žitavy a Malej Nitry po jej sútok s Váhom a Váh od ústia Nitry po ústie Čiernej vody.

V roku 2018 vo všetkých monitorovaných miestach boli splnené limity pre vybrané všeobecné ukazovatele a ukazovatele rádioaktivity. Najviac prekročení limitných hodnôt vo všeobecných ukazovateľoch (časť A nariadenia vlády) bolo v ukazovateli dusitanový dusík vo všetkých čiastkových povodiach.

Požiadavky na kvalitu povrchových vôd pre skupinu syntetických a nesyntetických látok (časť B a C nariadenia vlády) neboli splnené v ukazovateľoch: As, Zn, Cu, Cr, kyanidy celkové, 4-metyl-2,6-di-terc butylfenol a PCB a jeho kongenéry.

Ročný priemer environmentálnej normy kvality (ENK) bol prekročený pre Cd, Ni, Pb, di(2-etylhexyl)ftalát (DEHP), fluorantén, pentachlórfenol, 4-terc-oktylfenol. Zo skupiny hydrobiologických a mikrobiologických ukazovateľov (časť E) neboli splnené požiadavky v nasledujúcich ukazovateľoch: sapróbny index biosestónu, abundancia fytoplanktónu, chlorofyl-a, koliformné baktérie, termotolerantné koliformné baktérie, črevné enterokoky a kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C.

Ekologický stav útvarov povrchových vôd na území okresu je priemerný. Dobrý ekologický stav dosahujú Mužliansky potok (SKD0006), Paríž (SKR0019), Perec (SKR0045), Stará Žitava (SKV0047), Martovský kanál (SKV0203), Pribetský kanál (SKV0350). Zlý ekologický stav dosahuje Nitra (SKN0004), Váh (SKV0027). Veľmi zlý ekologický stav dosahuje Malá Nitra (SKN0005), Cabajský potok (SKN0077), Kvetnianka (SKR0048). Kvetnianka (SKR0048) nedosahuje dobrý chemický stav. Všetky ostatné útvary povrchových vôd dosahujú dobrý chemický stav.

Povrchové vody sú podľa kvality vody zaraďované do 5 tried kvality:

I. trieda - veľmi čistá voda.
II. trieda - čistá voda
III. trieda - znečistená voda
IV. trieda - silne znečistená voda
V. trieda - veľmi silne znečistená voda

„Anomálne koncentrácie niektorých kovov (Zn, Pb, As, Sb) svedčia o pomerne značnom zaťažení oblastí potenciálnymi nebezpečnými látkami, ktoré pretrváva aj po útlme baníctva na Slovensku. Závažné sú aj obsahy ortuti a arzénu v rieke Nitra

(odberové miesta Chalmová, Lužianky) pochádzajúce z intenzívnej priemyselnej činnosti na hornom Ponitrí“ (Štátny geologický ústav Dionýza Štúra)

Podzemné vody

V útvare podzemnej vody SK1000400P v rámci chemického zloženia podzemných vôd prevažujú v katiónovej časti Ca_2+ a Mg_2+ ióny, v aniónovej HCO_3 - . Vplyv znečistenia sa odráža vo zvýšených obsahoch SO_4^{2-} a Cl- . Podľa PalmerGazdovej klasifikácie sú podzemné vody v útvare SK1000400P najčastejšie základného výrazného až nevýrazného Ca-HCO_3 typu, prípadne prechodného Ca-Mg-HCO_3 typu. Hodnoty mineralizácie vypočítané z objektov sledovania kvality podzemných vôd radia tieto vody k stredne až vysoko mineralizovaným.

V útvare podzemnej vody SK2001000P dominuje Ca_2^+ a v aniónovej HCO_3- . Podľa Palmer-Gazdovej klasifikácie sú medzizrnové podzemné vody Podunajskej panvy a jej výbežkov oblasti povodia Váh zaradené medzi základný výrazný Ca-HCO3 typ. Podľa mineralizácie radíme medzizrnové podzemné vody Podunajskej panvy a jej výbežkov oblasti povodia Váh medzi vody so zvýšenou až vysokou mineralizáciou (567 - 664 $mg.l^1$).

Kvalitu podzemných vôd sleduje Slovenský hydrometeorologický ústav Bratislava v tejto oblasti v 26 vrtoch základnej pozorovacej siete. Z hľadiska kvality podzemných vôd je v tejto oblasti voda prevažne Ca-Mg-HCO_3 typu. Podzemné vody riečnych náplavov Nitry sú ovplyvnené ľudskou činnosťou. V oblasti je vysoká priemyselná a poľnohospodárska činnosť, čo sa významne odráža na chemizme vôd, ich kvalite a tým aj na ich použiteľnosti na pitné účely. V dôsledku poľnohospodárskej činnosti dochádza k výraznému chemickému znečisteniu podzemných vôd, čo sa prejavilo aj zvýšeným obsahom NH4+, Cl-, As, Ni, H_2S, SO_4^{2-}, NO_3-, ale aj organických látok. Tok Nitra, vrátane sledovaných prítokov, sa naďalej hodnotí ako silne až veľmi silne znečistený tok v dôsledku antropogénnej činnosti vyvíjanej v tejto oblasti. Hodnotenie podľa Nariadenia vlády ukázalo, že na všetkých sledovaných miestach odberov bolo vyhodnotené prekročenie limitu u jednotlivých ukazovateľov.

<u>Kvalita podzemných vôd v hodnotenom území</u>

Trieda kvality podľa stupňa kontaminácie	%
1.trieda - 0,05 - 0,10	0
2.trieda - 0,11 - 0,50	0
3.trieda - 0,51 - 3,00	19
4.trieda - 3,01 - 10,00	31,87
5.trieda - 10,01 a viac	49,13

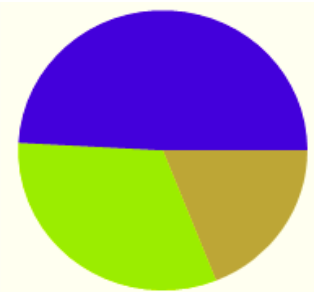

http://www.beiss.sk/

6.16. Kontaminácia pôd a pôdy ohrozené eróziou

Informácie o stave a vývoji vlastností pôd poskytuje Čiastkový monitorovací systém Pôda (ČMS – P), ktorý má celo-plošný charakter, pomocou ktorého sa sleduje vývoj poľno-hospodárskych pôd, lesných pôd a pôd nad hranicou lesa v rámci celej SR. ČMS – P je realizovaný Národným poľno-hospodárskym a potravinárskym centrom – Výskumným ústavom pôdoznalectva a ochrany pôdy (NPPC – VÚPOP). ČMS – P prebieha v nadväznosti na Agrochemické skúšanie pôd (ASP), ktoré je prepojené s Plošným prieskumom kontaminácie pôd (PPKP) realizovaným Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym (ÚKSÚP). Informácie o stave a vývoji lesných pôd poskytuje Čiastkový monitorovací systém Lesy, ktorý je súčasťou celoeurópskeho programu monitoringu lesov a je vykonávaný Národným lesníckym centrom (NLC) – Lesníckym výskumným ústavom Zvolen.

Stav kontaminácie pôd sa vyjadruje kategóriami podľa limitov najvyšších prípustných hodnôt škodlivých látok. Podľa Rozhodnutia MP SR č. 531/1994 pre zhodnotenie stavu kontaminácie pôd sú použité nasledovné kategórie :

0 - nekontaminované pôdy s obsahom všetkých hodnotených rizikových látok pod limitom,

A (pre celkový obsah prvku), resp. A1 (pre obsah prvku v 2M HNO3 resp. v 2M HCl); tieto zaberajú 1699,0 tis. ha (69,5 %) PPF;

A1, A - rizikové pôdy - obsah najmenej jednej z rizikových látok prekračuje limit

A1, A až po limit B. Obsah týchto látok je nad hranicami prirodzeného pozadia a môže sa prejavovať zvýšením obsahu v rastlinách (na kyslých pôdach, alebo u rastlín resp. ich častí, ktoré v zvýšenej miere prijímajú rizikové stopové prvky); zaberajú 701,6 tis. ha (28,7 %) PPF;

B - kontaminované pôdy - obsah najmenej jednej z rizikových látok prekračuje limit,

B až po limit C uvedeného legislatívneho predpisu. Vo väčšine prípadov sa už prejavuje zvýšeným obsahom v rastlinách, a to nad hygienickými limitmi pre potraviny alebo krmoviny (34,22 tis. ha - 1,4 % PPF);

C - silne kontaminované pôdy - obsah najmenej jednej z rizikových látok prekračuje limit C a prejavuje sa takým vysokým obsahom v rastlinách, že legislatívna norma určuje sanáciu takýchto pôd a prísnu kontrolu ich vstupu do potravinového reťazca (9,78 tis. ha - 0,4 %).

Potenciálnym zdrojom znečistenia je poľnohospodárska výroba, hnojenie organickými a chemickými hnojivami a chemická ochrana rastlín.

Na základe analýzy možno konštatovať, že pôdy okresu nie sú výrazne kontaminované cudzorodými látkami. Väčšina územia okresu leží v zóne nekontaminované pôdy s obsahom všetkých hodnotených rizikových látok pod limitom A (pre celkový obsah prvku), resp. A1 (pre obsah prvku 2M HNO_3, resp. 2M HCl). Pôdy v oblasti nív Váhu a Nitry, čiastočne aj Žitavy sú zaradené do kategórie A, A1, teda pôdy rizikové, s možným negatívnym vplyvom na životné prostredie, čo znamená, že obsah najmenej jednej z rizikových látok prekračuje limit A, A1, až po limit B. Vyšší obsah kontaminujúcich látok v pôde môže byť spôsobený vplyvom intenzívnej poľnohospodárskej výroby (najmä na obsah Cd z fosforečných hnojív). Zvýšené koncentrácie niektorých rizikových látok boli zistené aj v alúviu rieky Hron, kde môžu

koncentrácie rizikových látok prekročiť až B limit. Jednou z príčin tohto výskytu je transport ťažkých kovov z oblasti endogénnej geochemickej anomálie Štiavnické vrchy.

Kontaminácia pôdy

Triedy	%
1.trieda - relatívne čisté pôdy	100
2.trieda - nekontaminované pôdy, resp. mierne kontaminované	0
3.trieda - pôdy s obsahom rizikových prvkov presahujúcich limitné hodnoty B	0
4.trieda - pôdy s obsahom rizikových prvkov presahujúcich limitné hodnoty B a C	0

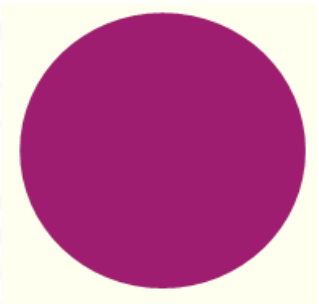

http://www.beiss.sk/

Hlavným prejavom fyzikálnej degradácie je erózia, odnos pôdnych častíc z povrchu pôdy účinkom vody a vetra. Poľnohospodárske pôdy hodnoteného územia nie sú ohrozované veternou eróziou.

Triedy	%
1.trieda - stredná erózia	0
2.trieda - silná erózia	0
3.trieda - extrémna erózia	0
bez erózie	100

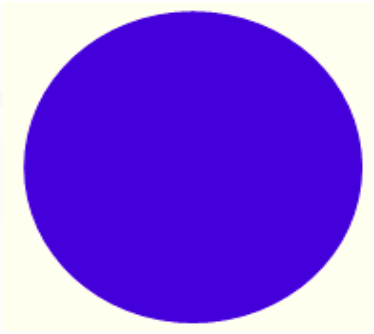

http://www.beiss.sk/

Vodná erózia poľnohospodárskej pôdy

Triedy	%
1.trieda - slabá erózia	99,87
2.trieda - stredná erózia	0
3.trieda - silná erózia	0
4.trieda - veľmi silná až extrémna erózia	0
bez erózie	0,13

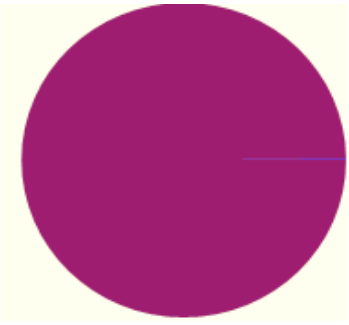

http://www.beiss.sk/

Aktuálna vodná erózia v lokalite je slabá.

Kvalita poľnohospodárskej pôdy

Kvalita poľnohospodárskej pôdy zahŕňa široké spektrum jej vlastností a funkcií, ktoré môžu mať prirodzený pôvod, alebo sú pozmenené antropogénnymi vplyvmi. Významnú úlohu pri posudzovaní kvality pôd majú aj prírodné podmienky stanovišťa, v ktorom sa daná pôda nachádza.

Pôdy v záujmovej oblasti a jej širšom okolí sú hodnotené ako nekontaminované pôdy, teda relatívne čisté vysokej kvality.

Triedy	%
1.trieda - kategória BPEJ 1-4 (osobitne chránené pôdy)	73,45
2.trieda - kategória BPEJ 5-7	12,09
3.trieda - kategória BPEJ 8-9	0,02
ostatné (zast. územia, lesy, vodné pl.)	14,43

http://www.beiss.sk/

6.17. Environmentálne záťaže, znečistenie horninového prostredia

S účinnosťou od 1.11.2009 vstúpil do platnosti novelizovaný zákon č. 384/2009 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 364/2004 Z.z. o vodách. Uvedeným zákonom boli definované pojmy: environmentálna záťaž, pravdepodobná environmentálna a sanované/rekultivované lokality. V gescii MŽP SR boli prostredníctvom projektu „Systematická identifikácia environmentálnych záťaží Slovenskej republiky“ v rokoch 2006 – 2008 identifikované environmentálne záťaže a bol zostavený Register environmentálnych záťaží (REZ)..

Na základe environmentálnej regionalizácie Slovenska z ôsmich vymedzených zaťažených oblastí zasahujú do Nitrianskeho kraja Dolnopovažská zaťažená oblasť so 66 % na území Nitrianskeho kraja (34 % na území Trnavského kraja) a Ponitrianska zaťažená oblasť s 51 % podielom (ostatných 49 % patrí do Trenčianskeho kraja)

V rámci nadväzujúceho projektu „Regionálne štúdie hodnotenia dopadov environmentálnych záťaži na životné prostredie pre vybrané kraje“ (Helma a kol., 2008 - 2010) sa realizovala aktualizácia a doplnenie údajov ako aj doplnkové hodnotenie dopadov environmentálnych záťaži na životne prostredie.

Blízko dotknutého územia sa nachádza bývalá Skládka - v území je evidovaná, - 1x upravená (prekrytie, terénne úpravy a pod.)

V území obce je na základe výpisu Informačného systému environmentálnych záťaží Slovenskej republiky evidovaná environmentálna záťaž:

Názov EZ: NZ (038) / Veľký Kýr – skládka KO
Názov lokality: skládka KO
Druh činnosti: skládka komunálneho odpadu
Stupeň priority: EZ s nízkou prioritou (K < 35)
Registrovaná ako: B potvrdená environmentálna záťaž

Okrem toho sa v hodnotenom území ešte nachádza sanovaná záťaž registra C Veľký Kýr - ČS PHM Slovnaft SK/EZ/NZ/1401Veľký Kýr

V priamo dotknutom areály sa nepredpokladá existencia starých environmentálnych záťaží.

Znečistenie horninového prostredia nie je sledované štátnou sieťou. Znečistenie je závislé od prítomnosti lokálnych a regionálnych zdrojov znečistenia. Antropogénne vplyvy sa prejavujú znečistením štrkov dnovej výplne nivy Starej Nitry zvýšenou koncentráciou dusičnanov, síranov, ropných látok, fenolov a ďalších anorganických i organických polutantov.

Medzi zdroje znečistenia pôd a horninového prostredia sa vo všeobecnosti zaraďuje aj plošná aplikácia hnojív.

Iné zdroje znečistenia

Na niektorých miestach sú zaznamenané ohniská šírenia sa inváznych druhov rastlín spôsobené skladovaním organického a záhradného odpadu v krajine.

Ďalším potenciálnym zdrojom znečistenia životného prostredia, resp. ohrozenia kvality jeho zložiek sú dopravné nehody na komunikáciách.

6.18. Poškodenie vegetácie a biotopov

Priamo v dotknutom území sa v dôsledku silného urbanizačného vplyvu nezachoval prakticky žiaden pôvodný biotop. Vplyv urbanizácie na vegetáciu sa prejavil najmä objavovaním sa sekundárnych antropogénnych biotopov s prítomnosťou ruderálnej vegetácie. Vysoký stupeň urbanizácie sa odzrkadľuje výraznou mierou vyrušovania fauny aj na druhov zložení zástupcov živočíchov v dotknutom území, z ktorých sú zastúpené prakticky len synantropné druhy.

Poškodenie vegetácie odráža negatívne pôsobenie prírodných ako aj antropogénnych faktorov na vegetáciu. K abiotickým faktorom, ktoré spôsobujú poškodenie vegetácie, vo všeobecnosti patria: vietor, sneh, námraza, sucho, požiare a pod. Z biotických faktorov ide predovšetkým o pôsobenie podkôrneho a drevokazného, listožravého a cicavého hmyzu, hnilôb, tracheomykóz a poľovnej zveri. Monitorovanie sa vykonáva obdobne ako pri poľnohospodárskej pôde na trvalých monitorovacích plochách v rámci Čiastkového monitorovacieho systému Lesy – monitoring lesa a environmentálnych interakcií. Monitoring vykonáva podľa stanovenej periodicity Národné lesnícke centrum vo Zvolene. Na základe straty asimilačných orgánov stromov – defoliácie sa poškodenie hodnotí v piatich základných stupňoch:

- bez poškodenia – defoliácia 0 – 10 %
- slabo poškodené – defoliácia 11 – 30 %
- stredne poškodené – defoliácia 31 – 60 %
- silne poškodené – defoliácia 61 – 90 %
- silne poškodené, kalamitné plochy, ťažba, riedkoles – defoliácia viac ako 90 %

Zdravotný stav lesov

Klasifikácia	%
1.trieda - zdravé porasty	1,01
2.trieda - porasty s prvými príznakmi poškodenia	1,59
3.trieda - porasty mierne poškodené	20,07
4.trieda - porasty stredne poškodené	13,13
5.trieda - porasty silne až veľmi silne poškodené	64,2

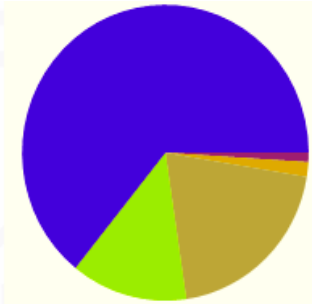

http://www.beiss.sk/

Poškodenie porastov je badateľné defoliáciou stromov, ktorá závisí od imisií, ale tiež od vplyvov biotických činiteľov (huby, plesne, podkôrny a drevokazný hmyz a zver). K abiotickým činiteľom vplývajúcim na poškodenie lesov patria vietor, sneh, námraza, sucho a úpal, zosuvy, podmáčanie a antropogénna činnosť. Uvedené činitele zvyčajne pôsobia komplexne a ich pôsobením sú najviac postihovanými drevinami smrek a za ním buk.

Ohrozené biotopy živočíchov

Pre územnú ochranu ustanovuje zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny päť stupňov ochrany. Rozsah obmedzení sa so zvyšujúcim stupňom zväčšuje, pričom územná ochrana sa vzťahuje na celé územie Slovenskej republiky, t.j. na území mimo osobitne vyhlásených chránených území platí 1. stupeň ochrany.

Zákon č. 543/2002 Z.z o ochrane prírody a krajiny ustanovuje tieto kategórie chránených území: chránená krajinná oblasť (CHKO), národný park (NP), chránený areál (CHA), národná prírodná rezervácia a prírodná rezervácia (NPR, PR), národná prírodná pamiatka a prírodná pamiatka (NPP, PP), chránený krajinný prvok (CHKP), chránené vtáčie územie (CHVÚ). Zákon definuje aj územie európskeho významu (ÚEV) ako územie v SR tvorené jednou alebo viacerými lokalitami, na ktorých sa nachádzajú biotopy európskeho významu alebo druhy európskeho významu, na ochranu ktorých sa vyhlasujú chránené územia.

Riešené územie obce Veľký Kýr prináleží do 1. stupňa ochrany (všeobecná ochrana).

Vzhľadom na stav fauny a flóry v záujmovom území a na povahu, ako aj spôsob vykonávania navrhovanej činnosti je riziko zraniteľnosti vegetácie a živočíšstva minimálne.

6.19. Radónové riziko

Pod pojmom radónové riziko rozumieme pravdepodobnosť výskytu zvýšenej, alebo vysokej úrovne objemovej aktivity radónu. Miera radónového rizika v jednotlivých oblastiach Slovenska je determinovaná ich geologickou a štrutkúrno-tektonickou stavbou, ako aj prítomnosťou ložísk uránových rúd na ich územiach. Z tohto pohľadu zvýšená

miera radónového rizika sa vyskytuje v oblastiach budovaných jadrovými pohoriami, akumuláciami uránových rúd v Spišsko-gemerskom Rudohorí, ako aj v neogénnych nížinách, kde emanácie radónu pochádzajú z podložia, odkiaľ vystupujú k povrchu pozdĺž tektonických zlomov. V týchto oblastiach radón v dôsledku teplotných a tlakových gradientov preniká z geologického podložia do obytných priestorov, kde sa ďalej akumuluje a tak pôsobí ako jedným z hlavných faktorov, ovplyvňujúcich zdravotný stav obyvateľstva.

Problematiku obmedzenia ožiarenia obyvateľstva z radónu a ďalších prírodných rádionuklidov rieši Vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 528/2007 Zb.

Na Slovensku je priemerná hodnota dávkového príkonu 64,3 nGy.h-1, čo je z hľadiska prírodnej rádioaktivity vyššia hodnota, ako je európsky priemer. Touto hodnotou sa Slovensko radí do prvej tretiny štátov sveta, s najvyššími hodnotami, v ktorých boli takéto merania realizované. Z realizovaných meraní bolo na 50% územia Slovenska diagnostikované stredné a vysoké radónové riziko. Väčšina miest a obcí je situovaných v údoliach, teda na geologických poruchách a zlomoch, ktoré sú prívodnými kanálmi výstupu radónu z väčších hĺbok na povrch.

Z hľadiska prognózy radónového rizika, ktorá je odvodená od terénnych meraní objemovej aktivity radónu v pôdnom vzduchu a plynopriepustnosti hornín a vyhodnocovaná v trojstupňovej škále, prináleží cca 60% do území s nízkym radónovým rizikom, zostatok územia do kategórie so stredným rizikom (SGÚDŠ). Stupeň radónového rizika vyjadruje riziko prenikania radónu z geologického podložia do stavebných objektov. Stredný a vysoký stupeň radónového rizika zistený z detailného premerania stavebného pozemku je podnetom na uskutočnenie protiradónových opatrení pred výstavbou.

Priamo dotknuté územie sa nachádza v území s predpokladaným nízkym radónovým rizikom.

6.20. Hluk

Záujmové územie sa nachádza mimo obytnej zóny. V okolí sa nachádza dopravná infraštruktúra. Z líniových zdrojov hluku sa najvýraznejšie prejavujú mobilné zdroje viažuce sa na prístupové cesty. Z hľadiska typov zdrojov hluku, ktoré sa vyskytujú v záujmovom území rozlišujeme hluk z mobilných zdrojov pozemnej dopravy na ceste I. triedy.

Najväčšími zdrojmi hluku v obci je cestná komunikácia I. triedy I/64 a železnica.

Kritériom pre posudzovanie účinkov hluku je vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí, v znení vyhlášky MZ SR č. 237/2009 Z.z., ktorá vo vonkajšom priestore v obytnom území kategórie II. stanovuje najvyššie prípustné ekvivalentné hladiny pre hluk z dopravy aj z iných zdrojov 50 dB pre deň a večer a 45 dB pre noc.

Navrhovaná zmena činnosti v posudzovanom území nebude významným zdrojom hluku. Modernizáciou technologického vybavenia dôjde k zníženiu úrovne hluku oproti súčasnému stavu.

6.21. Celková kvalita životného prostredia pre človeka

Záujmové územie je na západnom okraji katastra obce Veľký Kýr, mimo zastavanej oblasti obce.

V roku 2002 bola urobená aktualizácia environmentálnej regionalizácie Slovenska, v rámci ktorej bolo na základe prierezového hodnotenia úrovne životného prostredia SR diferencované územie Slovenska do 5 stupňov z hľadiska stavu životného prostredia:

1. prostredie vysokej úrovne
2. prostredie vyhovujúce
3. prostredie mierne narušené
4. prostredie narušené
5. prostredie silne narušené

Správa o stave životného prostredia SR za rok 2017 priraďuje oblasť Novozámockého regiónu do 4. environmentálnej kvality - **prostredie silne narušené**.

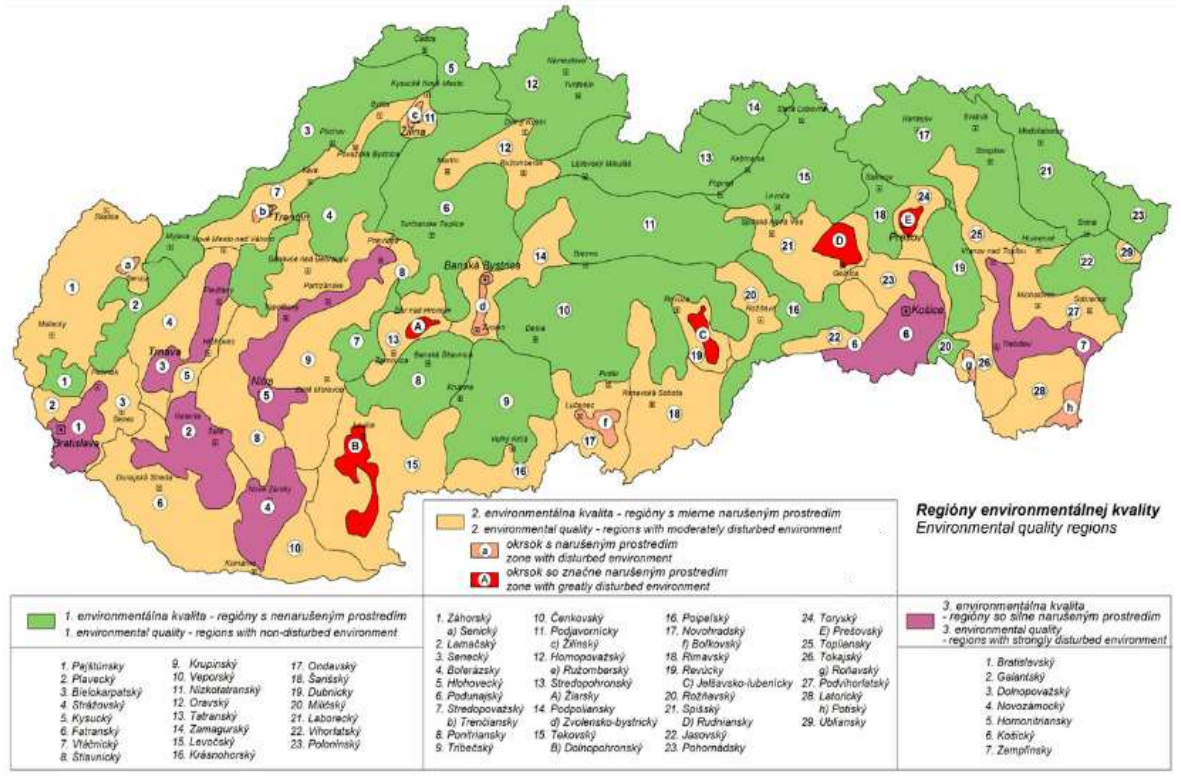

Dotknutú obec Veľký Kýr (Novozámocký región) je možné podľa nasledujúcej mapy zaradiť do oblasti **s narušeným prostredím .**

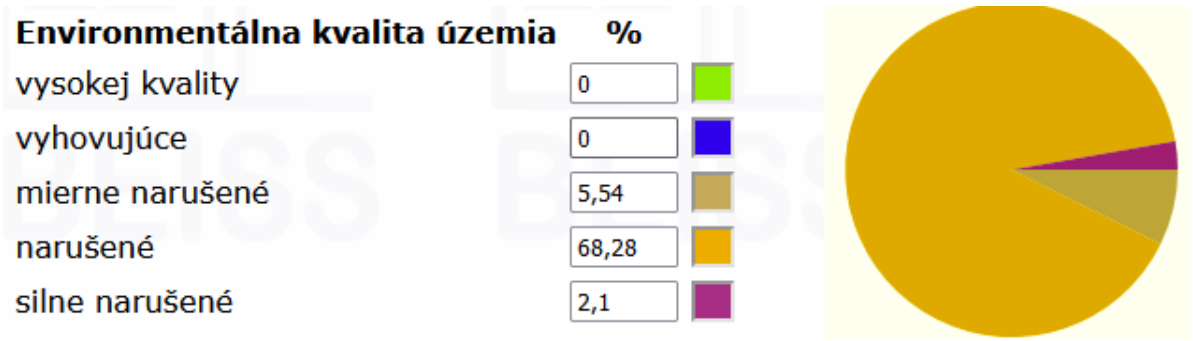

http://www.beiss.sk/

Kvalita životného prostredia, ekonomická a sociálna situácia, životný štýl, úroveň zdravotníckej starostlivosti a výživové návyky sú hlavné faktory ovplyvňujúce zdravotný stav obyvateľstva.

Prostredie sa tým stáva jedným z hlavných determinantov zdravia. Samozrejme, jedná sa o široko chápané prostredie a nie len o životné prostredie.
Determinanty zdravia sú teda také vlastnosti a ukazovatele, ktoré ovplyvňujú prítomnosť a rozvoj rizikových faktorov ochorení.

Najznámejšie skupiny determinantov zdravia sú demografické a biologické determinanty (vek, pohlavie, národnosť, atd.), socioekonomické determinanty (životný štýl, vzdelanie, zamestnanie, sociálne kontakty, atď.), prostredie (životné aj pracovné) a zdravotníctvo.

Dobrá kvalita životného prostredia človeka, výrazne ovplyvňujúca jeho zdravie, je súhrnom dobrej kvality ovzdušia, vody i potravín. Na udržanie rovnováhy v organizme je však okrem toho potrebné optimálne zužitkovanie prijímaných látok, ako aj harmonický vzťah k prostrediu, čo vyžaduje psychickú vyrovnanosť a zdravý životný štýl.

Zdravotný stav obyvateľov v riešenom území odvodzujeme z nám dostupných údajov získaných z webových stránok NCZI, ŠÚSR, Výskumného ústavu demografického, Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, ako aj z nimi vydávaných publikácií. Na základe takto získaných a uvádzaných údajov sa predpokladá, že zdravotný stav obyvateľov Veľký Kýr nie je zásadne odlišný od ostatného územia SR.

6.22. Súhrnné hodnotenie súčasných environmentálnych problémov

Nesúlad socioekonomického rozvoja s ekologickými danosťami sledovaného územia tvorí hlavnú príčinu problémov životného prostredia. Ich kumulácia na tej istej ploche znásobuje nepriaznivý účinok na celkovú stabilitu krajiny. Faktory znižujúce stabilitu v takom prípade predstavujú syntetickú vlastnosť územia vyjadriteľnú rôznym počtom negatívnych dopadov (stresových faktorov, bariérových prvkov), ktorých účinok sa zväčšuje ich kumuláciou a veľkosťou regiónu, v ktorom pôsobia.

Environmentálna regionalizácia SR na základe komplexného zhodnotenia stavu ovzdušia, podzemnej a povrchovej vody, pôdy, horninového prostredia, bioty a ďalších faktorov vymedzuje 5 stupňov kvality životného prostredia (SAŽP 2008) - prostredie vysokej úrovne, vyhovujúce, prostredie mierne narušené, prostredie narušené, prostredie silne narušené.

1. stupeň predstavuje stav ŽP najmenej ovplyvnený činnosťou človeka, najbližší k stavu ekologickej rovnováhy, k prírodnému prostrediu.

5. stupeň predstavuje stav ŽP extrémne atakovaného činnosťou človeka, s najvyšším podielom environmentálnych záťaží.

3. stupeň predstavuje stredný stav negatívneho ovplyvnenia ŽP v území.

2. a 4. stupeň treba chápať ako prechodové hodnoty medzi krajnými stavmi a identifikovaným stredom.

Tie územia, kde sa kumulujú environmentálne záťaže (územia v 4. a 5. stupni) sa označujú ako ohrozené oblasti životného prostredia.

Podľa nasledujúcej mapy je úroveň životného prostredia v dotknutej oblasti narušená:

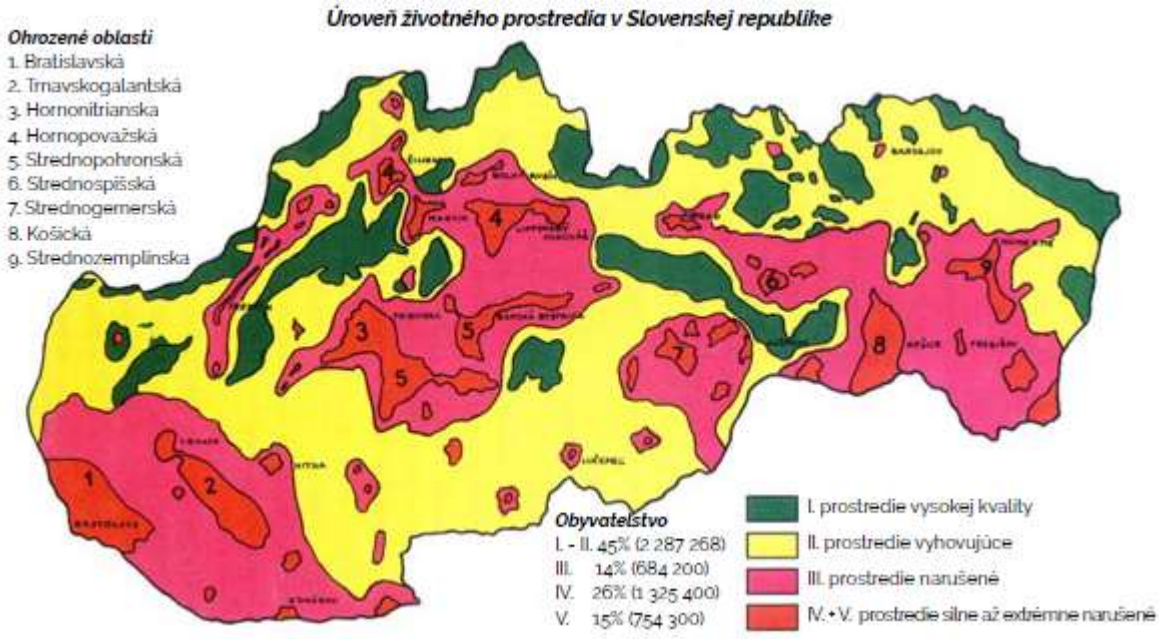

Zdroj: MŽP SR: Environmentálna regionalizácia Slovenskej republiky 2016

Environmentálnu kvalitu regiónu okrem dominantných charakteristík vyplývajúcich zo stavu zložiek životného prostredia a intenzity vplyvu rizikových faktorov modifikuje smerom pozitívnym resp. negatívnym tiež prítomnosť niektorých lokálne až regionálne pôsobiacich objektov a javov.

Predchádzajúce analýzy jednotlivých zložiek životného prostredia podľa tohto Zámeru, ktoré vychádzajú z úrovne vyššej krajinno-priestorovej jednotky korešpondujú s environmentálnou regionalizáciou územia Slovenska (SAŽP 2008). Pokiaľ na základe vykonaných analýz abiotických, biotických a socioekonomických podkladov o území vytvoríme zjednodušený model krajinno-ekologického komplexu na úrovni záujmového priestoru získame homogénny priestorový areál (typ KEK) s rovnakými krajinnoekologickými vlastnosťami.

Identifikované typy krajinnoekologických komplexov (typy KEK) na záujmovom území :

- KEK „A“ - polygón zastavaných plôch
- KEK „B“ - polygón nevyužívaných rozvojových plôch pre turistiku a priemysel

- KEK „C“ - polygón intenzívne obhospodarovaných pôdnych celkov

Na základe interpretácie vlastností krajinnoekologických komplexov a požiadaviek navrhovanej činnosti (vstupy a výstupy) môžeme identifikovať environmentálne problémy a limity (hmotné a nehmotné prvky) vo vzťahu k známym rizikám, ktoré navrhovaná činnosť predstavuje.

Súčasné environmentálne problémy v hodnotenom území :

Súčasné environmentálne problémy v širšom záujmovom území :

Abiotický komplex krajiny.
- Znečistenie povrchových vôd.
- Znečistenie podzemných vôd.
- Znečistenie pôdy.

Biotický komplex krajiny
- Eutrofizácia povrchových vôd (zmeny vo vodných ekosystémoch).
- Absencia ekostabilizačných prvkov v poľnohospodárskej krajine – s podielom ornej pôdy nad 80%.

Socioekonomický komplex krajiny
Historická krajinná štruktúra v hodnotenej oblasti je vo vzťahu ku terciárnej krajinnej štruktúre dôležitým socioekonomickým javom.

S tým súvisí:
Hospodárska oblasť
- *Nedostatok pracovných príležitostí*
- *Slabý záujem občanov o veci verejné*
- *Vysoké percento obyvateľov odchádzajúcich za prácou*
- *Nedostatočná podpora začínajúcich podnikateľov*
- *Nedostatočné aktivity a služby v cestovnom ruchu*
- *Nevyužitie prírodných a klimatických daností v poľnohospodárskych, vinárskych a ovocinárskych aktivitách a v cestovnom ruchu*
- *Chýbajúce aktivity na spracovanie poľnohospodárskych produktov a obchodovanie s nimi*
- *Nedostatočné kapacity jednoduchého a lacného ubytovania a pre náročnejších ubytovanie vyššieho štandardu*
- *Chýbajú atrakcie pre turistov*
- *Nedostatočná propagácia obce*
- *Nízka konkurencia existujúcej obchodnej siete*
- *Nevyužívaný a schátralý bytový dom vo vlastníctve obce*
- *Potreba modernizácie veľkého kultúrneho domu*
- *Potreba renovácie a modernizácie námestia pre väčšiu bezpečnosť a zatraktívnenie obce*
- *Chýbajúci bankomat*

- *Nedostatok zariadení cestovného ruchu*
- *Nedostatok nákupných možností*
- *Potreba vybudovania kanalizačnej siete s čistením odpadových vôd*
- *Potreba vybudovania obchvatu cesty I/64*
- Nevyhovujúci technický stav infraštruktúry (PHSR mesta).

Sociálna oblasť

- Negatívny demografický vývoj
- Nedostatočná účasť občanov na kultúrnospoločenských podujatiach
- Neexistujúce zariadenie pre starostlivosť o starnúce obyvateľstvo
- Málo pracovných príležitostí v blízkom okolí pre mladých
- Vysoké percento obyvateľov denne migrujúcich za prácou do okolitých miest, obcí a zahraničia
- Chýbajúce centrum pre deti a mládež a matky s deťmi
- Nedostatočné sociálne služby, najmä o seniorov
- Chýbajúce miestne múzeum a dom ľudových tradícií
- Chýbajúce cyklistické cesty v obci i mimo nej

Identifikované limity (vyplývajúce z platnej legislatívy) vo vzťahu k známym vplyvom, ktoré navrhovaná činnosť predstavuje :
- Kvalita vôd podľa zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách.
- Nariadenie vlády č.269/2010 Z.z. ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd.
- Nariadenie vlády SR č. 617/2004 Z.z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti.
- Ochrana ovzdušia podľa zákona c. 137/2010 Z. z. o ovzduší.
- Hladina hluku vo vonkajšom priestore stanovená podľa vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí, v znení vyhlášky MZ SR č. 237/2009 Z.z., ktorá vo vonkajšom priestore v obytnom území kategórie II. stanovuje najvyššie prípustné ekvivalentné hladiny pre hluk z dopravy aj z iných zdrojov 50 dB pre deň a večer a 45 dB pre noc.
- Nakladanie s odpadmi stanovené podľa zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch.
- Zákon č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov.

V hodnotení boli zahrnuté tieto faktory:

Vybrané prvky štruktúry krajiny

Prvky priestorovej štruktúry krajiny – historická krajinná štruktúra (pomerne zachovalá, ale zaznávaná) ako konkrétny prejav ľudskej činnosti, sú odrazom vplyvu človeka na abiotickú zložku krajiny a zároveň odrážajú stupeň premeny krajiny.

Zastavané plochy, devastované plochy, územia s nízkou druhovou pestrosťou, narušenými prírodnými procesmi a ohrozenými prírodnými zdrojmi. V rámci sledovania boli vyhodnotené iba primárne stresové prvky krajiny s rôznou úrovňou kumulácie (líniové stavby, technické prvky atď.), ktoré je možné územne vymedziť ako bodové, líniové alebo plošné stresové faktory (bariérové prvky).

Sekundárne prejavy ľudskej činnosti v krajine

Tieto sú viazané na konkrétny priestor v rámci určitého krajinného prvku, pričom územie ich výskytu je spravidla veľmi premenlivé s rôznym negatívnym vplyvom na krajinu (znečistenie ovzdušia, povrchových a podzemných vôd, kontaminácia pôd, poškodenie vegetácie a pod.).

Nepriaznivý trend v tejto oblasti podporujú rôzne rizikové faktory, predovšetkým škodlivé látky v ovzduší, vode, v pôde, v potravinovom reťazci, hluk, radón, škodlivé žiarenie a iné.

Zníženie environmentálnej kvality životného prostredia záujmového územia sa v minulosti podpísali intenzívna veľkoplošná poľnohospodárska výroba (nízky podiel lesov), využívanie prírodných zdrojov a urbanizačné procesy súvisiace s emisiami z energetických zdrojov a koncentrovaná doprava v okolí obce. V neposlednom rade je to aj chýbajúce napojenie na verejnú kanalizáciu.

V súčasnosti je však intenzita niektorých spolupodieľajúcich sa faktorov mierne znížená, napríklad kúrenie obytných domov a ohrev vody s využitím Obnoviteľných energetických zdrojov (ako doplnok ku pevným palivám a elektrickým zdrojom), znížením intenzity poľnohospodárskej a priemyselnej výroby

6.23. Pôsobenie stresových faktorov v sledovanom regióne

V hodnotenom regióne dominujú sociálne, prírodné a antropogénne stresové faktory.

Sociálne stresové faktory

- Pretrvávajúci odchod mladých vzdelaných ľudí z regiónu (vyľudňovanie obce) pre nedostatok vhodných pracovných príležitostí, pre nízke mzdy a absenciu riešenia bytovej otázky v regióne,
- mladí ľudia v regióne sú zamestnávaní často len na dohody, čo je prekážkou pri riešení bývania financovaného z hypoték,
- zlá dopravná dostupnosť z obce do výrobných podnikov s prácou na zmeny z dôvodu redukcie spojov pre nevyťaženosť,
- UoZ a poberatelia sociálnych dávok z pohraničných oblastí poberajú výhody ako štátom platené zdravotné poistenie alebo dávky v hmotnej núdzi a často pracujú nelegálne,
- prekážkou zamestnania určitých skupín ľudí sú ich slabé pracovné návyky a spôsob života bez spoločenskej adaptácie (alkoholizmus, kriminalita).
- nízke mzdy v okrese Nové Zámky nemotivujú ľudí zamestnať sa v tomto okrese, keďže priemerná hrubá mesačná mzda v okrese zaostáva za celoštátnym priemerom.

Prírodné stresové faktory

- Seizmicita územia

Podľa seizmického ohrozenia územia v hodnotách makroseizmickej intenzity pre 90 % pravdepodobnosť nepresiahnutia počas 50 rokov (t. j. periódu návratnosti 475 rokov) patrí riešené územie obce Veľký Kýr podľa Medvedevovej-Sponheuerovej-Kárníkovej stupnice MSK-64 medzi územia s ohrozením 7° MSK-64. Samotné seizmické ohrozenie predstavuje pravdepodobnosť neprekročenia pohybu stanovenej úrovne počas daného

časového intervalu. V samotnom území sa nenachádza žiadne epicentrum makroseizmicky pozorovaných zemetrasení.

- Radónové riziko

Na Slovensku je priemerná hodnota dávkového príkonu 64,3 nGy.h-1, čo je z hľadiska prírodnej rádioaktivity vyššia hodnota, ako je európsky priemer. Touto hodnotou sa Slovensko radí do prvej tretiny štátov sveta, s najvyššími hodnotami, v ktorých boli takéto merania realizované. Z realizovaných meraní bolo na 50% územia Slovenska diagnostikované stredné a vysoké radónové riziko. Väčšina miest a obcí je situovaných v údoliach, teda na geologických poruchách a zlomoch, ktoré sú prívodnými kanálmi výstupu radónu z väčších hĺbok na povrch.

Z hľadiska prognózy radónového rizika, ktorá je odvodená od terénnych meraní objemovej aktivity radónu v pôdnom vzduchu a plynopriepustnosti hornín a vyhodnocovaná v trojstupňovej škále, prináleží obec Veľký Kýr do území s nízkym radónovým rizikom.

- Vybrané geodynamické javy

Podľa registra svahových deformácií (ŠGÚDŠ) sa na území obce nachádzajú lokality s blokovými poľami.

- Erózia pôdy

Pôdna erózia je prirodzený proces často sa prejavujúci ireverzibilnými zmenami fyzikálnych, chemických a biologických vlastností pôdy (Bielek, 1996). Je to fyzikálny fenomén, ktorého výsledkom je odstránenie (premiestnenie) častíc pôdnej hmoty mechanickým pôsobením exogénnych činiteľov vyznačujúcich sa určitou kinetickou energiou ako sú dážď, prúdiaca voda (povrchový odtok) a vietor, zriedkavejšie ľad, topiaci sa sneh a živočíchy (Fulajtár, Janský, 2001). V našich pôdno-klimatických podmienkach sa najčastejšie vyskytuje vodná erózia pôdy, veterná erózia je rizikom najmä v nížinných oblastiach. Samotný erózny proces zahrňuje čiastkové subprocesy, ktorými je pôdny materiál uvoľnený (dezintegrácia pôdneho povrchu), transportovaný (po pôdnom povrchu) a sedimentovaný (v svahových depresiách).

- Veterná erózia

Erodovateľnosť pôdy vetrom je priamo závislá od rýchlosti vetra a nepriamo závislá od štruktúry a vlhkosti pôdy. Z morfologických podmienok sa najvýraznejšie uplatňuje expozícia reliéfu voči prevládajúcim smerom vetra, pričom ak sú náveterné svahy extrémne exponované aj proti priamemu slnečnému žiareniu, teda s oslnenými expozíciami, ich deštrukcia je ešte intenzívnejšia.

V poľnohospodársky využívaných rovinatých územiach a pahorkatinách v rámci Slovenska veterná erózia odnosom povrchových jemných častíc pôdy dlhodobo znižuje kvalitu (úrodnosť) pôdy.

Brzdiaci účinok na silu vetra majú rozličné bariéry, najmä vyvýšené formy reliéfu a nelesná drevinová vegetácia. Čím vyššie sú vyvýšeniny, tým nerovnomernejšie je rozdelený tlak vetra na ploche. Okrem toho na drsnej ploche (napr. oráčina) vietor napadá len vrcholce vyvýšenín, odkiaľ odnáša pôdu do ich závetria, kde je chránená pred ďalším odvievaním. Deflácia v hornej časti náveterných svahov sa zvyšuje s ich sklonom.
Potenciálna veterná erózia je vyhodnocovaná v štyroch kategóriách, celé riešené územie prináleží k územiam bez erózie.

Vodná erózia

Vodná erózia je vyvolávaná hlavne mechanickou silou povrchovej tečúcej vody a to buď len občasných vodných prúdov spôsobenými prudkými lejakmi a topením snehu, alebo vodou tečúcou stále v bystrinách, potokoch a riekach.

Vodná erózia pôdy má veľký význam pri modelovaní reliéfu krajiny ako aj pri degradácii úrodotvorných vlastností poľnohospodárskych pôd (dochádza k uvoľňovaniu a následnému transportu pôdnych častíc, na ktoré sú relatívne pevne fixované živiny a organická hmota). Vodná erózia sa prejavuje znižovaním hĺbky pôdneho profilu (predovšetkým biologicky aktívnej vrstvy pôdy), úbytkom organickej hmoty a živín a rovnako aj zhoršovaním pôdnej štruktúry.

Z pohľadu dlhodobého negatívneho efektu na produkčnú schopnosť pôdy a tým pádom aj na udržateľné poľnohospodárstvo je erózia pôdy chápaná ako významná environmentálna hrozba. Tento proces pozvoľna prebieha aj prirodzene bez ľudských zásahov, ľudskou činnosťou však tento proces môže byť akcelerovaný a stáva sa tak významným poľnohospodárskym a lesníckym problémom v intenzívne využívanej krajine. Naopak, ľudská činnosť môže proces erózie spomaliť alebo mu zabrániť pomocou optimalizácie využívania krajiny alebo rôznymi protieróznymi opatreniami.

V širšom hodnotenom území na andezitoch (odlesnené 100 - 150 rokov) priemerne 30 m³/ha/rok (znižovanie povrchu do 1 mm/rok), čo predstavuje slabú eróziu.

Antropogénne stresové faktory - Sekundárne stresové javy

- Meliorácie

Meliorácie predstavujú súbor opatrení ktoré svojimi účinkami výrazne ovplyvňujú vodný režim krajiny a úrodnosť pôdy.

Podľa oznámenia Hydromeliorácie, š.p. Bratislava (č. 4896-2/110/2006 zo dňa 3.8.2006 a č. 2623-2/110/2007 zo dňa 12.7.2007) sa v k.ú. obce nachádza

- Odvodňovací kanál Tatranské rameno B (evid.č. 5207 053 001) o celkovej dĺžke 3,329 km z roku 1937 v správe Hydromeliorácie, š.p. Bratislava,
- Vodná stavba „ZP Milanovce“ (evid.č. 5207 100) v správe Hydromeliorácie, š.p. Bratislava. Stavba bola daná do užívania v roku 1966 s celkovou výmerou 100 ha.

- Invázne rastliny

Invázne druhy rastlín boli najčastejšie dovezené ako okrasné alebo medonosné rastliny, ktoré sa z parkov a výsadieb začali rýchlo šíriť do okolia a obsadzovať nové plochy. Majú vysoký reprodukčný potenciál. Dokážu sa rýchlo šíriť vegetatívnym spôsobom (napr. podzemkami) alebo vytvárajú každoročne veľké množstvo semien s vysokou klíčivosťou. Viaceré z týchto druhov v súčasnosti tvoria rozsiahle porasty, najčastejšie popri vodných tokoch, cestách, železniciach, na opustených priestranstvách, ale zasahujú aj do pôvodných rastlinných spoločenstiev (biotopov). V prípade ich masového rozšírenia významne menia charakter biotopov, ohrozujú pôvodné druhy rastlín a vytvárajú homogénne monocenózy. Niektoré sú známe ako alergény (zlatobyle, ambrózia palinolistá), iné vyvolávajú rôzne kožné poranenia (boľševník obrovský). Ich odstraňovanie je veľmi problematické, vyžaduje si systematické niekoľkoročné zásahy, často s nevyhnutným využitím herbicídnych prípravkov, aby sa dosiahli požadované výsledky (ŠOP SR).

Invázne druhy sú nepôvodné druhy, ktoré sa samovoľne šíria a vytláčajú pôvodné druhy z ich prirodzených biotopov a znižujú biologickú rozmanitosť. Invázne druhy majú

zhubný vplyv na všetky ekosystémy bez rozdielu a predstavujú jednu z najvážnejších hrozieb pre zachovanie biologickej diverzity. Ochrana prirodzeného druhového zloženia ekosystémov zahŕňa okrem iného aj odstraňovanie inváznych druhov. Pre ochranu prirodzeného druhového zloženia ekosystémov je zakázané invázne druhy dovážať, držať, pestovať, rozmnožovať, obchodovať s nimi, ako aj s ich Slovensku vytvára potrebný legislatívny rámec zákon MŽP SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, ktorý umožňuje zabezpečovanie ochrany prirodzeného druhového zloženia ekosystémov. Vo vyhláške MŽP SR č. 158/2014 Z.z. v prílohe č. 2a je uvedený zoznam inváznych druhov a spôsoby na ich odstraňovania. Do prílohy bolo zaradených jedenásť sedem druhov rastlín (bylinné druhy a dreviny), na ktoré sa vzťahujú už ustanovenia § 7 zákona o ochrane prírody.

Zároveň je od 1.1.2015 účinné Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1143/2014 z 22. októbra 2014 o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia inváznych nepôvodných druhov.

V širšom hodnotenom území bol zaznamenaný výskyt predovšetkým druhov astra kopijovitolistá (Aster lanceolatus), pohánkovec japonský (Fallopia japonica), netýkavka žliazkatá (Impatiens glandulifera), netýkavka malokvetá (I. parviflora), agát biely (Robinia pseudoacacia), zlatobyľ kanadská (Solidago canadensis), zlatobyľ obrovská (S. gigantea), zriedkavejšie sa vyskytujú aj druhy astra novobelgická (Aster novi-belgii), slnečnica hľuznatá (Helianthus tuberosus), boľševník obrovský (Heracleum mantegazzianum), javorovec jaseňolistý (Negundo aceroides), lupina mnoholistá (Lupinus polyphyllus), sumach pálkový (Rhus typhina), hviezdnik ročný (Stenactis annua). Za hlavný koridor šírenia inváznych druhov v okrese Nové Zámky možno označiť brehové porasty vodných tokov.

- Znečistenie ovzdušia

V hodnotenom území a ani v jeho blízkom okolí sa podľa Národného emisného informačného systému nenachádzajú stredné a veľké stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia SR.

Najväčší líniovým zdrojom znečistenia ovzdušia je v riešenom území cesta II/591.

- Skládky

Koridory so stredne silnou intenzitou pôsobenia stresových faktorov

Zaraďujeme sem stredne zaťažené dopravné ťahy, prípadne kumuláciu dopravných koridorov s menej znečistenými vodnými tokmi. Patrí sem úsek Šurany – Beša, Šurany – Michal nad Žitavou, Šurany – Veľký Kýr, Dvory nad Žitavou – Kolta.

V hodnotenom území nie sú evidované skládky (mapový portál ŠGÚDŠ).

Na základe poznania riešeného územia obce Veľký Kýr možno konštatovať, že najzávažnejšími krajinnoekologickými problémami riešeného územia sú:

- Historická krajinná štruktúra - rozsiahly systém veľkoblokových poľnohospodárskych plôch,
- plochy podliehajúce sukcesným zárastom,
- rozširovanie inváznych druhov rastlín, veľký podiel agátu v nelesnej drevinovej vegetácii,
- prístup k inžinierskym sieťam (verejná kanalizácia).

Popis zmeny:

Navrhovanou zmenou nedochádza k negatívnej zmene v území už realizovanej činnosti. Dochádza len ku doplneniu, resp. výmene technologických zariadení, ktoré vytvorí predpoklady pre skrátenie času spracovania hrozna, zníženie spotreby elektrickej energie a najmä vody pri súčasnom zvýšení spracovateľskej kapacity.

V predchádzajúcej kapitole sú podrobne opísané základné informácie o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia vrátane zdravia ľudí.

Navrhovaná zmenou sa vplyvy z existujúcej činnosti oproti **súčasnému stavu zmierňujú.**

IV. VPLYVY NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽSTVA VRÁTANE KUMULATÍVNYCH A SYNERGICKÝCH

Všetky vplyvy na životné prostredie sú podrobne popísané v jednotlivých kapitolách oznámenia o zmene. V oznámení o zmene boli identifikované skutočnosti súvisiace s navrhovanou zmenou.

Ako pozitívny vplyv možno považovať príspevok navrhovaných technologických zariadení k urýchleniu spracovania hrozna a k zvýšeniu efektivity výroby vína pri súčasných úsporách energie a vody.

Z hodnotenia navrhovanej zmeny vyplýva, že výraznejšie priame a nepriame vplyvy navrhovanej činnosti na životné prostredie sa oproti súčasnému stavu neočakávajú.

Negatívne vplyvy vyplývajúce z realizácie zmeny navrhovanej činnosti neboli identifikované.

Vplyvy na obyvateľstvo

Vzhľadom na to, že navrhovaná činnosť bude realizovaná mimo obytnej zóny v dostatočnej vzdialenosti a nedotýka sa bezprostredne zastavaného územia, priamy vplyv na obyvateľov dotknutých sídiel nie je pravdepodobný.

Nepriamo dotknutým obyvateľstvom bude obyvateľstvo obce Veľký Kýr. Najbližší obytný dom je od vinárstva vzdialený viac ako 600 m.

Výstavba pri zmene navrhovanej činnosti realizovaná nebude. Z uvedeného vyplýva, že nebude dochádzať k žiadnym vplyvom na obyvateľstvo.

Počas spracovania hrozna je prevádzka zdrojom len málo významného hluku a prašnosti pochádzajúcich z manipulácie s prepravkami a s dopravou hrozna v rámci dotknutého pozemku. Tieto vplyvy vznikajú aj zanikajú vzhľadom na ich intenzitu v rámci dotknutého územia mimo obytnú zónu obce. Okrem toho sú tieto vplyvy krátkodobé a realizovaním navrhovanej zmeny sa ešte skrátia vzhľadom na podstatne vyšší výkon pneumatického lisu, a tým kratší čas spracovania hrozna, ako aj na podstatne zníženú hlučnosť nového systému chladenia oproti klasickým čerpadlám pri chladení vodou.

Popis zmeny:

Navrhovanou zmenou dochádza pri komplexnom posúdení k pozitívnym vplyvom na obyvateľstvo tak z hľadiska intenzity vplyvov, ako aj ich trvania. Oproti súčasnému stavu je zmena navrhovanej činnosti vo všetkých ukazovateľoch pozitívna.

Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy geomorfologické pomery

Zmena navrhovanej činnosti v maximálne možnej miere eliminuje možnosť kontaminácie horninového prostredia.

Nové zariadenia sú vybavené bezpečnostnými prvkami, ktoré aj v prípade poruchy dokážu zadržať prevádzkové kvapaliny a zabrániť kontaminácii horninového prostredia.

Pneumatický lis je vybavený senzormi, ktoré v prípade potreby dokážu v okamihu proces zastaviť. Systém chladenia je vybavený snímačmi poklesu tlaku v systéme a stop stavom. Vzhľadom na technické parametre navrhovanej zmeny činnosti je realizácia navrhovanej zmeny oproti súčasnému stavu bezpečnejším variantom z hľadiska rizika kontaminácie horninového prostredia. ,

V posudzovanej lokalite nie sú zaznamenané zosuvy, ktoré by predstavovali ohrozenie okolia, alebo priamo lokalitu navrhovanej činnosti.

Popis zmeny:

Navrhovanou zmenou dochádza k zníženiu rizika kontaminácie horninového prostredia. Vplyv na nerastné suroviny a geodynamické javy pri zmene navrhovanej činnosti nepredpokladajú, nakoľko sa v dotknutej lokalite nevyskytujú, ani nie je predpoklad ich výskytu. .

Vplyvy na klimatické pomery

CO_2 , ktorý vzniká pri kvasení vína, je vzduchotechnickými súpravami odsávaný z výrobných priestorov a rozptýlený v ovzduší. Tento vplyv vzniká pri kvasení muštu bez ohľadu na navrhovanú zmenu. Zmenou navrhovanej činnosti nedochádza k zmene v produkcii skleníkového plynu. Žiadne iné exhaláty, ani emisie nie sú do ovzdušia emitované a nebudú ani po navrhovanej zmene, pretože pri spracovaní hrozna a výrobe vína nedochádza k spaľovacím procesom. Zachytávanie CO_2 by bolo vzhľadom na nízku produkciu CO_2 kontraproduktívne, pretože akékoľvek zachytávacie zariadenie by vytváralo väčšiu uhlíkovú stopu, ako predstavuje objem zachyteného CO_2.

Popis zmeny:

Zmena navrhovanej činnosti nebude mať vplyv na klimatické pomery, ani na mikroklímu dotknutej lokality.

Vplyvy na ovzdušie

.

Skrátením času spracovania hrozna a zmenou spôsobu lisovania hrozna dôjde k celkovému zníženiu TZL vznikajúcich počas prevádzky.

Popis zmeny:

Navrhovaná zmena činnosti bude mať pozitívny vplyv na ovzdušie vo forme zníženia emisii TZL do ovzdušia skrátením času spracovania hrozna a šetrnejším spôsobom spracovania hrozna moderným zariadením spĺňajúcim kritéria pre BAT.

Vplyvy na povrchovú a podzemnú vodu

Realizovaná činnosť neovplyvňuje hydrologické a hydrogeologické pomery dotknutého územia.

Pri realizácii navrhovanej zmeny prevezme chladenie muštu uzavretý chladiaci systém, kde je spotreba vody zanedbateľná, len na dopĺňanie chladiaceho systému. V tomto prípade je navrhovaná zmena pozitívna a jej prínosom bude významná úspora technologickej vody.

V prípade, že bude dôsledne dodržiavaný prevádzkový poriadok a všetky technologické postupy, kvalita podzemných a povrchových vôd nebude ohrozená.

Na základe uvedených skutočností možno považovať vplyvy na povrchové a na podzemné vody za lokálne a málo významné. Riziko ohrozenia kvality podzemných a povrchových vôd je nízke, prakticky ***nulové.***

Popis zmeny:

Navrhovanou zmenou sa dosiahne pozitívny vplyv na vodné pomery vzhľadom na úsporu v spotrebe technologickej vody. Vplyvy pochádzajúce z možných rizík sa oproti súčasnosti taktiež považujeme za pozitívne vzhľadom na nové moderné zariadenia s kritériami BAT, ktoré predstavujú menšie riziko z hľadiska porúch a havárií.

Vplyvy na pôdu

Navrhovaná zmena činnosti neovplyvní pôdne pomery, nebude mať vplyv na spôsob využívania pôdy. Navrhovaná zmena činnosti predstavuje doplnenie súčasného stavu technologického vybavenia, a preto nevyžaduje záber lesných pozemkov a pôdy. Navrhované nové zariadenia budú umiestnené v súčasných priestoroch.

Neštandardné situácie (napr. únik oleja a pohonných hmôt z prenosného zariadenia,), sú riešiteľné bežnými havarijnými postupmi.

Vplyvy navrhovanej činnosti na kvalitu (čistotu) pôd majú povahu možných rizík, tzn. sú náhodné, nepriame, nevýznamné. Prípadné vplyvy navrhovanej zmeny činnosti z hľadiska veľkosti aj celkovej významnosti na okolitú pôdu sú nepatrné a málo významné a environmentálne prijateľnejšie z hľadiska precíznejšieho a spoľahlivejšieho nového vybavenia oproti pôvodnému..

Popis zmeny:

Tieto vplyvy sa navrhovanou zmenou nemenia. Aj pri súčasnom stave je riziko rovnaké, resp. vyššie, ako pri realizácii zmeny.

Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy

Vzhľadom na rozsah a charakter navrhovanej činnosti budú vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy počas umiestnenia a prevádzky navrhovanej činnosti nepatrné, ***nulové.***

Navrhovaná činnosť bude prevádzkovaná v súčasných, existujúcich, priestoroch aj po zmene, ale s výkonnejšími, menej hlučnými a všeobecne šetrnejšími zariadeniami voči životnému prostrediu, ako sú súčasné zariadenia.

Popis zmeny:

Navrhovanou zmenou sa vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy nemenia.

Vplyvy na krajinu a jej ekologickú stabilitu

Umiestnenie zmeny navrhovanej činnosti je na existujúcej ploche, územne vyčlenenej pre daný účel a v rámci existujúcej činnosti, nepredstavuje pre dotknutú krajinu žiaden nepriaznivý vplyv vyvolaný zmenou jej štruktúry, využívania, scenérie, či krajinného obrazu.

Realizáciou navrhovanej zmeny činnosti nebude dotknutý žiadny prvok kostry USES záujmového územia, čím by bola jeho ekostabilizačná funkcia ovplyvnená alebo znížená.

Popis zmeny:

Navrhovanou zmenou sa vplyvy na krajinu a jej ekologickú stabilitu nemenia.

Vplyvy na urbárny komplex a využívanie zeme

Realizácia navrhovanej činnosti neovplyvní štruktúru samotného dotknutého sídelného útvaru, ani jeho architektúru.

Nakoľko ide len doplnenie technologického zariadenia, v území už využívanom na takúto činnosť, bude forma využívania dotknutého územia realizáciou zmeny dodržaná. Oproti nulovému variantu to predstavuje pozitívny vplyv – dôjde k efektívnejšiemu využitiu územia na stanovený účel.

Popis zmeny:

Navrhovanou zmenou sa efektívnejšie využije lokalita vyčlenená na výrobnú činnosť.

.

Vplyvy na scenériu krajiny

Navrhovaná činnosť nepredstavuje žiadny zásah do scenérie krajiny, nedôjde k zásahu do scenérie a dispozície územia. Priamy vplyv navrhovanej činnosti na scenériu krajiny, jej obraz alebo štruktúru je v prípade navrhovanej činnosti irelevantný, nakoľko sa jedná o výmenu už existujúceho zariadenia, ktoré je pritom umiestnené v uzatvorenom prevádzkovom priestore.

Popis zmeny:

Navrhovanou zmenou sa vplyvy na scenériu krajiny nemenia.

Vplyvy na priemyselnú výrobu

Realizácia navrhovanej zmeny činnosti nebude mať vplyv na priemyselnú výrobu v oblasti.

Vplyvy na služby, rekreáciu a cestovný ruch

Súčasná činnosť má významný pozitívny vplyv na cestovný ruch v regióne, pretože formou agroturistiky prispieva k napĺňaniu jeho cieľov. Organizovanie ochutnaviek vrátane vinnej cesty zvyšuje atraktívnosť obce pre rozvoj iných foriem cestovného ruchu.

Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky

Priamo v dotknutej lokalite sa nenachádzajú žiadne pamiatky kultúrnej alebo historickej hodnoty, ktoré by boli cieľom záujmu obyvateľov širšieho okolia alebo návštevníkov dotknutého regiónu.

Realizácia navrhovanej zmeny tak nebude mať žiaden vplyv na kultúrne a historické pamiatky dotknutého územia a jeho širšieho okolia.

Vplyvy na archeologické náleziská

V dotknutom území sa nenachádzajú žiadne známe archeologické náleziská, ktoré by mohla realizácia navrhovanej zmeny činnosti ovplyvniť.

Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality

V dotknutom území sa nenachádzajú ani žiadne známe paleontologické náleziská a významné geologické lokality, ktorých by sa realizácia navrhovanej zmeny činnosti mohla dotknúť.

Vplyvy na kultúrne hodnoty nehmotnej povahy

Realizovaná činnosť, aj je zmena majú významný vplyv na udržiavanie vinárskych národných tradícii, ktoré sú v hodnotenej oblasti najstaršie v rámci celej republiky..

Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma

Vyhláška MŽP SR č. 29/2005 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o určovaní ochranných pásiem vodárenských zdrojov a o opatreniach na ochranu vôd a o technických

úpravách v ochranných pásmach vodárenských zdrojov v prílohe č.3 stanovuje „Zásady spôsobu ochrany vôd vodárenských zdrojov a činnosti poškodzujúce alebo ohrozujúce ich množstvo a kvalitu alebo zdravotnú bezchybnosť“.

V zmysle Metodických pokynov pre určovanie ochranných pásiem vodárenských zdrojov podzemných vôd (MŽP SR) sú určené zákazy a obmedzenia činností v ochranných pásmach, ktoré vychádzajú z platnej legislatívy pre všetky činnosti na tomto území.

Existujúca činnosť aj jej zmena sa nachádza v lokalite, ktorá nespadá pod ochranné pásma a chránené územia v zmysle hore uvedených zákonov..

Iné vplyvy

Pri realizácii navrhovanej zmeny činnosti v dotknutom území nie sú očakávané žiadne ďalšie, ako vyššie uvedené vplyvy, ktoré by mohli ovplyvniť pohodu a kvalitu života obyvateľov dotknutej obce, prírodné prostredie či dotknutú krajinu.

Hodnotenie zdravotných rizík.

Umiestnením navrhovanej zmeny činnosti a jej užívaním nesmie byť zaťažené okolie nad prípustnú mieru a ohrozovaná bezpečnosť a plynulosť prevádzky na priľahlých pozemných komunikáciách.

Realizácia navrhovanej zmeny však nepredstavuje reálne riziko negatívneho vplyvu na verejné zdravie.

Charakter a rozsah navrhovanej zmeny činnosti nenesie so sebou zdravotné riziká pre obyvateľstvo obytných zón.

Pre realizáciu existujúcej činnosti v zmysle platnej legislatívy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci má navrhovateľ vypracované a schválené technologické postupy (prevádzkový poriadok, HACCP, metodické pokyny) jednotlivých úkonov určenými zamestnancami.

Vzhľadom na charakter navrhovanej činnosti, skúsenosti obslužného personálu a na požiadavku plnenia prísnych hygienických a bezpečnostných predpisov pri výrobe potravín sú riziká minimálne.

Počas prevádzky navrhovanej činnosti je zároveň nevyhnutné, aby zamestnanci (obsluha) dodržiavali pracovné postupy a pracovnú disciplínu, pri práci používali predpísané OOPP a dodržiavali opatrenia navrhnuté v prevádzkovom poriadku a ostatných vnútorných predpisoch a smerníc.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že aj prípadné zdravotné riziká pre samotnú obsluhu, v dôsledku realizovanej činnosti aj jej zmeny, je možné hodnotiť (pri dodržaní technologických postupov a pracovnej disciplíny) ako málo významné.

Prevádzkovateľ činnosti aj v súčasnosti realizuje preventívne opatrenia s cieľom eliminácie a zníženia zdravotného rizika pre zamestnancov, vznikajúce v súvislosti s ich pracovnou činnosťou vo vinárstve. . Pri zabezpečovaní a realizácii preventívnych opatrení na ochranu zdravia vychádza zo zákonných požiadaviek na ochranu zdravia, vyplývajúce najmä zo zákonov č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v platnom znení, zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení

niektorých zákonov v platnom znení a č.124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení.

Popis zmeny:

Hodnotenie rizika je procesom zhodnocovania pravdepodobnosti a závažnosti škodlivých účinkov (situácií), ktoré môžu vzniknúť u ľudí, alebo v životnom prostredí v dôsledku expozície zdrojov rizík za definovaných podmienok.

Tieto rizika aj po navrhovanej zmene navrhovanej činnosti pretrvávajú, ale v podstatne nižšej miere, nakoľko nové zariadenia sú vybavené väčším množstvom bezpečnostných prvkov. ako pôvodné zariadenia.

Údaje o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti na biodiverzitu a chránené územia

Lokalita navrhovaná pre realizáciu zmeny činnosti nie je súčasťou území, ktoré sú predmetoch ochrany v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Zmena navrhovanej činnosti je navrhovaná v území, na ktoré sa v súčasnosti vzťahuje prvý - všeobecný stupeň ochrany. V bezprostrednej blízkosti lokality sa nenachádza územie Nátura 2000.

Vzhľadom na charakter navrhovanej činnosti a jej lokalizáciou na okraji obce nepredpokladáme negatívne vplyvy na migrujúce vtáctvo.

Navrhovaná činnosť nebude negatívne ovplyvňovať chránené územia prírody a krajiny (zákon NR SR č.543/2002 Z.z. ani chránené vodohospodárske územia (zákon NR SR č. 364/2004 Z.z., o vodách).

Realizovaná činnosť ani jej zmena nemá vplyv na biodiverzitu predmetnej lokality .

Popis zmeny:

Vplyvy navrhovanej zmeny na jednotlivé zložky životného prostredia sú v podstate rovnaké pri nerealizovaní zmeny aj pri realizácii navrhovanej zmeny.

Predpokladané vplyvy presahujúce štátne hranice

V rámci navrhovanej zmeny sa nemení umiestnenie, ani samotná činnosť. Nedochádza k zmene.

Vyvolané súvislosti, ktoré môžu spôsobiť vplyvy s prihliadnutím na súčasný stav životného prostredia v dotknutom území

Žiadne uvádzané súvislosti neboli identifikované.

Navrhovaná zmena je lokalizovaná v území s prvým stupňom ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, mimo

území európskeho významu, vyhlásených a navrhovaných chránených vtačích území a súčasnej sústavy chránených území.

Ďalšie možné riziká spojené s realizáciou navrhovanej činnosti

Počas realizácie navrhovanej zmeny činnosti tak, ako aj pri súčasnom stave môžu nastať rizikové situácie. Riziká interného pôvodu môžu vzniknúť predovšetkým z havárií. Z hľadiska možných negatívnych vplyvov na životné prostredie bude realizácia zmeny predstavovať riziko len vo väzbe na pohyb nákladných áut a mechanizmov. Tieto riziká sú spojené predovšetkým s možným únikom ropných látok.

Všeobecné ako aj špecifické podmienky pre vykonávanie jednotlivých činností súvisiacich s prevádzkou, budú zohľadnené v prevádzkovom poriadku. Počas prevádzky bude dodržiavaný základný legislatívny predpis - zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, hlavne požiadavky na neprekročenie prípustných hodnôt pre hluk, infrazvuk a vibrácie.

Pri používaní pracovných prostriedkov sa bude dodržiavať Nariadenie vlády SR č. 392/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov.

Z hľadiska predchádzania emisno-technologickým haváriám majú navrhované technologické zariadenia zabudované bezpečnostné prvky, ktoré zabezpečia, že počas štandardnej prevádzky a aj pri bežných technologických poruchách nemôže dôjsť k emisným haváriám.

Riziko nehôd spôsobených ľudským faktorom je potrebné zohľadniť pri konkrétnom riešení riadenia, monitoringu a kontroly činnosti prevádzky.

Popis zmeny:

Zmenou navrhovanej činnosti ostávajú rizika spojené s jej realizáciou identické, ako pred zmenou.

Opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov jednotlivých variantov navrhovanej činnosti na životné prostredie

Spracovanie hrozna a výroba vína v dotknutom území už existuje viac rokov.

Vzhľadom k tomu sú pre zmenu navrhovanej činnosti relevantné len Organizačné a prevádzkové opatrenia.

1. Plánovacie opatrenia

- pre zmenu navrhovanej činnosti sú irelevantné.

2. Technické a technologické opatrenia

- pre zmenu navrhovanej činnosti sú irelevantné.

3. Organizačné a prevádzkové opatrenia

- Pri prevádzke vinárstva vytvárať podmienky pre plnenie úloh a opatrení vyplývajúcich z Nízkouhlíkovej stratégie obce Veľký Kýr.
- Aktualizovať kompletnú prevádzkovú dokumentáciu o technicko-organizačnom zabezpečení riadeného chodu zariadenia a minimalizáciu vplyvu navrhovanej činnosti na životné prostredie (prevádzkový poriadok, HACCP, BOZP, Havarijný plán a ostatné vnútorné predpisy) v súvislosti s novými zariadeniami,
- Zaškoliť obsluhu nových zariadení spôsobilou osobou a zabezpečiť umiestnenie dôležitých oznámení, výstrah a pokynov podľa požiadavky výrobcu nového zariadenia,
- Pri manipulácii a obsluhe nových zariadení dodržiavať pokyny výrobcu podľa sprievodnej dokumentácie zariadenia.
- Dodržiavať podmienky vydaných súhlasov. Plniť príslušné povinnosti prevádzkovateľa vyplývajúce zo všeobecne záväzných právnych predpisov a špecifických požiadaviek pre výrobu potravín.
- Ochutnávky a iné prezentačné akcie vykonávať v súlade s platnou legislatívou, pokynmi dotknutých orgánov a dodržiavaním správnej praxe, ako aj potravinového kódexu.

4. Iné opatrenia

Opatrenia vyplývajúce z referenčných dokumentov pre najlepšie dostupné techniky

S cieľom zabránenia uvoľňovania rozptýlených a sústredených prachových aj pachových emisií, budú v súlade s referenčným dokumentom (BREF) pre najlepšie dostupné techniky (BAT) v prípade dlhotrvajúceho sucha pri zvoze hrozna a iných činnostiach :

- zvlhčovanie povrchov prístupových ciest a manipulačných plôch použitím látok viažucich na svoj povrch prach,
- zvlhčovanie povrchu vodou,
- iným prijateľným spôsobom.

Prijatím a dodržiavaním uvedených opatrení sa zamedzí tvorbe TZL.

Poprojektová analýza

Pre Modernizácia spracovania hrozna a výroby hroznového vína v Rodinnom vinárstve VELKEER sa nenavrhuje.

Kompenzačné opatrenia

Pre Modernizácia spracovania hrozna a výroby hroznového vína v Rodinnom vinárstve VELKEER sa nenavrhujú.

Popis zmeny:

Prijaté opatrenia sú aktuálne tak pre pôvodnú činnosť, ako aj pre navrhovanú zmenu.

Posúdenie očakávaného vývoja územia, ak by sa navrhovaná činnosť nerealizovala

V prípade, že by sa navrhovaná činnosť v danej lokalite nerealizovala, bolo by dané územie naďalej využívané pre spracovanie hrozna a výrobu vína s existujúcim technologickým zariadením.

Ak by sa navrhovaná zmena činnosti nerealizovala, pretrvával by stav totožný so súčasným stavom – to znamená využívanie zastaralých technologických zariadení s vyššou spotrebou vody a energie a stratu konkurencieschopnosti spoločnosti na vinnom trhu.

V predchádzajúcej časti v rámci hodnotenia vplyvov podľa ich významnosti, plošného a časového pôsobenia boli vyhodnotené všetky v súčasnosti známe a dostupné vplyvy v rámci hodnotenia navrhovanej zmeny činnosti. Ak by sa navrhovaná zmena nerealizovala, tak by sa pozitívny efekt na životné prostredie, dotknuté obyvateľstvo aj hospodárenie navrhovateľa neprejavili. .

Posúdenie súladu navrhovanej činnosti s platnou územnoplánovacou dokumentáciou a ďalšími relevantnými strategickými dokumentmi

Realizácia navrhovanej zmeny činnosti je umiestnená v katastrálnom území obce Veľký Kýr, ktorá je súčasťou okresu Nové Zámky.

Miestom realizácie je existujúca prevádzky vinárstva spoločnosti VÍNO VELKEER 1113, s.r.o. v existujúcich priestoroch, ktoré sú umiestnené mimo zastavaného územia obce.

Obec Veľký Kýr má spracovaný územný plán. . Územný plán obce zmeny a doplnky č. 1/2018 bol schválený uznesením obecného zastupiteľstva vo Veľkom Kýre č. 50/2019-MsZ zo dňa 30.10.2019.

V nasledujúcom obrázku prikladáme výrez z územného plánu s dotknutou lokalitou:

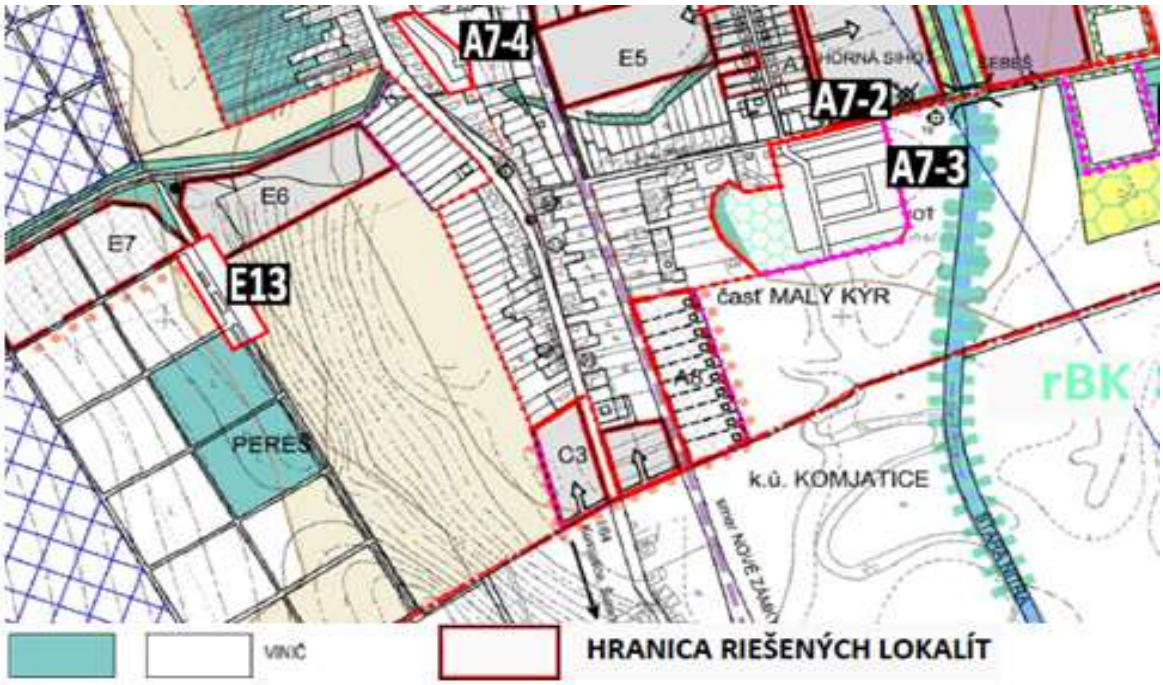

Citujeme z platného územného plánu obce Veľký Kýr:

„**plocha E13 – 1,0ha - nachádza sa 1,9km juhozápadne od centra obce a 400m západne od cesty I. triedy, mimo zastavaného územia, na jestvujúcej ornej pôde a viniciach**
- plocha je podľa platného ÚP určená na funkciu orná pôda
- v ZaD sa rieši zmena funkčného využitia územia na poľnohospodársku výrobu a agroturistiku.“ (str. 5 ÚP).

Navrhovaná zmena aj činnosť realizovaná navrhovateľom je v súlade s platným územným plánom obce Veľký Kýr.

Ďalší postup hodnotenia vplyvov s uvedením najzávažnejších okruhov problémov

Predložené Oznámenie o zmene komplexne hodnotí vplyv navrhovanej zmeny činnosti na životné prostredie v obci Veľký Kýr, širšom okolí a v danej lokalite.

Hodnotená činnosť podlieha zisťovaciemu konaniu podľa zákona č. 24/ 2006 Z.z o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov.

Environmentálne posúdenie navrhovanej činnosti poukazuje na pozitíva realizácie navrhovanej zmeny činnosti, pričom negatíva neboli identifikované. Z hodnotenia vyplýva, že navrhovaná zmena je pre každú zložku životného prostredia pozitívna.

O záujmovom území je v súčasnosti dostatok informácií, na základe ktorých možno konštatovať, že najdôležitejšie okruhy problémov boli identifikované. V oznámení

o zmene sú identifikované parametre súvisiace s realizáciou zmeny, ako aj vstupy a výstupy navrhovanej zmeny činnosti, pričom bolo vykonané aj podrobné porovnanie súčasného stavu s navrhovanou zmenou.

Oznámenie o zmene bude predložené na posúdenie príslušnému orgánu, ktorým je v tomto prípade Okresný úrad Nové Zámky, Odbor starostlivosti o životné prostredie.

Metodický postup hodnotenia navrhovanej zmeny činnosti bol vykonaný v súlade so zákonom č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov.

Význam očakávaných vplyvov bol vyhodnotený vo vzťahu k povahe a rozsahu navrhovanej zmeny činnosti, miestu vykonávania navrhovanej zmeny s prihliadnutím najmä na pravdepodobnosť vplyvu, rozsah vplyvu, veľkosť a komplexnosť vplyvu, trvanie, frekvencia a vratnosť vplyvu.

Na základe získaných výsledkov možno konštatovať, že navrhovaná zmena činnosti v posudzovanom území neprináša nepriaznivé environmentálne dopady.

Samotná existujúca prevádzka spracovania hrozna a výroby vína nie je spojená s významnejšími negatívnymi vplyvmi na životné prostredie, čo bolo preukázané doterajšou viacročnou činnosťou.

V rámci navrhovanej zmeny dôjde k modernizácii spracovania hrozna a výroby hroznového vína v Rodinnom vinárstve VELKEER.

Technológia pneumatický lis a automatizovaný systém chladenia je najlepšou súčasnou technikou a zodpovedá súčasnému stavu techniky a významne obmedzuje negatívny vplyv na zložky životného prostredia, pretože proces je riadený automatizovaným systémom (aj so vzdialeným prístupom) s minimalizáciou vplyvu ľudského faktora. Je založená na presnom chladení jednotlivých nádrží.

Zmenou navrhovanej činnosti dôjde k výmene zastaralého technologického zariadenia za modernejšie a ekologickejšie. Z uvedeného vyplýva, že nie je predpoklad zhoršenia vplyvov na životne prostredie po realizácii navrhovanej zmeny, práve naopak všetky ukazovatele svedčia v prospech zlepšenia vplyvov navrhovanej zmeny na životné prostredie.

V. Všeobecne zrozumiteľné záverečné zhrnutie

Navrhovateľ: VÍNO VELKEER 1113, s.r.o.

Názov oznámenia o zmene: Modernizácia spracovania hrozna a výroby hroznového vína v Rodinnom vinárstve VELKEER

Nitrianska vinohradnícka oblasť sa vyznačuje najrôznorodejšími prírodnými podmienkami. História vinárstva siaha v tejto oblasti hlboko do minulosti. Z oblasti Nitry sa zachovali najstaršie historické dôkazy o existencii vinohradníctva a vinárstva na Slovensku.

Spoločnosť VÍNO VELKEER 1113, s.r.o. je vlastníkom jedného vinohradu v tejto oblasti v obci Veľký Kýr. Spoločnosť vinohrad od roku 2011 kvantitatívne aj kvalitatívne rozvíja. Súčasné technologické vybavenie vinohradu už na tento rozvoj nestačí.

Vinám VELKEER sa podarilo preraziť aj na zahraničných trhoch (Fínsko, Nórsko, Švédsko, Dánsko). Jedná sa o veľmi konzervatívne a náročné trhy, kde sú požiadavky na kvalitu vysoké. Uspieť v celosvetovej konkurencii je možné len investovaním do modernizácie vinárstva.

Vinárstvo má vysadených 17,07 ha vinohradov v katastri obce Veľký Kýr, ktoré sú obhospodarované v systéme integrovanej produkcie, to znamená že hrozno, spracované vo vinárstve, je určené na výrobu výlučne vína s chráneným označením pôvodu – akostné víno s CHOP, D.S.C., alebo akostné víno s prívlastkom D.S.C.

Pre udržanie takejto úrovne kvality a pre dosiahnutie udržateľného rozvoja spoločnosti a úspešnosti vín na náročnom vinnom trhu je nevyhnutné modernizovať spracovanie muštu a výroby vína. Za tým účelom spoločnosť obstará nový – moderný plne automatizovaný lis, ktorý zabezpečí šetrné spracovanie hrozna a tým zvýšenie kvality vyrobeného vína. Pre zabezpečenie princípu studenej macerácie a riadenej teploty fermentácie je nevyhnutné, aby sa proces chladenia muštov zefektívnil a automatizoval. Preto je potrebné modernizovať zastaralé spôsoby chladenia vodou na moderné automatizované, diaľkovo monitorované systémy.

Účelom zmeny navrhovanej činnosti je modernizácia a optimalizácia spracovania hrozna a výroby hroznového vína. Modernizácia bude docielená nákupom šetrného lisu o kapacite 3 – 4 tisíc litrov a zariadenia so systémom na chladenie muštov s kapacitou 120 000 litrov. Nákup šetrného lisu a zariadenia so systémom na chladenie muštov zvýši kvalitu a efektivitu spracovania hrozna z vlastných viníc a zároveň zníži ekologickú záťaž pre životné prostredie vďaka použitiu moderných a inovatívnych technológií. Navrhovaná zmena prispeje k výrobe vín v najvyššej kategórii kvality - vína s chráneným označením pôvodu a k flexibilnosti individuálneho spracovania každej odrody, ktorú vinárstvo dopestuje. Zmena navrhovanej činnosti zároveň prispeje k zvýšenej bezpečnosti a spoľahlivosti prevádzky, zníži energetickú náročnosť výroby a zvýši konkurencieschopnosť vinárstva VELKEER.

Z hľadiska zákona č. 24/2006 Z.z. sa teda nejedná o novú, ale o pokračujúcu činnosť, ktorá podľa Prílohy č.8 k zákonu č. 24/2006 Z.z. v znení Zákona č. 408/2011

Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je navrhovaná činnosť zaradená nasledovne:

Kapitola 12 - Potravinársky priemysel
položka č. 1 - Pivovary, sladovne, vinárske závody a výrobne nealkoholických nápojov
časť B – bez limitu (zisťovacie konanie)

Zmena navrhovanej činnosti predstavuje zmenu k už realizovanej činnosti "Rodinné vinárstvo VELKEER". Táto činnosť nebola posúdená v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z., pretože pri tejto činnosti neboli naplnené stanovené kritéria a určené limity.

Zmena navrhovanej činnosti je umiestnená v Nitrianskom samosprávnom kraji, v okrese Nové Zámky , v katastrálnom území obce Veľký Kýr , na parcelách 3749/99, 3749/100 a 3749/153 (register C). Pozemky sú umiestnené mimo zastavaného územia obce (kód 2 podľa LV). Parcely sú zapísané na LV č. 1813.

Súčasný stav

Navrhovateľ prevádzkuje Rodinné vinárstvo VELKEER s rozlohou po rekonštrukcii 17,07 ha. Spracovanie hrozna sa realizuje pri vinohrade v technologickej budove, v ktorej je umiestnená výrobňa vína. Tá je vybavená zariadením – mlynko-odstopkovač GRIFO, lis VELO, nádrž rototank a rmutové čerpadlo. Pre chladenie rmutu a fermentačných nádob sa používa klasické chladenie vodou a čerpadlami.

Na uvedenie priestorov vinnej pivnice do prevádzky má navrhovateľ vydaný súhlas Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Nových zámkoch.

Prevádzka je registrovaná Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom Bratislava v zmysle §8 Zákona č. 313/2009 Z.z. o vinohradníctve a vinárstve v znení neskorších predpisov.

Navrhovaný stav

V rámci zmeny navrhovanej činnosti - Modernizácie spracovania hrozna a výroby hroznového vína v Rodinnom vinárstve VELKEER navrhovateľ plánuje zakúpiť tieto zariadenia:

- automatizovaný pneumatický lis na hrozno s kapacitou 3 – 4 tisíc litrov rmutu,
- výkonný systém na chladenie muštov.

Pneumatický lis na hrozno

Plne automatizovaný pneumatický lis na hrozno umožňuje spracovanie väčších dávok hrozna, to znamená nezvyšuje sa počet prejazdov traktorom, nevzniká dodatočná práca na násypke, lis je schopný naraz lisovať aj 3 – 4 tisíc litrov rmutu. Umožňuje spracovanie v rôznych režimoch - či už celé strapce, celé bobule alebo aj nakvasený rmut a tým prispieva k možnosti výroby najkvalitnejších vín.

Výhody zariadenia:

- optimalizovaný proces umývania, keďže lis si sám reguluje lisovacie tlaky – ***úspora vody***
- nižšia potreba pridružených zariadení (čerpadlá, šneky, kompresory) **– *úspora el. energie***
- disponuje viacerými lisovacími programami, vďaka čomu efektívne lisuje hrozno podľa konkrétnej odrody a zdravotného stavu hrozna – ***menej enologických prípravkov***
- zníži sa spotreba vody na umývanie po ukončení – ***úspora vody***
- skráti sa doba lisovania, to znamená hrozno neoxiduje a nezohrieva sa – ***úspora el. energie aj enologických prípravkov***
- minimalizuje sa použitie chemických prípravkov na sanitáciu – ***úspora hydroxidových a peroxidových prípravkov na sanitáciu zariadení***
- energeticky úsporný systém s obzvlášť ***nízkou spotrebou energie***
- ***zvýšenie kvality muštu a aj vína***.

Automatické riadenie lisovacích režimov:

- po naplnení lisu nasleduje automatický proces lisovania, ktorý sa nastaví vďaka obslužnému počítaču na lise
- senzory preplnenia lisu a lisovacích tlakov zabezpečujú optimálne lisovacie podmienky v závislosti od odrody hrozna
- lis disponuje najmodernejšími zariadeniami na ochranu zdravia pri práci – nemôže sa stať, že sa pracovník dotkne rotujúcej časti stroja – vďaka tomuto senzoru stroj ihneď zastaví
- lis obsahuje riadiacu jednotku, v ktorej si obsluha navolí spôsob lisovania, pretáčanie lisu a maximálne lisovacie tlaky,
- lis má senzor na odvod vylisovanej šťavy, to znamená, že obsluha nemusí kontrolovať odtokové kanály, ale lis priamo pomocou prívodných hadíc dopravuje šťavu do nádob.

Systém na chladenie muštov

Systém na chladenie muštov tvorí:

- zdroj chladenia na 120 000 l muštu a vína
- riadiaci počítač s diaľkovým monitoringom
- rozvody chladiaceho média k odkaľovacím nádobám
- rozvody chladiaceho média k fermentačným nádobám
- teplotné senzory na meranie a reguláciu teploty priamo v nádobách

Chladiaca sústava muštov slúži na nárazové schladenie veľkých dávok muštu a následne na reguláciu pri prebiehajúcom fermentačnom procese. Výmena súčasného chladenia vodou za nový systém je nutná, pretože súčasný spôsob nedokáže schladiť dostatočné množstvo muštu a je neúmerne náročný na čerpanie vody zo zdrojov. Ďalšou výhodou bude plne automatizovaný proces merania a regulácie, to znamená odpadá neustála kontrola jednotlivých výrobných dávok ručným teplomerom a tieto údaje si bude počítač merať aj regulovať úplne automaticky.

Výhody zariadenia:

Automatizované chladenie zabezpečí efektívnejšie chladenie muštov ihneď po vylisovaní, to znamená že sa znižujú časy medzi samotným lisovaním a začiatkom fermentácie s týmito benefitmi:

- umožňuje vyradenie chladenia vodou – ***výrazná úspora vody a el. energie***
- dokáže nastaviť presnú teplotu na každú nádobu zvlášť – ***úspora energie***
- dokáže regulovať túto teplotu – ***úspora energie***
- je schopné pružne reagovať a ihneď zmeniť teplotu chladeného média – ***úspora energie a ďalších enologických prípravkov***
- zvýši sa kvalita muštov – ***úspora enologických prípravkov***
- zabezpečí možnosť produkovať mušty bez pridania aditív – ***úspora enologických prípravkov*** (želatína, bentonit)
- zníži sa potreba neustálej kontroly, nočného dochádzania do práce, kontrol a meraní – ***úspora PHM, el. energie, nočnej práce***.

Za účelom zníženia energetickej náročnosti prevádzky systému chladenia muštov navrhovateľ uvažuje s využitím tepelných čerpadiel, aj fotovoltaických panelov

Navrhovaná zmena činnosti v posudzovanom území neprináša nepriaznivé environmentálne dopady.

Samotná existujúca prevádzka spracovania hrozna a výroby vína nie je spojená s významnejšími negatívnymi vplyvmi na životné prostredie, čo bolo preukázané doterajšou viacročnou činnosťou.

V rámci navrhovanej zmeny činnosti dôjde k modernizácii a optimalizácii spracovania hrozna a výroby hroznového vína v Rodinnom vinárstve VELKEER.

Technológie pneumatický lis a automatizovaný systém chladenia sú najlepšou súčasnou technikou a zodpovedájú súčasnému stavu techniky, pričom obmedzujú negatívny vplyv na zložky životného prostredia, pretože proces je riadený automatizovaným systémom (aj so vzdialeným prístupom) s minimalizáciou vplyvu ľudského faktora.

Zmenou navrhovanej činnosti dôjde k výmene zastaralého technologického zariadenia za modernejšie a ekologickejšie.

VI. Prílohy

1. Informácia, či navrhovaná činnosť bola posudzovaná podľa zákona

Navrhovaná činnosť nebola posudzovaná podľa Zákona č. 24/2006 Z.z.

Činnosť nebola posúdená v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z., pretože pri tejto činnosti neboli naplnené stanovené kritéria a určené limity.

2. Mapy širších vzťahov s označením umiestnenia zmeny navrhovanej činnosti v danej obci a vo vzťahu k okolitej zástavbe.

Mapa širších vzťahov s označením umiestnenia zmeny navrhovanej činnosti je pripojená v ***Prílohe č.1.***

3. Dokumentácia k zmene navrhovanej činnosti

Súhlas na uvedenie priestorov vinnej pivnice do prevádzky je v ***Prílohe č.2***.

VII. Dátum spracovania

Apríl 2023

VIII. Meno, priezvisko, adresa a podpis spracovateľa oznámenia

Spracovateľ oznámenia : **ECOKAT s.r.o.**
Adresa: *Alžbetina 28, 040 01 Košice*
Telefón: *+421 905 271 226*
e-mail: *katkyselova@gmail.com*

Zodpovedný riešiteľ spracovateľa oznámenia *:*

doc. RNDr., Katarína Kyseľová, PhD.
odborne spôsobilá osoba na posudzovanie vplyvov na ŽP podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na ŽP v znení neskorších právnych predpisov zapísaná v zozname odborne spôsobilých osôb na posudzovanie vplyvov na ŽP pod číslom 536/2011/OEP

Za správnosť údajov environmentálneho charakteru zodpovedá spracovateľ oznámenia.

Oprávnený zástupca spracovateľa oznámenia: .....

IX. Podpis oprávneného zástupcu navrhovateľa

Za údaje technického charakteru zodpovedá navrhovateľ.

Oprávnený zástupca navrhovateľa: .....

Mapa širších vzťahov ***Príloha č. 1***

Zdroj: https://zbgis.skgeodesy.sk *- Navrhovaná zmena činnosti*

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch

Slovenská ul. č. 13 PSČ: 940 30

VÍNO VELKEER 1113, s.r.o.
Ul. svätého Kelemena č. 929
941 07 Veľký Kýr

Číslo	Vybavuje	Nové Zámky
5327/3/2011	Ing. I. Jaššová	20.12.2011

Vec: Vínna pivnica, PD Veľký Kýr
- rozhodnutie k uvedeniu priestorov do prevádzky

R o z h o d n u t i e

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch ako orgán príslušný podľa § 3 ods. 1 písm. c) v spojení s prílohou č. 1 a § 6 ods. 3 písm. f) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z."), po preskúmaní žiadosti účastníka konania VÍNO VELKEER 1113, s.r.o., Ul. svätého Kelemena č. 929, Veľký Kýr, zaevidovanej pod zn. 5327/2011 dňa 2.12.2011, oprávneného na podnikanie na základe výpisu z obchodného registra Okresného súdu Nitra, č. KD 3153/11 zo dňa 5.8.2011 s prideleným IČO 46 287 515 na uvedenie priestorov vínnej pivnice PD Veľký Kýr do prevádzky, na základe zistených podkladov, podľa § 13 ods. 4. písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z. a § 46 a § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov

r o z h o d o l t a k t o

Žiadosti VÍNO VELKEER 1113, s.r.o., Ul. svätého Kelemena č. 929, Veľký Kýr, zaevidovanej na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch pod č. 5327/2011 zo dňa 2.12.2011 **sa vyhovuje** a podľa § 13 ods. 4. písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z. s návrhom na uvedenie priestorov vínnej pivnice PD Veľký Kýr do prevádzky **sa súhlasí.**

O d ô v o d n e n i e

Účastník konania požiadal dňa 2.12.2011 listom č. 5327/2011 podľa § 13 ods. 6 zákona č. 355/2007 Z. z. orgán verejného zdravotníctva o vydanie rozhodnutia k uvedeniu vínnej pivnice PD Veľký Kýr do prevádzky.

Dňa 16.12.2011 zamestnankyňa Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch Ing. Jaššová vykonala obhliadku priestorov pivnice.

Priestory pivnice má spoločnosť v ekonomickom prenájme. Pozostáva z výrobne, 2 pivníc, skladu hotových výrobkov, skladu pomôcok, archívu vína, kancelárie, kuchynky, degustačnej miestnosti a sociálnych zariadení.

Výrobňa je o rozmeroch 10 x 6 m, svetlá výška 3 m. Steny sú vybielené, do výšky 2,0 m natreté olejovým náterom. Podlaha je betónová, opatrená kanalizačnou vpusťou. Osvetlenie je prirodzené a umelé, odvetranie je zabezpečené oknami. Výrobňa je vybavená zariadením – mlynko-odstopkovač GRIFO, lis VELO, nádrž rototank, rmutové čerpadlo. V priestore je umiestnená sprcha s prívodom tečúcej teplej a studenej vody. Teplá voda je zabezpečená 80 l prietokovým elektrickým ohrievačom.

Pivnica je o rozmeroch 14 x 6 m, svetlá výška 2,3 m. Steny sú vybielené, podlaha je betónová. Osvetlenie je umelé, odvetranie je nútené ventilátormi. Je tu osadené umývadlo s prívodom tečúcej teplej a studenej vody.

Sklad hotových výrobkov je o rozmeroch 4 x3 m, svetlá výška 2,3 m. Steny sú obložené drevom, podlaha je betónová. Osvetlenie je umelé, odvetranie je zabezpečené oknom do chodby.
Sklad pomôcok je o rozmeroch 1,5 x 4 m, svetlá výška 2,3 m. Steny sú vybielené, podlaha je betónová. Osvetlenie je umelé, odvetranie je dverami do chodby. Na uskladnenie pomôcok sú k dispozícii drevené regále.
Archív vína je o rozmeroch 4 x 3 m, svetlá výška 2,3 m. Steny sú vybielené, podlaha je gumolitová. Osvetlenie je umelé, odvetranie je oknom do chodby.
Pivnica v suteréne je o rozmeroch 14 x 6 m, svetlá výška 2,3 m. Steny sú vybielené, podlaha je betónová a z časti dlaždicová, sú v nej umiestnené kanalizačné vpuste. Osvetlenie je umelé, odvetranie je nútené ventilátormi. Je tu osadený drez s prívodom tečúcej teplej a studenej vody. Sú tu umiestnené 2 nádrže na víno s objemom 1000 l, 3 s objemom 500 l, 3 s objemom 200 l, 3 s objemom 2800 l., kremelinový filter na víno značky VELO. Pivnice sú s prízemím prepojené nákladným výťahom.
Pre pracovníka slúži ako šatňa kancelária, kde sú umiestnené skrinky a pracovný stôl.
Kuchynka je vybavená kuchynskou linkou, drezom na umývanie pohárov, umývačkou riadu, stolom a stoličkami. Steny sú obložené drevom, podlaha je gumolitová. Osvetlenie je prirodzené a umelé, odvetranie je prirodzené oknom.
Degustačná miestnosť je o rozmeroch 6 x 9 m, svetlá výška 3 m. Steny sú obložené dreveným obkladom, podlaha je plávajúca. Osvetlenie je prirodzené a umelé, odvetranie je prirodzené. Miestnosť je vybavená stolmi a stoličkami.
Sociálne zariadenia pre hostí sú delené podľa pohlavia. Mužské pozostáva z 1 WC, pisoára a predsiene. Ženské pozostáva z WC a predsiene. V predsieňach sú osadené umývadlá na umývanie rúk s prívodom tečúcej teplej a studenej vody.
Pre pracovníka je sociálne zariadenie vyčlenené osobitne v prednej časti budovy.
Vo výrobni bude pracovať 1 pracovník, ktorý spĺňa odbornú a zdravotnú spôsobilosť.
Plánovaný sortiment: výroba a predaj vína spojený s degustáciou vína.
Pivnica je zásobovaná vodou z vlastnej studne, odkanalizovanie je do betónovej žumpy. Podľa protokolu o skúškach č. P/NZ1/11/0645 zo dňa 25.8.2011 vyšetrená vzorka vody vyhovuje v sledovaných ukazovateľoch požiadavkám Nariadeniu vlády SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení nariadenia vlády SR č. 496/2010 Z.z.
Podrobnejší popis z obhliadky je uvedený v zápisnici zo dňa 16.12.2011.

Po preskúmaní predložených podkladov k vydaniu rozhodnutia k uvedeniu vínnej pivnice PD Veľký Kýr do prevádzky a na základe štátneho zdravotného dozoru sa rozhodlo tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e :

Podľa § 53 a § 54 správneho poriadku proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie v lehote do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch, Slovenská ul. č. 13, v Nových Zámkoch, ktorý rozhodnutie vydal. Toto rozhodnutie je preskúmateľné súdom podľa piatej časti občianskeho súdneho poriadku a to po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov.

Doručenie do vlastných rúk:
Adresát
Na vedomie:
1. RÚVZ Nové Zámky 2x

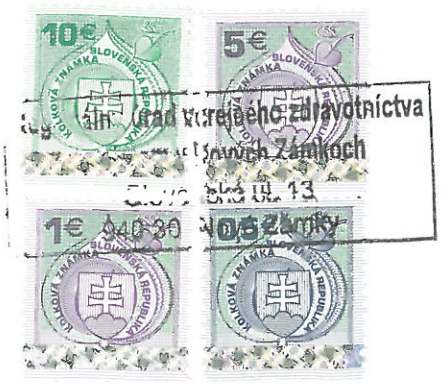

MUDr. Milan Krkoška, MPH
regionálny hygienik